

การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

วิทยานิพนธ์
ของ
จักรพันธ์ บัวผัน

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
กุมภาพันธ์ 2560
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

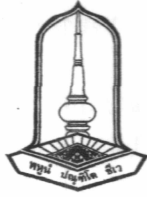

การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

วิทยานิพนธ์
ของ
จักรพันธ์ บัวผัน

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
กุมภาพันธ์ 2560
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของนายจักรพันธ์ บัวผัน
แล้วเห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการ
บริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(อ.ดร.โกวัฒน์ เทศบุตร)

ประธานกรรมการ

(กรรมการบัณฑิตศึกษาประจำคณะ)

(ผศ.ดร.สุธรรม ธรรมทัศนานนท์)

กรรมการ

(อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก)

(ผศ.ดร.มนตรี วงษ์สะพาน)

กรรมการ

(กรรมการบัณฑิตศึกษาประจำคณะ)

(พล.อ.ต.ดร.อนันต์ ศรีอำไพ)

กรรมการ

(ผู้ทรงคุณวุฒิ)

มหาวิทยาลัยอุมัตให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

(ผศ.ดร.พชรวิทย์ จันทร์ศิริสร)

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

(ศ.ดร.ประดิษฐ์ เทอดพุท)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ ๑๕ เดือน ... ๖:๗๖ พ.ศ. ๒๕๖๐

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุธรรม ธรรมทัศนานนท์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ที่ให้คำปรึกษา ข้อคิดข้อเสนอแนะ และตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ เป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.โกวิทย์ เทศบุตร ประธานกรรมการสอบ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนตรี วงษ์สะพาน และพลอากาศตรี ดร.อนันต์ ศรีอำไพ กรรมการสอบที่ กรุณาให้คำแนะนำ ปรับปรุงแก้ไข ในการทำวิทยานิพนธ์จนเสร็จสมบูรณ์ด้วยดี

ขอขอบพระคุณ ดร.พัชรินทร์ ชมพูวิเศษ อาจารย์ประจำภาควิชาวิจัยและประเมินผล การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ดร.จรรยารัตน์ ส่งศรี อติตรง ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ นายเสด็จ ทะยะราช รองผู้อำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ดร.อรรถกร ชัยมูล ผู้อำนวยการชำนาญ การพิเศษ โรงเรียนบ้านห้วยเขมมเหนือ นางยุพิน ศรีสุนาครวัฏฐ์ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียน บ้านบึงกาฬ ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญช่วยตรวจสอบ และแก้ไขข้อบกพร่องเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ นายวิชิต จิตรจักร นายสายัญห์ ทวีวัน นายวิทยา ชัยคินี นายทรงสิทธิ์ เจริญดี นางจิราลักษณ์ ทองลาด ที่กรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสม ของแนวทางและคู่มือการพัฒนาการบริหารจัดการกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนเพื่อการพัฒนาโรงเรียน ขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการสถานศึกษาและครูในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬที่ให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามสำหรับเก็บข้อมูล ทำให้การวิจัยครั้งนี้เสร็จสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณครอบครัว พี่ๆ เพื่อนๆ และน้องๆ ทุกคนที่ได้ให้ความช่วยเหลือห่วงใย และเป็นกำลังใจที่ดีมาโดยตลอด ทำให้ผู้วิจัยมีความมุ่งมั่นพยายามจนการวิจัยสำเร็จลุล่วงด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบบูชาพระคุณบิดา มารดา ครูอาจารย์ทุกท่าน และขอมอบเป็นกำลังใจสำหรับผู้บริหารและครูที่มีความตั้งใจในการทำงาน ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

จักรพันธ์ บัวผัน

ชื่อเรื่อง การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

ผู้วิจัย นายจักรพันธ์ บัวผัน

กรรมการควบคุม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุธรรม ธรรมทัศนานนท์

ปริญญา กศ.ม. สาขาวิชา การบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปีที่พิมพ์ 2560

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัย การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ในครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ 2) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ 3) เพื่อพัฒนาแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ การวิจัยแบ่งเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมิน ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และวิธีการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 63 คน ครูจำนวน 63 คน ศึกษาแนวทางการพัฒนาวิธีการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็กโดยการศึกษาจากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้ประสานงานเครือข่าย จาก 3 โรงเรียน รวม จำนวน 6 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และ ระยะที่ 3 การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน โดยใช้กระบวนการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม แบบประเมินสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน อยู่ในระดับมาก 4 ด้าน เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก ด้านสมาชิกเครือข่าย ด้านภาวะผู้นำของผู้ประสานงาน และด้านกิจกรรมที่ทำร่วมกัน
2. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 1 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง 4 ด้าน เมื่อพิจารณารายด้าน

เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านกิจกรรมที่ทำร่วมกัน ด้านภาวะผู้นำของผู้ประสานงานเครือข่าย ด้านสมาชิกเครือข่าย ด้านวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย และด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก สภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบึงกาฬ โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 4 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน เมื่อพิจารณารายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านกิจกรรมที่ทำร่วมกัน ด้านภาวะผู้นำของผู้ประสานงานเครือข่าย ด้านวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก และด้านสมาชิกเครือข่าย

3. การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ พบว่า แนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก มีการจัดประชุมครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษา การพัฒนาระบบสารสนเทศการควบคุมดูแลรักษา จัดประชุมผู้ปกครอง คนในชุมชนตลอดจนคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อร่วมกันหาแนวทางร่วมกัน เชิญชวนเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายเข้ามาช่วยดำเนินการพัฒนากลุ่มเครือข่าย มอบหมายหน้าที่รับผิดชอบในการประเมินโครงการและกิจกรรม ร่วมกับชุมชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานอื่นๆ สนับสนุนกิจกรรม และมีส่วนร่วมในการทำงานโดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมทำงานเป็นทีม 2) ด้านวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย จัดประชุมเสวนาเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันปัญหา และความต้องการของโรงเรียน ศึกษาดูงานเครือข่ายโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันกับกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนในพื้นที่ รับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากบุคคลทั้งภายในและภายนอก กำหนดวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายให้ชัดเจนเป็นรูปธรรม 3) ด้านภาวะผู้นำของผู้ประสานงานเครือข่าย ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงาน ร่วมกันพัฒนาหลักสูตร จัดกระบวนการเรียนรู้ มีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และประสานงานกับกลุ่มเครือข่ายการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 4) ด้านสมาชิกเครือข่าย ยกย่องเชิดชูสมาชิกเครือข่ายที่มีผลการปฏิบัติงานดีเด่น เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายผู้ทรงคุณวุฒิเข้ามาช่วยในการพัฒนา ส่งเสริมสนับสนุนสมาชิกเครือข่ายได้เข้ามามีบทบาทในการดำเนินงานให้มีทักษะกระบวนการคิด และมีอิสระและมีเอกภาพเท่าเทียมกันในการดำเนินงาน 5) ด้านกิจกรรมที่ทำร่วมกัน จัดกิจกรรมร่วมกันทั้งในด้าน วิชาการ กีฬา และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ร่วมกันพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ มีการกระจายอำนาจและความรับผิดชอบเพื่อให้การบริหารจัดการมีประสิทธิภาพ ประชุมร่วมกันกับกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนในพื้นที่อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้งและนำผลการปฏิบัติกิจกรรมไปปรับปรุงพัฒนางานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน

TITLE The Development of Guidelines the Operations Network Group Small Schools Under Jurisdiction Office of Bueng Kan Primary Education Service Area.

AUTHOR Mr. Jugrapun Buaphun

ADVISORS Asst. Prof Dr.Sutham Thamtatsananon

DEGREE M.Ed. **MAJOR** Educational Administration

UNIVERSITY Mahasarakham University **DATE** 2017

ABSTRACT

A study on the development of guidelines and the operations network group small schools under jurisdiction office of Bueng Kan Primary Education Service Area. The objectives of this study were : 1) elements and indicators to the operations network group small schools under jurisdiction office of Bueng Kan Primary Education Service Area 2) a study of the present condition and its desirable operations network group small schools under jurisdiction office of Bueng Kan Primary Education Service Area 3) to develop guidelines to the operations network group small schools under jurisdiction office of Bueng Kan Primary Education Service Area research is divided into three phases, namely, phase 1 study of elements and indicators to the operations network group small schools under jurisdiction office of Bueng Kan Primary Education Service Area contributors include experts. The number 5 people using the tools in the research include the assessment phase 2 study the current condition. The condition and how to operations network group small schools under jurisdiction office of Bueng Kan Primary Education Service Area groups examples include executive education the number of 63 people. The teacher number of 63 people on development operations network group small schools. By the graduate school with best practices (Best Practice) data include executive education and teacher network coordinators from the three schools, including a number of 6 people using the tools in the research include a questionnaire and interviews. Phase 3 development guidelines the operations network group small schools under jurisdiction office of Bueng Kan Primary Education Service Area include escrow amount 5 people using a process (group chat.Focus Group Discussion), a tool used in the research include a discussion group, a statistic that is used in the data analysis is the percent average and standard deviation.

The results showed that

1. In this study the elements and indicators the operations network group small schools under jurisdiction office of Bueng Kan Primary Education Service Area. Overall, appropriate on many levels and is considering a list of aspects found to exist in most of the levels. 1 side is on many levels, 4 side sort average rating descending. Follows their purpose or goal. The side with the participation of the members side members network, leadership of a Coordinator and the things they do together.

2. Results of a study of the current operations network group small schools under jurisdiction office of Bueng Kan Primary Education Service Area. The moderate. When considering a list of aspects found to exist on many levels. 1 side is moderate with 4 sides. When considering the side list in descending order as follows: mutual activity. Leadership of the Coordinator of network members of network objectives or targets and the participation of the members. The desirable condition the operations network group small schools under jurisdiction office of Bueng Kan Primary Education Service Area. The overall average very level. When considering a list of aspects found to exist on many levels. 4 sides in level at most 1 side. When considering the side list in descending order as follows mutual activity leadership network coordinator's purpose or goal the side with the participation of the Member and the Member network.

3. To develop guidelines to operations network group small schools under jurisdiction office of Bueng Kan Primary Education Service Area. Found that the operations network group small schools under jurisdiction office of Bueng Kan Primary Education Service Area contains 5 include. 1) Side with the participation of the members Meeting with teachers, administrators and educators. Developing an information system to monitor treatment. Meeting the parents People in the community and the school board to discuss a common approach. Inviting opportunity for all parties to help the development of the network. Assign responsibility for assessing projects and activities. Together with the community, local government and other agencies in support activities. And participate in the work, emphasizing the teamwork involved. 2) purpose or goal Seminars about the current problems and school needs. Study successful school network. Knowledge-sharing network with a group of schools in the area. Receive comments and suggestions from people both inside and outside. Clearly defined objectives or goals materialistic. 3) leadership of the Coordinator the network Using good governance in the administration. Joint curriculum

development Learning process there is research to improve the quality of education. And coordinating with the network of local governments. 4) network members exalted members of the network with outstanding performance. Open to all qualified persons to assist in the development. Support network members can have a role in the operation a thinking process. And the freedom and equality in a unified operation. 5) collaboration activity Joint activities, both academic and sports development activities to continue. Joint development of information system the distribution of power and responsibilities in order to manage effectively. A joint meeting with the school network in at least one time per month. The results of activities to improve the development of the school network.

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	คำถามการวิจัย	4
	ความมุ่งหมายของการวิจัย	4
	ความสำคัญของการวิจัย	4
	ขอบเขตของการวิจัย	5
	กรอบแนวคิดและและทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย	7
	นิยามศัพท์เฉพาะ	7
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
	การบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก	10
	หลักการแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับเครือข่าย	17
	แนวคิดเรื่องการบริหารกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน	44
	การวิเคราะห์การจัดกระทำข้อมูล (PNI)	52
	บริบทสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ	65
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	70
	งานวิจัยในประเทศ	70
	งานวิจัยต่างประเทศ	48
3	วิธีดำเนินการวิจัย	80
	ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ	82
	ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงาน กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบึงกาฬ	85
	ระยะที่ 3 การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ	89
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	97
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	97
	ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	97
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	97

บทที่	หน้า
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	155
ความมุ่งหมายของการวิจัย	155
สรุปผล	155
อภิปรายผล	156
ข้อเสนอแนะ	162
บรรณานุกรม	163
ภาคผนวก	170
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	171
ภาคผนวก ข การหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	202
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์	213
ภาคผนวก ง คู่มือแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ	223
ภาคผนวก จ ภาพการสัมภาษณ์โรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศและการสนทนากลุ่ม	233
ประวัติย่อของผู้วิจัย	236

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	แสดงประเภทของเครือข่าย	21
2	การสังเคราะห์กรอบแนวคิดองค์ประกอบของการดำเนินงานเครือข่าย	30
3	แสดงผลการศึกษาคู่ประกอบและตัวชี้วัดการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ	42
4	ข้อมูลจำนวนสถานศึกษาจำแนกตามอำเภอและกลุ่มโรงเรียน	66
5	ข้อมูลจำนวนสถานศึกษา (แยกตามขนาดโรงเรียน)	67
6	แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	86
7	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความเหมาะสมขององค์ประกอบ และตัวชี้วัด การดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ	98
8	ความถี่และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบ แบบสอบถาม	101
9	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ การดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก โดยรวมและรายด้าน	102
10	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ การดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย เป็นรายข้อ	103
11	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ การดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก เป็นรายข้อ	104
12	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ การดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านสมาชิกเครือข่าย เป็นรายข้อ	105
13	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ การดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านภาวะผู้นำของผู้ประสานงาน เครือข่าย เป็นรายข้อ	106
14	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ การดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านกิจกรรมที่ทำร่วมกัน เป็นรายข้อ	107
15	แสดงค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานกลุ่มเครือข่าย โรงเรียนขนาดเล็ก ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (PNI <i>modified</i>) และลำดับความต้องการจำเป็น	108

16	แสดงค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานกลุ่มเครือข่าย โรงเรียนขนาดเล็ก ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (PNI <i>modified</i>) และลำดับความต้องการจำเป็น ด้านวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย	108
17	แสดงค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานกลุ่มเครือข่าย โรงเรียนขนาดเล็ก ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (PNI <i>modified</i>) และลำดับความต้องการจำเป็น ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก	110
18	แสดงค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานกลุ่มเครือข่าย โรงเรียนขนาดเล็ก ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (PNI <i>modified</i>) และลำดับความต้องการจำเป็นด้านสมาชิกเครือข่าย	111
19	แสดงค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานกลุ่มเครือข่าย โรงเรียนขนาดเล็ก ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (PNI <i>modified</i>) และลำดับความต้องการจำเป็นด้านภาวะผู้นำของผู้ประสานงานเครือข่าย	112
20	แสดงค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานกลุ่มเครือข่าย โรงเรียนขนาดเล็ก ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (PNI <i>modified</i>) และลำดับความต้องการจำเป็นด้านกิจกรรมที่ทำร่วมกัน	114
21	สังเคราะห์ความถี่ทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ จากโรงเรียนมีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) 3 โรงเรียน จำนวน 6 คน	143
22	แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะผลการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) ร่างแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ	150
23	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ การประเมินคู่มือการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ	154
24	แสดงค่า IOC ของผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามเกี่ยวกับ สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน ขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ	209
25	ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ	211

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1	แสดงกรอบแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ของแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่าย โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ	7
2	การประเมินความต้องการจำเป็นแบบสมบูรณ์	54
3	โครงสร้างกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ	69
4	แสดงระยะการวิจัย ขั้นตอนการดำเนินการและผลที่คาดหวัง	81

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 กำหนดให้มีการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ อย่างมีความสุข (มาตรา 6) และให้มีการเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษาโดยให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (มาตรา 8 (2)) ต้องจัดการศึกษาให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษา ขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย (มาตรา 10) การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ต้องส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ (มาตรา 22) การบริหารและจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ยึดเขตพื้นที่การศึกษา (มาตรา 37) และให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้าน วิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปไปยังคณะกรรมการ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง (มาตรา 39) (กระทรวงศึกษาธิการ. 2542 : 14)

การปฏิรูปการศึกษาไทย เป็นภารกิจของคนไทยทุกคน เพื่อเป็นแนวร่วมในการพัฒนาคนไทย สร้างสรรค์พลังปัญญาของสังคมไทย แต่การปฏิรูปการศึกษาจะประสบความสำเร็จนั้นอยู่ที่เงื่อนไขความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษาที่สำคัญคือ การเชื่อมโยงการทำงานของทุกส่วนในสังคมในเชิงเครือข่ายและให้เครือข่ายปฏิรูปการศึกษาระงับถึงถึงความสำคัญและมีจุดมุ่งหมายในการปฏิรูปการศึกษาร่วมกัน ความเคลื่อนไหวในการพัฒนาศาสตร์การบริหารปัจจุบัน เน้นการสร้างองค์ความรู้ในการจัดการเครือข่ายควบคู่กับการพัฒนาองค์การให้ทำงานเชื่อมประสานกับเครือข่ายได้บรรลุผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายร่วมกัน และมีประสิทธิภาพ (รุ่ง แก้วแดง. 2543 ก : 10) จากแนวคิดการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการข้างต้น มีส่วนทำให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดนโยบายพัฒนาประสิทธิภาพในด้านการบริหารและการจัดการศึกษา โดยเป็นการประกัน 3 ด้าน คือ การประกันโอกาส การประกันคุณภาพ และการกระจายอำนาจ จึงทำให้เกิดรูปแบบการปรับปรุงประสิทธิภาพของสถานศึกษาที่หลากหลาย เช่น เครือข่ายวิทยาการจัดการจัดเครือข่ายสหวิทยาเขต เครือข่ายศูนย์ปฏิรูปการศึกษา โรงเรียนรูปแบบใหม่ เป็นต้น ทั้งนี้รูปแบบการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาดังกล่าว ยังคงเป็นการทำงานโดยการรวมศูนย์อำนาจ มีการดำเนินงานในทิศทางเดียว คือดำเนินงานจากบนลงล่าง ซึ่งการทำงานดังกล่าวยังคงเป็นการทำงานผ่านผู้มีอำนาจและจากผู้บังคับบัญชาจากเบื้องบน ยังขาดความเป็นอิสระและคล่องตัวและกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายตามแนวคิดในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ยังคงใช้รูปแบบการทำงานที่จัดให้ยอมทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรค เช่นเดียวกับการบริหารและจัดการศึกษาของสถานศึกษาในอดีต (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2558 : 47) การบริหารจัดการศึกษา

สถานศึกษาขนาดเล็กยังคงมีปัญหาในการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ตลอดเวลา คือ 1) ปัญหาด้านวิชาการ 2) ปัญหาด้านบุคลากร 3) ปัญหาด้านอาคารสถานที่ สื่อวัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์และงบประมาณ และ 4) ปัญหาด้านบริหารจัดการ จากสภาพปัจจุบันปัญหาดังกล่าว หน่วยงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้แสวงหา แนวทาง นวัตกรรม และเทคโนโลยีต่างๆ หลากหลายรูปแบบมาใช้ในการบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพมาตรฐาน อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เช่น รถคอมพิวเตอร์เคลื่อนที่ (Computer Mobile Unit) RIT (Reduce Instructional Time) (e-learning) การสอนทางไกลผ่านดาวเทียม การสอนแบบบูรณาการ การสอนหมุนเวียน โรงเรียนศาลาวัด ครูคนเดียวสอนหลายชั้น และการบริหารจัดการศึกษารวมกันในแบบเครือข่าย แต่การดำเนินการยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ทั้งนี้เพราะว่าโรงเรียนขนาดเล็กมีบริบทปัญหาและข้อจำกัดแตกต่างกัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2558 : 32-35) เครือข่ายการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นกลยุทธ์สำคัญอย่างหนึ่ง ที่จะสนับสนุนขับเคลื่อนการบริหารจัดการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ ซึ่งความจำเป็นและความสำคัญของการบริหารจัดการศึกษาในรูปเครือข่าย ไม่ใช่จะเพิ่งเกิดขึ้นในยุคปฏิรูปการศึกษานี้เท่านั้น แต่ได้เกิดขึ้นและดำเนินมาตั้งแต่ยุคเริ่มต้นที่มีระบบการศึกษาต่างกันตรงที่ว่าในยุคก่อนภาคส่วนอื่นๆ ที่โรงเรียน หรือสถานศึกษาจะต้องเกี่ยวข้องสัมพันธ์ด้วยนั้นมีจำนวนจำกัด หากพิจารณาถึงเฉพาะสัมพันธ์ภาพและความร่วมมือกันในการบริหารจัดการศึกษาในกลุ่มสถานศึกษาด้วยกันแล้ว พบว่า ยังเป็นเรื่องใหม่ที่ยังปรากฏขึ้นมาไม่นานนี้เอง อย่างไรก็ตามการที่ข้อจำกัดทั้งหลายทั้งปวงที่ทำให้โรงเรียนหรือสถานศึกษาทั่วประเทศ ต้องดำเนินการบริหารจัดการศึกษาในรูปเครือข่ายอย่างหนึ่งอย่างใดกับภาคส่วนอื่นๆ หรือสถานศึกษาด้วยกันเองมาตลอดนั้น ไม่มีฐานทางกฎหมายรองรับและไม่มีผลผูกมัดทางกฎหมาย เครือข่ายต่างๆ ที่มีอยู่ ซึ่งดำเนินงานตามนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดในส่วนกลางกำหนดขึ้นและสั่งการให้ปฏิบัติตาม ไม่เคยมีสถานภาพและฐานะเป็นพันธกิจหลักในการดำเนินการดังกล่าวเลย ดังนั้นการที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดแนวทางการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กร ชุมชนจึงถือได้ว่า เป็นเจตนาที่ดีที่จะสร้างฐานความชอบธรรมและข้อผูกมัดทางกฎหมายให้กับสิ่งที่สถานศึกษาได้ปฏิบัติตามตลอดและสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นอย่างแท้จริงของเครือข่าย และการดำเนินงานในรูปแบบเครือข่ายที่มีต่อความสำเร็จหรือความไม่สำเร็จ ดังนั้น เรื่องของเครือข่ายการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงมีฐานะและความชอบธรรมทั้งทางทฤษฎีและแนวคิด หลักการและทางภาคปฏิบัติรองรับอยู่ ความสำเร็จหรือไม่สำเร็จของเครือข่ายการศึกษาดังกล่าวส่วนหนึ่ง ขึ้นอยู่กับเครือข่ายการบริหาร (ธีระ รุญเจริญ. 2545 : 182-187)

ปัจจุบันได้มีการดำเนินงานเพื่อช่วยเหลือและพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก โดยได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่ายด้วยกันทั้งจากกระทรวงศึกษาธิการ จากหน่วยงานเอกชน และจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ซึ่งมีส่วนช่วยผลักดันโรงเรียนขนาดเล็กให้มีคุณภาพขึ้นสอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้มีการกำหนดนวัตกรรมเพื่อยกระดับโรงเรียนขนาดเล็กหลากหลายรูปแบบโดยเฉพาะ นวัตกรรมที่ 4 กล่าวถึง รูปแบบการสร้างเครือข่าย การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีโรงเรียนขนาดเล็กตั้งกระจายอยู่ทุกพื้นที่ได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กโดยให้สังคมมีส่วนร่วมใน

การจัดการศึกษา ประกอบด้วยบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่นๆ มุ่งให้ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดวัยเรียนโดยมีรูปแบบของการมีส่วนร่วมทั้ง ภายในองค์กรและหน่วยงานอื่นภายนอกสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2550 ข : 4-10) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ จัดตั้งขึ้นโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5 และมาตรา 37 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 8 และมาตรา 33 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553 ให้แบ่งส่วนราชการสำนักงานดังต่อไปนี้ คือ 1) กลุ่มอำนวยการ 2) กลุ่มบริหารงานบุคคล 3) กลุ่มนโยบายและแผน 4) กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา 5) กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา 6) กลุ่มบริหารงานการเงินและสินทรัพย์ 7) กลุ่มส่งเสริมสถานศึกษาเอกชนและ 8) หน่วยตรวจสอบภายใน และมีอำนาจหน้าที่ในการดูแล จัดตั้ง ยุบรวมหรือเลิกสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษา ประสาน ส่งเสริมและสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษา ประสานและส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้สามารถจัดการศึกษาสอดคล้อง กับนโยบายและมาตรฐานการศึกษา ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคม อื่นที่จัดการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลายในเขตพื้นที่การศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 10-13)

การดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ นั้นมีพื้นที่ครอบคลุม 8 อำเภอ คือ อำเภอเมือง อำเภอปากคาด อำเภอโซ่พิสัย อำเภอศรีวิไล อำเภอเซกา อำเภอพรเจริญ อำเภอบึงคล้า อำเภอบึงโขงหลง โรงเรียนทั้งหมด 212 โรงเรียนและเป็นโรงเรียนขนาดเล็กจำนวน 77 โรงเรียนโดยได้แบ่งจัดกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายออกเป็น 23 กลุ่มโรงเรียน เพื่อให้แต่ละโรงเรียนภายในกลุ่มเครือข่ายได้ร่วมกันพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาซึ่งปัญหาในการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก ได้แก่ บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการประสานงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนรวมถึงสมาชิกกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน ไม่มีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ ย่อมมีผลกระทบต่อการศึกษา ข้อมูลข่าวสารผิดเพี้ยนไป ทำให้เกิดการเบี่ยงเบนในการทำกิจกรรมต่างๆ การไม่ได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนให้ชัดเจน การไม่ให้ความร่วมมือในการดำเนินงานเครือข่าย รวมไปถึงสภาพบริบทของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายบางเครือข่ายมีความลำบากในการติดต่อประสานงานระบบการติดต่อสื่อสารบางพื้นที่ที่ยังประสบปัญหาทำให้บางโรงเรียนได้รับข้อมูลล่าช้าโดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็กในหมู่บ้าน ส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนเพื่อจัดการศึกษา และการติดตามประเมินผลการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายค่อนข้างน้อย ซึ่งกระบวนการประเมินคุณภาพเป็นกระบวนการหนึ่งของการกระตุ้นให้ทุกกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนได้มีการพัฒนาการดำเนินงานของเครือข่ายเพื่อการจัดการศึกษาให้เป็นระบบ ต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพ ถึงแม้ว่าโรงเรียนขนาดเล็กจะมีการนำโครงการเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา เช่น โรงเรียนขนาดเล็กรูปแบบใหม่ โรงเรียนวิถีพุทธ ฯลฯ แต่ในภาพรวมของโครงการต่างๆ ยังอยู่ในระบบล่าง ยังทำได้

เป็นรูปแบบการทำงานของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนอย่างแท้จริง และการดำเนินงานโรงเรียนขนาดเล็กในปัจจุบันยังไม่สามารถพัฒนาให้ทัดเทียมโรงเรียนในระดับอื่นๆ อาจเพราะด้วยข้อจำกัดต่างๆ และการที่โรงเรียนขนาดเล็กก็ต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นใหม่ๆ ตลอดเวลา และด้วยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬยังไม่เคยมีการทำวิจัยเกี่ยวกับการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก และรูปแบบการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนเพื่อจัดการศึกษาที่เป็นรูปธรรม (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ. 2557 : 15)

ดังนั้น ผู้วิจัยมีในฐานะครูผู้ประสานงานเครือข่ายจึงมีความสนใจศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก ให้มีประสิทธิภาพสามารถเห็นได้ว่าเป็นรูปธรรมมากขึ้น และเป็นการศึกษาในกระบวนการและประเมินผลการดำเนินงานของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ในการศึกษาและวิจัยครั้งนี้เป็นการประยุกต์ระหว่างการทำงานเครือข่ายและควบคู่กับการทำงานเชิงระบบการจัดการศึกษาของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนเพื่อการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งถือได้ว่าเป็นส่วนเสริมการดำเนินงานของแต่ละโรงเรียน หรือการพัฒนาการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็กในการจัดการศึกษาและเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาต่อไป

คำถามการวิจัย

1. องค์ประกอบและตัวชี้วัดการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬมีอะไรบ้าง
2. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ อยู่ในระดับใด
3. แนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ควรเป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ
3. เพื่อพัฒนาแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทราบองค์ประกอบและตัวชี้วัดการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

2. ทราบสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ
3. ได้แนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ
4. เป็นข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาและ ผู้รับผิดชอบการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน ได้ประยุกต์ใช้ประโยชน์ในการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬกำหนดขอบเขต ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบของเครือข่ายของ Starkey (1997) ; Burke (1999) ; Goldsmith และ Egger (2004) ; เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2545) ; ปาริชาติ สถาปัตตานนท์ (2546) ; ขนิษฐา กาญจนรังสสินท์ (2547) ; เมตต์ เมตต์การุณจิต (2547) ; พระมหาสุทิตย์ (2547) ; ธนา ประมุขกุล (2547) ; สุวิมล โพธิ์กลิ่น (2549) ; ศิริพร ตันติยศ (2550) และจำนงค์ แจ่มจันทรวงษ์ (2553) ได้องค์ประกอบของเครือข่ายโรงเรียน ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลักดังนี้

- 1.1 วัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย
- 1.2 การมีส่วนร่วมของสมาชิก
- 1.3 สมาชิกเครือข่าย
- 1.4 ภาวะผู้นำของผู้ประสานงานเครือข่าย
- 1.5 กิจกรรมที่ทำร่วมกัน

2. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง/กลุ่มผู้ให้ข้อมูล เพื่อให้สอดคล้องกับคำถาม และความมุ่งหมายของการวิจัย ผู้วิจัยจึงนำเสนอแบ่งเป็น 3 ระยะ ดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1

1. ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

- 1.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 1.2 สังเคราะห์องค์ประกอบและตัวชี้วัดที่ได้จากการศึกษาเอกสาร
- 1.3 ประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัด กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ซึ่งตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัด ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน โดยเลือกแบบเจาะจงเพื่อประเมินความเหมาะสมองค์ประกอบและตัวชี้วัดของการดำเนินงาน กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

ระยะที่ 2

1. การศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์และวิธีการดำเนินงาน กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

1.1 นำองค์ประกอบและตัวชี้วัดที่ได้จากระยะที่ 1 มาสร้างเป็นแบบสอบถาม สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก

1.2 เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กและครู ผู้ประสานงานเครือข่าย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ จำนวน 126 คน

1.2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก และครูผู้ประสานงานเครือข่ายในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ จำนวน 77 โรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 77 คน และครูจำนวน 77 คน รวมทั้งสิ้น 154 คน

1.2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 63 คน และครูผู้ประสานงานเครือข่ายจำนวน 63 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบึงกาฬ ประจำปีการศึกษา 2558 ซึ่งได้มาโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตาราง สำเร็จรูปของ Krejcie และ Morgan (วิภา สายรัตน์. 2557 ; อ้างอิงมาจาก Krejcie and Morgan. 1970 : 607-610) จำนวน 63 โรงเรียน จำนวน 126 คน

1.3 วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและ สภาพที่พึงประสงค์

ระยะที่ 3

1. การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

1.1 วิเคราะห์หาค่าดัชนีความต้องการจำเป็นและจัดลำดับความต้องการ (PNI)

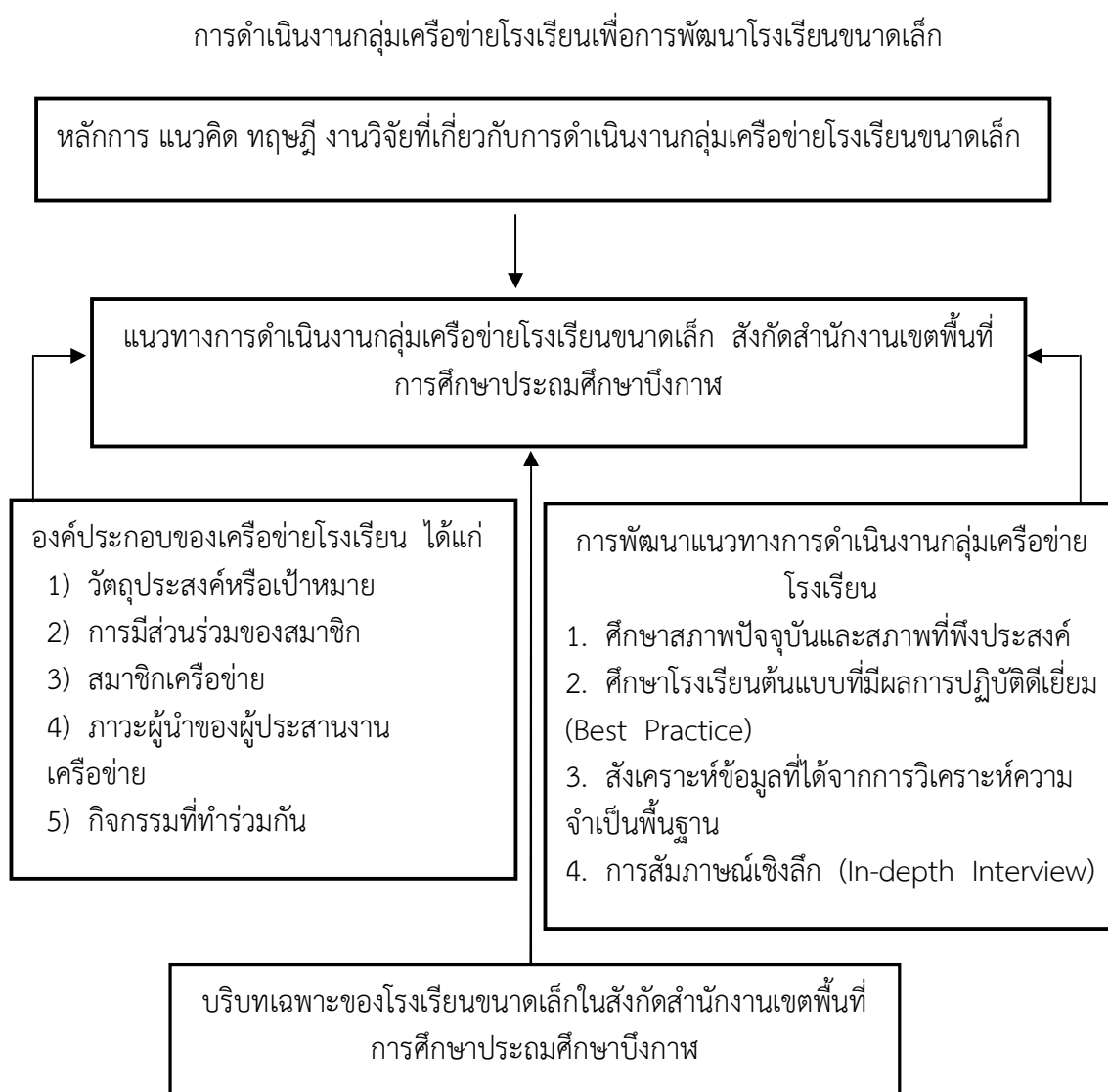
1.2 ศึกษา Best Practice โรงเรียนต้นแบบการดำเนินงานกลุ่มเครือข่าย โรงเรียน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) จำนวน 3 เครือข่าย

1.3 ร่างแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

1.4 ประเมินร่างแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนและประเมิน ความเหมาะสมและการนำไปใช้ของคู่มือทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน โดยใช้วิธีการจัดกลุ่มสนทนา (Focus Group)

กรอบแนวคิดและและทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 แสดงกรอบแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ของแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง การปรับปรุง เปลี่ยนแปลงกระบวนการ วิธีการ หลักการ แนวคิด ทฤษฎี ที่ใช้อยู่ถือเป็นแบบอย่างในการดำเนินงานต่างๆ ตามขอบข่ายทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ 1) วัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย 2) การมีส่วนร่วมของสมาชิก 3) สมาชิกเครือข่าย 4) ภาวะผู้นำของผู้ประสานงานเครือข่าย และ 5) กิจกรรมที่ทำร่วมกัน

1.1 วัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย หมายถึง จุดเริ่มต้นของการรวมตัวกันของบุคคลในเครือข่ายโรงเรียนมีเป้าหมายความร่วมมือในการดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ทั้งยังส่งเสริมสนับสนุน ในด้านทรัพยากร บุคคล เงิน วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ และร่วมกันดำเนินการพัฒนากระบวนการเทคนิคการจัดการเรียนการสอน ดำเนินการวิเคราะห์ปัญหา ความต้องการของโรงเรียน รวมไปถึงการติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงานให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย

1.2 การมีส่วนร่วมของสมาชิก หมายถึง สมาชิกเครือข่ายร่วมวางแผนนโยบาย แผนงานโครงการ หรือกิจกรรม ร่วมริเริ่มในการดำเนินงานต่างๆ ที่จะก่อให้เกิดการพัฒนาเป็นผู้นำทางความคิด ทางกรกระทำ ทางกระตุ้นในกลุ่มสมาชิกให้เห็นความสำคัญของกิจกรรมที่ทำ ร่วมแสดงความคิดเห็นในแง่มุมต่างๆ ร่วมอยู่ในคณะทำงานทุกขั้นตอน ร่วมปฏิบัติตามนโยบายแผนงาน โครงการ กิจกรรมให้บรรลุเป้าหมาย ร่วมประสานงานกับผู้เกี่ยวข้อง หรือหน่วยงาน องค์กรต่างๆ ร่วมตัดสินใจเพื่อใช้ทรัพยากรมีจำกัดให้เกิดผลประโยชน์ต่อส่วนรวม ร่วมควบคุมติดตามประเมินผล และร่วมบำรุงรักษาโครงการผลิตกิจกรรมที่ทำไว้ให้ใช้ประโยชน์ได้

1.3 สมาชิกเครือข่าย หมายถึง สมาชิกในเครือข่ายที่เป็นส่วนหนึ่งของเครือข่ายหรือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของเครือข่าย สมาชิกเครือข่ายมีความสำคัญเท่าเทียมกัน มีอิสระและมีความเป็นเอกภาพในการบริหารเครือข่าย มีความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมของเครือข่าย มีการกำหนดบทบาท การดำเนินงานของสมาชิกเครือข่ายอย่างชัดเจนและปฏิบัติตามบทบาทได้ และต้องมีกฎระเบียบ กติกา หรือข้อบังคับสำหรับสมาชิกเครือข่าย และสมาชิกเครือข่ายที่เป็นกรรมการจากภายนอกที่มีความรู้ความสามารถเป็นที่ปรึกษาเครือข่าย

1.4 ภาวะผู้นำของผู้ประสานงานเครือข่าย หมายถึง มนุษย์สัมพันธ์ที่ดี มีความมุ่งมั่น รักงาน และมีความรับผิดชอบ มีทักษะในการสื่อสารที่ดี การปรับปรุงพัฒนาตนเอง เป็นแบบอย่างที่ดี มีการวางแผนและกำหนดงาน เป็นนักเจรจาต่อรอง เป็นนักพูดที่ดี และสามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ จะต้องอยู่ใกล้ชิดกับกลุ่ม มีความสัมพันธ์คนในกลุ่มเครือข่าย ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสมาชิกและเครือข่ายภายนอก เชื่อมประสานทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ที่เรียกว่านวัตกรรม ประสานให้เกิดกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพโรงเรียนและบุคลากรในเครือข่าย ยึดหลักการสำคัญของเครือข่ายโรงเรียนเป็นแนวทางปฏิบัติ ร่วมคิด ร่วมทำร่วมรับผิดชอบ และร่วมรับประโยชน์ เป็นที่ยอมรับของคนในกลุ่มทำให้มีความสามัคคีกลมเกลียวกัน และมีการผลัดเปลี่ยนทำหน้าที่ดำเนินงานของเครือข่ายขับเคลื่อนไปด้วยการรวมพลังของสมาชิก ประกอบด้วย

9 ตัวชี้วัด

1.5 กิจกรรมที่ทำร่วมกัน หมายถึง สมาชิกในเครือข่ายทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกด้วยกัน ร่วมดำเนินการกิจกรรมต่างๆ ด้านวิชาการ ร่วมดำเนินการด้านการบริหารจัดการ ร่วมดำเนินการกิจกรรมด้านนันทนาการและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ร่วมดำเนินการกิจกรรมด้านบุคลากรหรือนักเรียนร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน และร่วมดำเนินกิจกรรมประชุม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านการเขียน พบปะพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

2. สภาพปัจจุบัน หมายถึง สภาพที่ดำเนินการในปัจจุบันเกี่ยวกับการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ
3. สภาพที่พึงประสงค์ หมายถึง สภาพที่ต้องการให้เกิดขึ้นจากการพัฒนาและปรับปรุงเกี่ยวกับการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ
4. ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียน หรือผู้ที่รักษาราชการแทนในตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ปีการศึกษา 2558
5. ครูผู้ประสานงานเครือข่าย หมายถึง ผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ปีการศึกษา 2558
6. การจัดกลุ่มสนทนา หมายถึง การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ การฟังและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่มผู้เข้าประชุม เกี่ยวกับการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก
7. โรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง หน่วยงานที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ที่มีจำนวนนักเรียนไม่เกิน 120 คน
8. แนวทางการพัฒนา หมายถึง ข้อเสนอแนะแนวทาง กระบวนการพัฒนา การประเมินการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก
9. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ หมายถึง เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ ซึ่งประกอบไปด้วย 8 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองบึงกาฬ อำเภอพรเจริญ อำเภอศรีวิไล อำเภอเซกา อำเภอบึงโขงหลง อำเภอบุงคล้า อำเภอโซ่พิสัย และอำเภอปากคาด

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก โดยกำหนดหัวข้อดังต่อไปนี้

1. การบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก
 - 1.1 ความหมายของการบริหารการศึกษา
 - 1.2 ความสำคัญของการบริหารการศึกษา
 - 1.3 ความหมายการบริหารงานในสถานศึกษา
 - 1.4 ความสำคัญของการบริหารงานในสถานศึกษา
 - 1.5 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก
 - 1.6 สภาพปัญหาของโรงเรียนขนาดเล็ก
 - 1.7 แนวทางการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก
2. หลักการแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับเครือข่าย
 - 2.1 ความหมายของเครือข่าย
 - 2.2 การเกิดและการสร้างเครือข่าย
 - 2.3 ลักษณะและองค์การแบบเครือข่าย
 - 2.4 ประเภทของเครือข่าย
 - 2.5 องค์ประกอบของเครือข่าย
3. แนวคิดเรื่องกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน
 - 3.1 ความหมายของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน
 - 3.2 ความสำคัญของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน
 - 3.3 จุดประสงค์และเป้าหมายของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน
 - 3.4 ประสิทธิภาพของการบริหารกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน
4. การวิเคราะห์การจัดกระทำข้อมูล (PNI)
5. บริบทสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 6.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

การบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก

1. ความหมายของการบริหารการศึกษา

ความหมายของการบริหารการศึกษา ซึ่งนักการศึกษาได้ให้รายละเอียด ดังนี้

กรมสามัญศึกษา หน่วยศึกษานิเทศก์ (2543 : 9) ได้ให้ความหมายของการบริหารการศึกษาแนวใหม่ที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management) ว่าแนวคิดทางการบริหาร

และการจัดการศึกษา ที่มุ่งเน้นให้สถานศึกษาเป็นองค์กรหลัก ในการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ ภายใต้กรอบกฎหมายที่กำหนด โดยมีการกระจายอำนาจการตัดสินใจที่จะพัฒนานโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ของ สถานศึกษา และร่วมมือดำเนินการ ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และบริหารงานทั่วไป ให้บุคคลที่มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างเท่าเทียมกัน โดยมุ่งเน้นผลผลิต ผลลัพธ์และผลกระทบที่เกิดกับผู้เรียนเป็นสำคัญ ภายใต้การมีส่วนร่วมและการตรวจสอบของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การใช้การบริหารที่ใช้โรงเรียนเป็นฐานเกิดจากเหตุผลหลายประการ ได้แก่ สภาพปัญหาการจัดการศึกษาในปัจจุบัน กระแสโลกาภิวัตน์ในสังคมโลกยุคเศรษฐกิจใหม่ การประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 ตามมาตรา 43 และ 81 รวมถึงการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ตามมาตรา 39 และ 40 และประสบการณ์จากต่างประเทศในการใช้โรงเรียนเป็นฐาน

หวน พินธุพันธ์ (2548 : 5) ได้ให้ความหมายการบริหารการศึกษาว่า กิจกรรมต่างๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมมือกันดำเนินการ เพื่อพัฒนาเด็ก เยาวชน ประชาชน หรือสมาชิกของสังคมในทุกๆ ด้าน เช่น ความสามารถ ทักษะ ทักษะ ทักษะ ค่านิยม หรือคุณธรรม ทั้งในด้านการสังคม การเมือง และเศรษฐกิจ เพื่อให้บุคคลดังกล่าวเป็นสมาชิกที่ดีและมีประสิทธิภาพของสังคม โดยกระบวนการต่างๆ ทั้งที่เป็นระเบียบ แบบแผน และไม่เป็นระเบียบแบบแผน

ดำรง บุญโชติ (กวิทร์เกียรติ นนธ์พละ. 2554 ; อ้างอิงมาจาก ดำรง บุญโชติ. 2546 : 19) ได้ให้ความหมายการบริหารการศึกษา หมายถึง การใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการดำเนินงานทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เพื่อให้งานดำเนินการเป็นไปด้วยความสะดวกและเรียบร้อย มีผลในการพัฒนาสมาชิกของสังคมให้มีความเจริญงอกงามเป็นสมาชิกที่ดี ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวนี้ ส่วนหนึ่งเป็นภาระหน้าที่ของโรงเรียนที่จะต้องดำเนินการให้บรรลุผล

ลือชา สาระคง (2547 : 12) ได้ให้ความหมายการบริหารการศึกษา หมายถึง ความพยายามของบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป ร่วมกันจัดกิจกรรมทางการศึกษาโดยใช้กระบวนการทางการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่วางไว้อย่างชัดเจนเหมาะสม และสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาหรือหน่วยงานแต่ละแห่งและจะต้องร่วมมือกันบริหารจัดการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาให้ผู้รับบริการมีความพึงพอใจ

สุธรรม ธรรมทัศนานนท์ (2554 : 16) ได้ให้ความหมายการบริหารสถานศึกษาไว้ว่า การดำเนินงานของกลุ่มบุคคลเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพทั้งความรู้ ความคิดความสามารถและความเป็นคนดีที่หมายถึงการดำเนินงานของกลุ่มบุคคลร่วมมือกันพัฒนาคนให้มีคุณภาพ ซึ่งการจะพัฒนาคนให้มีคุณภาพได้นั้นจะต้องมีการดำเนินการในการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม การวัดผล การจัดอาคารสถานที่และพัสดุครุภัณฑ์ การสรรหาบุคคล มาดำเนินการหรือมาทำการสอนในสถาบันการศึกษาการปกครองนักเรียนเพื่อให้นักเรียนเป็นคนดีมีวินัย

กล่าวโดยสรุปได้ว่าการบริหารการศึกษา หมายถึง กระบวนการที่เกี่ยวกับการ วางแผน กาจัดองค์การ การนำ และการควบคุมการใช้ทรัพยากรในการจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้บุคคลและสังคมมีความเจริญงอกงามโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสวนทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้ อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เพื่อให้ผู้เรียนและสังคมมีความเจริญงอกงามโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสวน

ทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์ความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดการสิ่งแวดล้อม สังคม การเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตลอดชีวิต

2. ความสำคัญของการบริหารการศึกษา

ความสำคัญของการบริหารการศึกษา ซึ่งนักการศึกษาได้ให้รายละเอียด ดังนี้

สมาน อัสวภูมิ (2551 : 15) ให้ความสำคัญของการบริหารการศึกษาว่าในปัจจุบันมีความสำคัญและความจำเป็นยิ่งขึ้นทุกทีๆ ทั้งนี้เพราะการศึกษานอกจากจะเป็นเรื่องที่มีความซับซ้อนยุ่งยากแล้วยังมีประกอบอื่นๆ อีกมากที่มีผลสะท้อนต่อการบริหารการศึกษา ทำให้เกิดปัญหาต่างๆ อยู่เรื่อยๆ ซึ่งผู้บริหารการศึกษาจะต้องเผชิญการแก้ปัญหาเหล่านั้นอยู่ตลอดเวลา ในบางประเทศการบริหารการศึกษานับว่าเป็นอาชีพที่สำคัญอย่างหนึ่งไม่ต่ำกว่าอาชีพอื่นๆ เช่น แพทย์ วิศวกร ฯลฯ ซึ่งพวกเขาเหล่านั้นจะต้องได้รับการฝึกหัดอบรมมาเป็นเวลาหลายปีจึงจะมีความสามารถในการประกอบอาชีพได้ ผู้บริหารการศึกษาก็เช่นเดียวกันจำเป็นจะต้องได้รับการฝึกอบรมมา โดยตรงจึงจะจัดการศึกษาได้ดี คือสามารถที่จะแก้ปัญหาต่างๆ ได้

จันทร์ธานี สงวนนาม (2545 : 26) ได้ให้ความสำคัญการบริหารมีความสำคัญ คือ เพื่อความอยู่รอดขององค์กร การเรียนรู้เรื่องการบริหารองค์กรจะช่วยให้องค์กรสามารถกำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมายของงาน บุคลากร ตลอดจนการดำเนินงานได้อย่างเหมาะสม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 : 52) ได้ให้ความสำคัญบทบาทของสถานศึกษาในการจัดการศึกษาให้กับผู้เรียน โดยสถานศึกษาต้องจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ของนักเรียน รวมถึงงานด้านวิชาการ งานด้านการเงิน งานด้านบุคคล และงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ความสำคัญของการบริหารการศึกษา คือ การจัดให้ภายในสถานศึกษามีการดำเนินการจัดกิจกรรมที่มีความเกี่ยวข้องกับการศึกษาไม่ว่าจะเป็นการเรียน การส่งเสริมทักษะต่างๆ ให้ผู้เรียนได้รับความรู้ความเข้าใจในกิจกรรมนั้นๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ทางสถานศึกษาได้กำหนดเป้าหมาย และสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางที่กระทรวงศึกษาได้กำหนดเอาไว้เป็นแนวทาง

3. ความหมายการบริหารงานในสถานศึกษา

ความหมายการบริหารงานในสถานศึกษา ซึ่งนักการศึกษาได้ให้รายละเอียด ดังนี้

หวน พินธุพันธ์ (2528 : 7) ได้ให้ความหมายการบริหารสถานศึกษาไว้ว่าการบริหารสถานศึกษาหมายถึง การดำเนินงานของกลุ่มบุคคล เพื่อบริการทางการศึกษาแก่สมาชิกในสังคมให้เป็นสมาชิกที่ดีและมีคุณภาพ

กำพล แสงบุญเรือง (2542 : 17) ได้ให้ความหมายการบริหารสถานศึกษาไว้ว่าการดำเนินงานของกลุ่มบุคคลเพื่อการบริหารและพัฒนาทางการศึกษาแก่สมาชิกในสังคมให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคมโดยอาศัยหลักสูตรเป็นแนวทางในการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายตามหลักการของหลักสูตรโดยไม่หวังผลกำไรที่เป็นสิ่งของแต่มุ่งการพัฒนาให้คนมีคุณภาพ

กิตติ เพ็ญ (2549 : 9) ได้ให้ความหมายการบริหารสถานศึกษาไว้ว่าการบริหารงานกลุ่มบุคลากรภายในสถานศึกษา เพื่อให้เกิดการพัฒนาในทุกด้าน ตั้งแต่งานวิชาการ งานบุคลากร งานธุรการการเงิน งานอาคารสถานที่งานกิจการนักเรียน นักศึกษา และงานด้าน

ความสัมพันธ์กับชุมชน อันส่งผลให้เกิดการปรับปรุงพัฒนา ควบคุมดูแล การจัดกิจกรรมการเรียน การสอนให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการจัดการศึกษา

สุธรรม ธรรมทัศนานนท์ (2554 : 18) ได้ให้ความหมายการบริหารสถานศึกษาไว้ว่า การดำเนินงานของกลุ่มบุคคลเพื่อพัฒนานคนให้มีคุณภาพทั้งความรู้ ความคิดความสามารถและความเป็นคนดีที่หมายถึงการดำเนินงานของกลุ่มบุคคลร่วมมือกันพัฒนานคนให้มีคุณภาพ ซึ่งการจะพัฒนานคนให้มีคุณภาพได้นั้นจะต้องมีการดำเนินการในการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม การวัดผล การจัดอาคารสถานที่และพัสดุครุภัณฑ์ การสรรหาบุคคล มาดำเนินการหรือมาทำการสอนในสถาบันการศึกษาการปกครองนักเรียนเพื่อให้นักเรียนเป็นคนดีมีวินัย

กล่าวโดยสรุปได้ว่าการบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการดำเนินงานของกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องในการศึกษาทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษาที่ร่วมมือกันพัฒนาเพื่อให้เกิดคุณภาพทั้งความรู้ ความสามารถ และพฤติกรรมต่างๆที่พึงประสงค์และสอดคล้องกับหลักการหลักสูตรการศึกษา

4. ความสำคัญของการบริหารงานในสถานศึกษา

ความสำคัญของการบริหารงานในสถานศึกษา ซึ่งนักการศึกษาได้ให้รายละเอียด ดังนี้ จันทราณี สงวนนาม (2545 : 9) ได้ให้ความสำคัญการบริหารสถานศึกษาไว้ว่าเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ เพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์กรที่มุ่งไปสู่ความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพตามเป้าหมาย และเพื่อความอยู่รอดขององค์กร

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546 : 8) ได้ให้ความสำคัญการบริหารสถานศึกษาไว้ว่า ระบบการบริหารงานที่ไม่ดีจะมีผลกระทบต่อส่วนอื่นๆ ของหน่วยงาน นักบริหารที่ดีต้องรู้จักเลือกวิธีการบริหารที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ เพื่อที่จะให้งานนั้น บรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้ ซึ่งการบริหารสถานศึกษานั้น จะต้องใช้ศาสตร์และศิลป์ทุกประการ เพราะว่าการดำเนินงานต่างๆ มิใช่เพียงกิจกรรมที่ผู้บริหารจะกระทำเพียงลำพังคนเดียว แต่ยังมีผู้ร่วมงานอีกหลายคนที่มีส่วนทำให้งานนั้น ประสบความสำเร็จได้

สมถวิล ศรีจันทร์วิโรจน์ (2552 : 10) ได้ให้ความสำคัญการบริหารสถานศึกษาไว้ว่า การบริหารสถานศึกษามีความสำคัญเพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการจัดการศึกษาภายในสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งเป็นการวางรากฐานชีวิตให้กับผู้เรียนได้ก้าวทันความเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในปัจจุบัน เป็นการพัฒนาสมาชิกของสังคมให้มีความเจริญงอกงามในด้านต่างๆ ให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม โดยมุ่งไปสู่ความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพตามเป้าหมายของรัฐ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องวางแผน กำหนดวิธีการดำเนินงาน ขั้นตอนอย่างเป็นระบบ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษามีความสำคัญเพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการจัดการศึกษาภายในสถานศึกษาที่มุ่งไปสู่ความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพตามเป้าหมาย จะต้องใช้ศาสตร์และศิลป์ในการดำเนินงานต่างๆ

5. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก

สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา (2554 : 11) ได้ให้ความหมายในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กนั้นมีรูปแบบการบริหารได้หลายรูปแบบซึ่งนักการศึกษาได้ให้รายละเอียด ดังนี้

1. การบริหารแบบบูรณาการ (Integration Management) มีความหมายโดยสรุป คือ การรวมหน่วยโดยการนำเอาหน่วยที่แยกๆ กันมารวมเข้าเป็นอันหนึ่งอันเดียว ซึ่งสถาบันดำรงราชานุภาพ กระทรวงมหาดไทย และสำนักการศึกษาต่อเนื่อง มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (ม.ป.ป. : 37-38) ได้กล่าวถึงลักษณะการบริหารจังหวัดแบบบูรณาการ ไว้ดังนี้

1.1 เป็นระบบบริหารจัดการในแนวนราบ (Horizontal Management) ใช้การบริหารบูรณาการในลักษณะพื้นที่ - พันธกิจ - การมีส่วนร่วม (Area - Function - Participation: A-F-P) เพื่อสร้างหุ้นส่วน (Partnership) และทำงานในลักษณะเครือข่าย (Networking)

1.2 เป็นระบบบริหารจัดการที่มีเป้าหมายตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการ (Customer Driven) โดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ (Result - Based)

1.3 เป็นระบบบริหารจัดการภายใต้กรอบของหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance) สำหรับ จารุพงศ์ พลเดช กล่าวถึง เทคนิคการบริหารแบบบูรณาการ ไว้ 7 ขั้นตอน คือ

1.3.1 ศึกษาปัญหาจากข้อมูลพื้นฐานเพื่อการพัฒนา

1.3.2 การทำงานเป็นทีม กับภาคราชการ, เอกชน ภาคประชาชน/ประชาสังคม, องค์กรอิสระ

1.3.3 การนำเทคโนโลยีสารสนเทศ : ICT มาทำงานเชิงรุกเพื่อใช้ในการบริหารตัดสินใจเกิดความรวดเร็วในการทำงานและเชื่อมโยงเครือข่ายในการทำงาน

1.3.4 นำกระบวนการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์มาใช้ในการทำงาน

1.3.5 ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นในชุมชน

1.3.6 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการแก้ไขปัญหาของชุมชน

1.3.7 สนับสนุนและเสริมสร้างความเข้มแข็งในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น

กล่าวโดยสรุป การบริหารแบบบูรณาการ สามารถที่จะสร้างมิติใหม่ในการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาที่มีอยู่อย่างจำกัดและขาดแคลนของหน่วยงานทางการศึกษาได้ เพราะเป็นการรวมเอาทรัพยากร ที่แต่ละองค์กรมีอยู่แล้วหรือจะมีขึ้นในอนาคตมาใช้ประโยชน์ร่วมกันทั้งในด้านบุคลากรอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์ งบประมาณ และอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนขนาดเล็กที่มีความขาดแคลนทรัพยากรในด้านต่างๆ อยู่เป็นอันมาก

2. การบริหารแบบเครือข่าย (Network Management)

การบริหารแบบเครือข่าย (Network Management) นับเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับองค์กรหรือหน่วยงานในปัจจุบัน ซึ่งถือเป็นกลยุทธ์สำคัญสู่ความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษา

3. การบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participatory Management)

การบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participatory Management) คือสิ่งที่มาแทนการบริหารในรูปแบบของระบบราชการ (Bureaucratic Model) ซึ่งมีความเข้มงวดสูง และยึดถือตัวบุคคลเป็นหลัก จึงทำให้การบริหารแบบมีส่วนร่วมได้รับความสนใจ ทฤษฎีใหม่เกี่ยวกับองค์การจึงได้เน้นความสำคัญของขวัญกำลังใจและความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ การบริหารแบบมีส่วนร่วมจึงเน้นความสำคัญของการจูงใจ การจัดองค์การเพื่อสิ่งเหล่านี้ องค์การจึงถูกสร้างขึ้นเพื่อสนองความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในระดับสูง

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่าการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กนั้นมีทฤษฎีและรูปแบบการบริหารได้หลายรูปแบบที่สำคัญๆนั้นมีอยู่ 3 รูปแบบได้แก่ 1) การบริหารแบบบูรณาการ (Integration Management) 2) การบริหารแบบเครือข่าย (Network Management) 3) การบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participatory Management)

6. สภาพปัญหาของโรงเรียนขนาดเล็ก

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2558 : 5) ได้ให้ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการใช้ทรัพยากรที่ไม่คุ้มค่าการจัดสรรอัตราากำลังครู งบประมาณ และการยกระดับคุณภาพทางการศึกษา ทำให้โรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่มีสภาพปัญหา ดังนี้

1. ปัญหาด้านคุณภาพการจัดการศึกษาค่อนข้างต่ำ ดังจะเห็นได้จากผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสอง พบว่าโรงเรียนขนาดเล็ก (นักเรียนต่ำกว่า 300 คน) มีจำนวนร้อยละ 2 อยู่ในระดับปรับปรุงร้อยละ 67.91 อยู่ในระดับพอใช้และร้อยละ 29.99 อยู่ในระดับดี และเมื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า นักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กในทุกช่วงชั้นในทุกพื้นที่มีค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ ต่ำกว่านักเรียนในโรงเรียนขนาดอื่น

2. ปัญหาด้านการบริหารจัดการ สภาพบริบทของการคมนาคมที่ผ่านมานับว่าไม่ค่อยสะดวกมากนัก รัฐบาลจึงจำเป็นต้องจัดตั้งโรงเรียนให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ของประชากรที่อาศัยอยู่ แต่ปัจจุบันความจำเป็นดังกล่าวได้ลดลงเนื่องจากการคมนาคมสะดวกขึ้น ประกอบกับประชากรมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง จึงส่งผลทำให้ขนาดของโรงเรียนปรับเปลี่ยนเป็นโรงเรียนขนาดเล็กเพิ่มมากขึ้นส่งผลให้อัตราส่วนครูต่อนักเรียน และนักเรียนต่อห้องเรียนต่ำกว่ามาตรฐานค่าใช้จ่ายต่อนักเรียน 1 คน สูงกว่าโรงเรียนขนาดอื่นๆ นอกจากนี้โรงเรียนขนาดเล็กจำนวนหนึ่งอยู่ในพื้นที่ลักษณะพิเศษอยู่ในพื้นที่ห่างไกลความเจริญ อยู่บนภูเขาสูง บนเกาะ นักเรียนมีปัญหาในการเดินทาง นอกจากนี้ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่ขาดทักษะในการบริหารจัดการโรงเรียน และปัญหาอีกประการหนึ่ง คือ การอพยพเคลื่อนย้ายของประชากรวัยเรียนที่ย้ายติดตามผู้ปกครองไปรับจ้างทำงานต่างถิ่นทำให้เกิดปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานของโรงเรียนเป็นอย่างยิ่ง

3. ปัญหาด้านการเรียนการสอน พบว่า ครูส่วนใหญ่ขาดทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในสภาพที่ครูไม่ครบชั้นและมีจำนวนนักเรียนน้อยในแต่ละชั้น ครูสอนไม่เต็มเวลาเต็มความสามารถเพราะครูมีภารกิจอื่นที่นอกเหนือจากการสอนเป็นจำนวนมาก หลักสูตรและแผนการจัดการเรียนรู้ไม่ค่อยสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน สื่อการเรียนการสอนและแหล่งเรียนรู้มีจำนวนจำกัดซึ่งสาเหตุมาจากได้รับงบประมาณน้อย สื่อเทคโนโลยีและการสื่อสารมีใช้อย่างจำกัดและที่มีอยู่ก็ไม่สามารถใช้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. โรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่อยู่ในชุมชนขนาดเล็ก ประชากรมีฐานะยากจน ทำให้ไม่มีศักยภาพในการระดมทรัพยากรเพื่อนำมาช่วยสนับสนุนการจัดการศึกษาให้กับโรงเรียน

5. ปัญหาที่เด่นชัดอีกประการหนึ่งของโรงเรียนขนาดเล็ก คือ การขาดแคลนครู (ทั้งๆ ที่อัตราส่วนครูต่อนักเรียนของทั้งประเทศก็ไม่ต่างจากอัตราส่วนของประเทศที่พัฒนาแล้วทั้งหลาย) จำนวนครูไม่ครบชั้น ครูไม่ครบตามรายวิชาเอก ต้องใช้ครูวิชาเอกอย่างหนึ่งไปสอนอีกวิชาหนึ่ง มีปัญหาครูย้ายออกบ่อย ครูขาดขวัญและกำลังใจ และครูไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่าสภาพปัญหาโรงเรียนขนาดเล็กประกอบไปด้วยปัญหาด้านคุณภาพการจัดการศึกษาค่อนข้างต่ำ ปัญหาด้านการบริหารจัดการ ปัญหาด้านการเรียนการสอน โรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่อยู่ในชุมชนขนาดเล็ก ประชากรมีฐานะยากจน และการขาดแคลนครู

7. แนวทางการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2558 : 6) ได้กำหนดนโยบายและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กที่สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลที่ผ่านมาอย่างต่อเนื่อง ดังนี้

1. การศึกษามาช่วยแก้ปัญหาความยากจน ให้เด็กในชนบทยากจนได้รับโอกาสทางการศึกษาในโรงเรียนที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง และลดภาระค่าใช้จ่ายผู้ปกครอง
2. มีกระบวนการยกระดับคุณภาพการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กอย่างต่อเนื่อง เช่น การจัดรถโมบายคอมพิวเตอร์เคลื่อนที่ การหมุนเวียนครูเข้าสอน การพัฒนาครูด้านภาษาอังกฤษ ด้าน ICT รูปแบบ e-Learning สร้างเครือข่ายเพื่อให้เกิดการพัฒนาและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยช่วยเหลือแบ่งปันในเรื่องทรัพยากร อาคารสถานที่ สื่อ วัสดุและอุปกรณ์ การแลกเปลี่ยนความรู้ในเรื่องนวัตกรรมพัฒนาการเรียนการสอนที่ได้ทดลองแล้วเห็นว่าเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ หรือการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากทั่วโลกโดยใช้อินเทอร์เน็ต การพัฒนาใช้สื่อเทคโนโลยีการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม การจัดสรรสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ประกอบด้วย วัสดุ อุปกรณ์ วิธีการงบประมาณ ตลอดจนรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับบริบท เช่น เรียนรวมทั้งโรงเรียน เรียนรวมเป็นช่วงชั้น เรียนรวมบางวิชา เรียนคละชั้น เรียนแบบบูรณาการ เป็นต้น
3. ส่งเสริมสร้างเครือข่ายจากทุกภาคส่วน โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการพัฒนาและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยช่วยเหลือแบ่งปันในเรื่องทรัพยากร อาคารสถานที่ สื่อ วัสดุอุปกรณ์
4. พัฒนาระบบการบริหารจัดการ เช่น จัดทำแผนยุทธศาสตร์เร่งพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กที่ไม่สามารถยุบได้ กำหนดยุทธศาสตร์การปรับปรุงคุณภาพการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กภายใต้นโยบายการพัฒนาการศึกษา โดยจัดตั้ง “โรงเรียนดีศรีตำบล” สร้างความเข้มแข็งของโรงเรียนสร้างวิธีการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ เช่น เสอเพลอโมเดล เครือข่ายแก่งจันทร์โมเดล สามเกลอโมเดล ไตรภาคี ศูนย์เรียนรวมโรงเรียน บ้านยางน้อย ศูนย์ปัญญาวิทยาคาร CPACC 5 ยุทธศาสตร์การพัฒนาใจประสานโมเดล เครือข่ายเรียนรวม “ภูหลวงพัฒนา” การบริหารจัดการแบบศูนย์โรงเรียน โรงเรียนขนาดเล็กหุ่นส่วนที่ดีของท้องถิ่นชุมชน เป็นต้น
5. เพิ่มงบประมาณ เงินอุดหนุนรายหัวให้กับนักเรียนโรงเรียนขนาดเล็กระดับประถมศึกษาที่มีนักเรียน 120 คนลงมา และโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีนักเรียน 300 คนลงมา
6. จัดทำโครงการวิจัยเพื่อกำหนดอนาคตโรงเรียนขนาดเล็กของประเทศไทย ภายใต้หลักการสำคัญ 3 ประการ คือ 1) คุณภาพของนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก 2) สิทธิและโอกาสในการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานของประชาชนคนไทยทุกคนตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดและ 3) ประสิทธิภาพการบริหารจัดการของภาครัฐ โดยมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับโรงเรียน จำนวน 16 หัวข้อ
7. ส่งเสริมการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม เพื่อให้ให้นักเรียนได้เรียนแต่ละชั้นในทุกกลุ่มสาระอย่างมีคุณภาพ

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่าแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก ประกอบไปด้วย การศึกษามาช่วยแก้ปัญหาความยากจน มีกระบวนการยกระดับคุณภาพการศึกษา โรงเรียนขนาดเล็กอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมสร้างเครือข่ายจากทุกภาคส่วน พัฒนาระบบการบริหาร จัดการ เพิ่มงบประมาณ จัดทำโครงการวิจัยเพื่อกำหนดอนาคตโรงเรียนขนาดเล็กและส่งเสริมการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

หลักการแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับเครือข่าย

1. ความหมายของเครือข่าย

ความหมายของเครือข่าย ซึ่งนักการศึกษาได้ให้รายละเอียด ดังนี้

ประเวศ วะสี (2541 : 17-18) ได้ให้ความหมายไว้ว่า เครือข่ายหมายถึงเครือข่ายทางสังคมที่มีการขยายตัวออกไปว่า เครือข่ายทางสังคมจะคล้ายเครือข่ายในสมอง โดยโครงสร้างของสมองนั้นจะทำให้เกิดการเรียนรู้ในระดับที่สูงเพื่อการมีชีวิตรอด และโครงสร้างทางสังคมจะมีวิวัฒนาการไปเหมือนโครงสร้างทางสร้างเรื่อยๆ ซึ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมของสังคมจากสังคมใช้อำนาจไปเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และการที่จะเกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ได้นั้น โครงสร้างทางสังคมต้องปรับเปลี่ยนจากโครงสร้างอำนาจในแนวดิ่ง ไปเป็นเครือข่ายสังคม ที่มีการโยย ความสัมพันธ์ในทุกทิศทาง และสรุปได้ว่า เครือข่ายทางสังคมแห่งกัลยาณมิตรหรือเครือข่ายสังคมแห่งการเรียนรู้ (Learning Social Networks) โดยเครือข่ายสังคม จะต้องมีความสามารถในการเรียนรู้ได้ต่อเนื่องหรือมีการขยายแนวคิด กระบวนการออกไปจึงสามารถปรับตัวให้อยู่ในดุลยภาพ

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2545 : 28) ได้ให้ความหมายของเครือข่ายว่า คำว่าเครือข่าย มีความหมายแตกต่างกันไปตามมุมมองของแต่ละคน และให้คำนิยามของเครือข่ายเพื่อการปฏิรูปการศึกษาว่า หมายถึง “การที่ปัจเจกบุคคล องค์กร หน่วยงานหรือสถาบันใดๆได้ตกลงที่จะผสานเชื่อมโยงเข้าหากันภายใต้วัตถุประสงค์หรือข้อตกลงอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกันอย่างมีระบบ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการปฏิรูปการศึกษา” กลุ่มเครือข่ายนั้นต้องมีการแสดงออกเป็นการลงมือกระทำกิจกรรมร่วมกัน

หน่วยศึกษานิเทศก์, สำนักการศึกษา (2549 : 25) ได้ให้ความหมายของเครือข่ายทางด้านการศึกษา หมายถึง การรวมตัวกันระหว่างโรงเรียนหลายๆแห่ง หรือบุคคลที่มีบทบาทในการจัดศึกษา โดยมีการรวมตัวกันในหลากหลายรูปแบบ เพื่อให้เป็นหนึ่งเดียวกันด้วยการเชื่อมโยง สร้างสัมพันธ์ สื่อสาร แลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน มีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างมีระบบ ภายใต้ข้อตกลงหรือวัตถุประสงค์ร่วมกันด้วยความเป็นกัลยาณมิตรและทักทายกัน มีลักษณะการรวมตัวกันใน แนวราบที่เน้นการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ และใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ร่วมกันอย่างคุ้มค่า เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน โดยทุกโรงเรียนมีความอิสระ และมีเอกภาพในการบริหารจัดการได้เช่นเดิม แต่มีกิจกรรมที่ต้องให้ความร่วมมือระหว่างกันมากขึ้น

ศิริพร ตันติยมาศ (2550 : 66) ได้ให้ความหมายไว้ว่าเครือข่าย หมายถึง การเชื่อมโยงระหว่างการทำงานหรือเชื่อมโยงบทบาทของบุคคล องค์กรต่างๆ ที่เป็นหน่วยย่อยรวมตัวกันด้วยความสมัครใจ ภายใต้ความต้องการในวัตถุประสงค์ร่วมกันจัดโครงสร้างและรูปแบบการทำงานด้วยระบบใหม่ ในลักษณะสร้างความร่วมมือประสานงานกันในแนวราบ ระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้อง

ด้วยระดมสรรพกำลัง และมีกลยุทธ์ในการพัฒนา ด้วยการให้สมาชิกได้ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ

กล่าวโดยสรุปได้ว่าเครือข่าย หมายถึง การรวมตัวกันของคน กลุ่มคนหรือองค์กรต่างๆ ที่มีความคิด ความรับผิดชอบ และเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์เดียวกัน เชื่อมโยงกันเป็นระบบและมีกระบวนการทำงานที่เป็นระบบและมีการปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน

2. การเกิดและการสร้างเครือข่าย

แนวคิดการเกิดและการสร้างเครือข่าย ซึ่งนักการศึกษาได้ให้รายละเอียด ดังนี้

กำลุนเทพ เทวกุล (2536 : 28) ได้ให้ทฤษฎีและแนวคิดไว้ว่าถ้าจะทำเครือข่าย จะต้องเริ่มจากตัวคนที่แตกออกไปใช้ตรงจุดไหนบ้างหรือทำพร้อมกันไปเลยในจุดที่พร้อมกันได้ในกลุ่มข้าราชการ กลุ่มประชาชน ให้เริ่มในลักษณะประชาชนเป็นศูนย์กลางให้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ต้องสร้างกลุ่มผู้นำก่อน เช่น กรรมการหมู่บ้าน สมาคมตำบลที่กำลังทำขณะนี้กลุ่มผู้นำจะต้องมีความรู้ อย่างดีมองเกมพัฒนาออกจึงจะเกิด Creative thinking

เจือจันทร์ จงสถิตอยู่ (2536 : 61) ได้ให้ทฤษฎีและแนวคิดไว้ว่าการสร้างเครือข่าย จะเป็นลักษณะของการส่งต่อ การสืบทอดการสื่อสารซึ่งกันและกันซึ่งท่านเลขาธิการฯได้พูด Community คือ Communication ต้องมีการสื่อสารซึ่งกันและกัน การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้จะต้องมีบทบาทจากหลายหน่วยงานหน่วยงานภาครัฐจะช่วยประสานเสริมสร้าง สนับสนุนการเรียนรู้ของประชาชนในวิถีชีวิตผู้นำจะเป็นผู้ประสานงานการเรียนรู้ต่างๆ ลักษณะการประสานงานหรือการเรียนรู้ในระดับชุมชนมีวิธีการสื่อสารอย่างไรบ้าง เป็นการโยง Concept ไม่ใช่การสั่งการสื่อสารในระดับที่ก่อให้เกิดความเข้าใจแบบ Positive Approach ประเด็นที่สำคัญที่สุด คือ ไม่ว่าจะเป็น ประเด็นการประสานงานหรือระหว่างหน่วยงานด้วยตนเอง หรือจากหน่วยงานภายนอกเข้ามาต้องสร้างสำนึกร่วมกันว่าจะทำเพื่ออะไร มีคุณค่าอย่างไร ต้องเปลี่ยนทั้งหมด คือ คน องค์กร ชุมชน ที่จะประสานกันเองต้องเปลี่ยนทำที่ด้วย โดยสรุป ลักษณะเครือข่ายที่อยากเห็น คือ เป็นเครือข่ายที่ไม่หยุดนิ่ง ต้องมีลักษณะยืดหยุ่นและมีพลวัตรที่สำคัญที่สุด

สำนักงานกองทุนเพื่อสังคม (2545 : 12) ได้ให้ทฤษฎีและแนวคิดเครือข่ายภาคประชาชนและประชาสังคม เกิดขึ้นหลังวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจในปี 2539-2540 ทำให้ภาคประชาชนเกิดความสนใจและตื่นตัวในการพึ่งพาตนเองมากขึ้นโดยในปี 2541 ได้มีการจัดตั้งกองทุนเพื่อการลงทุนทางสังคม (SIF) ซึ่งโครงการดังกล่าว ได้สร้างปรากฏการณ์การเรียนรู้ และการรวมพลังให้กับกลุ่ม องค์กรเครือข่ายภาคประชาชนและประชาสังคมเป็นอย่างมาก โดยกองทุนดังกล่าวเป็นเป้าหมายเพื่อบรรเทาผลกระทบทางเศรษฐกิจ และเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนทั้งในเมืองและชนบท เพื่อการฟื้นฟูวิกฤตเศรษฐกิจไปสู่การพึ่งตนเองในระยะยาว (สำนักงานกองทุนเพื่อการลงทุน) ในขณะเดียวกันก็มีการรวมตัวของประชาชนในนามของ “สมัชชาคนจน” ที่ดำเนินการเคลื่อนไหวเรียกร้อง ให้รัฐบาลแก้ปัญหาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะเกี่ยวกับเรื่องทรัพยากรธรรมชาติ และผลกระทบจากโครงการพัฒนาของรัฐบาล นอกจากนี้ยังได้มีการจัดตั้ง สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) ซึ่งเป็นหน่วยงานของภาครัฐ แต่มีแนวคิดในการสนับสนุนการมีส่วนร่วมจากฝ่ายต่างๆ และมีแนวคิดให้ชุมชนแกน

ศิริพร ตันติยมาศ (2550 : 70) ได้ให้ทฤษฎีและแนวคิดไว้ว่าการเกิดและการสร้างเครือข่าย เป็นกระบวนการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ในลักษณะที่เป็นกลุ่มบุคคลหรือองค์การ การนำเครือข่ายต้องมี Link หมายถึง “การเชื่อมโยง” โดยมีลักษณะต่าง ๆ กัน คือ อาจจะเป็นเครือข่ายที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ เช่น เครือข่ายวัฒนธรรม เครือข่ายอาชีพ เครือข่ายสิ่งแวดล้อม เป็นต้น อาจจะเป็นเครือข่ายจัดตั้งและได้รับการสนับสนุนของภาคส่วนต่างๆทั้งภาครัฐและเอกชน เช่น เครือข่ายกองทุนหมู่บ้าน และเครือข่ายพัฒนาชุมชน เครือข่ายการท่องเที่ยว เช่น เครือข่ายผู้ได้รับผลกระทบจากโครงการพัฒนาของภาครัฐ การสร้างเครือข่าย คือการรวมตัวเป็นเครือข่ายในลักษณะการแลกเปลี่ยนต้องสกัดเอาส่วนดีหรือจุดแข็งของแต่ละฝ่ายมาเรียนรู้และสนับสนุนกันและกัน เป็นการผนึกกำลัง (Synergy) ทำให้มีการติดต่อและสนับสนุน ให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมด้วยความสมัครใจไปสู่จุดมุ่งหมายที่เห็นพ้องต้องกัน และร่วมรับผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การเกิดและการสร้างเครือข่านั้นเกิดจากการรวมตัวกันของคนกับคน คนกับกลุ่ม กลุ่มกับกลุ่ม องค์การกับองค์การ โดยมีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ไปจนถึงผลประโยชน์ซึ่งกันและกันโดยที่การรวมกลุ่มเป็นเครือข่าย อาจจะเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการก็ได้ โดยเน้นที่แนวความคิด และกระบวนการสร้างความสัมพันธ์ แลกเปลี่ยนความความรู้ระหว่างกันเพื่อให้ตนเองหรือเครือข่ายบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ลักษณะและองค์การแบบเครือข่าย

ลักษณะและองค์การแบบเครือข่ายซึ่งนักการศึกษาได้ให้รายละเอียด ดังนี้

สัมพันธ์ เตชะอธก (2537 : 89) ได้ให้ลักษณะของเครือข่ายว่า อาจจำแนกออกเป็น 3 ลักษณะ คือ

1. เครือข่ายแนวคิด เป็นเครือข่ายที่เน้นการทำงานด้วยความคิด ความรู้ หรือเทคนิคต่างๆ เครือข่ายเหล่านี้เป็นแหล่งที่ผู้นำได้มีโอกาสเผยแพร่แนวคิดของตน และได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ของตนกับคนอื่น ๆ ทำให้เกิดความคิดที่ชัดเจนขึ้น เครือข่ายความคิดนั้นมักจะเน้นเครือข่ายของกลุ่มคนที่อยู่บนสภาพที่คล้ายคลึงกัน แต่อยู่ต่างถิ่นกันได้รวมตัวกันสร้างเครือข่ายขึ้นเพื่อที่จะได้มีเวทีในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กัน เช่น เครือข่ายกลุ่มครู เครือข่ายองค์การพัฒนาเอกชน เป็นต้น

2. เครือข่ายกิจกรรม เป็นเครือข่ายที่เน้นการช่วยเหลือร่วมมือกันในการทำกิจกรรม ส่วนมากมักจะเป็นเครือข่ายภายในชุมชนที่สมาชิกของเครือข่ายมีส่วนร่วม ในการช่วยเหลือในการทำกิจกรรมร่วมกัน

3. เครือข่ายสนับสนุน เป็นเครือข่ายที่ให้การสนับสนุนทุน แก่เครือข่ายอื่นๆในการดำเนินงาน ซึ่งอาจเป็นทั้งกลุ่มทุนภายในเครือข่ายและมาจากภายนอกเครือข่าย

ขนิษฐา กาญจนรังสสินท์ (2549 : 90) ได้ให้ลักษณะของเครือข่าย มีดังนี้

1. เครือข่ายเป็นลักษณะเป็นโครงสร้างทางความคิด ไม่ว่าพัฒนาไว้ถึงระดับใด บุคคลที่เกี่ยวข้องในองค์กรเครือข่ายมีกรอบความคิดเกี่ยวกับองค์กรเครือข่ายใกล้เคียงกัน ในด้านความรู้ความสามารถ ความคาดหวังต่อเครือข่าย

2. องค์กรเครือข่ายไม่มีลำดับชั้นการเชื่อมโยงระหว่างองค์กร เครือข่ายเป็นไปในลักษณะแนวนราบ แต่ละองค์กรเป็นอิสระต่อกัน แต่ละระดับความเป็นอิสระของแต่ละองค์กรอาจไม่เท่ากัน

3. ความเข้มแข็งขององค์กรที่ร่วมกันเป็นเครือข่าย ดังนั้น การพัฒนาของแต่ละองค์กรเครือข่ายจึงเป็นสิ่งสำคัญ

4. องค์กรเครือข่ายการแบ่งงานกันทำ การที่องค์กรเข้ามาร่วมเป็นเครือข่ายกัน เพราะส่วนหนึ่งคาดหวังการพึ่งพิงแลกเปลี่ยนความสามารถระหว่างกัน ดังนั้น หากองค์กรใดไม่สามารถแสดงความสามารถให้เป็นที่ประจักษ์ ก็อาจพ้นจากสมาชิกเครือข่ายได้ ในทางตรงกันข้าม หากได้แสดงความสามารถจะนำไปสู่การพึ่งพิงและขึ้นต่อกัน การแบ่งงานกันทำ ทั้งยังเป็นการลดโอกาสที่องค์กรหนึ่งแสดงอำนาจเหนือเครือข่ายด้วย

5. องค์กรเครือข่ายกำหนดการบริหารจัดการกันเอง ในการทำงานร่วมกันในลักษณะแนวนราบ จำเป็นต้องมีความสมานฉันท์โดยผ่านกระบวนการทางประชาธิปไตย ซึ่งหมายถึง การตอรอง การตกลงระหว่างองค์กรเครือข่ายเกี่ยวกับการบริหารจัดการภายในเพื่อให้เครือข่ายสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้

6. ความสำเร็จขององค์กรเครือข่ายอาจมิใช่ได้มาอย่างง่ายดาย แต่ต้องอาศัยระยะเวลาในการสร้างความสัมพันธ์ ความศรัทธา และความไว้วางใจ ตลอดจนการสร้างกรอบทางความคิด เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารการแก้ไขปัญหาาร่วมกันอย่างสร้างสรรค์รวมทั้งการดำเนินการระหว่างองค์กรอย่างต่อเนื่อง

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ลักษณะของเครือข่ายสามารถจำแนกออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ เครือข่ายแนวคิด เป็นเครือข่ายที่เน้นการทำงานด้วยความคิด ความรู้ หรือเทคนิคต่างๆ เครือข่ายกิจกรรม เป็นเครือข่ายที่เน้นการช่วยเหลือร่วมมือกันในการทำกิจกรรม เครือข่ายสนับสนุน เป็นเครือข่ายที่ให้การสนับสนุนทุน แก่เครือข่ายอื่นๆ

4. ประเภทของเครือข่าย

ประเภทและรูปแบบของเครือข่ายนั้นได้มีนักวิชาการศึกษาได้ทำการแบ่งประเภทและรูปแบบของเครือข่ายได้ดังนี้

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2545 : 45) ได้ให้ประเภทของการแบ่งเครือข่ายออกเป็นประเภทต่างๆโดยใช้เกณฑ์บางประการประยุกต์กับเครือข่ายเพื่อปฎิรูปการศึกษา ซึ่งสามารถสรุปได้ดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงประเภทของเครือข่าย

เกณฑ์การแบ่ง	ประเภทของเครือข่าย
ขนาดของกลุ่ม	-เครือข่ายร่วม (Total network) -เครือข่ายย่อย (Sub network)
พื้นที่	-เครือข่ายระดับหมู่บ้านในพื้นที่ตำบล -เครือข่ายระดับหมู่บ้านข้ามพื้นที่ตำบล -เครือข่ายระหว่างตำบลในอำเภอใดอำเภอหนึ่ง -เครือข่ายระดับตำบลข้ามพื้นที่อำเภอ -เครือข่ายระดับอำเภอในจังหวัดใดจังหวัดหนึ่ง -เครือข่ายระดับอำเภอข้ามพรมแดนจังหวัด -เครือข่ายระดับจังหวัดในภูมิภาคใดภูมิภาคหนึ่ง
ประเด็นที่สนใจร่วมกัน	-เครือข่ายประเด็นที่สนใจอาจแบ่งได้หลากหลายอาทิ เครือข่ายการศึกษาทางเลือก เครือข่ายการเรียนรู้
วิชาชีพของสมาชิกกลุ่ม	-เป็นการแบ่งตามวิชาชีพของสมาชิกในเครือข่ายอาทิ เครือข่ายนักการเมือง เครือข่ายนักวิชาการ เครือข่ายครูอาจารย์ เครือข่ายนักธุรกิจ ฯลฯ
บทบาทของกลุ่ม	-เป็นการพิจารณาถึงบทบาทหลักที่เครือข่ายนั้น ดำเนินอยู่ อาทิ เครือข่ายการศึกษาวิจัยเพื่อปฏิรูป การศึกษา เครือข่ายสนับสนุนด้านการเงิน ฯลฯ
ลักษณะภาคีที่ร่วมในเครือข่าย	เกิดได้สองทางหลัก คือ -เครือข่ายแนวนอน -เครือข่ายแนวตั้ง
ระดับความผูกพัน	การแบ่งด้วยเกณฑ์นี้ ใช้ระดับความผูกพันระหว่าง บุคคลที่เป็นจุดศูนย์กลางของเครือข่ายกับภาคีต่างๆ ซึ่งอาจแบ่งได้เป็นเครือข่ายที่มีความผูกพันใกล้ชิดใน ระดับสูงในระดับรองลงไป จนถึงเครือข่ายที่มีความ ผูกพันในระดับไกล

ที่มา : เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2545 : 45)

อรรณพ พงษ์วาท (2544 : 79) ได้เสนอแนะรูปแบบเครือข่ายการร่วมมือในการ
จัดการสถานศึกษาไว้ 6 รูปแบบ ดังนี้

รูปแบบที่ 1 สถานศึกษาชั้นพื้นฐานของรัฐรวมตัวกันเป็นเครือข่าย

รูปแบบที่ 2 การรวมตัวกันเป็นเครือข่ายของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานของรัฐแห่งใด
แห่งหนึ่งหรือหลายๆ แห่งกับภาคส่วนอื่นที่ระบุไว้ในวรรคแรกของมาตรา 38 อันได้แก่บุคคล

ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคม อื่นที่จัดการศึกษาในรูปแบบอื่นที่หลากหลาย

รูปแบบที่ 3 คือ เครือข่ายสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น องค์กรบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์กรบริหารส่วนตำบล หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบอื่นที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต

รูปแบบที่ 4 คือ เครือข่ายสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐกับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของเอกชน

รูปแบบที่ 5 คือ เครือข่ายสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐกับเอกชนและภาคอื่นที่ระบุไว้ในรูปแบบที่ 2 และ 3

รูปแบบที่ 6 คือ เครือข่ายที่อาจเกิดจากการริเริ่มระหว่างสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งของรัฐและเอกชน หรือระหว่างสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเหล่านั้นกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคส่วนอื่นๆในเขตพื้นที่การศึกษาโดยไม่มีการขึ้นหรือกำกับ หรือครอบงำการทำงานขององค์กรทางการศึกษาในระดับบนเบื้องต้น

พระมหาสุทิตย์ อาภากรโ (2547 : 88) ได้ให้ประเภทเครือข่ายเชิงประเด็นกิจกรรมว่าได้แก่เครือข่ายที่ใช้ประเด็นกิจกรรม หรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นปัจจัยหลักในการรวมกลุ่มองค์กรมุ่งเน้นในการจัดการในประเด็นกิจกรรมนั้นๆ อย่างจริงจัง และพัฒนาให้เกิดความร่วมมือกับภาคีอื่นๆที่เกี่ยวข้อง ตัวอย่างของเครือข่ายเชิงประเด็นกิจกรรม ได้แก่

1. เครือข่ายป่าชุมชน
2. เครือข่ายภูมิปัญญาชาวบ้าน
3. เครือข่ายธนาคารหมู่บ้าน
4. เครือข่ายผู้สูงอายุ
5. เครือข่ายสิ่งแวดล้อม
6. เครือข่ายปฏิรูปการศึกษา
7. เครือข่ายสิทธิมนุษยชน
8. เครือข่ายสุขภาพ

กิจกรรมการทำงานของเครือข่ายเชิงประเด็นนี้ ส่วนใหญ่จะมีลักษณะทำงานแบบแนวราบ ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นจะมีลักษณะของการมีส่วนร่วมและการพึ่งพาอาศัย

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ประเภทของเครือข่ายแบ่งตามเชิงพื้นที่ เชิงประเด็นกิจกรรมและตามโครงสร้างหน้าที่ เครือข่ายเชิงพื้นที่ได้แก่ ศูนย์ประสานประชาคมระดับจังหวัด เครือข่ายพระสงฆ์ภาคบริการ เครือข่ายภาครัฐ องค์กรพัฒนา เครือข่ายเกษตรกร และกลุ่มธุรกิจ ส่วนเครือข่ายเชิงประเด็นกิจกรรม ได้แก่ เครือข่ายป่าชุมชน เครือข่ายภูมิปัญญาชาวบ้าน เครือข่ายธนาคารหมู่บ้าน เครือข่ายผู้สูงอายุ เครือข่ายสิ่งแวดล้อม เครือข่ายปฏิรูปการศึกษา เครือข่ายสิทธิมนุษยชน เครือข่ายสุขภาพ และเครือข่ายตามโครงสร้างหน้าที่ ได้แก่ เครือข่ายภาครัฐ เครือข่ายภาคธุรกิจ เอกชน เครือข่ายองค์การพัฒนาเอกชน เครือข่ายภาคประชาชน เป็นต้น ในการรวมตัวเครือข่ายทั้ง 3 ประเภท ก่อให้เกิดความร่วมมือ ร่วมคิด ร่วมสร้างสรรค์ช่วยเหลือสังคมและพัฒนาเครือข่ายให้เข้มแข็ง

5. องค์ประกอบเครือข่ายและเครือข่ายโรงเรียน

องค์ประกอบของเครือข่ายนั้นได้มีนักวิชาการศึกษาเสนอองค์ประกอบของเครือข่ายไว้ดังนี้
เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2545 : 36-43) ได้ให้เครือข่ายมีองค์ประกอบสำคัญๆ
อย่างน้อย 7 องค์ประกอบ คือ

1. การรับรู้มุมมองร่วมกัน (Common Perception) สมาชิกที่เข้ามาอยู่ในเครือข่ายต้องมีความรู้สึกนึกคิดและรับรู้ร่วมกัน ถึงเหตุการณ์เข้าร่วมเป็นเครือข่ายอาทิมีความเข้าใจในปัญหาและมีสำนึกในการแก้ปัญหาร่วมกัน มีประสบการณ์ในปัญหาร่วมกันมีความต้องการความช่วยเหลือ ในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งจะส่งผลให้สมาชิกของเครือข่ายเกิดความรู้สึกผูกพันในการดำเนินกิจกรรมบางอย่างร่วมกัน เพื่อแก้ปัญหาความเดือดร้อนที่เกิดขึ้น

2. การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน (Common Vision) วิสัยทัศน์ร่วมเป็นการมองเห็นภาพของจุดมุ่งหมายในอนาคตร่วมกันระหว่างสมาชิกในกลุ่มการรับรู้เข้าใจถึงทิศทางเดียวกัน และการมีเป้าหมายที่จะไปด้วยกันจะช่วยให้ขบวนการเคลื่อนไหว มีพลังเกิดเอกภาพ และช่วยบรรเทาความขัดแย้งอันเกิดจากมุมมองความคิดที่แตกต่างลงไปได้ในทางตรงกันข้าม

3. การมีผลประโยชน์และความสนใจร่วมกัน (Mutual Interests/Benefits) เครือข่ายฐานของผลประโยชน์ร่วมมากเพียงพอจะดึงดูดให้รวมเป็นเครือข่าย ดังนั้น การรวมเป็นเครือข่าย จึงเกิดจากการที่สมาชิกแต่ละคนต่างก็มีความต้องการของตนเอง แต่ความต้องการเหล่านั้น จะไม่สามารถบรรลุผลสำเร็จได้หากสมาชิกต่างคนต่างอยู่ ความจำกัดนี้ทำให้เกิดการรวมตัวกับบนต้องตั้งอยู่บนฐานของผลประโยชน์ที่มีร่วมกัน ซึ่งผลประโยชน์ในที่นี้ครอบคลุมทั้งผลประโยชน์ที่เป็นตัวเงิน และผลประโยชน์ที่ไม่ใช่ตัวเงินด้วย อาทิ เกียรติยศ ชื่อเสียง การยอมรับโอกาสในความก้าวหน้า ความสุข ความพึงพอใจ

4. การมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่ายอย่างกว้างขวาง (All Stakeholders Participation) การมีส่วนร่วมของสมาชิกในเครือข่าย นับเป็นกระบวนการที่สำคัญมากในการพัฒนาความเข้มแข็งของเครือข่าย เพราะกระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายในเครือข่าย (All Stakeholders In Network) ย่อมเป็นเงื่อนไขที่ทำให้เกิดความรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ และร่วมลงมืออย่างแข็งขัน ดังนั้นสถานะของสมาชิกในเครือข่าย จึงควรเป็นไปในลักษณะของความเท่าเทียมกัน (Equal Status) ในฐานะของ “หุ้นส่วน” (Partner) ของเครือข่ายซึ่งความสัมพันธ์ในแนวนอน (Horizontal Relationship) ที่เท่าเทียมกันแทนความสัมพันธ์ในแนวตั้ง (Vertical Relationship) หมายความว่า หากการรวมตัวเป็นเครือข่ายเกิดขึ้นระหว่างรัฐกับชุมชนท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐก็ต้องวางสถานะของตนเองเทียบเท่ากับประชาชนในฐานะของสมาชิกเครือข่าย มิใช่วางตัวเป็นเจ้านายเหนือประชาชน

5. การเสริมสร้างซึ่งกันและกัน (Complementary Relationship) องค์ประกอบ ที่จะทำให้เครือข่ายดำเนินไปอย่างต่อเนื่องก็คือ การที่สมาชิกของเครือข่ายต่างก็ต้องเสริมสร้างซึ่งกันและกันโดยที่จุดแข็งของฝ่ายหนึ่งไปช่วยแก้จุดอ่อนของฝ่ายหนึ่งซึ่งจะทำให้ผลตอบแทนหรือผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการรวมตัวเป็นเครือข่ายมากกว่าการไม่สร้างเครือข่ายแต่ต่างคนต่างอยู่

6. การพึ่งพิงอิงร่วมกัน (Interdependence) เนื่องจากธรรมชาติความจำกัดของสมาชิกในเครือข่ายทั้งด้านทรัพยากร ความรู้ เงินทุน กำลังคน ฯลฯ สมาชิกของเครือข่ายจึงไม่สามารถดำรงอยู่ได้อย่างสมบูรณ์ด้วยตนเอง การจะทำให้เป้าหมายร่วมสำเร็จได้นั้นสมาชิกต่าง

จำเป็นต้องพึ่งพาซึ่งกันและกันระหว่างสมาชิกในเครือข่ายเพื่อให้เกิดการเสริมสร้างซึ่งกันและกัน การทำให้สมาชิกหรือหุ้นส่วนของเครือข่ายยึดโยงกันแน่นหนาจำเป็นต้องทำให้หุ้นส่วนแต่ละคนรู้สึกว่ หากเอาหุ้นส่วนคนใดคนหนึ่งออกไปจะทำให้เครือข่ายล้มลงไปได้ การดำรงอยู่ของหุ้นส่วนแต่ละคนจึงจำเป็นต้องการดำรงอยู่ของเครือข่าย ซึ่งการพึ่งพิงอิงรวมกันนี้จะส่งผลทำให้สมาชิกต้องมีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันโดยอัตโนมัติ

7. การปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน (Interaction) หากสมาชิกในเครือข่ายไม่มีการปฏิสัมพันธ์กันแล้วก็ไม่ต่างอะไรกับการที่ต่างคนต่างอยู่ไม่มีทางที่จะเกิดความร่วมมือกันได้และจะไม่เกิดเครือข่ายความร่วมมืออย่างแท้จริง ดังนั้นสมาชิกในเครือข่ายต้องทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกด้วยกัน เช่น มีการติดต่อกันผ่านทาง การเขียนหรือพบปะพูดคุย การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน หรือมีกิจกรรมประชุมสัมมนา ร่วมกันซึ่งผลของการปฏิสัมพันธ์นี้ต้องก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเครือข่ายตามมาด้วย ปฏิสัมพันธ์นี้จะมีลักษณะความสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยนระหว่างกันมิใช่ปฏิสัมพันธ์ฝ่ายเดียว ยิ่งสมาชิกมีปฏิสัมพันธ์กันมากเท่าใดก็จะยิ่งเกิดการผูกพันภายในระหว่างกันมากขึ้นเท่านั้น นอกจากนี้การปฏิสัมพันธ์ยังช่วยให้เกิดการเรียนรู้ระหว่างกันมากขึ้น อันจะช่วยให้เครือข่ายเข้มแข็งขึ้น

ธนา ประมุขกุล (2547 : 3) ได้ให้องค์ประกอบของเครือข่ายว่าประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1. สมาชิก หากสมาชิกมีจำนวนมากต้องมีคณะกรรมการเพื่อทำหน้าที่ในการประสานงาน สมาชิกแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือสมาชิกแกนหลักเกี่ยวข้องโดยตรงกับผลงานตามเป้าหมายเครือข่าย และสมาชิกเสริม ผู้เป็นฝ่ายสนับสนุน
2. กรรมการ/ผู้ประสานงาน เพื่อให้เกิดการจัดการที่ดี สามารถนำพาเครือข่ายเคลื่อนไปด้วยพลังร่วมของสมาชิก
3. เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ถือเป็นจุดร่วมสำคัญของการเป็นเครือข่าย ถ้าเป้าหมายต้องชัดเจน มีความเป็นไปได้ จึงมีความสำคัญต่อการเข้าร่วมและคงอยู่ของสมาชิก
4. กิจกรรม การจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ด้วยอาศัยการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ และร่วมทรัพยากรของสมาชิกด้วยกันเอง

พระมหาสุทิตย์ อาภากร (2547 : 49-50) ได้ให้จุดร่วมที่สำคัญอย่างน้อย 5 ประการ ที่อาจกล่าวได้ว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของเครือข่าย

1. หน่วยชีวิตหรือสมาชิกเป็นองค์ประกอบเบื้องต้นของความเป็นเครือข่ายที่สร้างระบบปฏิสัมพันธ์ โดยแต่ละหน่วยชีวิตและปัจเจกบุคคลจะดำเนินการสานต่อเพื่อหาแนวร่วมในการสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ เพื่อให้เกิดการดำรงอยู่ร่วมกัน
2. จุดมุ่งหมาย เป็นองค์ประกอบที่สำคัญอีกประการหนึ่ง เพราะหากว่าบุคคลกลุ่ม องค์การ มารวมกันเพียงเพื่อทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งโดยไร้ความมุ่งมั่นหรือจุดมุ่งหมาย ร่วมกันความสัมพันธ์ดังกล่าวมีอาจกล่าวได้ว่า เป็นเครือข่าย เพราะความเป็นเครือข่ายจะต้องมีความหมายถึง “การร่วมกันอย่างมีจุดหมาย” เพื่อทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์และกระบวนการเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายนั้น
3. การทำหน้าที่อย่างมีจิตสำนึก การที่แต่ละหน่วยชีวิตหรือการที่แต่ละบุคคลจะมารวมกันนั้น สิ่งที่จะยึดโยงสิ่งต่างๆ เข้าด้วยกัน คือ การทำหน้าที่ต่อกันและกระทำอย่างมีจิตสำนึก

ย่อมเป็นแรงขับที่นำไปสู่การคิดวิเคราะห์ และการค้นหาวิธีเพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆ รวมทั้งแสวงหาแนวร่วมจากเพื่อนร่วมอุดมการณ์ เพื่อสร้างพลังอำนาจในการต่อรองหรือการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน

4. การมีส่วนร่วมและการแลกเปลี่ยน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆของสมาชิก จะเป็นปัจจัยที่หนุนเสริมให้เครือข่ายนั้นมีพลังมากขึ้น เพราะการมีส่วนร่วมจะทำให้สมาชิกรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของเครือข่าย ซึ่งจะช่วยให้ทุกฝ่ายหันหน้าเข้าหากันและพึ่งพากันมากขึ้น

5. ระบบความสัมพันธ์และการสื่อสาร การสื่อสารระหว่างปัจเจกบุคคลกับปัจเจกบุคคล กลุ่มกับกลุ่ม และระหว่างเครือข่ายกับเครือข่าย รวมทั้งระบบความสัมพันธ์ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยกระบวนการสื่อสารนั้นจะช่วยให้สมาชิกในเครือข่ายเกิดการเรียนรู้ เกิดการยอมรับในกระบวนการทำงานและช่วยรักษาสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน ความสัมพันธ์ที่เกิดจากการติดต่อสื่อสารที่ต่อเนื่องเช่นนี้เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของเครือข่าย

ปาริชาติ สถาปิตานนท์ และชัยวัฒน์ ถิระพันธ์ (2546 : 23) ได้สรุปเกี่ยวกับองค์ประกอบของเครือข่าย ประกอบด้วย

1. การเรียนรู้ (Learning) ได้แก่ การเรียนรู้เกี่ยวกับความจำเป็นและความต้องการของตนเองและผู้อื่น
2. การลงทุน (Investing) ได้แก่ การลงทุนด้านเวลาและพลังงานในการติดต่อและเชื่อมประสานกับบุคคลต่างๆ
3. การดูแล (Nurturing) ได้แก่ การดูแลสัมพันธภาพระหว่างสมาชิกของเครือข่ายอย่างใกล้ชิด ทั้งในเรื่องของการท างานและความสัมพันธ์ภาพส่วนตัว
4. การรักษา (Keeping) ได้แก่ การรักษาทิศทางในการบรรลุเป้าหมาย โดยเฉพาะการตรวจสอบความต้องการของสมาชิกและการเปิดใจรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

สุวิมล โพธิ์กลิ่น (2549 : 41) ได้ให้องค์ประกอบหลักที่สำคัญของเครือข่ายไว้ดังนี้

1. ส่วนประกอบที่สำคัญของเครือข่ายความร่วมมือ หมายถึง แกนนำผู้นำเครือข่าย สมาชิกเครือข่าย บทบาทหน้าที่/ภาระหน้าที่ การมีส่วนร่วมของสมาชิก การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน และการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน
2. ขอบข่ายและภารกิจงานด้านวิชาการ หมายถึง การพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษาและการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ การประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การพัฒนาระบบประกัน การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น การจัดหาและพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี การนิเทศการศึกษาและการวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา
3. กระบวนการปฏิบัติงานของเครือข่าย หมายถึง การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและปัญหา การระบุจุดหมายหรือเป้าหมาย การจัดทำกลยุทธ์ การจัดทำแผนงบประมาณ การปฏิบัติตามแผนกลยุทธ์ การประเมินผล การรายงานผล
4. คุณลักษณะที่ดีของแกนนำ หมายถึง มีบุคลิกภาพ กระตือรือร้นในการทำงาน มีความคิดสร้างสรรค์ ควบคุมอารมณ์ได้ดี มีความรับผิดชอบ และความมุ่งมั่นในการทำงานให้สำเร็จ
5. เทคนิควิธีการพัฒนาสมาชิกเครือข่าย หมายถึง การบรรยาย การอภิปราย การระดมสมอง การสัมมนา การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการปฏิบัติจริง

เมตต์ เมตต์การุณจิต (2547 : 27) ได้ให้เครือข่ายการมีส่วนร่วมมีองค์ประกอบที่สำคัญดังนี้

1. โครงสร้าง หมายถึง ในองค์กรมีการแบ่งภาระหน้าที่ภายใน มีการกำหนดตำแหน่งตามลำดับชั้น
2. วัตถุประสงค์การจัดตั้งองค์กรขึ้นมาจะต้องมีวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติกิจกรรม
3. บทบาทหน้าที่ หมายถึง ภาระหน้าที่อำนาจ แบบอย่างหรืองานที่กำหนดไว้เป็นอย่างแบบแผนเพื่อเป็นกรอบให้สมาชิกใช้เป็นหลักในการปฏิบัติงาน
4. วาระการดำรงตำแหน่ง สมาชิกที่ได้รับแต่งตั้งจะต้องมีการกำหนดวาระหรือระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง

ขนิษฐา กาญจนรังสีนนท์ (2547 : เว็บไซต์) ได้ให้องค์ประกอบเครือข่ายต่างๆ มีองค์ประกอบสำคัญอยู่อย่างน้อย 7 อย่างด้วยกัน คือ

1. มีการรับรู้มุมมองที่เหมือนกัน สมาชิกในเครือข่าย ต้องมีความรู้สึกนึกคิดและการรับรู้เหมือนกันถึงเหตุผลในการเข้ามาร่วมกันเป็นเครือข่าย อาทิเช่น มีความเข้าใจในตัวปัญหาและมีจิตสำนึกในการแก้ไขปัญหาด้วยกัน ประสพกับปัญหาอย่าง เดียวกันหรือต้องการความช่วยเหลือในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งจะส่งผลให้สมาชิกของเครือข่ายเกิดความรู้สึกผูกพันในการดำเนินกิจกรรมร่วมกันเพื่อแก้ปัญหาหรือลดความเดือดร้อนที่เกิดขึ้น การรับรู้ร่วมกันถือเป็นหัวใจของเครือข่ายที่ทำให้เครือข่ายดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง เพราะถ้าเริ่มต้น ด้วยการรับรู้ที่ต่างกัน มีมุมมองหรือแนวคิดที่ไม่เหมือนกันแล้ว จะประสานงานและขอความร่วมมือยาก เพราะ แต่ละคนจะติดอยู่ในกรอบความคิดของตัวเอง มองปัญหาหรือความต้องการไปคนละทิศละทาง แต่ทั้งนี้มิได้ หมายความว่าสมาชิกของเครือข่ายจะมีความเห็นที่ต่างกันไม่ได้เพราะมุมมองที่แตกต่างกันช่วยให้เกิดการ สร้างสรรค์ ในการทำงาน แต่ความต่างนั้นต้องอยู่ในส่วนของกระบวนการ (Process) ภายใต้การรับรู้ถึง ปัญหาที่สมาชิกทุกคนยอมรับแล้ว มิฉะนั้นความเห็นที่ต่างกันจะนำไปสู่ความแตกแยกและแตกหักในที่สุด

2. การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน วิสัยทัศน์ร่วมกัน หมายถึงการที่สมาชิกมองเห็นจุดมุ่งหมายในอนาคตที่เป็นภาพเดียวกัน มีการรับรู้ และเข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน และมีเป้าหมายที่จะเดินทางไปด้วยกัน การมีวิสัยทัศน์ร่วมกันจะทำให้ กระบวนการขับเคลื่อนเกิดพลัง มีความเป็นเอกภาพ และช่วยผ่อนคลายความขัดแย้งอันเนื่องมาจากความ คิดเห็นที่แตกต่างกัน ในทางตรงกันข้าม ถ้าวิสัยทัศน์หรือเป้าหมายของสมาชิกบางกลุ่มขัดแย้งกับวิสัยทัศน์ หรือเป้าหมายของเครือข่าย พฤติกรรมของสมาชิกกลุ่มนั้นก็จะเริ่มแตกต่างจากแนวปฏิบัติที่สมาชิกเครือข่าย กระทำร่วมกัน ดังนั้นแม้ว่าจะต้องเสียเวลามากกับความพยายามในการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน แต่ก็จำเป็น จะต้องทำให้เกิดขึ้น หรือถ้าสมาชิกมีวิสัยทัศน์ส่วนตัวอยู่แล้ว ก็ต้องปรับให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของเครือข่ายให้มากที่สุดแม้จะไม่ซ้อนทับกันแนบสนิทจนเป็นภาพเดียวกัน แต่อย่างน้อยก็ควรสอดรับไปในทิศทางเดียวกัน

3. มีความสนใจหรือผลประโยชน์ร่วมกัน คำว่าผลประโยชน์ในที่นี้ครอบคลุมทั้งผลประโยชน์ที่เป็นตัวเงินและผลประโยชน์ไม่ใช่ตัวเงิน เป็น ความต้องการ (Need) ของมนุษย์ในเชิงปัจเจก (อ่านเรื่องแรงจูงใจในตอนท้าย) อาทิเช่นเกียรติยศ ชื่อเสียง การยอมรับ โอกาสใน ความก้าวหน้า ความสุข ความพึงพอใจ ฯลฯ สมาชิกของเครือข่ายเป็นมนุษย์ปุถุชนธรรมดาที่ต่างก็มี

ความต้องการเป็นของตัวเอง (Human Needs) ถ้าการเข้าร่วมในเครือข่ายสามารถตอบสนองต่อความต้องการของเขาหรือมีผลประโยชน์ร่วมกัน ก็จะเป็น แรงจูงใจให้เขามีส่วนร่วมในเครือข่ายมากขึ้น ดังนั้น ในการที่ จะดึงใครสักคนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของเครือข่าย จำเป็นต้อง คำนึงถึง ผลประโยชน์ที่เขาจะได้รับจากการเข้าร่วม ถ้าจะให้ดีต้องพิจารณาล่วงหน้าก่อนที่ เขาจะ ร้องขอ ลักษณะของ ผลประโยชน์ที่สมาชิกแต่ละคนจะได้รับอาจแตกต่างกัน แต่ควรต้องให้ทุกคนและ ต้องเพียงพอที่จะเป็น แรงจูงใจให้เขาเข้ามามีส่วนร่วมในทางปฏิบัติได้จริง ไม่ใช่เป็นเข้ามาเป็นเพียงไม้ ประดับเนื่องจากมีตำแหน่งใน เครือข่าย แต่ไม่ได้ร่วมปฏิบัติภารกิจ เมื่อใดก็ตามที่สมาชิกเห็นว่าเขา เสียประโยชน์มากกว่าได้หรือเมื่อเขาได้ใน สิ่งที่ต้องการเพียงพอแล้ว สมาชิกเหล่านั้นก็จะออกจาก เครือข่ายไปในที่สุด

4. การมีส่วนร่วมของสมาชิกทุกคนในเครือข่าย การมีส่วนร่วมของสมาชิกใน เครือข่ายเป็นกระบวนการที่สำคัญมากในการพัฒนาความเข้มแข็งของเครือข่ายเป็นเงื่อนไขที่ทำให้เกิด การร่วมรับรู้ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจและร่วมลงมือกระทำอย่างเข้มแข็ง ดังนั้น สถานะของสมาชิกใน เครือข่ายควรมีความเท่าเทียมกัน ทุกคนอยู่ในฐานะ “หุ้นส่วน (Partner)” ของเครือข่ายเป็น ความสัมพันธ์ในแนวนอน (Horizontal Relationship) คือความสัมพันธ์อันที่เพื่อนมากกว่า ความสัมพันธ์ในแนวตั้ง (Vertical Relationship) ในลักษณะเจ้านายลูกน้อง ซึ่งบางครั้งก็ทำได้ยาก ในทางปฏิบัติเพราะต้องเปลี่ยนกรอบความคิดของสมาชิกในเครือข่ายโดยการสร้างบริบทแวดล้อมอื่นๆ เข้ามาประกอบแต่ถ้าทำได้จะสร้างความเข้มแข็งให้กับเครือข่ายมาก

5. การเสริมสร้างซึ่งกัน และกันองค์ประกอบที่จะทำให้เครือข่ายดำเนินไปอย่าง ต่อเนื่อง คือ การที่สมาชิกของเครือข่ายต่างก็สร้างความเข้มแข็งให้กันและกัน โดยนำจุดแข็งของฝ่าย หนึ่งไปช่วยแก้ไขจุดอ่อนของอีกฝ่ายหนึ่ง แล้วทำให้ได้ผล ลัทธิเพิ่มขึ้นในลักษณะพลังทวีคูณ ($1+1 > 2$) มากกว่าผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นเมื่อต่างคนต่างอยู่

6. การเกื้อหนุนพึ่งพากัน เป็นองค์ประกอบที่ทำให้เครือข่ายดำเนินไปได้อย่าง ต่อเนื่องเช่นเดียวกัน การที่สมาชิกเครือข่ายตกอยู่ในสภาวะจำกัดทั้งด้านทรัพยากร ความรู้ เงินทุน กำลังคน ฯลฯ ไม่สามารถทำงานให้บรรลุเป้าหมายอย่าง สมบูรณ์ได้ด้วยตนเองโดยปราศจากเครือข่าย จำเป็นต้องพึ่งพาซึ่งกันและกันระหว่างสมาชิกในเครือข่ายการทำให้หุ้นส่วนของเครือข่ายยึดโยงกันอย่าง เหนียวแน่น จำเป็นต้องทำให้หุ้นส่วนแต่ละคนรู้สึกว่าเขาหุ้นส่วนคนใดคนหนึ่งออกไปจะทำให้ เครือข่ายล้มลงได้การดำรงอยู่ของหุ้นส่วนแต่ละคนจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการ ดำรงอยู่ของเครือข่าย การเกื้อหนุนพึ่งพากันในลักษณะนี้จะส่งผลให้สมาชิกมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันโดยอัตโนมัติ

7. มีปฏิสัมพันธ์ในเชิงแลกเปลี่ยน หากสมาชิกในเครือข่ายไม่มีการปฏิสัมพันธ์กัน แล้วก็ไม่ได้ทำอะไรกับกันก่อนหน้าแต่ละก่อนที่รวมกันอยู่ในกลุ่มแต่ละก่อนก็อยู่ในกลุ่มอย่างเป็นอิสระ ดังนั้นสมาชิกในเครือข่ายต้องทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อก่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน เช่น มีการติดต่อกันผ่านทางการเขียน การพบปะพูดคุย การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่ง กันและกัน หรือมีกิจกรรมประชุมสัมมนาร่วมกัน โดยที่ผลของการปฏิสัมพันธ์นี้ต้องก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ในเครือข่ายตามมาด้วย ลักษณะของปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกควรเป็นการแลกเปลี่ยนกัน (Reciprocal Exchange) มากกว่าที่จะเป็นผู้ให้หรือเป็นผู้รับฝ่ายเดียว (Unilateral Exchange) ยิ่งสมาชิกมีปฏิสัมพันธ์กันมากเท่าใดก็จะเกิดความผูกพันระหว่างกันมากขึ้นเท่านั้น ทำให้การเชื่อมโยง แน่นแฟ้นมากขึ้นมีการเรียนรู้ระหว่างกันมากขึ้นสร้างความเข้มแข็งให้กับเครือข่าย

องค์ประกอบของเครือข่ายโรงเรียนนั้นได้มีนักวิชาการศึกษาเสนอองค์ประกอบของเครือข่ายโรงเรียนไว้ดังนี้

Goldsmiths และ Eggers (จิรประภา อัครบวร และประยูร อัครบวร. 2552 : 35-43 ; อ้างอิงมาจาก Goldsmiths and Eggers. 2004) ได้เสนอองค์ประกอบพื้นฐานในการบริหารจัดการเครือข่ายสถานศึกษา 5 ประการ

1. การพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ เป็นการให้ความสำคัญกับภาระหน้าที่ หลักในการบริหารจัดการและการตั้งคำถามที่มีผลต่อความสำเร็จนั้นคือ องค์การกำลังพยายามสร้างมูลค่าต่อสังคม (Public Value) ไต การตอบคำถามนี้ทำให้บุคลากรต้องทราบเกี่ยวกับเป้าหมายของนโยบายและทราบว่าสถานศึกษาของตนควรแสดงบทบาทใดที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายของนโยบายนั้นคือการจัดทำแผนพัฒนายุทธศาสตร์

2. การออกแบบเครือข่ายให้สอดคล้องกับเป้าหมายเป็นการเน้นถึงความสำคัญในการออกแบบ กำหนดลักษณะการดำเนินงาน และการกำหนดคุณสมบัติของสมาชิกในเครือข่าย ว่าหากสามารถออกแบบระบบเครือข่ายได้ดีโอกาสที่เครือข่ายจะสามารถดำเนินการและบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ก็มีสูงการออกแบบเครือข่าย คือ การตอบคำถาม “อย่างไร”(How?) นั้นหมายถึงสถานศึกษากำลังสร้างเครือข่ายที่ยังไม่มีอยู่ในเวลานั้น ซึ่งหมายความว่าหน่วยงานจำเป็นต้องคิดบนพื้นฐานที่กว้างขวางขึ้นตั้งแต่ต้นจนจบ (Mean to the End) การทำสิ่งนี้ให้ถูกต้องจำเป็นต้องรู้ได้ว่าสุดท้าย

3. การบูรณาการและเชื่อมโยงการดำเนินการและการวัดผล เป็นการเน้นถึงความสำคัญของกลไกในการเชื่อมโยงระหว่างผู้ประสานงานเครือข่ายและสมาชิกในเครือข่ายหรือระหว่างสมาชิกในเครือข่ายเดียวกัน เพื่อให้เกิดการประสานงานและดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพนำไปสู่ความสำเร็จของเครือข่าย

4. การประยุกต์ใช้ระบบ ไอที ในการจัดการเครือข่าย เพื่อให้การบริหารจัดการสถานศึกษาโดยอาศัยเครือข่ายประสบความสำเร็จ สามารถทำได้โดยหน่วยงานต่างๆ ต้องเชื่อมต่อกันได้ในหลายระดับ ผ่านระบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ไม่ว่าจะเป็นการเชื่อมต่อระหว่างกันและกัน การเชื่อมต่อกับสมาชิกเครือข่าย

5. การพัฒนาทักษะและความรู้ของบุคลากรในสถานศึกษาเป็นอีกองค์ประกอบที่สำคัญในการบริหารเครือข่าย เนื่องจากการบริหารจัดการในสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาที่ใช้ระบบเครือข่ายมีความซับซ้อนมากขึ้น บุคลากรในสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีความสามารถและศักยภาพที่แตกต่างออกไป นอกจากต้องรู้จักการวางแผน จัดทำงบประมาณ จัดการด้านบุคลากรและหน้าที่อื่นๆของสถานศึกษาแล้ว การจัดการระบบเครือข่ายยังต้องการความเชี่ยวชาญในงานบางอย่าง เช่น การเจรจาต่อรอง และการเป็นคนกลางประสานงานการบริหารสถานศึกษาโดยอาศัยเครือข่ายบุคลากรในสถานศึกษาหรือผู้บริหารไม่สามารถออกคำสั่งเพียงอย่างเดียวแต่ทุกวันนี้ผู้บริหารเครือข่าย

จำนง แจ่มจันทรวงษ์ (2553 : 48) ได้เสนอองค์ประกอบของเครือข่ายสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การดำเนินการของเครือข่ายสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรต้องพิจารณาองค์ประกอบที่มีส่วนสัมพันธ์เกี่ยวข้องต่างๆ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย ถือเป็นจุดเริ่มต้นของการรวมตัวกันของบุคคลในเครือข่ายสถานศึกษา ควรมีวิสัยทัศน์ที่เป็นเป้าหมายในอนาคตร่วมกัน สามารถนำไปสู่การปฏิบัติภารกิจเพื่อตอบสนองความต้องการหรือการแก้ปัญหาได้

2. สมาชิก สถานศึกษาในแต่ละเครือข่ายถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของเครือข่ายและมีความสำคัญเท่าเทียมกัน ความเป็นเอกภาพในการบริหารจัดการในสถานศึกษาของตนเอง บุคลากรสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรม ภายใต้เป้าหมายในการพัฒนาการศึกษาร่วมกัน เพื่อให้การดำเนินงานของเครือข่ายเป็นไปอย่างเป็นระบบ

3. ผู้ประสานงานและกรรมการ เป็นคณะบุคคลที่คัดเลือกจากสมาชิกเครือข่าย มีการพลัดเปลี่ยนทำหน้าที่ดำเนินงานของเครือข่ายขับเคลื่อนไปด้วยการรวมพลังของสมาชิก โดยที่คณะกรรมการร่วมเป็นคณะกรรมการบริหารเครือข่าย

4. กิจกรรมการจัดกิจกรรมเครือข่ายของสถานศึกษา ต้องเป็นที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์ต่อสมาชิกในเครือข่าย อาจเป็นกิจกรรมที่สมาชิกมีความสนใจอย่างเป็นธรรมชาติ กิจกรรมจากการมีส่วนร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการและร่วมทรัพยากรของสมาชิกด้วยกันเอง เกิดความร่วมมือกันภายในเครือข่าย ถือเป็นการสร้างความเข้มแข็งภายในเครือข่าย

5. ทรัพยากร เพื่อการดำเนินการให้เกิดประสิทธิภาพเครือข่ายสถานศึกษา ต้องมีทรัพยากรต่างๆ ได้แก่ งบประมาณ ความตั้งใจ การเสียสละ รวมทั้งข้อมูลข่าวสาร/ประสบการณ์ วัสดุครุภัณฑ์ เทคโนโลยีที่สามารถใช้ร่วมกันในเครือข่ายถือเป็นการพึ่งพาตัวเอง และเพิ่มคุณค่าให้กับเครือข่าย

ศิริพร ตันติยมาศ (2550 : 188) ได้ให้องค์ประกอบของเครือข่ายโรงเรียน ไว้ว่า

1. บรรยากาศการแบบมีส่วนร่วม (Environment) หมายถึง การมีความเป็นกัลยาณมิตร ความโปร่งใสและเป็นธรรม บรรยากาศของความเท่าเทียม เสมอภาค เป็นประชาธิปไตย และการไว้วางใจกัน เปิดใจรับฟังความคิดเห็นของสมาชิก

2. องค์การ (เครือข่ายโรงเรียน) แบบมีส่วนร่วม (Organization) หมายถึง มีการจัดองค์การแบบเครือข่ายโรงเรียน ประกอบด้วย โรงเรียนในเครือข่ายประมาณ 4-8 โรงเรียน แต่ละโรงเรียนมีผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการโรงเรียน หรือผู้แทนครู ร่วมเป็นกรรมการ และมีการบริหารจัดการต่างๆในรูปคณะกรรมการตามเป้าหมาย

3. ภาวะผู้นำของผู้ประสานงานเครือข่าย (Leadership) หมายถึง การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความมุ่งมั่น รักงาน และมีความรับผิดชอบ มีทักษะในการสื่อสารที่ดี การปรับปรุงพัฒนาตนเอง เป็นแบบอย่างที่ดี

4. การมีส่วนร่วมของสมาชิก (Employee) หมายถึง สมาชิกเครือข่ายร่วมตัดสินใจร่วมรับผิดชอบในสิ่งที่ตัดสินใจ สมาชิกรู้สึกเป็นเจ้าของกิจกรรมร่วมกันและร่วมมืออย่างเต็มที่ ตามกระบวนการมีส่วนร่วม เน้นการทำงานเป็นทีม และการรับรู้ร่วมกันถึงเหตุผลการเข้าร่วมเครือข่าย ต้องมีการเติมเต็มแบ่งปันช่วยเหลือกัน

5. การใช้เทคโนโลยี (Technology) หมายถึง การนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการบริหาร การนำคอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือสื่อสารที่สามารถส่งข่าวสารได้อย่างรวดเร็วและในทุกรูปแบบ มีเว็บไซต์ของเครือข่าย มีเว็บบอร์ด ผ่านเอกสารทางเว็บไซต์

6. การติดต่อสื่อสาร (Communication) หมายถึง การติดต่อสื่อสารทางโทรศัพท์จดหมายการเข้าประชุม มีการติดต่อสื่อสารที่ช่วยรักษาสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกัน การติดต่อสื่อสารที่ช่วยให้สมาชิกเกิดการรับรู้และยอมรับกระบวนการทำงาน การติดต่อสื่อสารที่มีระบบ สะดวกรวดเร็วและทันสมัย

7. กิจกรรมที่ทำร่วมกัน (Activities) หมายถึง การร่วมทำกิจกรรมต่างๆ ด้านวิชาการ ด้านการบริหารจัดการ ด้านนันทนาการและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และกิจกรรมด้าน บุคลากรหรือนักเรียนร่วมกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

จากแนวคิดองค์ประกอบการขอการบริหารเครือข่ายและองค์ประกอบของการดำเนินงาน เครือข่ายโรงเรียน มีองค์ประกอบสรุปได้ดังตาราง 2

ตาราง 2 การสังเคราะห์กรอบแนวคิดองค์ประกอบของการดำเนินงานเครือข่าย

ข้อ	องค์ประกอบ เครือข่าย	Starkey (1997)	Burke (1999)	Goldsmith & Egger (2004)	เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2545)	ปาริชาติ สถาปิตานนท์ (2546)	ขนิษฐา กาญจนรังสีนนท์ (2547)	เมตตา เมตต์การุญจิต (2547)	พระมหาสุทัศน์ (2547)	ธนา ประมุขกุล (2547)	สุวิมล โพธิ์กลิ่น (2549)	ศิริพร ดันติยมาศ (2550)	จำนง แจ่มจันทรวงษ์ (2553)	ความถี่
1	บรรยากาศแบบมีส่วนร่วม			✓				✓				✓		3
2	องค์การ(เครือข่ายโรงเรียน) แบบมีส่วนร่วม											✓		1
3	ภาวะผู้นำของผู้ประสานงาน เครือข่าย			✓						✓	✓	✓	✓	5
4	การมีส่วนร่วมของสมาชิก	✓	✓		✓		✓	✓	✓		✓	✓		8
5	การใช้เทคโนโลยี			✓								✓		2
6	การติดต่อสื่อสาร	✓							✓			✓		3
7	กิจกรรมที่ทำร่วมกัน				✓		✓			✓		✓	✓	5
8	วัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓		✓	10
9	สมาชิกเครือข่าย	✓	✓						✓	✓	✓		✓	6
10	ทรัพยากร	✓	✓										✓	3
11	การรับรู้มุมมองร่วมกัน				✓		✓		✓					3
12	การมีผลประโยชน์และความ สนใจร่วมกัน	✓	✓		✓		✓							4
13	การเสริมสร้างซึ่งกันและกัน				✓		✓							2
14	การพึ่งพิงอิงร่วมกัน				✓		✓							2

ตาราง 2 (ต่อ)

ข้อ	องค์ประกอบ เครือข่าย	Starkey (1997)	Burke (1999)	Goldsmith & Egger (2004)	เกรียงศักดิ์ (2545)	ปาริชาติ สถาปิตานนท์ (2546)	ขนิษฐา กาญจนรังสีนนท์ (2547)	เมตตา เมตการุณจิต (2547)	พระมหาสุทิตย์ (2547)	ธนา ประมุขกุล (2547)	สุวิมล โพธิ์กลิ่น (2549)	ศิริพร ตันติยมาศ (2550)	จำนงค์ แจ่มจันทรวงษ์ (2553)	ความถี่
15	การเรียนรู้ร่วมกัน					✓								1
16	การลงทุน					✓								1
17	การดูแล					✓								1
18	การรักษา					✓								1
19	การพัฒนาสมาชิก เครือข่าย			✓							✓			2
20	โครงสร้าง							✓						1

จากตาราง 2 การสังเคราะห์องค์ประกอบของเครือข่ายจากนักวิชาการทั้ง 12 คน ประกอบด้วย Starkey (1997) ; Burke (1999) ; Goldsmith และ Egger (2004) ; เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2545) ; ปาริชาติ สถาปิตานนท์ (2546) ; ขนิษฐา กาญจนรังสีนนท์ (2547) ; เมตตา เมตการุณจิต (2547) ; พระมหาสุทิตย์ (2547) ; ธนา ประมุขกุล (2547) ; สุวิมล โพธิ์กลิ่น (2549) ; ศิริพร ตันติยมาศ (2550) และจำนงค์ แจ่มจันทรวงษ์ (2553) ผู้วิจัยได้กำหนดองค์ประกอบเพื่อการศึกษาวิจัยในครั้งนี้โดยเรียงจากความถี่มากไปหาน้อย และองค์ประกอบที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันสามารถจัดเป็นกลุ่มองค์ประกอบเดียวกันได้ ได้จำนวน 5 องค์ประกอบ ประกอบด้วย 1) วัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย 2) การมีส่วนร่วมของสมาชิก 3) สมาชิกเครือข่าย 4) ภาวะผู้นำของผู้ประสานงานเครือข่าย และ 5) กิจกรรมที่ทำร่วมกัน

1. วัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย

มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับ วัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย ดังนี้
สมเกียรติ ขอบผล (2533 : 41) ได้สรุปจุดประสงค์ของการจัดกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายไว้ 3 ประการ คือ

1. เพื่อให้กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายร่วมมือกันในการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษา ประถมศึกษา
2. เพื่อให้โรงเรียนในกลุ่มสามารถใช้ทรัพยากรดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. เพื่อให้เกิดความเสมอภาคในการใช้ทรัพยากรระหว่างโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน

สนอง เครือมาก (2536 : 371) ได้สรุปจุดประสงค์ของการจัดตั้งกลุ่มโรงเรียน เครือข่ายประถมศึกษาไว้ ดังนี้

1. เพื่อส่งเสริม สนับสนุนและดำเนินการพัฒนางานวิชาการในกลุ่ม ประสพการณ์ต่างๆ
2. เพื่อส่งเสริม สนับสนุนและดำเนินการพัฒนาบุคลากรด้านวิชาการทุกกลุ่ม ประสพการณ์
3. เพื่อส่งเสริม สนับสนุนและดำเนินการให้มีการประสานงานการใช้ทรัพยากร คน เงิน วัสดุ อุปกรณ์อย่างมีประสิทธิภาพ
4. เพื่อส่งเสริม สนับสนุนและดำเนินการพัฒนากระบวนการเทคนิค และ วิธีการจัดประสพการณ์การเรียนการสอน
5. เพื่อดำเนินการพัฒนาคณาภพการศึกษาของโรงเรียนภายในกลุ่ม

พนม พงษ์ไพบูลย์ (2539 : 13) ได้ให้จุดประสงค์และเป้าหมายของสหวิทยา เขตโรงเรียนมัธยมว่าเป็นระบบบริหารเพื่อประสานงานการใช้ทรัพยากรร่วมกันระหว่างโรงเรียน เช่น การใช้อาคารสถานที่ ครู บุคลากร สื่อการสอนและการจัดการเรียนการสอนร่วมกัน ทั้งนี้เพื่อประกัน โอกาสทางการศึกษาที่ทัดเทียมกันและแก้ปัญหาการมีทรัพยากรไม่พอเพียง การรวมตัวแบบสหวิทยา เขตจึงต้องเป็นการรวมตัวที่กระชับแน่นกว่าการรวมตัวแบบกลุ่มโรงเรียนเครือข่าย เพราะต้องจัด การศึกษาร่วมกัน ไม่ใช่เพื่อทำกิจกรรมร่วมกันเท่านั้น ความเป็นสหวิทยาเขตไม่ใช่ระบบเครือข่ายที่มี ศูนย์กลางหลักแล้วมีวิทยาเขตหรือแหล่งศึกษาอื่นเป็นบริวารเหมือนระบบสุริยจักรวาลแต่เป็นระบบที่จัด ขึ้นเพื่อการพึ่งพาซึ่งกันและกัน และเพื่อจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายในภาพรวมหัวใจหัวใจของการ พึ่งพากันก็คือความทั่วถึงและความสะดวกในการได้รับการศึกษาของผู้เรียน ดังนั้นความร่วมมือระหว่าง สถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ที่อยู่ในพื้นที่เดียวกัน ถ้าจัดการศึกษายึดพื้นที่เป็นศูนย์บริการให้การศึกษา เป็นหลัก ทุกสถานศึกษาในพื้นที่เดียวกันก็จะต้องร่วมมือกันอย่างใกล้ชิด เพื่อตอบสนองความต้องการ ทางการศึกษาแก่ประชาชนในพื้นที่ของตน ดังนั้น สหวิทยาเขตก็คือ การจัดการศึกษาที่ร่วมมือกันของ ทุกคน ทุกฝ่าย ทุกสถานศึกษาในพื้นที่เดียวกัน เพื่อให้ทุกคนได้เรียน เรียนด้วยความสะดวก และเรียนอย่างมีคุณภาพนั่นเอง

บุญลือ ทองอยู่ (2544 : 15) ได้ให้วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกลุ่มโรงเรียน เครือข่าย ไว้ว่า เพื่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างโรงเรียนภายในกลุ่มในการดำเนินงานพัฒนาคณาภพ การศึกษาและสามารถใช้ทรัพยากรดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกันในด้านวัสดุ อุปกรณ์ กำลังงาน กำลังความคิด เพื่อปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนภายในกลุ่ม และควรจัดตั้งศูนย์ วิชาการกลุ่มโรงเรียนเครือข่าย เพื่อประสานการดำเนินงานและกิจกรรมอื่นๆ ของโรงเรียนภายในกลุ่ม และหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาคณาภพร่วมกันของกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายนั้นควรกำหนด ในรูปแผนงานที่ต่อเนื่องเพื่อประสานทรัพยากรทั้งมวลในการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย

ประเสริฐ ต้นสินนท์ (2556 : 40) ได้ให้เจตนารมณ์ จุดประสงค์ และ เป้าหมายของกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายจัดตั้งขึ้นมาเพื่อพัฒนาคณาภพการศึกษาของโรงเรียนภายในกลุ่มให้ ไกลเคียงกัน ทั้งนี้เพราะโรงเรียนภายในกลุ่มมีสภาพแวดล้อม และขนาดที่แตกต่างกัน รวมทั้งมีความ พร้อมด้านทรัพยากรทางการศึกษาที่แตกต่างกันกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายเป็นนวัตกรรมที่ใช้เป็นเครื่องมือ

ช่วยให้เกิดความร่วมมือในการบริหารจัดการศึกษาการใช้ทรัพยากรร่วมกันของโรงเรียนภายในกลุ่ม
โรงเรียนเครือข่ายให้มีคุณภาพมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลเกิดประโยชน์ต่อการศึกษาของชาติต่อไป

ประสิทธิ์ จันดา (2541 : 188) ได้ให้วัตถุประสงค์ เป้าหมายของกลุ่มโรงเรียน
เครือข่ายว่าประกอบไปด้วย 5 ประการ คือ

1. ส่งเสริม สนับสนุน และดำเนินการพัฒนางานวิชาการในกลุ่มประสบการณ์
ต่างๆ
2. ส่งเสริม สนับสนุน และดำเนินการพัฒนากระบวนการเทคนิคและวิธีการ
จัดประสบการณ์การเรียนการสอน
3. ส่งเสริม สนับสนุน และดำเนินการพัฒนาบุคลากรด้านวิชาการทุกกลุ่ม
ประสบการณ์
4. ส่งเสริม สนับสนุน และดำเนินการให้มีการประสานงานการใช้ทรัพยากร
คน เงิน วัสดุ อุปกรณ์ อย่างมีประสิทธิภาพ
5. ประเมินและรายงานผลการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของ
กลุ่มโรงเรียนเครือข่าย

กว้าง รอบคอบ (2544 : 14) ได้ให้วัตถุประสงค์เป้าหมายที่กลุ่มโรงเรียน
เครือข่ายต้องปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพของทุกโรงเรียนภายในกลุ่ม ดังนี้

1. การกำหนดแนวปฏิบัติเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษา และรักษามาตรฐาน
การศึกษาของโรงเรียนภายในกลุ่ม ให้อยู่ในระดับดีใกล้เคียงกัน
2. ดำเนินการเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนของโรงเรียนภายในกลุ่ม
3. ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีของกลุ่ม
โรงเรียนเครือข่าย
4. วางระเบียบข้อบังคับหรือออกคำสั่งเพื่อให้การบริหารกลุ่มโรงเรียนเครือข่าย
สัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายและมีประสิทธิภาพ

5. พิจารณาเรื่องอื่นๆเกี่ยวกับการบริหารกลุ่มโรงเรียนเครือข่าย

สมยศ มีเทศน์ (2544 : 42) ได้ให้วัตถุประสงค์เป้าหมายของกลุ่มโรงเรียน
เครือข่ายประณการศึกษาไว้ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความ
ต้องการของโรงเรียนโดยคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน ครู
และผู้บริหารคุณวุฒิของกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายจะต้องร่วมมือกันนำเสนอข้อมูลที่สะท้อนสภาพความ
ต้องการของโรงเรียนในกลุ่ม เพื่อการแก้ไขปัญหาและพัฒนาาร่วมกัน
2. การกำหนดแนวทางพัฒนาโรงเรียนภายในกลุ่มโดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของ
ข้อมูลสารสนเทศที่รวบรวมได้จากสภาพจริง การกำหนดแนวทางการพัฒนาควรจัดทำเป็นแผนกลยุทธ์
ซึ่งต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ในการกำหนดวิสัยทัศน์ของแผนกลยุทธ์จำเป็นต้องบูรณาการข้อมูลที่ได้
จากสภาพจริงและข้อเสนอแนะจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อความรู้สึกร่วมกันรับผิดชอบในพันธกิจที่ต้องดำเนิน
ร่วมกัน

3. การปฏิบัติตามพันธกิจที่ทุกฝ่ายวางร่วมกันเป็นข้อตกลง เพื่อร่วมมือกันในการดำเนินงานให้บรรลุเป้าประสงค์ของกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายในการดำเนินงานตามพันธกิจนั้นความจำเป็นในการระดมทรัพยากรจากทุกฝ่ายเป็นเงื่อนไขสำคัญที่จะส่งผลให้ภารกิจของกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายนั้นสำเร็จลงได้

4. การกำกับติดตามการพัฒนา ซึ่งทุกฝ่ายจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินตามสภาพจริงว่า พันธกิจได้ดำเนินไปตามเป้าประสงค์ที่วางไว้หรือไม่ รวมทั้งการวิเคราะห์เปรียบเทียบการดำเนินงานของกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายเปรียบเทียบกับมาตรฐานการศึกษาของชาติเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อจะเป็นเครื่องบ่งบอกถึงประสิทธิภาพในการพัฒนา

จากการศึกษาวิเคราะห์วัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย ผู้วิจัยสรุปได้ว่าประกอบด้วยตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายสามารถใช้ประสานงานการใช้ทรัพยากรต่างๆ ดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความเสมอภาคระหว่างโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน
2. กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายส่งเสริม สนับสนุนและดำเนินการพัฒนางานวิชาการ มีการจัดตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายเพื่อประสานการดำเนินงานและกิจกรรมอื่นๆ และพัฒนาบุคลากรด้านวิชาการในทุกกลุ่มประสบการณ์ต่างๆ
3. กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายส่งเสริม สนับสนุน และดำเนินการพัฒนากระบวนการเทคนิคและวิธีการจัดประสบการณ์การเรียนการสอน
4. กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายมีการประเมินและรายงานผลการดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายตามแผนปฏิบัติการประจำปีของเครือข่าย
5. กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายร่วมมือดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนภายในกลุ่มเครือข่าย
6. มีการกำหนดแนวปฏิบัติเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษา และรักษามาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนภายในกลุ่ม ให้อยู่ในระดับดีใกล้เคียงกัน
7. มีการวางระเบียบ ข้อบังคับหรือออกคำสั่ง เพื่อให้การบริหารกลุ่มโรงเรียนเครือข่าย สัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายและมีประสิทธิภาพ
8. กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายมีการพิจารณาเรื่องอื่นๆเกี่ยวกับการบริหารกลุ่มโรงเรียนเครือข่าย

9. การเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของโรงเรียนโดยคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนเครือข่าย

2. การมีส่วนร่วมของสมาชิก

มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมของสมาชิก ดังนี้

อิระวัชร จันทระประเสริฐ (2541 : 6) ได้ให้ทัศนะในการมีส่วนร่วมดำเนินงานเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือหลายเรื่องร่วมกันให้บรรลุวัตถุประสงค์และนโยบายในการพัฒนาที่กำหนดไว้คือ

1. ร่วมกันทำการศึกษาค้นคว้าปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้น
2. ร่วมคิดและสร้างรูปแบบวิธีการพัฒนาเพื่อแก้ไขและลดปัญหา หรือสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อองค์กร

- ปัญหาขององค์กร
3. ร่วมวางแผนนโยบาย แผนงานโครงการ หรือกิจกรรม เพื่อจัดและแก้ไข
 4. ร่วมตัดสินใจเพื่อใช้ทรัพยากรมีจำกัดให้เกิดผลประโยชน์ต่อส่วนรวม
 5. ร่วมจัดหรือปรับปรุงระบบการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
 6. ร่วมปฏิบัติตามนโยบายแผนงาน โครงการ กิจกรรมให้บรรลุเป้าหมาย
 7. ร่วมควบคุมติดตามประเมินผล และร่วมบำรุงรักษาโครงการผลิตกิจกรรมที่ทำไว้ให้ใช้ประโยชน์ได้

อรรถรณ ภูมิสุวรรณ (2544 : 34) ได้ให้ทัศนะถึงลักษณะการมีส่วนร่วมไว้

- 4 ประเด็น ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติการพัฒนา ร่วมให้ผลประโยชน์ และร่วมประเมิน
1. ร่วมคิด คือร่วมประชุม ในการวางแผนโครงการ ดำเนินการติดตามตรวจสอบและดูแล เพื่อให้กิจกรรมโครงการได้บรรลุตามวัตถุประสงค์
 2. ร่วมตัดสินใจ คือ เมื่อมีการประชุมหารือแล้วจะต้องร่วมในการตัดสินใจเลือกกิจกรรมหรือแนวทางที่เห็นว่าดีที่สุด หรือเหมาะสมที่สุด
 3. ร่วมปฏิบัติตามโครงการ
 4. ร่วมติดตามและประเมินผล

สนธิ สุหนต์ (2544 : 32) ได้ให้ทัศนะการมีส่วนร่วมมีความสำคัญทุกขั้นตอนของการทำงานได้แก่

1. ร่วมริเริ่ม คือ เป็นผู้ริเริ่มในการดำเนินงานต่างๆที่จะก่อให้เกิดการพัฒนา
2. ร่วมนำทางความคิด คือ เป็นผู้นำทางความคิด ทางกรกระทำ ทางกระตุ้นในกลุ่มสมาชิกให้เห็นความสำคัญของกิจกรรมที่ทำ
3. ร่วมเป็นกรรมการและร่วมเป็นสมาชิก คือ เป็นผู้ร่วมอยู่ในคณะทำงานทุก

ขั้นตอน

4. ร่วมชักชวนหรือเป็นผู้ร่วมแนะนำให้ผู้อื่นเห็นประโยชน์ที่ได้รับ
5. ร่วมประชุม คือ เข้ามาประชุมหาแนวทางหรือวางแผนงานและนโยบาย
6. ร่วมแสดงความคิดเห็น คือ ได้ร่วมแสดงความคิดเห็นในแง่มุมต่างๆ
7. ร่วมประสานงาน คือ ร่วมประสานงานกับผู้เกี่ยวข้อง หรือหน่วยงาน

องค์กรต่างๆ

8. ร่วมแรง คือ เข้าร่วมทำงานที่ต้องออกแรงกายแรงใจในการดำเนินงาน
9. ร่วมออกวัสดุ อุปกรณ์ คือ นำวัสดุ อุปกรณ์ ที่ตนมีอยู่เข้าสมทบ

สนับสนุน

10. ร่วมประเมินผล คือ เข้าร่วมตรวจสอบในการดำเนินงาน
11. ร่วมติดตามผล คือ ติดตามผลการดำเนินงานตามโครงการทุกขั้นตอน
12. ร่วมดูแลรักษา ทะนุบำรุง หรือร่วมเป็นเจ้าของ

ศิริพร ต้นติยมาศ (2550 : 188) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมของสมาชิก (Employee) หมายถึง สมาชิกเครือข่ายร่วมตัดสินใจร่วมรับผิดชอบในสิ่งที่ตัดสินใจ สมาชิกรู้สึกเป็นเจ้าของกิจกรรมร่วมกันและร่วมมืออย่างเต็มที่ตามกระบวนการมีส่วนร่วม เน้นการทำงานเป็นทีมและ

สมาชิกจากทุกโรงเรียนได้มีส่วนร่วม และการรับรู้ร่วมกันถึงเหตุผลการเข้าร่วมเครือข่ายต้องมีการเติมเต็มแบ่งปันช่วยเหลือกัน

Cohen และ Uphoff (1981 : 222) ได้แบ่งการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ชนิด

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ ริเริ่มตัดสินใจ ดำเนินการตัดสินใจ และตัดสินใจปฏิบัติการ
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ประกอบด้วย การสนับสนุนด้านทรัพยากรการบริหารและการบริหารงาน
3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

Sashkin (1982 : 110-113) ได้ให้ทัศนะการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของสมาชิกว่าเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการให้สมาชิกได้มีการวางแผน และควบคุมกิจกรรมการปฏิบัติงานด้วยตัวของเขาเองอย่างไรก็ตามผู้ใต้บังคับบัญชาสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน และควบคุมงานได้ในลักษณะต่างๆตามความสำคัญที่แตกต่างกันไป ซึ่งได้เสนอวิธีสำคัญ 4 ประการในการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของสมาชิก ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตั้งเป้าหมาย (Participation in Goal Setting) มีความหมายถึง การที่ผู้ปฏิบัติงานทั้งในระดับบุคคล ระดับผู้บังคับบัญชา หรือระดับกลุ่ม ได้มีส่วนร่วมในงานในการกำหนดเป้าหมายของงานเพื่อที่พวกเขาจะได้พยายามทำให้งาน หรือผลการปฏิบัติงานนั้นบรรลุเป้าหมายที่วางไว้และเกิดผลงานที่ดี
2. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Participation in Decision Making) เป็นการมีส่วนร่วมของผู้ใต้บังคับบัญชาในการมีส่วนร่วมให้คำปรึกษาหารือในหลายๆ โอกาส มีอิทธิพลในการกำหนดเป้าหมายของงาน มีส่วนร่วมรับผิดชอบในทางเลือกของวิธีการตัดสินใจตรวจสอบและประเมินทางเลือกในการตัดสินใจต่างๆ
3. การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา (Participation in Problem Solving) เป็นความต้องการผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นผู้มีความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูล พัฒนาแนวคิดใหม่ๆ ในการทำงานโดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลนั้นๆ และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความคิดใหม่ๆ ในการพัฒนาปรับปรุงงาน
4. การมีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลง (Participation in Change) การมีส่วนร่วมในรูปแบบนี้จะมีความยากและซับซ้อนและถือเป็นจุดที่สำคัญที่สุด ซึ่งรูปแบบนี้จะมาหลังจากการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา โดยทั้งผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชานั้นได้เข้ามามีส่วนร่วมในการสร้าง วิเคราะห์ และแปลความหมายของข้อมูลองค์กร เพื่อที่จะทำให้เกิดนวัตกรรมใหม่ๆ ในการแก้ปัญหาขององค์กร เพื่อความสำเร็จในการพัฒนาองค์กร

จากการศึกษาวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของสมาชิก ผู้วิจัยสรุปได้ว่าประกอบด้วยตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. สมาชิกเครือข่ายร่วมกันศึกษาค้นคว้าปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้น และสร้างรูปแบบวิธีการพัฒนา ร่วมวางแผนนโยบาย โครงการหรือกิจกรรมเพื่อแก้ไขและลดปัญหา หรือสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อองค์กร

2. สมาชิกเครือข่ายร่วมตัดสินใจเพื่อใช้ทรัพยากรมีจำกัดให้เกิดผลประโยชน์ต่อส่วนรวม

3. สมาชิกเครือข่ายร่วมริเริ่ม คือ เป็นผู้ริเริ่มในการดำเนินงานต่างๆที่จะก่อให้เกิดการพัฒนาเครือข่ายและร่วมปฏิบัติตามนโยบายแผนงาน โครงการ กิจกรรมให้บรรลุเป้าหมาย

4. สมาชิกเครือข่ายร่วมนำทางความคิด คือ เป็นผู้นำทางความคิดทางการกระทำ และทางนำทางกระตุ้นในกลุ่มสมาชิกให้เห็นความสำคัญของกิจกรรมที่ทำ

5. สมาชิกเครือข่ายร่วมเป็นกรรมการและร่วมเป็นสมาชิก คือ เป็นผู้ร่วมอยู่ในคณะทำงานทุกขั้นตอนและรู้สึกเป็นเจ้าของกิจกรรมร่วมกันและร่วมมืออย่างเต็มที่ตามกระบวนการมีส่วนร่วม

6. สมาชิกเครือข่ายร่วมชักชวนหรือเป็นผู้ร่วมแนะนำให้ผู้อื่นเห็นประโยชน์ที่ได้รับและร่วมแสดงความคิดเห็นในแง่มุมต่างๆ

7. สมาชิกเครือข่ายร่วมประสานงาน คือ ร่วมประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องหรือหน่วยงาน องค์กรต่างๆ

8. สมาชิกเครือข่ายร่วมแรงร่วมใจ คือ เข้าร่วมทำงานที่ต้องออกแรงกายแรงใจในการดำเนินงานและร่วมออกวัสดุ อุปกรณ์ คือ นำวัสดุ อุปกรณ์ ที่ตนมีอยู่เข้าสมทบสนับสนุนการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์

9. สมาชิกร่วมควบคุมติดตามประเมินผล และร่วมบำรุงรักษาโครงการผลิตกิจกรรมที่ทำไว้ให้ใช้ประโยชน์ได้

3. สมาชิกเครือข่าย

มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับ สมาชิกเครือข่าย ดังนี้

พระมหาสุทิตย์ อาภากร (2547 : 49-50) ได้ให้ทัศนะหน่วยชีวิตหรือสมาชิกเป็นองค์ประกอบเบื้องต้นของความเป็นเครือข่ายที่สร้างระบบปฏิสัมพันธ์ โดยแต่ละหน่วยชีวิตและปัจเจกบุคคลจะดำเนินการสานต่อเพื่อหาแนวร่วมในการสร้างสรรค์สิ่งต่างๆเพื่อให้เกิดการดำรงอยู่ร่วมกัน

ธนา ประมุขกุล (2547 : 3) ได้ให้ทัศนะสมาชิกหากสมาชิกมีจำนวนมากต้องมีคณะกรรมการเพื่อทำหน้าที่ในการประสานงาน สมาชิกแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือสมาชิกแกนหลักเกี่ยวข้องโดยตรงกับผลงานตามเป้าหมายเครือข่ายและสมาชิกเสริมผู้เป็นฝ่ายสนับสนุน

สุวิมล โพธิ์กลิ่น (2549 : 41) ได้ให้ทัศนะส่วนประกอบที่สำคัญของเครือข่ายความร่วมมือ หมายถึง แกนนำผู้นำเครือข่าย สมาชิกเครือข่าย บทบาทหน้าที่/ภาระหน้าที่ การมีส่วนร่วมของสมาชิก การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน และการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน

จันทน์ แจ่มจันทร์ (2553 : 48) ได้ให้ทัศนะสมาชิกสถานศึกษาในแต่ละเครือข่ายถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของเครือข่ายและมีความสำคัญเท่าเทียมกัน มีความเป็นเอกภาพในการบริหารจัดการในสถานศึกษาของตนเอง บุคลากรสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรม ภายใต้เป้าหมายในการพัฒนาการศึกษาาร่วมกัน เพื่อให้การดำเนินงานของเครือข่ายเป็นไปอย่างเป็นระบบ

จากการศึกษาวิเคราะห์สมาชิกเครือข่าย ผู้วิจัยสรุปได้ว่าประกอบด้วยตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. มีกฎระเบียบ กติกา หรือข้อบังคับสำหรับสมาชิกเครือข่าย
 2. การกำหนดบทบาทการดำเนินงานของสมาชิกเครือข่ายอย่างชัดเจนและปฏิบัติตามบทบาทได้
 3. สมาชิกเครือข่ายมีอิสระและมีความเป็นเอกภาพเท่าเทียมกันในการบริหาร
 4. มีสมาชิกเครือข่ายที่เป็นกรรมการจากภายนอกที่มีความรู้ความสามารถเป็นที่ปรึกษาเครือข่าย
 5. สมาชิกเครือข่ายมีความสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรมของเครือข่าย
4. ภาวะผู้นำของผู้ประสานงานเครือข่าย
- มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับ ภาวะผู้นำของผู้ประสานงานเครือข่าย ดังนี้

หน่วยศึกษานิเทศก์, สำนักการศึกษา (2549 : 9) ในสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่าผู้ประสานงานเครือข่ายเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อการบริหารงานเครือข่ายโรงเรียนที่มีประสิทธิผลโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านภาวะผู้นำของผู้ประสานงานเครือข่ายโรงเรียน สำหรับบทบาทหน้าที่ของผู้ประสานงานเครือข่ายโรงเรียนได้แก่

1. เป็นผู้เชื่อมประสานให้เกิดกระบวนการเรียนรู้แบบพัฒนาคุณภาพโรงเรียนและบุคลากรในเครือข่าย
2. เป็นผู้เชื่อมประสานทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ที่เรียกว่านวัตกรรม
3. เป็นผู้เชื่อมประสานที่ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสมาชิกและเครือข่ายภายนอก
4. เป็นผู้เชื่อมประสานที่ทำให้เกิดการสร้างผู้นำทางวิชาการภายในเครือข่ายของตนให้เป็นแกนนำในการพัฒนาสมาชิกในเครือข่ายทุกโรงเรียนได้เกิดองค์ความรู้ร่วมกันอย่างทัดเทียมสามารถขยายผลสู่เครือข่ายภายนอกได้
5. เป็นผู้ยึดหลักการสำคัญของเครือข่ายโรงเรียนเป็นแนวทางปฏิบัติ ร่วมคิด ร่วมทำร่วมรับผิดชอบ และร่วมรับประโยชน์

นพพงษ์ บุญจิตรดุลย์ (2534 : 96) ได้ให้ทัศนะบทบาทของผู้นำไว้ 3 ประการ ดังนี้

1. ผู้รักษาหรือประสานให้สมาชิกกลุ่มอยู่ร่วมกัน (Maintenance of Membership) หมายถึง จะต้องอยู่ใกล้ชิดกับกลุ่ม มีความสัมพันธ์คนในกลุ่ม และเป็นที่ยอมรับของคนในกลุ่มทำให้มีความสามัคคีกลมเกลียวกัน
2. ผู้ปฏิบัติภารกิจของกลุ่มให้บรรลุวัตถุประสงค์ (Objective Attainment) หมายถึง เขาจะต้องรับผิดชอบในกระบวนการวิธีการทำงานด้วยความมั่นคงและเข้าใจได้ และเขาจะต้องทำงานให้บรรลุเป้าหมาย
3. ผู้อำนวยให้เกิดการติดต่อสัมพันธ์ในกลุ่ม (Group Interaction Facilitation) หมายถึง เขาจะต้องปฏิบัติงานในทางที่อำนวยความสะดวกให้เกิดการติดต่อสัมพันธ์และ

ปฏิบัติกันด้วยดีของสมาชิกในกลุ่ม การติดต่อสื่อสารที่ดีเป็นสิ่งสำคัญ และเป็นการช่วยให้หน้าที่นี้บรรลุเป้าหมาย

รังสรรค์ ประเสริฐศรี (2544 : 16-17) ได้ให้ทัศนะบทบาทของภาวะผู้นำ (Leadership Roles) ไว้ดังนี้

1. เป็นตัวแทนในทุกสถานการณ์ (Figurehead)
2. เป็นนักพูดที่ดี (Spokesperson)
3. เป็นนักเจรจาต่อรอง (Negotiator)
4. การสอนงาน (Coach)
5. เป็นผู้สามารถสร้างทีมงานได้
6. แสดงบทบาททำงานเป็นทีม (Team Player)
7. สามารถแก้ปัญหาด้านเทคนิคได้ (Technical Problem Solver)
8. การประกอบการ (Entrepreneur)

สมชาติ กิจบรรยง (2544 : 24-27) ได้ให้ทัศนะส่วนบทบาทและหน้าที่ของผู้นำตามทัศนะจำแนกออกเป็น 6 ประการ คือ

1. สร้างความเข้าใจในองค์การให้เกิดกับผู้ใต้บังคับบัญชา
2. การปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จ
3. การวางแผนและกำหนดงาน
4. การพัฒนาคนทำงาน
5. หาวิธีจะได้รับความร่วมมือจากทีมงาน
6. การปรับปรุงตนเอง

สมชาติ กิจบรรยง (2544 : 30-43) ได้ให้ทัศนะบทบาทและหน้าที่ของผู้นำในการบริหารงานไว้ 6 ประการ ดังนี้

1. การวางแผน (Planning)
2. การจัดการองค์การ (Organizing)
3. การจัดคนเข้าทำงาน (Staffing)
4. การสั่งและมอบหมายงาน (Directing)
5. การควบคุมงาน (Controlling)
6. มนุษย์สัมพันธ์ที่ดี ประสานประโยชน์ (Relationship Coordinating)

ศิริพร ตันติยศ (2550 : 188) ได้ให้ความหมายภาวะผู้นำของผู้ประสานงานเครือข่าย (Leadership) หมายถึง การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความมุ่งมั่น รักงาน และมีความรับผิดชอบ มีทักษะในการสื่อสารที่ดี การปรับปรุงพัฒนาตนเอง เป็นแบบอย่างที่ดี

จันทน์ แจ่มจันทร์ (2553 : 48) ได้ให้ทัศนะผู้ประสานงานและกรรมการเป็นคณะบุคคลที่คัดเลือกจากสมาชิกเครือข่าย มีการสลับเปลี่ยนทำหน้าที่ดำเนินงานของเครือข่ายขับเคลื่อนไปด้วยการรวมพลังของสมาชิก โดยที่คณะกรรมการร่วมเป็นคณะกรรมการบริหารเครือข่าย

จากการศึกษาวิเคราะห์ภาวะผู้นำของผู้ประสานงานเครือข่าย ผู้วิจัยสรุปได้ว่าประกอบด้วยตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. เป็นผู้เชื่อมประสานให้เกิดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพโรงเรียนและบุคลากรในเครือข่ายและเครือข่ายภายนอก
2. เป็นผู้เชื่อมประสานทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ที่เรียกว่านวัตกรรม
3. เป็นผู้ยึดหลักการสำคัญของเครือข่ายโรงเรียนเป็นแนวทางปฏิบัติ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ และร่วมรับประโยชน์
4. เป็นผู้เชื่อมประสานที่ทำให้เกิดการสร้างผู้นำทางวิชาการภายในเครือข่ายของตนให้เป็นแกนนำในการพัฒนาสมาชิกในเครือข่ายทุกโรงเรียนได้เกิดองค์ความรู้ร่วมกันอย่างทัดเทียมสามารถขยายผลสู่เครือข่ายภายนอกได้
5. ผู้ประสานงานเครือข่ายจะต้องอยู่ใกล้ชิดกับกลุ่มเครือข่ายเป็นที่ยอมรับ มีความสัมพันธ์ความสามัคคีกลมเกลียวกันกับคนในกลุ่มเครือข่ายและต้องสร้างความเข้าใจในองค์การเครือข่ายให้เกิดกับผู้ได้บังคับบัญชา
6. ผู้ประสานงานเครือข่ายจะต้องรับผิดชอบในกระบวนการวิธีการทำงานด้วยความมั่นคงบนความเข้าใจได้และจะต้องปฏิบัติงานในทางที่อำนวยความสะดวกให้เกิดการติดต่อสัมพันธ์และปฏิบัติกันด้วยดีของสมาชิกในกลุ่ม
7. ผู้ประสานงานเครือข่ายมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีทักษะในการสื่อสาร มีความมุ่งมั่น รักงาน และปรับปรุงพัฒนาตนเอง เป็นแบบอย่างที่ดี เป็นนักเจรจาต่อรอง เป็นนักพูดที่ดี และสามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้
8. ผู้ประสานงานเครือข่ายมีการวางแผนและกำหนดงานหาวิธีจะได้รับความร่วมมือจากทีมงาน
9. ผู้ประสานงานเครือข่ายมีการผลัดเปลี่ยนทำหน้าที่ดำเนินงานของเครือข่ายขับเคลื่อนไปด้วยการรวมพลังของสมาชิก

5. กิจกรรมที่ทำร่วมกัน

มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับ กิจกรรมที่ทำร่วมกัน ดังนี้

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2545 : 36-43) ได้ให้ทัศนะการปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน (Interaction) หากสมาชิกในเครือข่ายไม่มีการปฏิสัมพันธ์กันแล้วก็ไม่ต่างอะไรกับการที่ต่างคนต่างอยู่ไม่มีทางที่จะเกิดความร่วมมือกันได้และจะไม่เกิดเครือข่ายความร่วมมืออย่างแท้จริง ดังนั้นสมาชิกในเครือข่ายต้องทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกด้วยกัน เช่น มีการติดต่อกันผ่านทางการเขียนหรือพบปะพูดคุยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน หรือมีกิจกรรมประชุมสัมมนาร่วมกันซึ่งผลของการปฏิสัมพันธ์นี้ต้องก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเครือข่ายตามมาด้วย ปฏิสัมพันธ์นี้จะมีลักษณะความสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยนระหว่างกันมิใช่ปฏิสัมพันธ์ฝ่ายเดียว ยิ่งสมาชิกมีปฏิสัมพันธ์กันมากเท่าใดก็จะยิ่งเกิดการผูกพันภายในระหว่างกันมากขึ้นเท่านั้น นอกจากนี้การปฏิสัมพันธ์ยังช่วยให้เกิดการเรียนรู้ระหว่างกันมากขึ้น อันจะช่วยให้เครือข่ายเข้มแข็งขึ้น

ศิริพร ต้นตียมาศ (2550 : 188) ได้ให้ความหมายกิจกรรมที่ทำร่วมกัน (Activities) หมายถึง การร่วมทำกิจกรรมต่างๆด้านวิชาการ ด้านการบริหารจัดการ ด้านนันทนาการ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และกิจกรรมด้านบุคลากรหรือนักเรียนร่วมกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

จำนงค์ แจ่มจันทรวงษ์ (2553 : 48) ได้ให้ทัศนะกิจกรรมการจัดกิจกรรมเครือข่ายของสถานศึกษา ต้องเป็นที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์ต่อสมาชิกในเครือข่าย อาจเป็นกิจกรรมที่สมาชิกมีความสนใจอย่างเป็นธรรมชาติ กิจกรรมจากการมีส่วนร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ และร่วมทรัพยากรของสมาชิกด้วยกันเอง เกิดความร่วมมือกันภายในเครือข่าย ถือเป็นการสร้างความเข้มแข็งภายในเครือข่าย

ชนิภูฐา กาญจนรังสินนท์ (2547 : เว็บไซต์) ได้ให้ทัศนะการมีปฏิสัมพันธ์ในเชิงแลกเปลี่ยน หากสมาชิกในเครือข่ายไม่มีการปฏิสัมพันธ์กันแล้วก็ไม่ต่างอะไรกับก้อนหินแต่ละก้อนที่รวมกันอยู่ในถุงแต่ละก้อนก็อยู่ในถุงอย่างเป็นอิสระ ดังนั้นสมาชิกในเครือข่ายต้องทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อก่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน เช่น มีการติดต่อกันผ่านทาง การเขียน การพบปะพูดคุย การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน หรือมีกิจกรรมประชุมสัมมนาร่วมกัน โดยที่ผลของการปฏิสัมพันธ์นี้ต้องก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ในเครือข่ายตามมาด้วย ลักษณะของปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกควรเป็นการแลกเปลี่ยนกัน (Reciprocal Exchange) มากกว่าที่จะเป็นผู้ให้หรือเป็นผู้รับฝ่ายเดียว (Unilateral Exchange) ยิ่งสมาชิกมีปฏิสัมพันธ์กันมากเท่าใดก็จะเกิดความผูกพันระหว่างกันมากขึ้นเท่านั้น ทำให้การเชื่อมโยงแน่นแฟ้นมากขึ้นมีการเรียนรู้ระหว่างกันมากขึ้นสร้างความเข้มแข็งให้กับเครือข่าย

จากการศึกษาวิเคราะห์กิจกรรมที่ทำร่วมกัน ผู้วิจัยสรุปได้ว่าประกอบด้วยตัวบ่งชี้ดังนี้

1. ร่วมดำเนินการกิจกรรมต่างๆ ด้านวิชาการ เช่น การอบรมสัมมนา ศึกษาดูงาน นิทรรศการ ฯลฯ
2. ร่วมดำเนินการด้านการบริหารจัดการ เช่น การจัดทำสารสนเทศ การวางแผนยุทธศาสตร์ ฯลฯ
3. ร่วมดำเนินการกิจกรรมด้านนันทนาการและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เช่น ดนตรี กีฬา ลูกเสือ-เนตรนารี-ยุวกาชาด ชมรมต่างๆ
4. ร่วมดำเนินการกิจกรรมด้านบุคลากรหรือนักเรียนร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน
5. ร่วมดำเนินการกิจกรรมประชุม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านการเขียน พบปะพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

ผลการศึกษาค้นคว้าประกอบและตัวชี้วัดการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนจากการสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้ผลการศึกษาออกมา 5 องค์ประกอบ ดังตาราง 3

ตาราง 3 แสดงผลการศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัด
1. องค์ประกอบด้านวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย	1.1 กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนประสานงานการใช้ทรัพยากรร่วมกันในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ
	1.2 กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนส่งเสริม สนับสนุนและดำเนินการพัฒนางานวิชาการ
	1.3 กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนมีการจัดตั้งศูนย์วิชาการเพื่อประสานการและดำเนินงานกิจกรรมอื่นๆ
	1.4 กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนพัฒนาบุคลากรด้านวิชาการในทุกกลุ่มประสบการณ์ต่างๆ
	1.5 กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนประเมินและรายงานผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปี
	1.6 กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนร่วมมือกันดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนภายในกลุ่มเครือข่าย
	1.7 กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนกำหนดแนวทางปฏิบัติเพื่อพัฒนาโรงเรียนและรักษามาตรฐานของโรงเรียนภายในกลุ่ม
	1.8 กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนมีการพิจารณาเรื่องอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการกลุ่มโรงเรียนเครือข่าย
	1.9 กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนมีการเก็บรวบรวมข้อมูลวิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหา และความต้องการของโรงเรียน
2. องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก	2.1 สมาชิกเครือข่ายร่วมกันศึกษาปัญหาสาเหตุปัญหา และสร้างรูปแบบการพัฒนากิจกรรมเพื่อแก้ไขและลดปัญหา
	2.2 สมาชิกเครือข่ายร่วมตัดสินใจเพื่อใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เกิดผลประโยชน์ระหว่างโรงเรียนในกลุ่มเครือข่าย
	2.3 สมาชิกเครือข่ายร่วมริเริ่มดำเนินการพัฒนากลุ่มโรงเรียนเครือข่าย และปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมาย
	2.4 สมาชิกเครือข่ายร่วมนำทางความคิด และกระตุ้นสมาชิกให้เห็นความสำคัญของกิจกรรมที่ทำ
	2.5 สมาชิกเครือข่ายร่วมเป็นกรรมการและร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มโรงเรียนเครือข่าย
	2.6 สมาชิกเครือข่ายร่วมชักชวนแนะนำให้ผู้อื่นเห็นประโยชน์ที่ได้รับของโรงเรียนภายในกลุ่มเครือข่าย

ตาราง 3 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัด
	2.7 สมาชิกเครือข่ายร่วมประสานงานกับหน่วยงาน องค์กร หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง
	2.8 สมาชิกเครือข่ายร่วมแรงร่วมใจเข้าร่วมดำเนินงาน กิจกรรมและร่วมสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ
	2.9 สมาชิกเครือข่ายร่วมควบคุมติดตามประเมินผล โครงการ กิจกรรมของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่าย
3. องค์ประกอบด้านสมาชิกเครือข่าย	3.1 กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนมีกฎระเบียบ กติกา หรือ ข้อบังคับสำหรับสมาชิกเครือข่าย
	3.2 กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนมีการกำหนดบทบาทการ ดำเนินงานของสมาชิกเครือข่ายอย่างชัดเจนและปฏิบัติตาม บทบาทได้
	3.3 สมาชิกกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนมีอิสระและเอกภาพเท่า เทียมกันในการบริหารเครือข่าย
	3.4 กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนมีสมาชิกที่เป็นกรรมการจาก ภายนอกที่มีความรู้ความสามารถเป็นที่ปรึกษาเครือข่าย
	3.5 สมาชิกเครือข่ายมีความสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรมของ กลุ่มเครือข่ายโรงเรียน
4. องค์ประกอบด้านภาวะผู้นำของผู้ ประสานงานเครือข่าย	4.1 ผู้ประสานงานเครือข่ายประสานให้เกิดกระบวนการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ พัฒนาคุณภาพ และบุคลากร ทั้งภายใน และภายนอกเครือข่าย
	4.2 ผู้ประสานงานเครือข่ายเป็นผู้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง เชิงสร้างสรรค์
	4.3 ผู้ประสานงานเครือข่ายยึดหลักการสำคัญของกลุ่ม เครือข่ายโรงเรียนเป็นแนวทางปฏิบัติ
	4.4 ผู้ประสานงานเครือข่ายทำให้เกิดการสร้างผู้นำทาง วิชาการภายในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน
	4.5 ผู้ประสานงานเครือข่ายเป็นที่ยอมรับ มีมนุษยสัมพันธ์ สามัคคีกลมเกลียวกับสมาชิกภายในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน
	4.6 ผู้ประสานงานเครือข่ายมีความรับผิดชอบและอำนาย ความสะดวกแก่สมาชิกภายในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน

ตาราง 3 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัด
	4.7 ผู้ประสานงานเครือข่ายมีทักษะในการสื่อสารแก้ปัญหาเฉพาะหน้า มุ่งมั่น รั้งงานพัฒนาตนเองและเป็นแบบอย่างที่ดี
	4.8 ผู้ประสานงานเครือข่ายมีการวางแผนและหาวิธีจะได้รับความร่วมมือจากทีมงาน
	4.9 ผู้ประสานงานเครือข่ายมีการผลัดเปลี่ยนการทำงานที่
5. องค์ประกอบด้านกิจกรรมที่ทำร่วมกัน	5.1 กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนร่วมดำเนินการกิจกรรมต่างๆ ด้านวิชาการ เช่น การอบรมสัมมนา ศึกษาดูงาน นิทรรศการ ฯลฯ
	5.2 กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนร่วมดำเนินการด้านการบริหารจัดการ เช่น การจัดทำสารสนเทศ การวางแผนยุทธศาสตร์ ฯลฯ
	5.3 กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนร่วมดำเนินการกิจกรรมด้านนันทนาการ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
	5.4 กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนร่วมดำเนินการกิจกรรมด้านบุคลากรและกิจกรรมด้านนักเรียน
	5.5 กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนร่วมดำเนินการกิจกรรมประชุมและร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้

แนวคิดเรื่องการบริหารกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน

1. ความหมายของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน

การบริหารแบบกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนั้นได้มีการนำมาใช้กันอย่างแพร่หลายทั้งในประเทศไทยและในต่างประเทศซึ่งก็เป็นรูปแบบการบริหารจัดการรูปแบบหนึ่ง ซึ่งก็ได้มีผู้ให้ความหมายของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนได้ดังนี้

ระเบียบคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติว่าด้วย กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2534 (สนอง เครือมาก. 2536 : 65) ได้ให้ความหมายของกลุ่มโรงเรียนไว้ว่า “กลุ่มโรงเรียน หมายความว่า การรวมโรงเรียนหลายๆ โรงเรียน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอหนึ่งๆ เข้าด้วยกัน เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนภายในกลุ่ม”

กรมวิชาการ (2542 : 1) ได้ให้ความหมายของกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายไว้ว่า “กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายหมายถึงสถานศึกษาทุกแห่ง ที่อยู่ใกล้กันตามสภาพท้องถิ่น รวมกันเป็นกลุ่มโรงเรียนเครือข่าย โดยกำหนดให้โรงเรียนได้มีโอกาสร่วมมือกันส่งเสริมคุณภาพ และควบคุมมาตรฐานการศึกษา”

สนามจิตร สุคนธ์ทรัพย์ (2539 : 342) ได้ให้ความหมายของกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายไว้ว่า “..กลุ่มโรงเรียนเครือข่าย หมายถึง โรงเรียนหลายโรงเรียนซึ่งรวมกันตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด โดยมีการจัดแนวทางหรือระเบียบที่เกี่ยวกับโครงสร้าง หน้าที่และวิธีดำเนินการ เพื่อให้กลุ่มสามารถดำเนินการกิจได้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้...”

หน่วยศึกษานิเทศก์, สำนักการศึกษา (2547 : 25) ได้ให้ความหมายของเครือข่ายทางด้านการศึกษา หมายถึง การรวมตัวกันระหว่างโรงเรียนหลายๆแห่ง หรือบุคคลที่มีบทบาทในการจัดการศึกษา โดยมีการรวมตัวกันในหลากหลายรูปแบบเพื่อให้เป็นหนึ่งเดียวกันด้วยการเชื่อมโยง สร้างสัมพันธ์ สื่อสาร แลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน มีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบ ภายใต้ข้อตกลงหรือวัตถุประสงค์ร่วมกันด้วยความเป็นกัลยาณมิตรและทัดเทียมกัน มีลักษณะการรวมตัวกันในแนวราบที่เน้นการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ และใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ร่วมกันอย่างคุ้มค่า เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน โดยทุกโรงเรียนมีความเป็นอิสระ และมีเอกภาพในการบริหารจัดการได้เช่นเดิม แต่มีกิจกรรมที่ต้องให้ความร่วมมือระหว่างกันมากขึ้น

ประเสริฐ ต้นสินนท์ (2556 : 33) ได้ให้ความหมายของกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายจะเห็นว่า การจัดการบริหารการศึกษาในรูปแบบกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายเป็นนวัตกรรมอย่างหนึ่งของการบริหารแบบมีส่วนร่วมการทำงานเป็นทีมเป็นเครือข่ายในการยกระดับพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยการรวมโรงเรียนที่อยู่ใกล้เคียงกันส่วนใหญ่จะอยู่ในสังกัดเดียวกัน เข้าด้วยกันตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด และดำเนินงานตาม

Bray (1987 : 95-139) ได้ให้ความหมายของกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายว่า “...กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายเป็นนวัตกรรมอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นการรวมโรงเรียน เพื่อความมุ่งหมายทางด้านการบริหารและการศึกษา...” ในการที่จะร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนหลายๆ แห่งในการใช้ทรัพยากรทางการศึกษาร่วมกัน เพื่อประสิทธิภาพสูงสุดในการจัดการศึกษา

สรุปความหมายของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนจากที่กล่าวมาข้างต้นกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนั้นเป็นรูปแบบการบริหารที่จะให้โรงเรียนอยู่ใกล้เคียงกันมีสภาพทางภูมิศาสตร์ใกล้เคียงกันหรือเขตการปกครองเดียวกันได้รวมตัวกัน ตามกฎเกณฑ์หรือระเบียบที่กำหนดไว้ และได้ทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันทั้งในด้านการพัฒนาการจัดการศึกษา บุคลากร และเทคโนโลยีต่างๆเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงสุดตามบริบทของแต่ละโรงเรียน

2. ความสำคัญของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน

กรมสามัญศึกษา หน่วยศึกษานิเทศก์ (2543 : 4) ได้สรุปถึงความสำคัญของกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายไว้ดังนี้

ด้านวิชาการ

1. เป็นการระดมสรรพกำลังทั้งในด้านความคิด การทำงานภายในโรงเรียนของกลุ่มเพื่อผดุงมาตรฐานทางวิชาการให้ดีขึ้นตามลำดับและมีการนิเทศภายในโรงเรียน
2. เกิดความร่วมมือในด้านการเรียนการสอนเพราะใช้หลักสูตรและแผนการสอนแบบเดียวกันภายในกลุ่ม
3. ช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอน สามารถวางแผนเพื่อใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เป็นประโยชน์ร่วมกัน
4. ช่วยแก้ปัญหาครูในด้านการเรียนการสอน และสามารถพัฒนาครูให้มีความรู้เท่าเทียมกันได้เร็วขึ้น
5. เป็นศูนย์กลางทางวิชาการในเรื่องการจัดประชุมอบรมและจัดกิจกรรมพิเศษต่างๆ ที่มีผลต่อการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนได้เป็นอย่างดี

ด้านบริหาร

1. ผู้บริหารโรงเรียนจะช่วยกันพัฒนาโรงเรียนจากสภาพที่มีอยู่ ให้ดีขึ้นเท่าเทียมกันทุกโรงเรียน
2. ผู้บริหารโรงเรียนจะมีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และฉันทกัลลกันปรับปรุงกระบวนการบริหารโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
3. ผู้บริหารโรงเรียนจะช่วยกันคิด ช่วยกันวางแผนในเรื่องการจัดลำดับความสำคัญความต้องการของโรงเรียนในกลุ่ม เช่น โรงเรียนใดต้องการครูวิชาอะไร ตกลงกันเอง
4. โรงเรียนขนาดใหญ่มีส่วนช่วยโรงเรียนขนาดเล็ก โดยอาศัยหลักโรงเรียนพี่โรงเรียนน้องหรือโรงเรียนในเครือ เช่น ช่วยเหลือทรัพยากรทางการศึกษา ได้แก่ ครู โต๊ะ ม้านั่ง โรงฝึกงาน สถานที่แข่งขันทักษะต่างๆ ฯลฯ
5. ทำให้ครูนักเรียนในกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายเกิดความสัมพันธ์กัน มีความคุ้นเคยกันสนิทสนมเห็นอกเห็นใจกันเป็นกันเองมากขึ้น ทำให้เกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน ทั้งยังร่วมมือในการสร้างบุคลิกภาพให้แก่เด็ก
6. มีการประสานงานกับหน่วยงานอื่นของกรมและกระทรวงโดยใกล้ชิด เช่น ในด้านการวางแผนเพื่อพัฒนางานให้ใกล้เคียงกับความเป็นจริง

ด้านการบริการ

1. เผยแพร่คู่มือเอกสารและวารสารอื่นๆ เพื่อให้ความรู้และสื่อสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนในกลุ่ม
2. ได้แลกเปลี่ยนวัสดุอุปกรณ์และกิจกรรมอื่นๆ ระหว่างโรงเรียนในกลุ่มโดยปกติจะตกลงภายในกลุ่ม
3. ได้พบปะสังสรรค์ร่วมกัน เช่น จัดให้ครูในกลุ่มไปศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมร่วมกัน
ทองอยู่ แก้วไทรสะ (2543 : 42) ได้ให้ความสำคัญของกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายไว้ว่าเป็นหน่วยงานบริหารซึ่งมีความสำคัญในการเชื่อมโยงการบังคับบัญชาระหว่างอำเภอกับโรงเรียนซึ่งจะทำให้การกำกับติดตามงานของโรงเรียนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และยังเป็นยุทธศาสตร์อันสำคัญยิ่งของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติในอันที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดให้ใกล้เคียงกันและที่สำคัญคือเป็นหน่วยเพื่อการใช้ทรัพยากรร่วมกันของโรงเรียนภายในกลุ่ม

ทั้งด้านบุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์และเทคนิควิธี อันเป็นการส่งเสริมความเสมอภาคในการใช้ทรัพยากรระหว่างโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งจะได้ประโยชน์จากการบริหารในรูปแบบกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายอย่างมาก เนื่องจากสามารถพึ่งพาทรัพยากรทางการศึกษาจากโรงเรียนที่มีความพร้อมสูงกว่า ดังนั้นการจัดการศึกษาแบบกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายนับเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาซึ่งนำมาเป็นเครื่องมือในการเร่งรัดพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างแพร่หลาย รุ่ง แก้วแดง (2543 ข : 32-35) ได้ให้ความสำคัญของกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายไว้ดังต่อไปนี้

1. การดำเนินงานระบบกลุ่มโรงเรียนเครือข่าย มีลักษณะการทำงานเป็นกลุ่ม ซึ่งจะมีผลดีกว่าการทำงานโดยลำพัง
2. โรงเรียนแต่ละโรงเรียนภายในกลุ่ม อาจมีทรัพยากรและความสามารถแตกต่างกัน เช่น มีจำนวนบุคลากรมากน้อยต่างกัน มีวัสดุอุปกรณ์ต่างกัน โรงเรียนบางโรงเรียนอาจมีครูที่มีความสามารถ ด้านพละ แต่โรงเรียนอื่นมีครูศิลปะ เป็นต้น ดังนั้นการร่วมมือฝึกกำลังกันทำงานในรูปแบบต่างๆ
3. สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ไม่สามารถจัดสรรงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ ที่จำเป็นให้ครบตามความต้องการของโรงเรียนได้ทำการแบ่งปัน แลกเปลี่ยนกันใช้ทรัพยากรต่างๆ และการร่วมมือกันทำงาน จะเป็นการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ประหยัดและขจัดความซ้ำซ้อนของงานบางอย่างได้ เช่น การจัดทำข้อทดสอบร่วมกัน เป็นต้น
4. การปฏิบัติงานระบบกลุ่มโรงเรียนเครือข่าย สามารถนำไปสู่ความสามัคคี ร่วมมือ ช่วยเหลือซึ่งกันและกันของบุคลากรสอดคล้องกับแนวนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติที่ต้องการให้โรงเรียนแต่ละโรงเรียนภายในกลุ่ม ร่วมมือช่วยเหลือกันและกัน ทั้ง กำลังงานและกำลัง

ชลอ กองสุทธิใจ (2544 : 19) ได้ให้ความสำคัญของกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายไว้ว่า ระบบกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายเป็นยุทธศาสตร์ในการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา ซึ่งหากดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพแล้ว จะช่วยควบคุม กำกับดูแลและนิเทศโรงเรียนได้อย่างใกล้ชิด กับช่วยให้การบริหารทรัพยากรคือ คน เงิน วัสดุอุปกรณ์และเทคนิควิธี อันเป็นเครื่องมือปฏิบัติงานของครูเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายจึงมีความจำเป็นต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ต้องการดำเนินการภายใต้ข้อจำกัดทางงบประมาณและกำลังคน

กิจกรรมเครือข่าย กยศ. ได้ให้เครือข่ายให้สมาชิกดำเนินกิจกรรมบางอย่างรวมกัน เพื่อนำไปสู่จุดหมายที่สมาชิกแต่ละคนในเครือข่ายเห็นพ้องต้องกัน ซึ่งอาจเป็นกิจกรรมที่รวมกันเฉพาะกิจตามความจำเป็น เมื่อเสร็จภารกิจแล้วก็เลิกเครือข่ายไป และอาจกลับมารวมกันได้ใหม่หากจำเป็น หรืออาจเป็นเครือข่ายที่ดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่องไปเรื่อยๆ ก็ได้ การรวมตัวเป็นเครือข่ายในลักษณะการแลกเปลี่ยน ที่นำเอาส่วนดีหรือจุดแข็งของแต่ละฝ่ายมาสนับสนุนกันและกัน จะช่วยให้เกิดการผนึกกำลัง (Synergy) ในลักษณะที่ $1+1$ ได้ผลรวมมากกว่า 2 เสมอ ($1+1 > 2$) เป็นการรวมกันให้เกิด "พลังทวีคูณ" ไม่ใช่ทวีบวก ผลลัพธ์ที่ได้จากการทำงานเป็นเครือข่าย จึงต้องดีกว่าผลลัพธ์ของการต่างคนต่างแล้วนำมารวมกัน

สรุปได้ว่าความสำคัญของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนั้นถือได้ว่าเป็นนวัตกรรมทางการบริหาร การศึกษาอีกอย่างหนึ่งซึ่งมีการนำมาใช้กันอย่างแพร่หลาย ซึ่งจะเป็นเครื่องมือในการจัดการใช้ ทรัพยากรทางการศึกษาร่วมกันของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายในอำเภอหรือตำบลใกล้เคียงกันเพื่อให้เกิด ประโยชน์สูงสุด รวมไปถึงการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายให้มีคุณภาพ ใกล้เคียงกันเป็นการแก้ปัญหาคุณภาพการศึกษาอีกทางหนึ่ง

3. จุดประสงค์และเป้าหมายของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน

สมเกียรติ ขอบผล (2533 : 41) ได้ให้จุดประสงค์ของการจัดกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายไว้ 3 ประการ คือ

1. เพื่อให้กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายร่วมมือกันในการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการ ประถมศึกษา
 2. เพื่อให้โรงเรียนในกลุ่มสามารถใช้ทรัพยากรดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน ร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ
 3. เพื่อให้เกิดความเสมอภาคในการใช้ทรัพยากรระหว่างโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน
- สนอง เครือมาก (2536 : 371) ได้ให้จุดประสงค์ของการจัดตั้งกลุ่มโรงเรียนเครือข่าย ประถมศึกษาไว้ ดังนี้
1. เพื่อส่งเสริม สนับสนุนและดำเนินการพัฒนางานวิชาการในกลุ่มประสบการณ์ ต่างๆ
 2. เพื่อส่งเสริม สนับสนุนและดำเนินการพัฒนาบุคลากรด้านวิชาการทุกกลุ่ม ประสบการณ์
 3. เพื่อส่งเสริม สนับสนุนและดำเนินการให้มีการประสานงานการใช้ทรัพยากรคน เงิน วัสดุ อุปกรณ์อย่างมีประสิทธิภาพ
 4. เพื่อส่งเสริม สนับสนุนและดำเนินการพัฒนากระบวนการเทคนิค และวิธีการจัด ประสบการณ์การเรียนการสอน
 5. เพื่อดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนภายในกลุ่ม

พนม พงษ์ไพบูลย์ (2539 : 13) ได้ให้จุดประสงค์และเป้าหมายของสหวิทยาเขต โรงเรียนมัธยมว่าเป็นระบบบริหารเพื่อประสานงานการใช้ทรัพยากรร่วมกันระหว่างโรงเรียน เช่น การใช้อาคารสถานที่ ครู บุคลากร สื่อการสอนและการจัดการเรียนการสอนร่วมกัน ทั้งนี้เพื่อประกัน โอกาสทางการศึกษาที่ทัดเทียมกันและแก้ปัญหาการมีทรัพยากรไม่พอเพียง การรวมตัวแบบสหวิทยา เขตจึงต้องเป็นการรวมตัวที่กระชับแน่นกว่าการรวมตัวแบบกลุ่มโรงเรียนเครือข่าย เพราะต้องจัด การศึกษาร่วมกัน ไม่ใช่เพื่อทำกิจกรรมร่วมกันเท่านั้น ความเป็นสหวิทยาเขตไม่ใช่ระบบเครือข่ายที่มี ศูนย์กลางหลักแล้วมีวิทยาเขตหรือแหล่งศึกษาอื่นเป็นบริวารเหมือนระบบสุริยจักรวาลแต่เป็นระบบที่จัด ขึ้นเพื่อการพึ่งพาซึ่งกันและกัน และเพื่อจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายในภาพรวมหัวใจหัวใจของการ พึ่งพากันก็คือความทั่วถึงและความสะดวกในการได้รับการศึกษาของผู้เรียน ดังนั้นความร่วมมือระหว่าง สถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ที่อยู่ในพื้นที่เดียวกัน ถ้าจัดการศึกษายึดพื้นที่เป็นศูนย์บริการให้การศึกษา เป็นหลัก ทุกสถานศึกษาในพื้นที่เดียวกันก็จะต้องร่วมมือกันอย่างใกล้ชิด เพื่อตอบสนองความต้องการ ทางการศึกษาแก่ประชาชนในพื้นที่ของตน ดังนั้น สหวิทยาเขตก็คือ การจัดการศึกษาที่ร่วมมือกันของ

ทุกคน ทุกฝ่าย ทุกสถานศึกษาในพื้นที่เดียวกัน เพื่อให้ทุกคนได้เรียน เรียนด้วยความสะดวก และเรียนอย่างมีคุณภาพนั่นเอง

บุญลือ ทองอยู่ (2544 : 15) ได้ให้วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกลุ่มโรงเรียน เครือข่าย ไว้ว่า เพื่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างโรงเรียนภายในกลุ่มในการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพ การศึกษาและสามารถใช้ทรัพยากรดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกันในด้านวัสดุ อุปกรณ์ กำลังงาน กำลังความคิด เพื่อปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนภายในกลุ่ม และควรจัดตั้งศูนย์ วิชาการกลุ่มโรงเรียนเครือข่าย เพื่อประสานการดำเนินงานและกิจกรรมอื่นๆ ของโรงเรียนภายในกลุ่ม และหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาคุณภาพร่วมกันของกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายนั้นควรกำหนด ในรูปแผนงานที่ต่อเนื่องเพื่อประสานทรัพยากรทั้งหมดในการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย

ประเสริฐ ดันสินนท์ (2556 : 40) ได้ให้เจตนารมณ์ จุดประสงค์ และเป้าหมายของ กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายจัดตั้งขึ้นมาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนภายในกลุ่มให้ใกล้เคียงกัน ทั้งนี้เพราะโรงเรียนภายในกลุ่มมีสภาพแวดล้อม และขนาดที่แตกต่างกัน รวมทั้งมีความพร้อมด้าน ทรัพยากรทางการศึกษาที่แตกต่างกันกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายเป็นนวัตกรรมที่ใช้เป็นเครื่องมือช่วยให้เกิด ความร่วมมือในการบริหารจัดการศึกษาการใช้ทรัพยากรร่วมกันของโรงเรียนภายในกลุ่มโรงเรียน เครือข่ายให้มีคุณภาพมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลเกิดประโยชน์ต่อการศึกษาของชาติต่อไป

สรุปได้ว่าการจัดตั้งกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายมีจุดประสงค์เพื่อร่วมมือกันของโรงเรียนใน บริเวณใกล้เคียงกันและความพร้อมแตกต่างกันในแต่ละโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา พัฒนา บุคลากรภายในกลุ่มเครือข่าย การแลกเปลี่ยนและการใช้ทรัพยากรร่วมกัน การประสานงานวิชาการ และทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน โดยการพัฒนาเครือข่ายนั้นต้องกำหนดเป็นแผนงานให้รูปธรรมและ ต่อเนื่องเพื่อให้เครือข่ายบรรลุเป้าหมาย

4. ประสิทธิภาพของการบริหารกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน

พระมหาสุทิตย์ อาภากร (2547 : 106-108) ได้ให้ทัศนะผลสัมฤทธิ์ของความเป็น เครือข่าย ที่ก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาที่ต่อเนื่องดังนี้

1. เกิดกระบวนการเรียนรู้ คือ ผู้เข้าดำเนินงานเครือข่ายทุกคนมีความรู้ ความสามารถและมีประสบการณ์มากขึ้น หลังจากที่ได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และมีการทำงานร่วมกัน โดยกระบวนการเรียนรู้นั้นจะช่วยให้บุคคลและองค์กรมีการปรับตัว ในการแสวงหาความรู้ใหม่ วิธีการใหม่และแนวร่วมใหม่อย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นผลให้การทำงานในด้านต่างๆของเครือข่ายมิ ประสิทธิภาพมากขึ้น

2. การเพิ่มโอกาสในการแก้ปัญหา กลุ่มเครือข่ายพยายามผลักดันในการแก้ปัญหา ภายในกลุ่มองค์กรของตนเอง การรวมกลุ่มและการประสานงานกับภาคีที่เกี่ยวข้อง จึงเป็นการเพิ่ม โอกาสในการแก้ปัญหา เพราะเป็นการระดมความคิดเห็น และความร่วมมือจากฝ่ายต่างๆ ที่จะนำไปสู่ การแก้ปัญหายั่งยืน

3. เกิดการพึ่งพาตนเอง เมื่อเครือข่ายมีกระบวนการทำงานที่เข้มแข็งและสามารถ แก้ไขปัญหาของเครือข่ายได้แล้ว เครือข่ายและสมาชิกในเครือข่ายก็สามารถที่จะพึ่งพาตนเองได้ในเรื่อง ของทุน ทรัพยากร ความรู้ และการจัดการที่จะนำไปสู่การพัฒนาสังคมและการพัฒนาศักยภาพของ เครือข่ายที่ต่อเนื่อง

4. เกิดการจัดการทรัพยากรในท้องถิ่น เป็นความสำเร็จของเครือข่ายในการที่จะร่วมกันพัฒนาและจัดการกับทรัพยากรในท้องถิ่น ซึ่งเครือข่ายเพื่อการจัดการทรัพยากรในท้องถิ่นนี้มีพลังขับเคลื่อนในหลายๆ พื้นที่ เช่น เครือข่ายสิ่งแวดล้อม อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง เครือข่ายอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของชาวบ้านหินกรูดและบ้านบ่อนอก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นต้น

5. เกิดกระบวนการผลักดันเชิงนโยบาย ปัจจุบันประเด็นปัญหาสาธารณะจำนวนมากน้อยที่เกิดขึ้นและสามารถนำไปสู่ข้อยุติ ด้วยพลังของเครือข่ายและการจัดการในเชิงนโยบายตัวอย่าง เช่น การรวมกลุ่มองค์กร เครือข่ายที่ทำงานในด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่พยายามผลักดัน พ.ร.บ.ป่าชุมชนฉบับประชาชนให้มีการนำเสนอต่อการพิจารณาของรัฐสภาและการจัดทำมาตรฐานการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศ เป็นต้น

6. เกิดอำนาจหรือพลัง อำนาจแฝงเกิดจากการรวมตัวของกลุ่มองค์กร และเครือข่ายอำนาจของการต่อรองนี้จะไม่มีการเกิดขึ้นได้หากไม่มีการรวมกลุ่มองค์กรต่างๆ เข้าด้วยกัน พลังอำนาจของการรวมกลุ่มนี้บางครั้งอาจไม่เป็นผลที่เป็นรูปธรรมโดยตรง แต่เป็นพลังหรือเป็นประโยชน์ในทางอ้อมที่บรรดากลุ่มหรือเครือข่ายอื่นๆ ให้ความเกรงใจและสามารถนำมาเป็นการต่อรองในด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองได้

หน่วยศึกษานิเทศก์, สำนักการศึกษา (2549 : 55-58) กรุงเทพมหานครมีความมุ่งหวังผลสำเร็จของการนำระบบเครือข่ายโรงเรียน (School Cluster) มาใช้ในโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร ดังนี้

1. ความเข้มแข็งและความสำเร็จภายในเครือข่าย

1.1 เกิดความร่วมมือกันเป็นเครือข่ายในลักษณะกัลยาณมิตรที่แท้จริง

1.2 โรงเรียนที่อยู่ใกล้เคียงกันจับมือร่วมกันสร้างศิษย์ให้เป็นพลเมืองที่ทรงคุณค่าของเมือง

1.3 ผู้บริหารโรงเรียนทุกโรงเรียนได้เป็นผู้นำ ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้สิ่งดีๆ ซึ่งกันและกันทุกด้าน คือ ด้านประสบการณ์ บุคลากร วิทยาการ ทรัพยากร และแหล่งเรียนรู้

1.4 เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันแล้วพัฒนางานอย่างเป็นพลวัตร

1.5 เกิดการมีส่วนร่วมในการระดมสมอง และสรรพกำลังจากบุคลากรในโรงเรียน ชุมชน ผู้ทรงคุณวุฒิ นักการเมืองระดับท้องถิ่น และผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในการช่วยเหลือเกื้อกูลเติมเต็มให้แก่กันและกัน

1.6 เกิดวัฒนธรรมการทำงานที่เป็นบรรยากาศของการยอมรับ ศรัทธา เอื้ออาทร และความรู้สึกรักความเป็นเจ้าของโรงเรียนและท้องถิ่นร่วมกัน

1.7 โรงเรียน และผู้เรียนมีคุณภาพ และคุณลักษณะที่มีมาตรฐานสูงทัดเทียมกัน ประกันคุณภาพได้ และเป็นที่ยอมรับและศรัทธาของสังคม

2. การเชื่อมโยงระหว่างเครือข่ายโรงเรียน

การคาดหวังในอนาคตอันใกล้ การเชื่อมโยงกันในทุกด้านของเครือข่ายโรงเรียน จะเป็นส่วนที่แสดงให้เห็นถึงความสำเร็จของแต่ละเครือข่าย ทั้งในจังหวัดหรือกรุงเทพมหานคร และก้าวไปสู่องค์การสถาบัน และชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียน ซึ่งจะทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่มีอาณาเขตกว้างออกไปเรื่อย ส่งผลให้ผู้เรียนและบุคลากรทุกฝ่ายมีแหล่ง

เรียนรู้ที่กว้างขวาง หลากหลายและเกิดประโยชน์มากขึ้น จนสามารถนำไปสู่ระบบของโลกสากลได้ในที่สุด ลักษณะของการเชื่อมโยง 2 ระดับดังนี้

2.1 การเชื่อมโยงกันภายในเครือข่าย

2.2 การเชื่อมโยงระหว่างเครือข่ายโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร การเชื่อมโยงระหว่างเครือข่ายภายในสังกัดกรุงเทพมหานครและนอกสังกัดกรุงเทพมหานคร

Lunenberg และ Ornstein (1996 : 48) ได้ให้ทัศนะโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพจะต้องประกอบด้วยสิ่งต่อไปนี้

1. มีภาวะผู้นำที่เข้มแข็ง (Strong Leadership)
2. มีความเป็นระเบียบ (An Orderly)
3. มีบรรยากาศที่เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อบุคคลอื่น (Humane Climate)
4. มีการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียนสม่ำเสมอ (Frequent Monitoring Student's Progress)
5. มีความคาดหวังสูงและเป็นข้อกำหนดสำหรับนักเรียนทุกคน (High Expectations and Requirement for all Students)
6. เน้นทักษะที่สำคัญสำหรับการเรียนการสอนนักเรียน (Focus on Important Skills to all Students)

Gibson (2000 : 15) ได้ให้ความหมายของคำว่า Effectiveness ว่ามาจากคำว่า Effect ที่ใช้ในบริบทของความสัมพันธ์ระหว่างเหตุและผล (Cause and Effect) และได้อธิบายถึงประสิทธิผลว่ามี 3 ระดับ ได้แก่ ระดับบุคคล ระดับกลุ่ม และระดับองค์กร ในแต่ละระดับของประสิทธิผลจะมีปัจจัยที่เป็นเหตุผลแตกต่างกัน ดังนี้

1. ประสิทธิภาพระดับบุคคล (Individual Effectiveness) เป็นการเน้นผลการปฏิบัติงานเฉพาะบุคคลหรือสมาชิกในองค์กร ที่ทำงานตามหน้าที่และตำแหน่งในองค์กรซึ่งโดยทั่วไปผู้บังคับบัญชาประเมินประสิทธิภาพระดับบุคคล โดยใช้กระบวนการประเมินผลการปฏิบัติงาน เพื่อพิจารณาการขึ้นค่าตอบแทนหรือการให้รางวัลตอบแทน ปัจจัยที่เป็นเหตุให้เกิดประสิทธิภาพระดับบุคคล ได้แก่ ความสามารถ (Ability) ทักษะ (Skills) ความรู้ (Knowledge) เจตคติ (Attitude) แรงจูงใจ (Motivation) และความเครียด (Stress)

2. ประสิทธิภาพระดับกลุ่ม (Group Effectiveness) เป็นภาพรวมของกลุ่มบุคคลที่เป็นสมาชิกในองค์กร ที่ทำงานตามหน้าที่ และตำแหน่งในองค์กร ปัจจัยที่เป็นเหตุให้เกิดประสิทธิภาพระดับกลุ่ม ได้แก่ ความสามัคคี (Cohesiveness) ภาวะผู้นำ (Leadership) โครงสร้าง (Structure) สถานภาพ (Status) บทบาท (Roles) และบรรทัดฐาน (Norms)

3. ประสิทธิภาพระดับองค์กร (Organizational Effectiveness) เป็นภาพรวมของประสิทธิภาพระดับบุคคล และระดับกลุ่ม ปัจจัยที่เป็นเหตุให้เกิดประสิทธิภาพระดับองค์กร ได้แก่ สภาพแวดล้อม (Environment) เทคโนโลยี (Technology) กลยุทธ์ (Strategy Choices) โครงสร้าง (Structure) กระบวนการต่างๆ (Process) และวัฒนธรรม (Culture)

ประสิทธิภาพองค์กรทั้ง 3 ระดับ มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งประสิทธิภาพองค์กรขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของบุคคลและกลุ่มนั่นเอง นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่นอีกหลายประการ เช่น ชนิดขององค์กร งานที่องค์กรทำและเทคโนโลยีที่ใช้ในการทำงานในองค์กร

Hoy และ Miskel (1991 : 289-290) ได้ให้ทัศนะปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผลของโรงเรียนมีดังต่อไปนี้

1. มุ่งสัมฤทธิ์ผล (Achievement Orientation)
2. มีภาวะผู้นำทางวิชาการ (Educational Leadership)
3. มีความสอดคล้องและกลมเกลียว (Consensus and Cohesion)
4. หลักสูตรมีคุณภาพและให้โอกาสในการเรียนรู้ (Curriculum Quality/Opportunity to learn)
5. บรรยากาศของโรงเรียน (School Climate)
6. บรรยากาศในชั้นเรียน (Classroom Climate)
7. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง (Parental Involvement)
8. ศักยภาพในการประเมิน (Evaluative Potential)
9. การใช้เวลาในการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ (Effective Learning Time)
10. มีรูปแบบการจัดการเรียนการสอน (Structured Instruction)
11. มีการเรียนรู้แบบอิสระ (Independent Learning)
12. มีการปรับการจัดการเรียนการสอน (Adaptive Instruction)
13. มีการให้ข้อมูลย้อนกลับและมีการเสริมแรง (Feedback and Reinforcement)

สรุปได้ว่าประสิทธิผลของการบริหารกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน มี 3 ระดับ คือ ระดับบุคคล ระดับกลุ่ม และระดับองค์การ ในแต่ละระดับของประสิทธิผลจะมีปัจจัยที่เป็นเหตุผลแตกต่างกันในแต่ละระดับแต่ทั้ง 3 ระดับนั้นย่อมมีความสัมพันธ์กัน นอกจากนี้ประสิทธิผลของการบริหารกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนยังประกอบด้วย ผู้นำเข้มแข็ง มีระเบียบ มีบรรยากาศที่เอื้อเพื่อ และต้องมีการคาดหวังและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ทั้ง 3 ระดับ อย่างมีคุณภาพและประสิทธิผล

การวิเคราะห์การจัดกระทำข้อมูล (PNI)

1. การประเมินความต้องการจำเป็น

ความต้องการจำเป็น (Needs) เป็นสภาพปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไขปรับปรุงเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อบุคคลหรือหน่วยงานเป็นความแตกต่าง (Gap) ระหว่างสิ่งที่เป็นอยู่ (What is) หรือสภาพที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและสภาพที่คาดหวัง (What should be) (Witkin and Altschuld. 1995) ส่วนการประเมินความต้องการจำเป็น (needs assessment) นั้นเป็นกระบวนการที่เป็นระบบเพื่อใช้ในการศึกษาความแตกต่าง (Discrepancy) หรือการศึกษาช่องว่าง (Gap) ระหว่างสภาพที่เป็นจริง (What is) กับสภาพที่ควรจะเป็น (What should be) นำมาจัดเรียงลำดับความสำคัญก่อนที่จะเลือกช่องว่างหรือความต้องการจำเป็น (Needs) ที่สำคัญที่สุดไปดำเนินการแก้ปัญหาต่อไป (Witkin and Altschuld. 1995 ; คมศร วงษ์รักษา. 2540)

2. ความหมายของการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น

สุวิมล ว่องวาณิช (2550) ได้อธิบายนิยามเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นออกเป็น 2 ประเภท คือ ประเภทแรกการนิยามตามโมเดลความแตกต่าง และประเภทที่สองการนิยามตามโมเดลการแก้ปัญหา

1. การนิยามตามโมเดลความแตกต่าง (Discrepancy Model) หมายถึง ความแตกต่างระหว่างสิ่งที่มุ่งหวังกับสิ่งที่มีอยู่จริงนิยามนี้ยังสามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มแรกกำหนดความต้องการจำเป็นในลักษณะของความแตกต่างของผลที่เกิดขึ้น แต่ไม่ได้กำหนดว่าต้องมีความแตกต่างกันเท่าใดจึงจะถือว่าเป็น “ความต้องการจำเป็น” กลุ่มที่สองกำหนดความต้องการจำเป็นว่าเป็นความแตกต่างของผลที่เกิดขึ้นก็ได้หรือไม่ใช่ก็ได้ แต่เกณฑ์การพิจารณาว่าจะเป็นการจำเป็นหรือไม่ให้พิจารณาจากประโยชน์ที่ได้รับหากความจำเป็นได้รับการตอบสนองหรือความเสียหายหรือผลเสียที่จะเกิดขึ้นหากความจำเป็นไม่ได้รับการตอบสนองนิยามตามโมเดลนี้เรียกว่า “Performance Needs”

2. การนิยามตามโมเดลการแก้ปัญหา (Solution Model) หมายถึง สิ่งที่ต้องการและจำเป็นต้องทำให้ได้ หรือทำให้เกิด หรือทำให้มี ซึ่งหากไม่ได้รับจะอยู่ในสภาพที่ไม่พึงประสงค์นิยามโมเดลนี้ เรียกว่า “Treatment Needs”

ศักดิ์ศรี ปาณะกุล (2550 : 174) ให้ความหมายไว้ว่า เป็นกระบวนการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างสิ่งที่ควรจะเป็นและสิ่งที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน หากมีความขัดแย้งระหว่างความแตกต่างที่พบก็จะชี้ให้เห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้นเช่นในองค์การหรือหน่วยงาน ผู้บริหารวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นเพื่อหาความสามารถที่ต้องพัฒนาของบุคลากรโดยนำความสามารถมาตรฐาน (สิ่งที่ควรจะเป็น) ในการดำเนินงานลบด้วยความสามารถที่มีอยู่จริง (สิ่งที่เป็นอยู่) จะได้ความสามารถที่ต้องการพัฒนา (ความแตกต่าง) ซึ่งจะนำไปสู่การจัดหลักสูตรฝึกอบรมบุคลากรต่อไป

Kaufman และ English (1979 : 8) ให้ความหมายของการประเมินความต้องการจำเป็นไว้ ดังนี้

1. การประเมินความต้องการจำเป็น หมายถึง กระบวนการหาความต้องการที่เป็นผลสุดท้ายหรือผลผลิตหรือผลลัพธ์ที่ได้

2. การประเมินความต้องการจำเป็น หมายถึง กระบวนการสังเกตทดลองเพื่อต้องการหาผลผลิตมาเทียบกับเกณฑ์แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาการ

3. การประเมินความต้องการจำเป็น หมายถึง กระบวนการในการหาค่าความเที่ยง (Reliability) ของจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

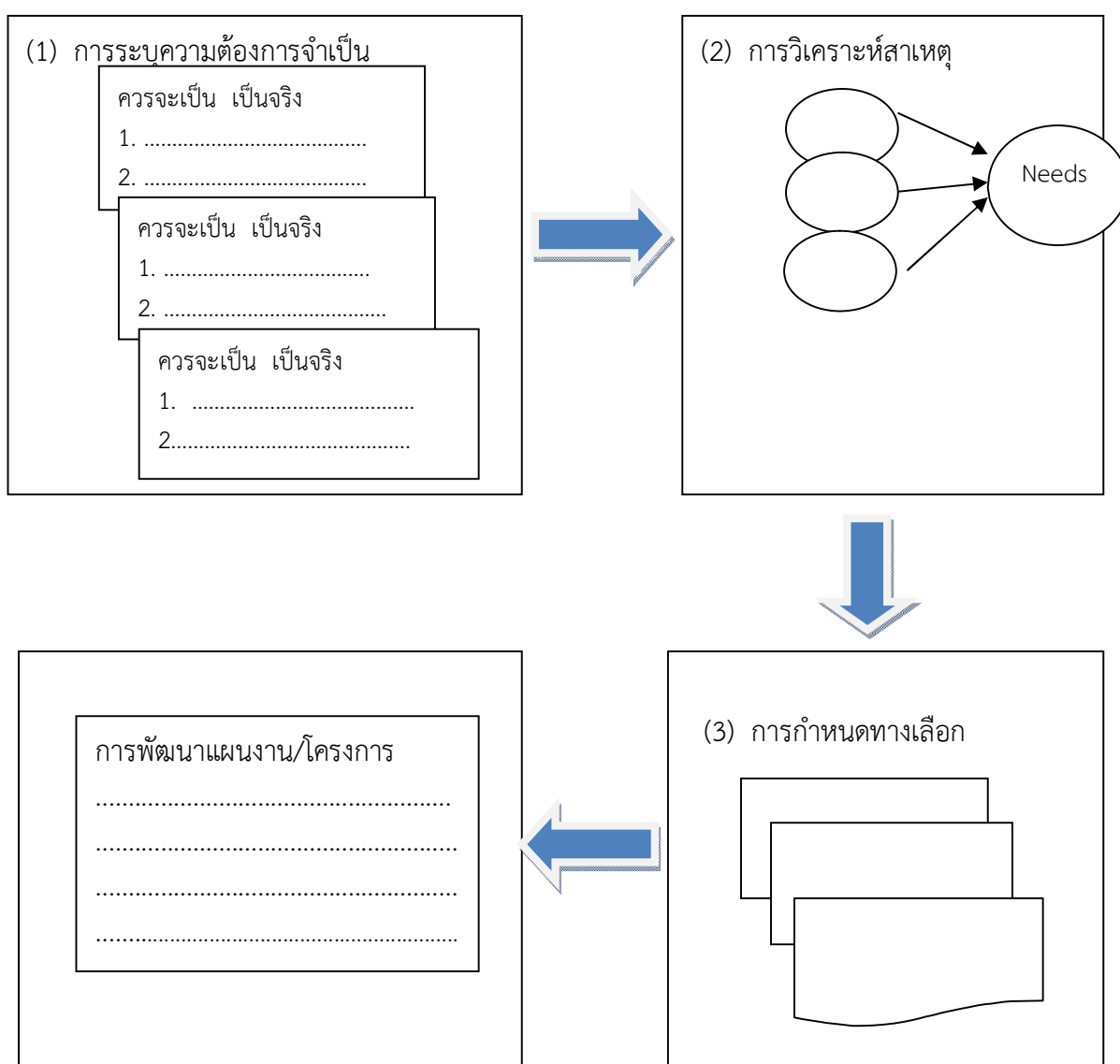
4. การประเมินความต้องการจำเป็น หมายถึง กระบวนการที่ใช้เป็นเครื่องมือชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างผลที่ได้กับผลที่ต้องการแล้วนำมาจัดเรียงลำดับความสำคัญก่อนนำไปปฏิบัติ Witkin (วิชัย เสวกงาม. 2552 : 46 ; อ้างอิงมาจาก Witkin. 1968) ให้ความหมายของการประเมินความต้องการจำเป็นว่า คือกระบวนการที่เป็นระบบ เพื่อจัดเรียงลำดับความสำคัญก่อนหลังและการตัดสินใจ

จากความหมายของความต้องการจำเป็นดังกล่าว สรุปได้ว่า การประเมินความต้องการจำเป็น เป็นกระบวนการค้นหาความแตกต่างระหว่างสิ่งที่เกิดขึ้นแล้ว หรือเป็นอยู่แล้วกับสิ่งที่ควรจะเป็นหรืออยากให้เป็น แล้วนำผลของความแตกต่างไปวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางไม่ให้เกิดความแตกต่างหรือทำให้มีความแตกต่างน้อยที่สุด

3. ขั้นตอนการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น

การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นแบบสมบูรณ์ มีกระบวนการดำเนินงาน 3 ขั้นตอน คือ 1) การระบุความต้องการจำเป็น (Needs Identification) 2) การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Needs Analysis) และ 3) การกำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหาความต้องการจำเป็น (Needs Solution) การดำเนินงานทั้งสามขั้นตอน ดังภาพประกอบ 3

ที่มา : สุวิมล ว่องวาณิช (2550 : 80)

ภาพประกอบ 2 การประเมินความต้องการจำเป็นแบบสมบูรณ์

ศักดิ์ศรี ปาณะกุล (2550 : 179) ได้เสนอขั้นตอนการประเมินความจำเป็นของหลักสูตรไว้ดังนี้ สิ่งที่ต้องคำนึงถึงการประเมินความต้องการจำเป็นของหลักสูตร คือผู้ประเมินจะต้องพิจารณาถึงจุดมุ่งหมาย และสภาพแวดล้อมหรือบริบทของการประเมิน รวมทั้งลักษณะของการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับผลที่จะได้ในการประเมินความต้องการจำเป็นของหลักสูตร สรุปได้ดังนี้

1. ขั้นก่อนการประเมิน (Reassessment) ในขั้นแรกนี้เป็นขั้นตอนของการสำรวจ (Exploration) ประกอบด้วยขั้นตอนย่อยๆ ดังนี้
 - 1.1 การวางแผนสำหรับการประเมินความต้องการจำเป็น
 - 1.2 การนิยามหรือการกำหนดวัตถุประสงค์ทั่วไปสำหรับการประเมินความต้องการจำเป็น
 - 1.3 กำหนดขอบเขตหลักของการประเมินความต้องการจำเป็นหลักและ/หรือประเด็นที่ต้องการประเมิน
 - 1.4 กำหนดรายละเอียดและข้อมูลความต้องการตามขอบเขตที่จะประเมินซึ่งรวมถึงกลุ่มเป้าหมายในการประเมิน
 - 1.5 ตัดสินใจกำหนดเกี่ยวกับการเก็บรวบรวมข้อมูลแหล่งข้อมูล วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและการใช้ประโยชน์จากข้อมูล ผลที่ได้จากขั้นตอนนี้ คือแผนเบื้องต้นสำหรับการประเมินความต้องการจำเป็น และการนำไปใช้ในขั้นที่ 2 และ 3
2. ขั้นประเมิน (Assessment) หลังจากสำรวจความต้องการจำเป็นต่างๆ แล้วในขั้นนี้เป็นขั้นการเก็บรวบรวมข้อมูล (Data Gathering) ประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้
 - 2.1 สรุปตัดสินใจกำหนดเกี่ยวกับบริบท ขอบเขต และสิ่งที่เกี่ยวข้องในการประเมินความต้องการจำเป็น
 - 2.2 เก็บรวบรวมข้อมูลของความต้องการ ซึ่งในขั้นนี้ย่อมทำให้ทราบความต้องการของผู้รับบริการหรือกลุ่มเป้าหมาย
 - 2.3 หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว นำข้อมูลที่ได้มาจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในเบื้องต้นระดับแรก
 - 2.4 วิเคราะห์สาเหตุของความต้องการหรือประเด็นปัญหา
 - 2.5 วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด ผลที่ได้ในขั้นประเมินคือความต้องการจำเป็นหรือปัญหาที่ต้องการการแก้ไขตามลำดับความสำคัญในระดับแรก
3. ขั้นหลังการประเมิน (Post Assessment) เมื่อได้ผลการประเมินความต้องการจำเป็นแล้ว ในขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่สำคัญขั้นตอนหนึ่ง คือ การทำผลการประเมินไปใช้ (Utilization) ประกอบด้วย
 - 3.1 จัดเรียงลำดับ (Set Priority) ความสำคัญของความต้องการจำเป็น ซึ่งเป็นขั้นตอนที่สำคัญและทำให้การประเมินความต้องการจำเป็นมีความสมบูรณ์
 - 3.2 พิจารณาทางเลือกสำหรับการแก้ไขปัญหาจากข้อที่ 1 ทำให้ทราบปัญหาที่เร่งด่วนที่สุด ถ้าหากไม่นำมาแก้ปัญหาก็จะสูญเปล่าในการทำการประเมินดังนั้นจึงต้องช่วยกันพิจารณาหาทางเลือกสำหรับแก้ปัญหา
 - 3.3 พัฒนาแผนการปฏิบัติเพื่อใช้ในการดำเนินงานต่อไป

3.4 ประเมินผลของการประเมินความต้องการจำเป็น

3.5 รายงานผลการประเมินความต้องการจำเป็น

สุวิมล ว่องวานิช (2548) ได้สังเคราะห์ขั้นตอนในการประเมินความต้องการจำเป็นโดยการเจ้านับ สรุปได้ดังนี้

1. การกำหนดจุดมุ่งหมายของการประเมินความต้องการจำเป็น
2. การกำหนดคำถามและขอบเขตของการประเมินความต้องการจำเป็น
3. กำหนดการประเมินความต้องการจำเป็น
 - 3.1 การกำหนดกลุ่มผู้เกี่ยวข้อง
 - 3.2 การกำหนดวิธีการเก็บข้อมูล
 - 3.3 การกำหนดเครื่องมือเก็บข้อมูล
 - 3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล
 - 3.5 การจัดทำรายงาน
 - 3.6 การใช้ผลประเมิน

4. ประเภทของวิธีการที่ใช้ในการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น

สุวิมล ว่องวานิช (2550) ได้แบ่งประเภทของการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นจำแนกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มแรก เป็นการวิจัยประเภทความต้องการจำเป็นที่ใช้การวิเคราะห์ปฐมฐาน ได้แก่ การวิจัยสำรวจ การวิจัยอนาคต การวิจัยบรรยาย กลุ่มที่สอง เป็นการวิจัยทุติยฐาน เป็นการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นที่ได้จากการวิเคราะห์ทุติยฐานกลุ่มที่สาม เป็นการวิจัยเพื่อประเมินงานวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น (Meta Evaluation of Needs Assessment Research) เพื่อให้เข้าใจภาพรวมของวิธีการที่ใช้ในการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น จึงเสนอสังเขปของวิธีการที่ใช้ในการประเมินความจำเป็นของแต่ละวิธี ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การสำรวจการระบุความต้องการจำเป็นที่ดำเนินการกันส่วนใหญ่ใช้วิธีการสำรวจ เรียกว่า การสำรวจความต้องการจำเป็น (Needs Survey) วิธีการที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การสังเกต เมื่อกำหนดประเด็นวิจัยว่าจะประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อจุดมุ่งหมายใด และระบุประเภทของความต้องการจำเป็นได้แล้วจึงทำการออกแบบการกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การสร้างเครื่องมือการวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูล ขั้นตอนสำคัญสำหรับการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นสำหรับการวิจัยสำรวจ คือ การนิยามความต้องการจำเป็นว่าจะใช้นิยามความแตกต่าง (Discrepancy) หรือนิยามการแก้ไขปัญหา (Solution Definition) ซึ่งจะส่งผลต่อการสร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล นอกจากนี้ต้องให้ความสำคัญกับการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นด้วย (Needs Prioritization)

2. การใช้แบบสอบถามวิธีการที่ใช้การเก็บข้อมูลเพื่อประเมินความต้องการจำเป็นโดยใช้แบบสอบถามสามารถทำได้ทางไปรษณีย์ การสอบถามทางโทรศัพท์การเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามถือว่า เป็นการประเมินความต้องการจำเป็นที่เน้นการศึกษาจากกลุ่มเป้าหมายขนาดใหญ่และกว้าง และลักษณะของข้อมูลที่ได้เป็นการแสดงความรู้สึกหรือความคิดเห็นตามการรับรู้ของผู้ตอบความต้องการจำเป็นที่กำหนดด้วยวิธีการสำรวจด้วยแบบสอบถามเป็นความต้องการจำเป็นระดับกลุ่มบุคคลหรือระดับองค์การ ไม่ใช่ระดับบุคคล จุดมุ่งหมายของการสำรวจสามารถนำไปใช้ในการวิจัย

ประเมินความต้องการจำเป็นแบบสมบูรณ์ แต่ผลการประเมินความต้องการจำเป็นที่ได้รับจะนำไปใช้กับการพัฒนาการปฏิบัติงานขององค์การมากกว่าพัฒนารายบุคคลเครื่องมือที่ใช้ในการระบุความต้องการจำเป็นด้วยแบบสอบถามส่วนใหญ่กำหนดรูปแบบการตอบเป็นมาตรฐานค่า ซึ่งมีทั้งรูปแบบการตอบสนองเดี่ยว (Single Response Format) และรูปแบบการตอบสนองคู่ (Dual Response Format) โดยให้กลุ่มตัวอย่างให้ข้อมูลทั้งสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่พึงประสงค์จะเป็น

3. การสัมภาษณ์ วิธีการสำรวจด้วยการสัมภาษณ์เป็นวิธีหนึ่งที่คนส่วนใหญ่นิยมใช้ เช่นเดียวกับแบบสอบถาม เพราะกระบวนการเก็บข้อมูลดำเนินการได้ง่ายไม่ซับซ้อนแต่จะใช้เวลาในการเก็บข้อมูล เนื่องจากต้องใช้เวลาในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลเป็นรายบุคคล วิธีการสัมภาษณ์สามารถใช้ในการประเมินความต้องการจำเป็นแบบสมบูรณ์ แต่ทั้งนี้ต้องเลือกบุคคลที่ให้สัมภาษณ์ให้เป็นผู้ที่เข้าใจสภาพบริบทขององค์การ หรือสถานการณ์ที่ต้องการประเมินความต้องการจำเป็นนอกจากนี้นักวิจัยต้องมั่นใจในคุณภาพของผู้สัมภาษณ์ว่า มีทักษะความสามารถในการซักถามความจริงจากผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้สัมภาษณ์

4. กระบวนการกลุ่ม เป็นวิธีการที่สามารถให้คำตอบแบบองค์รวมได้วิธีหนึ่งและสามารถนำไปใช้ได้หลายบริบท สามารถปฏิบัติได้ง่ายใช้เวลาไม่มากนักเป็นวิธีการที่เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการประเมินความต้องการจำเป็น หลักการที่ใช้ในการประเมินความต้องการจำเป็นโดยใช้กระบวนการกลุ่ม คือการทำงานแบบร่วมมือรวมพลังเพื่อให้ผู้เกี่ยวข้อง ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม และมีความรู้สึกเป็นเจ้าของงานอันจะส่งผลต่อการนำผลการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นไปใช้ประโยชน์

5. การจัดกลุ่มสนทนา (Focus Group Technique : FGT) เป็นวิธีการหนึ่งในการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์กลุ่มในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการฟังและการเรียนรู้จากกลุ่มผู้เข้าประชุม วิธีเก็บข้อมูลแบบนี้เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมและผู้ดำเนินการมีปฏิสัมพันธ์โดยการเผชิญหน้ากัน ทำให้เกิดพลวัตของกลุ่มเพื่อไปกระตุ้นความคิดเห็นของตนเองและความคิดเห็นของผู้อื่นออกมาอย่างเปิดเผยและจริงใจในขณะดำเนินการ ทำให้ได้ข้อมูลที่มีความละเอียดลึกซึ้งลุ่มลึกและมีแง่มุมต่างๆ ของความคิดและประสบการณ์ของคนในกลุ่มสามารถดำเนินการได้รวดเร็วประหยัดเวลากะบวนการกลุ่มจะทำให้เกิดการสื่อสารกันภายในกลุ่มระหว่างสมาชิกผู้เข้าร่วมกับผู้ดำเนินการอภิปรายและระหว่างสมาชิกด้วยกันเองสามารถนำไปใช้ประโยชน์เพื่อกำหนดปัญหา การวางแผนการนำไปสู่การปฏิบัติและการประเมินผล การสนทนากลุ่มเริ่มด้วยการชี้แจงจุดมุ่งหมายการเตรียมคำถามสำหรับการสัมภาษณ์กลุ่มจากคำถามทั่วไปจนถึงคำถามเจาะลึกใช้คำถามง่ายไม่ลำเอียงแต่เจาะจงการกำหนดและเลือกผู้เข้าร่วมกระบวนการที่มีภูมิหลังคล้ายกัน การเตรียมสถานที่ประชุมที่มีความเงียบสงบทางของผู้ดำเนินการสนทนา คือต้องเป็นผู้ฟังที่ดี ไม่เข้าไปมีส่วนในการแสดงความคิดเห็นกับสมาชิกอื่น หลังจากได้ข้อมูลแล้วก็ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยกำหนดคำสำคัญ จัดกลุ่มข้อความที่เป็นประเด็นหลัก จัดกลุ่มคำตอบที่เป็นกลาง คำตอบทางลบ คำตอบทางบวก และข้อเสนอแนะ แปลความหมายในการรายงานผลจะมีทั้งข้อมูลเชิงปริมาณ เช่น จำนวนผู้เห็นด้วย และข้อมูลเชิงคุณภาพ เช่น การสะท้อนความรู้สึก อารมณ์ ประเด็นสำคัญ คือ ต้องระวังเรื่องการเก็บรักษาความลับของผู้ให้ข้อมูล ไม่ควรระบุว่าความคิดเห็นที่นำเสนอเป็นความเห็นหรือคำพูดของใคร

ศักดิ์ศรี ปาณะกุล (2550 : 181) ได้เสนอเทคนิคที่ใช้ในการประเมินความต้องการจำเป็น อาจสรุปได้เป็น 3 ประเภท คือ

1. เทคนิคที่ใช้ในการสำรวจความต้องการจำเป็น การสำรวจความต้องการจำเป็น เป็นการระบุหรือแยกแยะว่าความต้องการจำเป็นอะไรเกิดขึ้นบ้าง โดยการสำรวจความแตกต่างระหว่างสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็นหรือการสำรวจสภาพปัญหาอุปสรรคต่างๆ ขึ้นอยู่กับว่าความต้องการจำเป็นนั้นๆ เป็นความต้องการจำเป็นประเภทใด วิธีที่ใช้ในการสำรวจความต้องการจำเป็นมีหลายวิธี ทั้งวิธีการเชิงสำรวจกระบวนการกลุ่ม และเทคนิคเชิงอนาคต ดังนี้

วิธีการเชิงสำรวจ เช่น สำรวจโดยใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การสังเกต การค้นคว้าจากเอกสาร การทดสอบ การวิเคราะห์งาน เทคนิคเหตุการณ์วิกฤต เป็นต้น

กระบวนการกลุ่ม เช่น กลุ่มควบคุมคุณภาพ (Quality Control) กลุ่มสมมติ (Nominal Group Technique) อาศรมความคิด (Community Forum) การสนทนากลุ่ม (Focus Group Interview) การระดมสมอง (Brainstorming) ประชาพิจารณ์ (Public Hearing) เดคัม (DACUM) การสร้างแผนที่โนทัศน์ (Concept Mapping) เป็นต้น

เทคนิคเชิงอนาคต ได้แก่ เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) วิสัยภาพอนาคต (Scenarios) เทคนิควงล้ออนาคต (Future Wheel) และการศึกษาแนวโน้ม (Trend Studies) เป็นต้น โดยรายละเอียดของแต่ละวิธี ดังต่อไปนี้

1. การใช้แบบสอบถาม การสำรวจความต้องการจำเป็นโดยใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลายเนื่องจากเป็นวิธีที่คุ้นเคยและประหยัด สามารถรวบรวมข้อมูลจากคนจำนวนมากๆ ได้การคำนวณค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ทำได้ง่าย ผู้ให้ข้อมูลสามารถแสดงความคิดเห็นแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ เพราะไม่ต้องเผชิญหน้ากับผู้เก็บข้อมูล การใช้แบบสอบถามอาจจำแนกได้หลายประเภทตามวัตถุประสงค์ของการใช้ เช่น แบบสอบถามที่มีรูปแบบการตอบที่แตกต่างกัน ได้แก่ การตอบแบบเดี่ยว และการตอบแบบพหุ เป็นต้น

2. การสัมภาษณ์ เป็นวิธีการสำรวจความต้องการจำเป็นที่ง่ายอาศัยการเผชิญหน้าโต้ตอบระหว่างผู้สัมภาษณ์กับผู้ถูกสัมภาษณ์ ทำให้เห็นบุคลิก ท่าทางตลอดจนความรู้สึกนึกคิดของผู้ถูกสัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์สามารถถามถึงปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน รวมถึงแนวทางแก้ไขปัญหา ทำให้ทราบถึงความต้องการจำเป็นของบุคคลเหล่านั้น การสัมภาษณ์ใช้รวบรวมข้อมูลได้จากผู้ให้ข้อมูลทุกระดับแม้จะอ่านเขียนไม่ได้ เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตลอดจนการใช้คำถามมีความยืดหยุ่นสูงแต่การสัมภาษณ์ต้องใช้เวลานานและสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายสูง หากต้องสัมภาษณ์บุคคลเป็นจำนวนมาก ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ยากในการลงสรุปผล เพราะมาจากบุคคลที่หลากหลาย มีความแตกต่างกันทางความคิด วิธีการสัมภาษณ์อาจกระทำได้อีกวิธี เช่น

2.1 วิธีสัมภาษณ์แบบอิสระ โดยปล่อยให้ผู้ถูกสัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นอย่างเป็นอิสระ ทำให้ได้ข้อมูลจำนวนมาก แต่ค่อนข้างยากในการรวบรวมข้อมูล

2.2 วิธีสัมภาษณ์แบบกำหนดแนวทางข้อคำถามไว้ล่วงหน้า ทำให้ได้ข้อมูลตรงตามความต้องการของผู้สัมภาษณ์แต่อาจไม่ได้ข้อมูลที่มีความสำคัญ

3. การสังเกต เป็นวิธีการสำรวจความต้องการจำเป็นที่สามารถให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์โดยการสังเกตพฤติกรรมของบุคคลจดบันทึกพฤติกรรมลงในเครื่องมือที่สร้างขึ้น เช่น แบบวัดความถี่ของการมีส่วนร่วมในกิจกรรม แบบตรวจสอบพฤติกรรมในการทำงานประเภทของการสังเกตสามารถแบ่งได้หลายประเภทตามเกณฑ์ต่อไปนี้

3.1 แบ่งตามการใช้เครื่องมือ ได้แก่ การสังเกตอย่างมีโครงสร้าง และการสังเกตอย่างไม่มีโครงสร้าง

3.2 แบ่งตามบทบาทของผู้สังเกต ได้แก่ การสังเกตอย่างมีส่วนร่วมและการสังเกตอย่างไม่มีส่วนร่วม

4. การค้นคว้าจากเอกสาร เป็นวิธีการสำรวจที่ศึกษาจากเอกสารต่างๆ เช่น รายงานการประชุม บันทึก เอกสาร และหลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษรต่างๆ เช่น นโยบายองค์กร รายงานประจำปีบันทึกการรายงานการประชุม ประวัติพนักงาน เป็นต้น เอกสารเหล่านี้จะให้ข้อมูลใน 3 ลักษณะ คือ

4.1 สิ่งที่เกี่ยวข้องกับองค์กร ได้แก่ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ภาระหน้าที่ โครงสร้าง นโยบาย แผนงาน ระเบียบปฏิบัติงาน ตลอดจนจำนวนบุคลากรและทรัพยากรอื่น

4.2 สิ่งที่เกี่ยวข้องกับบุคลากร ได้แก่ ปัญหาของผู้ปฏิบัติงานด้านการเข้า-ออกงาน การขาดงาน อุบัติเหตุจากการทำงาน ข้อร้องทุกข์ การพิจารณาความดีความชอบ เป็นต้น

4.3 สิ่งที่เกี่ยวข้องกับงานและสายทางเดินของงาน ได้แก่ ตำแหน่งหน้าที่งานที่เกี่ยวข้องกับการขึ้น - ลง ของผลงาน ค่าใช้จ่ายในการผลิต ความสิ้นเปลือง เป็นต้นในการสร้างหรือพัฒนาหลักสูตรระดับประเทศจะต้องมีการวิเคราะห์ตัวหลักสูตรเดิมเพื่อตรวจสอบว่าหลักสูตรที่ใช้อยู่มีอะไรที่บกพร่องล้าสมัย ผลจากการวิเคราะห์จะเป็นข้อมูลส่วนหนึ่งในการพัฒนาหลักสูตรใหม่นอกจากนี้ก็ต้องวิเคราะห์ข้อมูลหรือประเมินความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับตัวผู้เรียน ได้แก่ จำนวนผู้เรียนทั้งหมด จำนวนผู้เรียนแจกแจงตามเพศและอายุแนวโน้มที่เพิ่มขึ้น หรือลดลงอัตราการมาเรียน อัตราการลาออกกลางคันอัตราการเรียนต่ออัตราของผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาในแต่ละปีคะแนนผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ซึ่งข้อมูลต่างๆ เหล่านี้ได้จากการค้นคว้าเอกสารซึ่งเป็นรายงานการศึกษาของหน่วยราชการรายงานของโรงเรียน

5. การทดสอบ เป็นวิธีเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการวัดความสามารถ ความถนัด ความสนใจของบุคลากรในองค์กรหรือหน่วยงาน ทำให้ทราบความต้องการจำเป็นที่ชัดเจนในด้านความรู้ ทักษะ และทัศนคติ เช่น การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน สำหรับพ่อแม่ในชุมชนเกษตรกรรมชนบทจะต้องประเมินความต้องการจำเป็นโดยใช้แบบทดสอบความรู้เรื่อง การเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนของพ่อแม่ในชุมชนว่ามีเพียงพอถูกต้องแล้วหรือไม่ หรือการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์สำหรับครูประถมศึกษาผู้สร้างหลักสูตรจะต้องประเมินความต้องการจำเป็นโดยศึกษาว่าครูประถมศึกษามีความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ถูกต้องเพียงพอหรือไม่ก็ต้องสร้างแบบทดสอบวัดความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์สำหรับครูประถมศึกษาเครื่องมือที่ใช้ทดสอบมีหลายประเภท เช่น แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ แบบทดสอบความถนัดแบบทดสอบบุคลิกภาพ แบบทดสอบการปฏิบัติงาน เป็นต้น

6. การวิเคราะห์งานเป็นกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมและกิจกรรมในการทำงาน ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

6.1 ศึกษารวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับองค์กร

6.2 ระบุตำแหน่งงานที่จะวิเคราะห์

6.3 เก็บรวบรวมข้อมูลซึ่งอาจใช้เทคนิคการสังเกต การสัมภาษณ์ การใช้แบบสอบถาม การใช้แบบบันทึก การปฏิบัติงานการทดลองลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง และการใช้วิธีผสมผสาน

6.4 วิเคราะห์งานซึ่งจะทำให้ได้ข้อมูลออกมา 2 ส่วน คือคำอธิบายงาน (Job Description) และคุณสมบัติของผู้ปฏิบัติงาน

7. เทคนิคเหตุการณ์วิกฤต (CIT) ใช้กับผู้ที่มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับงาน ในการอธิบายถึงเหตุการณ์วิกฤตของงานที่เกิดขึ้นว่าปฏิบัติได้มีประสิทธิภาพหรือไม่ประสิทธิภาพ ในการอธิบายถึงเหตุการณ์นั้นจะใช้การสอบถามเพื่อให้บุคคลอธิบายว่ามีอะไรที่จะนำไปสู่สิ่งที่เกิดขึ้นเป็นประจำ ซึ่งเป็นผลมาจากพฤติกรรมภายใต้ความสามารถของการควบคุมเช่น การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพด้านการสอนให้แก่ครูประถมศึกษา อาจประเมินความต้องการจำเป็นโดยให้ผู้บริหาร ศิษยานุเทศ์เขียนบรรยายพฤติกรรมการสอนหรือสมรรถภาพด้านการสอนของครูที่ผู้บริหาร/ศิษยานุเทศ์ประทับใจและไม่ประทับใจออกมา เพื่อกำหนดเป็นสมรรถภาพด้านการสอนสำหรับหลักสูตรฝึกอบรมครูต่อไป

8. กลุ่มควบคุมคุณภาพ เป็นวิธีการหาความต้องการจำเป็นโดยมีหลักการว่า ผู้ที่ปฏิบัติงานได้ดีที่สุด กลุ่มควบคุมคุณภาพมีขั้นตอนของการดำเนินงานโดยใช้กลุ่มพนักงานประมาณ 10 คน ที่มีความสนใจที่จะเข้าร่วมกระบวนการกลุ่มโดยรวมกันระบุปัญหาในการทำงานวิเคราะห์ปัญหาและแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการทำงานเพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดีขึ้นทุกสัปดาห์ๆ ละ 1 ครั้ง โดยกลุ่มพนักงานจะเลือกปัญหามาวิเคราะห์จัดเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้น จากนั้นร่วมกันหาสาเหตุของปัญหา แล้วเชิญผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมแนะนำวิธีการในการแก้ปัญหาจนได้ข้อสรุปของการแก้ปัญหา ข้อดีของเทคนิคนี้ คือ ข้อมูลที่ได้สามารถแก้ไขปัญหในการทำงานได้ตรงจุด และช่วยให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีในองค์กร ข้อจำกัดของเทคนิคนี้คือ ผู้นำกลุ่มต้องมีความสามารถในกระบวนการสูง ผู้เข้าร่วมกระบวนการควรมีทักษะในการวัดผลที่ดีการกำหนดและการวิเคราะห์ปัญหาอาจทำให้หลักสูตรได้ชัดเจน ปัญหาที่ใช้ในการวิเคราะห์ด้วยเทคนิคนี้ไม่ควรมีความซับซ้อนมากเกินไป

9. เทคนิคกลุ่มสมมติ (Nominal Group technique) เป็นเทคนิคที่พัฒนาขึ้นโดย Andre L. Delbecq และ Andrew H. Van Deven ใน ค.ศ. 1968 มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมแนวความคิดที่หลากหลายในเวลาอันสั้น ใช้การประชุมแบบมีโครงสร้าง ให้ผู้เข้าร่วมกลุ่มประมาณ 7 – 10 คน เขียนแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นคำถามที่ชัดเจนนำความคิดเห็นเหล่านั้นเข้าสู่กลุ่มเพื่ออภิปรายแลกเปลี่ยนและทำความเข้าใจในความคิดเห็นของแต่ละบุคคลแล้วลงมติโดยการประมาณค่า (Rating) หรือจัดเรียงลำดับความสำคัญส่วนจะตัดสินใจเลือกใช้วิธีใดนั้นก็ขึ้นอยู่กับว่ามีความคิดที่ต้องการหาฉันทามติจำนวนมากหรือน้อยถ้ามีจำนวนน้อยเพียงไม่กี่ข้อวิธีที่เหมาะสมก็คือ วิธีจัดเรียงลำดับความสำคัญ แต่ถ้ามีจำนวนมากหรืออาจจะมากกว่า 10 ข้อวิธีการที่เหมาะสมคือวิธีประเมินค่า ส่วนใหญ่จะนำเทคนิคกลุ่มสมมติไปใช้เป็นเครื่องมือในการประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อระบุจำแนกหรือจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น

10. อาศรมความคิด เป็นเทคนิควิธีการที่ดีวิธีหนึ่งสำหรับการประเมินความต้องการจำเป็นเหมาะสำหรับกลุ่มตัวอย่างค่อนข้างมากประมาณ 50 คน การใช้อาศรมความคิด

สามารถใช้ในกระบวนการสำรวจความต้องการในขั้นก่อนการประเมินจุดดีของเทคนิคนี้ คือการกำหนดเป้าหมายและทำให้ได้ความคิดที่หลากหลาย

11. การสนทนากลุ่ม เป็นกระบวนการกลุ่มที่เคยนำมาใช้โดยนักการตลาดเพื่อประเมินผลผลิตและพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาด และต่อมาถูกนำมาใช้ด้านการให้บริการทางสังคม การสนทนากลุ่มทำให้ได้ข้อมูลที่เจาะลึกในประเด็นที่ต้องการ โดยมีผู้ดำเนินการเป็นผู้กระตุ้นความคิดของผู้ร่วมสนทนา เหมาะสำหรับกลุ่มตัวอย่างขนาดเล็ก 8 – 12 คน ผลที่ได้จากการสนทนากลุ่มคือความคิดและแนวทางหรือประเด็นปัญหาความต้องการที่หลากหลายซึ่งผ่านการกลั่นกรองอภิปรายกลุ่ม

12. การระดมสมองเป็นวิธีการแสดงความคิดเห็นอย่างเสรีสร้างสรรค์ต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยไม่มีการประเมินคุณค่าของความคิดเห็นโดยสมาชิกในกลุ่มหลักการอยู่ที่ให้สมาชิกในกลุ่มได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องที่เกี่ยวกับหัวข้อที่จะอภิปรายทุกคน โดยไม่คำนึงว่าจะถูกต้องหรือไม่ ต่อเมื่อได้ระดมสมองความคิดเห็นไว้เป็นจำนวนมากแล้วจึงมาอภิปรายเลือกเฟ้นกันต่อไป ตามกลุ่มที่เห็นว่าดีและเหมาะสม เช่น คณะทำงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรอาจใช้วิธีการประชุมระดมความคิดเห็นหรือระดมสมอง ในเรื่องสภาพปัญหา และความต้องการต่างๆ

13. ประชาพิจารณ์ เป็นการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนจากกลุ่มตัวอย่างเป็นการสำรวจเกี่ยวกับการเมือง สังคม เศรษฐกิจ สภาพแวดล้อมและความเป็นอยู่ในการดำรงชีวิตของประชาชนเพื่อหยั่งความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการดำเนินกิจกรรมหลักสูตรหรือโครงการต่างๆ

14. เทคนิคเดคัม (Developing A Curriculum : DACUM) เป็นกระบวนการกลุ่มที่มีขนาดเล็ก ประมาณ 8-12 คน ที่ใช้ผู้ปฏิบัติงานเป็นผู้อภิปรายแสดงความคิดเห็น โดยมีหลักการที่สำคัญ คือผู้ที่ปฏิบัติงานย่อมมีความเชี่ยวชาญในงานนั้นมากที่สุด กระบวนการที่สำคัญของเทคนิคนี้มี 3 ขั้นตอนหลัก คือ การระดมสมองการอภิปรายแสดงความคิดเห็นและการหาฉันทามติจากผู้เข้าร่วมกระบวนการกลุ่ม โดยระบุความจำเป็นของงานที่มีความสำคัญลงบนแผนภูมิเดคัม จัดลำดับความสำคัญของงานภายในแผนภูมิ เทคนิคเดคัมเป็นเทคนิคที่ช่วยให้มองเห็นภาพและทิศทางของการดำเนินงานได้ชัดเจนและเป็นเทคนิคที่ช่วยประหยัดเวลา และงบประมาณในการดำเนินการจัดทำหลักสูตร เทคนิคอยู่ที่การวิเคราะห์งานไม่ค่อยได้รายละเอียดเท่ากับกระบวนการอื่น รวมทั้งผู้นำกลุ่มต้องมีความสามารถในกระบวนการสูง

15. การสร้างแผนทิมโนทัศน์ หมายถึง กระบวนการสร้างมโนทัศน์เชิงโครงสร้างอย่างเป็นระบบจากกลุ่มคนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่สนใจ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์แบบสเกลพหุมิติ (Multidimensional Scaling) หรือ MDS และการวิเคราะห์กลุ่มแบบลำดับขั้น (Hierarchical Analysis) หรือ CA วิเคราะห์จัดกลุ่มความคิดของทุกคนและแสดงออกมาเป็นภาพบนแผนที่เรียกว่า แผนทิมโนทัศน์ กระบวนการสร้างแผนทิมโนทัศน์มีหลักการดังนี้ 1) เน้นการมีส่วนร่วม 2) ใช้หลักการอนุมาน 3) ทุกขั้นตอนมีความต่อเนื่องตามหลักของเหตุผล 4) แสดงออกมาให้เห็นได้เป็นภาพที่เรียกว่า แผนทิมโนทัศน์ ซึ่งง่ายต่อการนำเสนอและการทำความเข้าใจ

16. เทคนิคเดลฟาย เป็นวิธีการหาความต้องการจำเป็นโดยใช้การระดมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญโดยไม่เปิดเผยชื่อและไม่มีการเผชิญหน้าอย่างเป็นระบบเพื่อทำนายเหตุการณ์หรือความเป็นไปได้ในอนาคตโดยอาศัยฉันทมติ (Consensus) จากผู้เชี่ยวชาญ ข้อสรุปจากฉันทมติของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเหล่านี้ จึงเป็นข้อสรุปที่ปราศจากการครอบงำทางความคิดที่เกิดจากการตอบ

แบบสอบถามประมาณ 2-4 รอบทำให้ผู้เชี่ยวชาญสามารถทบทวนคำตอบและมีโอกาสกลั่นกรองความคิดของตนอย่างรอบคอบ ข้อจำกัดของเทคนิคนี้คือผู้เชี่ยวชาญอาจไม่รู้สภาพที่แท้จริงขององค์กร การตอบแบบสอบถามของผู้เชี่ยวชาญหลายรอบ ทำให้ผู้เชี่ยวชาญเกิดความเบื่อหน่าย การสร้างความเข้าใจในประเด็นปัญหาให้ตรงกันและการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญที่เข้าร่วมในกระบวนการที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องนั้นจริงทำได้ยาก

17. วิธินายภาพอนาคต เป็นการสำรวจความเป็นไปได้ในอนาคตจากจินตนาการ ซึ่งเป็นภาพของเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต การฉายภาพอนาคตเป็นการจินตนาการภาพเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตบนพื้นฐานของข้อมูล ซึ่งผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตจะทำให้มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในปัจจุบัน คือถ้าการตัดสินใจนั้นจะทำให้ผลที่เกิดขึ้นในอนาคตก็ทำให้เลือกที่จะทำเช่นนั้น แต่ถ้าผลที่เกิดขึ้นไม่ดีก็จะหลีกเลี่ยงการกระทำเช่นนั้น

18. การศึกษาแนวโน้ม คือการศึกษาข้อมูลทางสังคม เศรษฐกิจการเมือง โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ต่างๆ เพื่อศึกษาว่าตัวแปรเหล่านั้นมีผลต่อการพยากรณ์ สิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้แค่ไหนเพียงใด ใช้วิธีเก็บข้อมูลจากตำราซึ่งบรรยายเหตุการณ์ปัจจุบันหรือสภาพการณ์เหล่านั้นที่เกิดในช่วงเวลาต่างๆ กันกับในอดีต นำข้อมูลมาศึกษาเปรียบเทียบ ใช้เทคนิคการวิจัยพยากรณ์สิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต การศึกษาแนวโน้มมีความจำเป็นต่อการวางแผนการศึกษาและการเตรียมแก้ปัญหาอันเกิดจากอัตราการเพิ่มของประชากร เป็นต้น

19. เทคนิควงล้ออนาคต เป็นเทคนิคที่ใช้ในการพยากรณ์แนวโน้มของสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นโดยพิจารณาจากสิ่งที่คิดว่าเป็นปัญหาหรือสิ่งที่เป็แนวทางแก้ไขเพื่อพิจารณาว่าเมื่อเกิดปัญหานี้แล้วจะมีผลกระทบต่อสิ่งต่างๆ อย่างไรบ้างเพื่อเป็นแนวทางในการแสวงหาทางเลือกที่เหมาะสมต่อไป

2. เทคนิคที่ใช้ในการวิเคราะห์สาเหตุของความต้องการจำเป็น การวิเคราะห์สาเหตุเป็นขั้นตอนสำคัญระหว่างการวิเคราะห์ข้อมูลกับการพิจารณาแนวทางที่เป็นไปได้ในการวางแผนหรือพัฒนาหลักสูตร ทำให้สามารถพิจารณาเลือกแนวทางในการวางแผนหรือการพัฒนาหลักสูตรได้ดียิ่งขึ้น วิธีที่ใช้ในการวิเคราะห์สาเหตุมีหลายวิธี ส่วนใหญ่จะใช้เทคนิคกระบวนการกลุ่ม เนื่องจากเป็นวิธีการที่ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพ และมีความยืดหยุ่นในการเก็บรวบรวมข้อมูลสูง นอกจากนี้พลวัตรของกลุ่มยังช่วยให้ได้ข้อมูลที่มีลักษณะหลากหลายและละเอียดมากขึ้น ด้วยวิธีการวิเคราะห์สาเหตุที่ใช้กระบวนการกลุ่มช่วยในการวิเคราะห์ ได้แก่ เทคนิคการวิเคราะห์แบบฟอลท์ทรี (Fault Tree Analysis) การวิเคราะห์แผนภูมิก้างปลา (Fish boning Technique) การวิเคราะห์สาเหตุและผลที่ตามมา (Cause and Consequence Analysis) ซึ่งรายละเอียดของแต่ละเทคนิคดังนี้

2.1 การวิเคราะห์แบบฟอลท์ทรี เป็นเทคนิคการวิเคราะห์สาเหตุโดยใช้แผนภาพที่เริ่มต้นด้วยเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ และจะมีสาเหตุของเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ออกเป็นกิ่งก้านเหมือนต้นไม้ ซึ่งการวิเคราะห์สาเหตุนี้จะทำเป็นลำดับขั้นโดยสามารถพิจารณาสาเหตุจากค่าความน่าจะเป็นลำดับขั้นโดยทั่วไปจะใช้การวิเคราะห์แบบฟอลท์ทรีได้ไม่ต่ำกว่า 50 สาเหตุ การวิเคราะห์แบบฟอลท์ทรีเป็นเทคนิคที่ใช้ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ในเรื่องที่ต้องการนำมาวิเคราะห์สาเหตุผลที่ได้จากเทคนิคนี้คือ สาเหตุเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์

2.2 การวิเคราะห์แผนภูมิก้างปลา เป็นเทคนิคที่ใช้ระบุสาเหตุของความ ต้องการจำเป็นที่เป็นอยู่โดยใช้แผนภูมิที่มีลักษณะเป็นก้างปลา ส่วนหัวจะเป็นความต้องการจำเป็นหรือปัญหาแล้ววิเคราะห์สาเหตุใหญ่ของความ ต้องการจำเป็นหรือปัญหานั้นๆ และเขียนแสดงเป็นเส้น

เหมือนก้างปลา แต่ละสาเหตุใหญ่ๆ ก็จะมีแขนงของสาเหตุย่อยๆ เทคนิคนี้จะทำให้สมาชิกทุกฝ่ายรู้สึกว่ามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นโดยให้สมาชิกประมาณ 10-12 คน

2.3 การวิเคราะห์สาเหตุและผลที่ตามมาเป็นเทคนิคที่ใช้กลุ่มและใช้การอภิปรายเช่นเดียวกับการระดมสมอง แต่มีขั้นตอนที่เป็นระบบและยากกว่าเล็กน้อย โดยจะมีกรอบในการให้กลุ่มช่วยระบุความต้องการจำเป็นสาเหตุและผล ความยากง่ายในการแก้ไขความต้องการจำเป็นนั้นๆ ทำให้ได้ข้อมูลเพื่อช่วยในการตัดสินใจแก้ไขความต้องการจำเป็นที่ตรงประเด็นและมีความชัดเจนขึ้น แต่ก็มีข้อจำกัดเนื่องจากการระบุความต้องการจำเป็นครั้งละหลายๆ ความต้องการจำเป็นทำให้สามารถระบุสาเหตุและผลของความต้องการจำเป็นต่างๆ ได้น้อย และไม่ได้แสดงถึงความสัมพันธ์หรือปฏิสัมพันธ์ระหว่างสาเหตุต่างๆ เหล่านั้น

3. เทคนิคที่ใช้ในการจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น การจัดเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาหรือความต้องการจำเป็นเป็นขั้นตอนสุดท้ายของการประเมินความต้องการจำเป็น ซึ่งจะทำให้การประเมินมีความสมบูรณ์ได้ผลนำไปใช้ในการวางแผนปฏิบัติการต่อไปได้ ในการจัดเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาจะต้องพิจารณาทั้งด้านความเที่ยงตรงหรือความตรง (Validity) และความเชื่อมั่นหรือความเที่ยง (Reliability) และต้องมีการตรวจสอบคุณภาพด้วยการจัดเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาที่ได้จากการประเมินความต้องการจำเป็น มีหลายวิธี แบ่งเป็น 2 ประเภท ได้ดังนี้

3.1 การจัดจากข้อมูลที่มีการตอบสนองเดียว (Single Response) เป็นการจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นจากชุดของความต้องการจำเป็นหรือข้อรายการหลายๆ ข้อที่ได้มาจากแบบสอบถามของผู้ประเมินซึ่งในแต่ละข้อคำถามจะมีคำตอบให้ตอบเพียงส่วนเดียว หลังจากนั้นนำความต้องการจำเป็นมาจัดเรียงลำดับตามความสำคัญจากความสำคัญมากไปสู่ความสำคัญน้อยหรือจากความสำคัญน้อยไปสู่ความสำคัญมากก็ได้ วิธีการจัดเรียงลำดับข้อมูลประเภทนี้ ได้แก่

3.1.1 การจัดอันดับ (Ranking) เป็นวิธีการจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นที่ง่ายและนิยมใช้กันอย่างแพร่หลายที่สุด โดยการให้เปรียบเทียบความสำคัญของข้อรายการแล้วให้หมายเลขตามความสำคัญของข้อนั้นๆ ซึ่งมีรูปแบบคำสั่งที่ใช้อยู่หลายแบบ เช่น ให้เลือกข้อรายการที่มีความสำคัญมากที่สุด ให้เรียงอันดับข้อรายการตามความสำคัญที่ควรได้รับการแก้ไขมา 3 อันดับ (อาจจะเป็น 4, 5, 6, 7 ... อันดับ) หรือให้เรียงข้อรายการตามอันดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (เรียงหมดทุกข้อรายการ) เป็นต้น จากนั้นนำผลการจัดเรียงลำดับของทุกคนมานับคะแนนความถี่ของลำดับความสำคัญในแต่ละข้อรายการแล้วจัดความต้องการจำเป็นตามลำดับ

3.1.2 การประมาณค่าตามสเกล (Rating by Scales) เป็นวิธีการจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นอีกวิธีหนึ่งที่ได้รับคามนิยมแพร่หลายในการวัดทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์เพราะเข้าใจได้ง่ายได้ซับซ้อน ส่วนมากใช้มาตราประมาณค่าของลิเคิร์ต (Likert Scale) ชนิด 5 ระดับ โดยให้ผู้ประเมินกำหนดน้ำหนักความสำคัญของความต้องการจำเป็นในแต่ละข้อ แล้วนำมาคำนวณเป็นค่าเฉลี่ย จากนั้นนำค่าเฉลี่ยไปจัดเรียงลำดับของความต้องการจำเป็น

3.1.3 การจัดเรียงบัตรรายการ (Card Sort) เป็นวิธีการจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นโดยใช้การเรียงบัตรรายการตามความสำคัญของข้อรายการทำให้ผู้ประเมินเกิดความสนุกสนาน เพลิดเพลิน ซึ่งได้รับความนิยมน้อยแพร่หลายในการวัดทางจิตวิทยา เช่น การจัดเรียงบัตรอาชีพ (Vocational Card Sort) ที่สนใจ เป็นต้น วิธีการคือจัดเรียงบัตรรายการตามลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น แล้วนับความถี่ของอันดับที่ใน แต่ละความต้องการจำเป็น จากนั้นนำมาจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น

3.1.4 การให้น้ำหนักคะแนนรายคู่ (Paired – Weighting Procedures : PWP) เป็นวิธีการจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นโดยการเปรียบเทียบความสำคัญและให้น้ำหนักคะแนนรายข้อทีละคู่ เลือกข้อรายการที่มีความสำคัญกว่าในคู่ นั้น จากนั้นมีการนับความถี่ในการเลือกความต้องการจำเป็นในแต่ละข้อรายการแล้วนำไปจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น

3.1.5 มาตรฐานขนาด (Magnitude Estimation Scaling : MES) เป็นกระบวนการจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นโดยใช้การเปรียบเทียบระหว่างข้อรายการทั้งหมดกับข้อเกณฑ์ซึ่งกำหนดน้ำหนักคะแนนไว้แล้ว แล้วให้น้ำหนักคะแนนที่แสดงถึงความสำคัญของความต้องการจำเป็นนั้นๆ เมื่อเทียบกับข้อรายการเกณฑ์ นำน้ำหนักคะแนนที่ได้มาคำนวณ แล้วนำไปจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น

3.2 การจัดจากข้อมูลหลายชุด (Multiple Data Sets) เป็นการจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นโดยการนำคำตอบที่ได้จากการตอบแบบสอบถามที่มีสองส่วนในแต่ละข้อคำถามมาเปรียบเทียบกันแล้ว จัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นตามคะแนนที่คำนวณได้ ถ้าความต้องการจำเป็นข้อใดมีค่าผลต่างสูงที่สุดแสดงว่าข้อนั้นมีความสำคัญสูงสุด ซึ่งวิธีการนี้เหมาะสำหรับผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับเรื่องนั้นเป็นประจำ หรือมีความรู้เกี่ยวกับการจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นบ้างโดยสรุปเทคนิคการประเมินความต้องการจำเป็นของหลักสูตร ซึ่งแบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่ เทคนิคที่ใช้ในการสำรวจความต้องการจำเป็น เทคนิคที่ใช้ในการวิเคราะห์สาเหตุและเทคนิคที่ใช้ในการจัดเรียงลำดับความสำคัญนั้น การใช้เทคนิคเหล่านั้นให้เกิดประโยชน์สูงสุด จึงขึ้นอยู่กับเลือกใช้ที่เหมาะสมกับกระบวนการประเมินความต้องการจำเป็นในแต่ละขั้นตอน

5. การจัดลำดับความสำคัญของการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น

สุวิมล ว่องวานิช (2550) ได้เสนอการจัดลำดับความสำคัญ (Priority Setting) ของการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น ว่าเป็นขั้นตอนสุดท้ายของการระบุความต้องการจำเป็นการวิเคราะห์สาเหตุและการกำหนดแนวทางแก้ไขปัญา ซึ่งจะทำการประเมินความต้องการจำเป็นมีความสมบูรณ์สามารถนำไปใช้วิเคราะห์หาสาเหตุและวิธีการแก้ไขต่อไป การจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น เป็นการศึกษาวเคราะห์ความต้องการจำเป็นแต่ละประเด็น จากนั้นนำความต้องการจำเป็นมาจัดลำดับ (Sort) ตั้งแต่ความสำคัญมากไปหาน้อย การจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ควรจะใช้วิธีการหลายๆ แบบ วิธีการที่ดีควรจะเป็นวิธีการเชิงระบบ สามารถเรียงลำดับความสำคัญของความสำคัญของความต้องการจำเป็นทั้งในระยะยาวและระยะสั้น เทคนิควิธีที่ใช้ในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสำหรับรูปแบบการตอบสนองแบบเดี่ยวและรูปแบบการตอบสนองแบบคู่ ทุกวิธีมีการดำเนินการคล้ายคลึงกัน ประกอบด้วยขั้นตอนการดำเนินการ

สำคัญ คือ การให้คะแนนความสำคัญตามวิธีการที่กำหนดการจัดเรียงลำดับตามความสำคัญและการสรุปผลการจัดลำดับความสำคัญ เทคนิคการจัดลำดับสำหรับข้อมูลแบบการตอบสนองแบบเดียวมีวิธีการจัดลำดับ 4 วิธี ได้แก่ วิธีการจัดเรียงลำดับตามมัธยฐานสำหรับมาตรแบบกลุ่ม (Category Scales) วิธีการสร้างมาตรประมาณช่วงขนาด (Magnitude Estimation Scaling) วิธีการหาน้ำหนักคะแนนรายคู่ (Paired – Weighting Procedure) และวิธีการจัดเรียงลำดับด้วยการการ์ด (Card Sort) สำหรับเทคนิคการจัดลำดับสำหรับข้อมูลแบบการตอบสนองคู่ มีวิธีการจัดลำดับ 3 วิธี ได้แก่

1. กลุ่มวิธีที่ใช้หลักประเมินความแตกต่าง ประกอบด้วยวิธี Mean Difference Method (MDF) วิธี Priority Needs Index (PNI) วิธี Priority Needs index แบบปรับปรุง (PNImodified) และวิธีการวิเคราะห์เมทริกซ์ (Matrix Analysis)
2. กลุ่มวิธีใช้หลักการของการวิเคราะห์ข้อมูลที่มีหลายส่วนประกอบ ประกอบด้วย 2 กลุ่มวิธี ได้แก่ กลุ่มวิธีสถิติเดลหรือเดล-เอ็น (Del-N) และกลุ่มวิธีกำหนดน้ำหนักความต้องการจำเป็น (Weighted Needs Index : WNI) การวิจัยนี้ใช้เทคนิคการจัดลำดับสำหรับข้อมูลแบบการตอบสนองคู่โดยใช้วิธี Priority Needs Index แบบปรับปรุง (PNImodified) มาใช้ในการจัดลำดับสูตรที่ใช้ในการคำนวณ คือ $PNI_{modified} = (I-D)/D$ โดย I (Importance) หมายถึงระดับความคาดหวังที่ต้องการให้เกิด และ D (Degree of Success) หมายถึงระดับสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบัน ซึ่งในการวิจัยนี้กำหนดความคาดหวังมีค่าสูงสุดเท่ากับ 5 ส่วนการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นใช้การเรียงค่าดัชนีจากมากไปหาน้อย ดัชนีที่มีค่ามากแปลว่ามีความต้องการจำเป็นสูงที่ต้องได้รับความสนใจ ต้องพัฒนามากกว่าดัชนีที่มีค่าน้อยกว่า

บริบทสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

1. ข้อมูลทั่วไป

1.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ตั้งอยู่เลขที่ 511 หมู่ 7 ถนนชาญสินธุ์ ตำบลวิศิษฐ์ อำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ อยู่ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยห่างจากกรุงเทพมหานครโดยทางรถยนต์ตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2 (ถนนมิตรภาพ) ประมาณ 752 กิโลเมตรเขตพื้นที่การบริการจำนวน 8 อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอบึงกาฬ อำเภอเซกา อำเภอบึงโขงหลง อำเภอศรีวิไล อำเภอพรเจริญ อำเภอบุ่งคล้า อำเภอโซ่พิสัย และอำเภอปากคาด จำนวนประชากรทั้งสิ้น 243,865 คน เป็นชาย 122,348 คน เป็นหญิง 121,516 คน ภูมิประเทศโดยทั่วไปเป็นที่ราบสูงหรือเป็นเนิน และเนินภูเขาซึ่งเป็นแหล่งต้นน้ำลำธารหลายสาย

โทรศัพท์ : 0-4249-1247 บริหารการเงินฯ ต่อ 12, นโยบายและแผน ต่อ 13, อำนวยการ ต่อ 14,

บริหารงานบุคคล ต่อ 15, นิเทศฯ ต่อ 16, ส่งเสริมฯ ต่อ 17, 0-4249-2121,
โทรสาร : 0-4249-1180 Website : [http:// www.bki.ictbk.net](http://www.bki.ictbk.net)

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยมีแม่น้ำโขง เป็นเส้นกั้นพรมแดน
ทิศใต้	ติดต่อกับเขตอำเภอคำตากล้า อำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับเขตอำเภอบ้านแพง อำเภอนาทม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับเขตอำเภอโพนพิสัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2

1.2 ลักษณะภูมิประเทศและภูมิอากาศ

สภาพภูมิประเทศ

โดยทั่วไปพื้นที่ในความรับผิดชอบของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ เป็นที่ราบสูง หรือเป็นเนิน และเนินภูเขา

สภาพภูมิอากาศ

โดยทั่วไปแบ่งออกเป็น 3 ฤดู คือ

ฤดูร้อน	เริ่มตั้งแต่กลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนพฤษภาคม
ฤดูฝน	เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม
ฤดูหนาว	เริ่มตั้งแต่เดือนตุลาคมถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์

1.3 การคมนาคมขนส่ง และการสื่อสาร

ทางบก มีเส้นทางหลัก 2 เส้นทาง คือ ทางหลวงหมายเลข 212, 222, 2095

ทางน้ำมีแม่น้ำโขง

ทางอากาศ ไม่มี

การสื่อสาร มีระบบสื่อสารทั้งวิทยุ โทรศัพท์ โทรทัศน์ ไร้สาย และ Internet

2. ข้อมูลพื้นฐานด้านการศึกษา

2.1 ข้อมูลจำนวนสถานศึกษาจำแนกตามอำเภอและกลุ่มโรงเรียน

ตาราง 4 ข้อมูลจำนวนสถานศึกษาจำแนกตามอำเภอและกลุ่มโรงเรียน

อำเภอ	ประเภท			กลุ่มโรงเรียน
	ประถมศึกษา	ขยายโอกาส	รวม	
บึงกาฬ	42	9	51	5
พรเจริญ	14	7	21	2
ศรีวิไล	9	6	15	2
เซกา	34	10	42/2 สาขา	5
บึงโขงหลง	12	6	18 2	2
บุ่งคล้า	10	1	11 1	1
โซพิสัย	30	7	36/1 สาขา	4
ปากคาด	14	4	18 2	2
รวม	165	50	212/3 สาขา	23

2.2 ข้อมูลจำนวนสถานศึกษา (แยกตามขนาดโรงเรียน)

ตาราง 5 ข้อมูลจำนวนสถานศึกษา (แยกตามขนาดโรงเรียน)

ขนาดโรงเรียน	เกณฑ์/จำนวนนักเรียน	จำนวนโรงเรียน
เล็ก	ไม่เกิน 120 คน	77/3
กลาง	121- 600 คน	123
ใหญ่	601- 1,499 คน	12
ใหญ่พิเศษ	ตั้งแต่ 1,500 คนขึ้นไป	-
รวม		รวม 212/3 สาขา

วิสัยทัศน์ (VISION)

มุ่งมั่นพัฒนาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ และโรงเรียนในสังกัด ให้มีคุณภาพตามมาตรฐานพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ภายในปีการศึกษา 2558

พันธกิจ (MISSION)

1. พัฒนาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ให้ได้มาตรฐานตามมาตรฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 5 ด้าน ดังนี้
 - 1.1 ด้านการบริหารจัดการโดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ และพัฒนาระบบการจัดการตามเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการศึกษาภาครัฐ (PMQA)
 - 1.2 ด้านการดำเนินการขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติจนบรรลุเป้าหมายและส่งผลดีต่อการพัฒนาสถานศึกษา
 - 1.3 ด้านการกำกับดูแล ส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือ และพัฒนาสถานศึกษาให้เกิดความเข้มแข็ง
 - 1.4 ด้านการบริหารอัตรากำลังให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการจัดการศึกษา และพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาสู่การเป็นมืออาชีพ
 - 1.5 ด้านการสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการศึกษา
2. ยกระดับคุณภาพโรงเรียนในสังกัดเป็นโรงเรียนคุณภาพ 5 ดาว โดยจัดการศึกษาและพัฒนาให้เกิดคุณภาพ 5 ด้าน มีความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ได้แก่
 - 2.1 ด้านนักเรียน
 - 2.2 ด้านครู
 - 2.3 ด้านการบริหารและการจัดการศึกษา
 - 2.4 ด้านแหล่งเรียนรู้
 - 2.5 ด้านการสร้างเครือข่าย และการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

เป้าประสงค์ (GOAL)

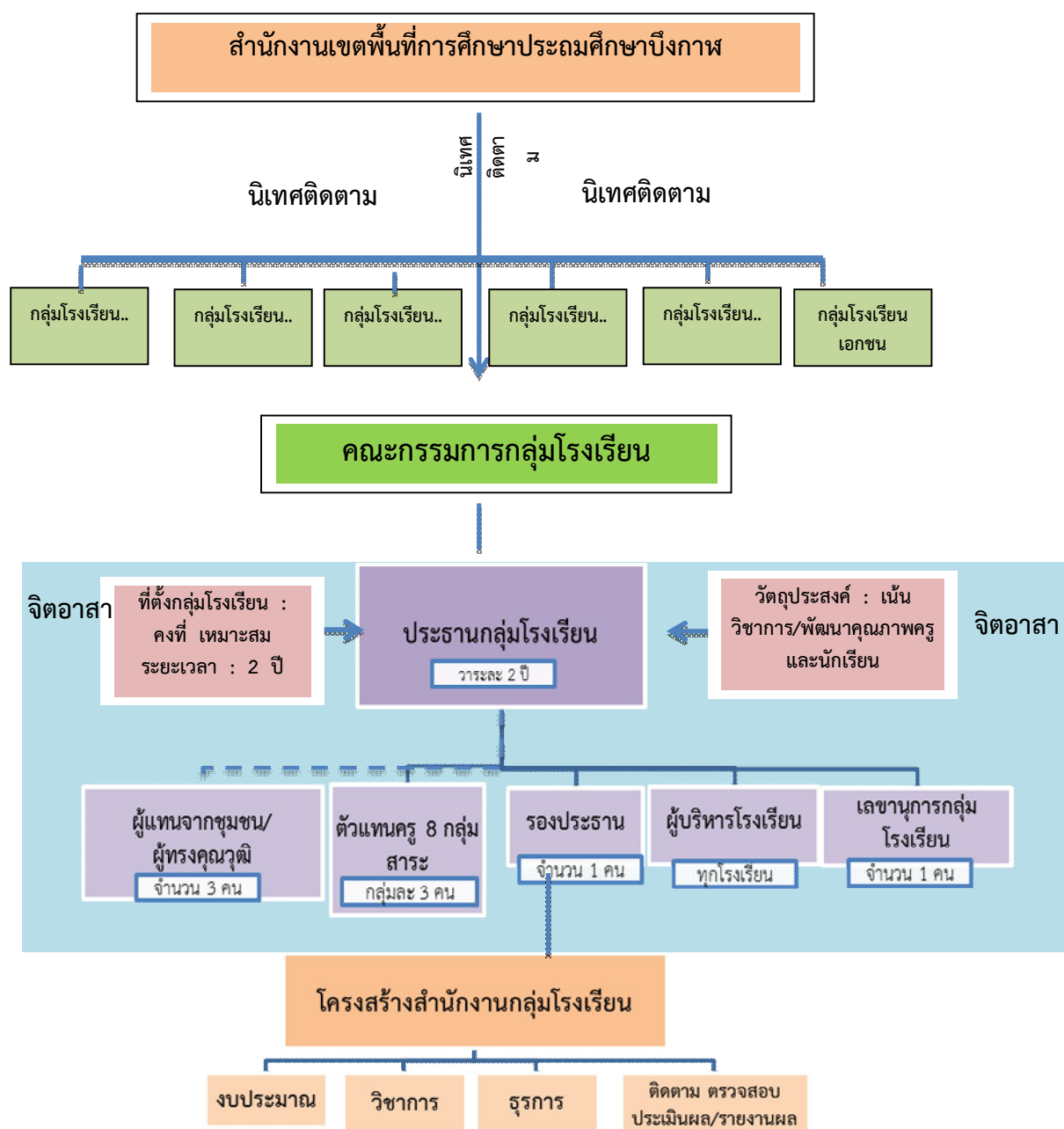
1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ได้มาตรฐานตามมาตรฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (5 มาตรฐาน 11 ตัวบ่งชี้)

2. สถานศึกษาทุกแห่งมีกิจกรรมปลูกฝังคุณธรรมความสำนึกในความเป็นชาติไทยและวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
3. ประชากรวัยเรียนได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึง
4. ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีความเป็นมืออาชีพ
5. สถานศึกษาทุกแห่งมีความเข้มแข็ง และมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน
6. สถานศึกษาทุกแห่งมีและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอก จัดหลักสูตรและแหล่งเรียนรู้ด้านอาเซียน พร้อมต่อการจัดการเรียนรู้ และการแสวงหาความรู้แก่นักเรียน

3. รูปแบบโครงสร้างกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

ภาพประกอบ 3 โครงสร้างกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

ศิริพร ดันตียมาศ (2550 : 188) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพ สังกัดกรุงเทพมหานคร วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) องค์ประกอบของการบริหารเครือข่ายโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม สังกัดกรุงเทพมหานคร 2) ระดับของประสิทธิผลของการบริหารเครือข่ายโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครและ 3) รูปแบบการบริหารเครือข่าย บริหารแบบมีส่วนร่วมซึ่งมี 8 องค์ประกอบ กลุ่มตัวอย่างเป็นกรรมการเครือข่ายโรงเรียนจำนวน 642 คน ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วยผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน หรือครู เครื่องมือที่ใช้มี 3 ชนิด คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมและประสิทธิผลและแบบตรวจสอบรายการ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การวิเคราะห์องค์ประกอบ การวิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของการบริหารเครือข่ายโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม สังกัดกรุงเทพมหานครประกอบด้วย 8 องค์ประกอบเรียงตามลำดับน้ำหนักขององค์ประกอบจากมากไปหาน้อย คือ 1) กิจกรรมที่ทำร่วมกัน 2) การใช้เทคโนโลยี 3) ทักษะด้านภาวะผู้นำ 4) ผู้นำเปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วม 5) การติดต่อสื่อสาร 6) การมีส่วนร่วมของสมาชิก 7) องค์การ (เครือข่ายโรงเรียน)แบบมีส่วนร่วม 8) บรรยากาศการมีส่วนร่วม ระดับของประสิทธิผลการบริหารเครือข่ายโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครอยู่ในระดับมาก และรูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผล สังกัดกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย องค์ประกอบด้านการบริหารเครือข่ายโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม 8 องค์ประกอบซึ่งมีความเหมาะสมถูกต้องเป็นไปได้ และสามารถนำไปเป็นประโยชน์สอดคล้องกับกรอบแนวคิดทฤษฎีของการวิจัย

ปฐมพงษ์ รินศรี (2551 : 95) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาการบริหารงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็กเขตพื้นที่การศึกษาลำปางเขต 1 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารงานและนำเสนอรูปแบบการพัฒนาการบริหารงานของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก เขตพื้นที่การศึกษาลำปางเขต 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และศึกษานิเทศก์ ปีการศึกษา 2549 จำนวน 111 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือแบบสอบถามและการประชุมเชิงปฏิบัติการโดยใช้เทคนิค A-I-C วิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการพรรณนาวิเคราะห์ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ สภาพการทำงานของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก มีการใช้วิทยากรท้องถิ่น ประชาชนชาวบ้าน ผู้นำทางศาสนาร่วมกันและมีการจัดสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมอาชีพในชุมชน สมาชิกส่วนใหญ่ไม่ได้ร่วมเสนอความคิดเห็นและไม่ได้ร่วมตัดสินใจในทุกๆเรื่องสำหรับปัญหาและอุปสรรคการทำงานของกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายคือ 1) ทรัพยากรสนับสนุนไม่เพียงพอ 2) การจัดการทรัพยากรเครือข่ายไม่เป็นไปอย่างทั่วถึง 3) การติดตามประเมินผลไม่ต่อเนื่องและ 4) ข้อมูลข่าวสารไม่ทั่วถึง ส่วนรูปแบบสำหรับการพัฒนาการบริหารงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็กได้แก่ 1) ควรมีโครงสร้างการบริหารแบบลดความซ้ำซ้อนในการทำงาน 2) ควรมีการสร้างองค์ความรู้ ความเข้าใจให้บุคลากรเพื่อทำงานในกลุ่มเครือข่ายได้ และ

3) โครงสร้างหรือกิจกรรมบางอย่างควรมีการประสานงานกัน เพื่อให้เกิดความชัดเจน และลดความคลาดเคลื่อนในการทำงาน

วิชัย แสงศรี (2552 : 196) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาวิเคราะห์และพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายสถานศึกษาในเขตพื้นที่ชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหาของรูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายสถานศึกษาในเขตพื้นที่ชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยดำเนินการวิจัย 5 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาสภาพปัญหาการบริหารจัดการเครือข่ายสถานศึกษาในเขตพื้นที่ชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2) ศึกษาสภาพและรูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายสถานศึกษาด้านแบบที่ประสบความสำเร็จ 3) สร้างรูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายสถานศึกษาในเขตพื้นที่ชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 4) ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายสถานศึกษาในเขตพื้นที่ชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 5) ปรับปรุงและนำเสนอรูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายสถานศึกษาในเขตพื้นที่ชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการศึกษเอกสาร การสอบถาม การสัมภาษณ์และการสังเกต วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัญหาการบริหารจัดการเครือข่ายสถานศึกษาในเขตพื้นที่ชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือในภาพรวมมีปัญหาในระดับมากทุกภารกิจ ได้แก่ การบริหารงานบุคคล รองลงมาได้แก่ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานทั่วไปและการบริหารงานวิชาการตามลำดับ 2) สภาพและรูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายสถานศึกษาด้านแบบที่ประสบความสำเร็จในเขตพื้นที่ชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นการบริหารจัดการที่ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มีการระดมทรัพยากรจากท้องถิ่นสนับสนุนการจัดการศึกษา มีการกำหนดบทบาทหน้าที่และภารกิจที่ชัดเจน ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ มีการประสานงานทุกภาคส่วนให้ร่วมขับเคลื่อนและติดตามผลสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน 3) รูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายสถานศึกษาในเขตพื้นที่ชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่เหมาะสมและเป็นไปได้ คือ SEAL Model ประกอบด้วย 4 ส่วน คือ 1) ชื่อและที่มาของรูปแบบ 2) องค์ประกอบของรูปแบบ 3) แนวทางการนำไปใช้แบ่งเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารและแนวทางสำหรับผู้ปฏิบัติ

ศิริพร ธนะสมบูรณ์ (2552 : 189) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่นเขต 1 โดยการศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพและปัญหาของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่นเขต 1 และ 2) ศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่นเขต 1 โดยศึกษาจากกลุ่มเป้าหมายคือ โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่นเขต 1 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 234 คนโดยดำเนินการศึกษาเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 เป็นการวิจัยเชิงสำรวจและระยะที่ 2 เป็นการจัดสนทนากลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ แบบสอบถามและแบบบันทึกการสนทนากลุ่มผลการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น มีค่าเท่ากับ 0.95 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่า สภาพการดำเนินงานของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กทั้ง 4 ด้านโดยภาพรวม มีการปฏิบัติจากมากไปหาน้อยคือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการมีส่วนร่วมในการจัด

การศึกษา ด้านการเรียนการสอนและด้านความพร้อมเกี่ยวกับปัจจัยที่สนับสนุน ตามลำดับ ส่วนปัญหาของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กทั้ง 4 ด้าน มีปัญหาในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับปัญหาจากมากสุดไปหาน้อยสุด คือ ด้านความพร้อมเกี่ยวกับปัจจัยที่สนับสนุน ด้านการเรียนการสอน ด้านการบริหารจัดการและ ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ตามลำดับ แนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กคือ 1) ควรมีการจัดโครงสร้างการบริหารให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน มีรูปแบบการบริหารที่เป็นเอกลักษณ์ แบบมีส่วนร่วมและบูรณาการ 2) มีรูปแบบการประเมินผู้เรียน พัฒนาการเรียนการสอน พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาตามสภาพจริง โดยร่วมมือกับผู้เชี่ยวชาญและสถานศึกษาที่เกี่ยวข้อง และมีการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ 3) มีแผนของงบประมาณพิเศษที่สนับสนุนชัดเจน 4) มีโครงสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างชัดเจนและปฏิบัติได้จริง

จำนงค์ แจ่มจันทรวงษ์ (2553 : 315) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารระบบเครือข่าย เพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดำเนินการวิจัยในลักษณะการวิจัยและพัฒนา ขั้นตอนการวิจัยประกอบไปด้วย 1) ศึกษาเอกสาร 2) การสร้างรูปแบบ 3) การพัฒนารูปแบบและตรวจสอบรูปแบบเชิงปริมาณด้วยแบบสอบถามการประเมินรูปแบบ 4) ผลการวิจัยในแต่ละขั้นตอน นำไปปรับปรุงและพัฒนารูปแบบการบริหาร สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหาและสถิติวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบการบริหารระบบเครือข่ายเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่พัฒนาขึ้นคือ ได้รูปแบบเครือข่ายปฏิสัมพันธ์เชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Interactive Network Management : SINM Model) องค์ประกอบสำคัญ 3 ส่วน 1) ระบบเครือข่ายประกอบด้วย เครือข่ายโรงเรียนหรือหน่วยงานทางการศึกษา (Social Education network) และเครือข่ายที่ไม่ใช่หน่วยงานทางการศึกษา (Non Social Education network) 2) การบริหารระบบเครือข่ายประกอบด้วย การวิเคราะห์ยุทธศาสตร์ การวางแผนยุทธศาสตร์ การนำแผนยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติ การควบคุมและประเมินเชิงยุทธศาสตร์ โดยครอบคลุมภารกิจกิจการงานบริหาร 4 ด้าน ได้แก่ งานวิชาการ งานบุคคล งานงบประมาณ และงานบริหารทั่วไป โดยการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และการจัดโครงสร้างองค์กรเป็นไปตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด 3) ด้านคุณภาพการศึกษาโดยองค์รวมได้แก่ คุณภาพสถานศึกษา คุณภาพนักเรียนและคุณภาพสังคม ซึ่งจะต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยความร่วมมือของทุกภาคส่วนในสังคม อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพของประเทศชาติได้อย่างแท้จริง

อภิชัย กรมเมือง (2553 : 231) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็กเพื่อปรับปรุงคุณภาพการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 โดยดำเนินการวิจัยเป็น 4 ขั้นตอนคือ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษากรอบสาระ เพื่อประกอบการพัฒนารูปแบบ ขั้นตอนที่ 2 สร้างรูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก ตามองค์ประกอบที่กำหนด ซึ่งให้มีการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้จากผู้เชี่ยวชาญ ครู ผู้บริหารสถานศึกษา ขั้นตอนที่ 3 จัดให้มีการทดลองรูปแบบในโรงเรียน 4 โรง 1 เครือข่าย และจัดให้มีการทดสอบผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนและประเมินคุณภาพภายในเครือข่ายหลังการทดลอง และขั้นตอนที่ 4 ประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายเบื้องต้นโดยวิธีศึกษาเจาะลึกเฉพาะกลุ่ม (Focus Group Discussion) ผลการวิจัยพบว่า จัดระบบงานและกระบวนการดำเนินการบริหาร

จัดการเครือข่ายร่วมกันของโรงเรียนขนาดเล็กในเครือข่ายให้ครอบคลุมทั้งด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป เพื่อปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในเครือข่าย อาศัยหลักบุคลากรมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลักความมีเอกภาพในนโยบาย และหลักการกระจายอำนาจและใช้ระบบและกลไกในการดำเนินงาน โดยมีคณะกรรมการบริหารจัดการเครือข่าย ให้มีบทบาทหน้าที่ร่วมกันดำเนินการจัดกิจกรรมต่างๆ อย่างต่อเนื่องจนเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน คือ (1) การรวมกลุ่มโรงเรียนให้เป็นเครือข่าย (2) การวิเคราะห์ปัญหา (3) กำหนดวัตถุประสงค์ร่วมกัน (4) การทำแผนการดำเนินงาน (5) การจัดทำงานงบประมาณ (6) การดำเนินการตามแผน (7) การประเมินผลงาน และ (8) การรายงานผลความสำเร็จในการบริหารเครือข่ายจำเป็นต้องอาศัยภาวะผู้นำของแกนนำเครือข่าย และคณะกรรมการบริหารจัดการศึกษาเครือข่าย และอาศัยการมีส่วนร่วมโดยความสมัครใจของผู้อำนวยการโรงเรียน ครู ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาที่อยู่ในตำบลเดียวกันหรือเขตติดต่อกันภายใน 5 กิโลเมตร รวมทั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาช่วยกำหนดนโยบายและ แนวปฏิบัติเครือข่ายที่ชัดเจน และผลการประเมินรูปแบบปรากฏว่า รูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายมีประโยชน์ ต่อคุณภาพการศึกษามากที่สุด โรงเรียนขนาดเล็กมั่นใจในคุณภาพการจัดการศึกษามากขึ้น นำไปสู่คุณภาพนักเรียน และเป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาที่กำหนดไว้เป็นอย่างดี

พัชรินทร์ จันทาพูน (2555 : 203) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การบริหารเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การบริหารเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก 2) พัฒนากลยุทธ์การบริหารเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก ใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสานเก็บข้อมูลเชิงปริมาณจากโรงเรียนขนาดเล็กทั่วประเทศ กลุ่มตัวอย่าง 390 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติบรรยาย ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น PNI ผลการวิจัยพบว่า กลยุทธ์หลักที่สำคัญ 3 กลยุทธ์ประกอบด้วย กลยุทธ์กระตุ้นการก่อตั้งเครือข่ายความร่วมมือ กลยุทธ์การพัฒนาการดำเนินงานของเครือข่ายความร่วมมือ กลยุทธ์การประเมินผลและปรับปรุงเครือข่ายความร่วมมือ ซึ่งต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องในการติดตามประเมินผลและปรับปรุงงานเพื่อพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน การวางแผนและส่งเสริมความเข้มแข็งทางวิชาการ และเพื่อประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา

อุทัยทิพย์ จันตะวงษ์ (2555 : 100) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนตำบลป่าแดด อำเภอแม่สรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2 ผลการศึกษาพบว่า สภาพการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือด้านวิชาการ อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านงบประมาณอยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการบริหารงานบุคคลอยู่ในระดับน้อย แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนตำบลป่าแดด อำเภอแม่สรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงรายเขต 2 ได้แก่ ด้านวิชาการ การเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้แสดงความคิดเห็นในการประชุม มีการเสนอความต้องการให้

โรงเรียนดำเนินการด้านงบประมาณ สร้างความตระหนักให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเห็นความสำคัญของการจัดการศึกษา การเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้ามามีส่วนร่วมของการจัดลำดับความสำคัญของการจัดกิจกรรม โครงสร้างด้านงบประมาณร่วมกับสถานศึกษาในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีทุกปีการศึกษา ด้านการบริหารงานบุคคลควรมีการแจ้งให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทราบ และเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น ควรมีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารเกี่ยวกับด้านบุคลากรในโรงเรียน ทั้งการย้าย การออกจากราชการให้แก่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานรับทราบ ด้านการบริหารทั่วไปควรมีการจัดทำระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศในการดำเนินงานต่างๆของสถานศึกษา และนำเสนอคณะกรรมการสถานศึกษาโดยทางวาจา แบบลายลักษณ์อักษร ควรมีการให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้าร่วมทุกครั้งที่มีการจัดทำระเบียบ ข้อบังคับประกาศในการดำเนินงานต่างๆของสถานศึกษา

ธีรศักดิ์ ปทุมราษฎร์ (2556 : 248) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กที่มีประสิทธิผล โดยมีขั้นตอนการวิจัย 4 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการบริหาร โดยการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้รักษาการในตำแหน่งหรือผู้รักษาการแทน 181 คน และครู 181 คน สัมภาษณ์โรงเรียนต้นแบบ 3 โรงเรียน และวิเคราะห์องค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยขั้นตอนที่ 2 สร้างรูปแบบฯ และคู่มือการใช้รูปแบบ ประเมินองค์ประกอบโดยผู้เชี่ยวชาญ 17 คนและประเมินคู่มือการใช้รูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน ขั้นตอนที่ 3 ประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของรูปแบบ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 25 คน และขั้นตอนที่ 4 นำเสนอรูปแบบฯ โดยใช้วิธีการประชุมสนทนากลุ่ม จำนวน 30 คน โดยผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นผู้มีความรู้ และความเชี่ยวชาญด้านรูปแบบการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กที่มีประสิทธิผล ประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กที่มีประสิทธิผล ผลวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กที่มีประสิทธิผล ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลักและ 23 องค์ประกอบย่อย องค์ประกอบหลักที่ 1 การบริหารงานวิชาการ องค์ประกอบหลักที่ 2 การบริหารงานงบประมาณ องค์ประกอบหลักที่ 3 การบริหารงานบุคคล และองค์ประกอบที่ 4 การบริหารงานทั่วไป โดยด้านที่มีผลการประเมินสูงสุดได้แก่ ด้านการบริหารงานวิชาการ รองลงมา คือ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ตามลำดับ ผลการสร้างคู่มือการดำเนินการตามรูปแบบการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กที่มีประสิทธิผล ประกอบด้วย 1) หลักการและเหตุผล 2) วัตถุประสงค์ 3) วิธีการบริหารตามรูปแบบ 4) กระบวนการบริหารตามรูปแบบ 5) การนำรูปแบบไปใช้ 6) การประเมินผลการใช้รูปแบบ และ 7) ประสิทธิภาพ และผลการประเมินคู่มือการใช้โดยผู้เชี่ยวชาญพบว่า โดยภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก และผลการประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กที่มีประสิทธิผลมีความเหมาะสมความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

ประเสริฐ ต้นสินนท์ (2556 : 307) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานของกลุ่มโรงเรียนเครือข่าย โดยใช้การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายของการวิจัยเพื่อ (1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน และความต้องการในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานของกลุ่มโรงเรียนเครือข่าย (2) พัฒนาวิธีดำเนินการ ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานของกลุ่มโรงเรียนเครือข่าย และ (3) ศึกษาผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานของกลุ่มโรงเรียนเครือข่าย กลุ่มเป้าหมายเป็นบุคลากรที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนของกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายพัฒนา

คุณภาพการบริหารการศึกษา อำเภอ ยางตลาด 2 จำนวน 58 คนโดยใช้การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วน (PAR) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม แบบบันทึกภาคสนาม สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ผลการศึกษาศภาพปัจจุบัน และความต้องการของกลุ่มโรงเรียนเครือข่าย ผู้บริหาร มีคุณธรรม จริยธรรมเป็นแบบอย่างที่ดีมีภาวะผู้นำมีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการศึกษามีวิธีดำเนินการเพื่อสร้างความตระหนัก และเตรียมความพร้อมรับการประเมินทั้งการประเมินภายในและภายนอก เพื่อให้ได้คุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กำหนดไว้ มีการวางแผน ยุทธศาสตร์ การบูรณาการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาโดยมีการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบ ตลอดจนมีการระดมทรัพยากร และการใช้ประโยชน์ร่วมกันจากทุกฝ่าย มีความต้องการให้มีการประชุม อบรมสัมมนา และศึกษาดูงานเพื่อกระตุ้นให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในการพัฒนาบุคลากรให้เข้าถึง เข้าใจ และพัฒนา หรือเรียกใช้ข้อมูลจากระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ภายในหน่วยงาน ซึ่งมีความจำเป็น ต่อการพัฒนาศภาพการศึกษา และมีผลต่อคุณภาพ ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงาน โรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายควรได้รับการตรวจสอบ และทบทวนคุณภาพ สถานศึกษาอย่างเป็นระบบอย่างต่อเนื่อง มีการสร้างเครื่องมือประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพื่อ ประเมิน ผู้เรียน และการพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยรวม ผลพัฒนาวิธีดำเนินการในการ พัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของกลุ่มโรงเรียนเครือข่าย โดยใช้การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วน ร่วม (PAR) ได้แนวทางในการพัฒนา จำนวน 8 ข้อ วิธีการพัฒนา จำนวน 7 วิธี กิจกรรมการ พัฒนา จำนวน 13 กิจกรรม โครงการที่ใช้ในการพัฒนาจำนวน 4 โครงการจุดมุ่งหมายของการ พัฒนา จำนวน 11 ข้อ ดัชนีชี้วัดความสำเร็จ จำนวน 11 ข้อเป้าหมายของการพัฒนา จำนวน 11 ข้อ และนวัตกรรมที่นำมาใช้ในการพัฒนา จำนวน 2 เล่มและผลการศึกษาค้นคว้าพัฒนาคุณภาพ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ของกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายโดยใช้การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วน (PAR) และ ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานของกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายโดยการ วิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 1) บุคลากรมีความกระตือรือร้นที่จะร่วมพัฒนาคุณภาพ การศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) การใช้ภาวะผู้นำของผู้วิจัย ผู้ช่วยวิจัย ผู้ร่วมวิจัย และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 3) ความสามารถในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของทีมงานผู้ร่วมวิจัย 4) การเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมวิจัยได้มี ส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มแรกของการดำเนินการ 5) บรรยากาศที่เอื้ออำนวยในการ ทำงานแบบมีส่วนร่วม 6) กระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานควบคู่ด้วยวิธีปฏิบัติ และ 7) มีกลไกขับเคลื่อน คือ กลุ่มโรงเรียนเครือข่าย

สมศักดิ์ เอี่ยมดี (2556 : 213) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบการบริหาร เครือข่ายการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โดยมี ขั้นตอนการวิจัย 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การศึกษาองค์ประกอบของระบบการบริหารเครือข่ายการมี ส่วนร่วม โดยการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 8 คน 2) การสร้างและพัฒนาระบบการบริหารเครือข่ายการมีส่วนร่วม โดยยกร่างระบบฯ เชิงทฤษฎีและตรวจสอบโดยการสนทนากับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน และประเมินความเป็น ประโยชน์ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้อง 3) การทดลองใช้ระบบการบริหาร เครือข่ายการมีส่วนร่วมกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 จำนวน 1 แห่ง ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ, รองผู้อำนวยการ และผู้อำนวยการกลุ่ม จำนวน 18 คน

4) การประเมินผลการใช้ระบบการบริหารเครือข่ายการมีส่วนร่วม ในด้านความสำเร็จ ความพึงพอใจ และความต่อเนื่อง โดยใช้แบบสอบถามกับผู้เกี่ยวข้อง รวม 18 คน สถิติที่ใช้ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบที่มีประสิทธิผลของระบบการบริหารเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เป็นเครือข่ายผสมผสานระหว่างบุคคลและเทคโนโลยีสารสนเทศ ทั้งอย่างไม่เป็นทางการและเป็นทางการช่วยการทำงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ประกอบด้วย 1) องค์การของเครือข่าย 2) การจัดการเครือข่าย 3) การใช้ประโยชน์จากเครือข่าย 4) การธำรงรักษาเครือข่าย

วิภา สายรัตน์ (2557 : 284) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนางานองค์กรแห่งการเรียนรู้ของเครือข่ายโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของเครือข่ายโรงเรียนประถมศึกษา 2) พัฒนารูปแบบการพัฒนางานองค์กรแห่งการเรียนรู้ของเครือข่ายโรงเรียนประถมศึกษาและ 3) ศึกษาผลการนำรูปแบบการพัฒนางานองค์กรแห่งการเรียนรู้ไปใช้กับเครือข่ายโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีกลุ่มผู้ให้ข้อมูลจำนวน 76 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 8 คน และคณะครูจำนวน 68 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและปัญหา 2) แบบสัมภาษณ์รูปแบบ 3) แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบและแบบประเมินความพึงพอใจรูปแบบ 4) แบบทดสอบความรู้องค์กรแห่งการเรียนรู้ และ 5) แบบบันทึกผลการปฏิบัติกิจกรรม ผลการวิจัย พบว่า 1. สภาพปัจจุบันความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของเครือข่ายโรงเรียนประถมศึกษามีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง และมีปัญหาอยู่ในระดับมาก 2. รูปแบบการพัฒนางานองค์กรแห่งการเรียนรู้ของเครือข่ายโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยองค์ประกอบจำนวน 8 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การมีวิสัยทัศน์ร่วม 2) โครงสร้างของเครือข่ายโรงเรียน 3) การคิดอย่างเป็นระบบ 4) การมีตัวแบบจากภายใน 5) การเรียนรู้เป็นทีมของครู 6) สมาชิกที่มีความเป็นเลิศ 7) บรรยากาศและวัฒนธรรมเครือข่ายโรงเรียน และ 8) การตั้งใจและสร้างขวัญกำลังใจ 3. การนำรูปแบบการพัฒนางานองค์กรแห่งการเรียนรู้ไปใช้ทำให้เครือข่ายโรงเรียนประถมศึกษาเกิดการเปลี่ยนแปลงโดยมีเชื่อมโยงระหว่างองค์ประกอบทั้ง 8 องค์ประกอบ โดยสรุป รูปแบบที่พัฒนาขึ้นเป็นรูปแบบที่มีมาตรฐานด้านความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ มีความเหมาะสมและมีความถูกต้องสามารถนำไปใช้ได้ สถานการณ์จริงได้ และยังมีความเหมาะสมกับสภาพบริบท สามารถนำไปพัฒนาให้เครือข่ายโรงเรียนประถมศึกษาให้เกิดเป็นเครือข่ายแห่งการเรียนรู้มีองค์ความรู้และทักษะในการปฏิบัติและพัฒนาเครือข่ายโรงเรียนประถมศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ศมากร พาน้อย (2557 : 115) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การนำเสนอกลยุทธ์การบริหารเครือข่ายโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร วัดดูประสงคของการวิจัยในครั้งนี้เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร 2) วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคามของการบริหารเครือข่ายโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร และ 3) นำเสนอกลยุทธ์การบริหารเครือข่ายโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสาน ประชากร ได้แก่ เครือข่ายโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 80 เครือข่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถาม และแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกลยุทธ์ สถิติที่ใช้ในการ

วิเคราะห์ข้อมูล คือค่าความถี่ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนี PNI และการวิเคราะห์เนื้อหาจากการสนทนากลุ่ม ผลวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของการบริหารเครือข่ายโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า โครงสร้างการบริหารมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารเครือข่ายโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า โครงสร้างการบริหารมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนสภาพปัจจุบันของการบริหารเครือข่ายโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก ในภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า สภาพเทคโนโลยีมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารเครือข่ายโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า สภาพเทคโนโลยีมีค่าเฉลี่ยสูงสุด 2) จุดแข็งของการบริหารเครือข่ายโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร คือการติดตามประเมินผล ส่วนจุดอ่อนคือ ระบบสารสนเทศ โอกาสของการบริหารเครือข่ายโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครคือนโยบายของรัฐบาลและสภาพเทคโนโลยี ส่วนภาวะคุกคามคือ สภาพเศรษฐกิจ สภาพสังคม 3) กลยุทธ์การบริหารเครือข่ายโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมี 4 กลยุทธ์ คือ 1) ปฏิรูปการบริหารเพื่อพัฒนาระบบสารสนเทศของเครือข่ายโรงเรียน 2) ขับเคลื่อนการบริหารเพื่อพัฒนาระบบการติดตามประเมินผลของเครือข่ายโรงเรียน 3) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารการวางแผนงานเครือข่ายโรงเรียน และ 4) ยกระดับโครงสร้างการบริหารเพื่อพัฒนาเครือข่ายโรงเรียน

2. งานวิจัยต่างประเทศ

Mei (สมถวิล ศรีจันทร์วิโรจน์. 2552 ; อ้างอิงมาจาก Mei. 1990) ได้ศึกษาเกี่ยวกับกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายมัธยมศึกษา ในปี ค.ศ. 1989-1990 จากการรายงานของ OREA ซึ่งในรายงานนี้ได้จากการประเมินผลประสิทธิภาพและความเท่าเทียมกันของการใช้สิทธิร่วมในแผนการเรียนที่จัดเป็นกลุ่มของเมืองนิวยอร์ก ในปี ค.ศ. 1988-1989 แผนการเรียนเป็นกลุ่มประกอบด้วยโรงเรียนจำนวน 13 โรงเรียน ที่มาจากกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายต่างๆ ที่จัดหลักสูตรเกี่ยวกับอาชีพ ในแต่ละโรงเรียนมีการบริหารโดยผู้อำนวยการและผู้ช่วยผู้อำนวยการ จุดมุ่งหมายของแผนการเรียน คือ 1) เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่านักเรียนได้รับความเท่าเทียมกันในการเข้าเรียน แผนการเรียนแบบพิเศษและแผนการเรียนที่นักเรียนเลือกได้จากการจัดหลักสูตรเป็นแบบเดียวกันระหว่างโรงเรียนตามความสนใจของผู้เรียน 2) เพื่อพัฒนาความสนใจเป็นพิเศษของนักเรียน วิธีการดำเนินการวิจัยประกอบด้วยการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการ และผู้ช่วยผู้อำนวยการของทั้ง 13 โรงเรียน และสำรวจความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่มโรงเรียนเครือข่าย 40 คน โดยทางไปรษณีย์ การสัมภาษณ์ส่วนใหญ่พบว่า แผนการเรียนนี้ได้บรรลุเป้าหมายและมีส่วนร่วมมือของสมาชิกในกลุ่มเป็นไปอย่างน่าพอใจ โดยมีข้อเสนอแนะว่า แนวทางการจัดแผนการเรียนควรมีความชัดเจน ควรกำหนดขอบเขตความรับผิดชอบในด้านการจัดองค์กรกลุ่มและระบบการสื่อสาร ควรเผยแพร่ข้อมูลต่างๆ ของแผนการเรียนให้กับนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาได้ทำการศึกษาก่อนล่วงหน้า และควรมีการพิจารณาถึงทัศนคติและความสนใจของนักเรียนในการที่จะกลั่นกรองนักเรียนให้เข้าเรียนในระบบนี้

Burstein (สมถวิล ศรีจันทร์วิโรจน์. 2552 ; อ้างอิงมาจาก Burstein. 2001) ได้ศึกษาเครือข่ายของครูในโรงเรียนประถมศึกษา 2 แห่ง ในเขตเมืองนครลอสแอนเจลิส โดยศึกษาครูใหม่ที่ทำหน้าที่การสอนมา 2 และ 3 ปีแล้ว ด้วยการศึกษาเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์ครูใหม่

เพื่อนครู ครูพี่เลี้ยง (Mentors) และครูใหญ่ ผลการวิจัยแสดงให้เห็นถึงเครือข่ายกลยุทธ์อย่างไม่เป็นทางการที่ครูใหม่ใช้ในการสร้างเครือข่าย บทบาทของครูในการส่งเสริมเครือข่าย บทบาทของเครือข่ายในวัฒนธรรมของโรงเรียน

Hopper (ศิริพร ธนะสมบูรณ์. 2552 ; อ้างอิงมาจาก Hopper. 2006) ได้ทำวิจัยเพื่อศึกษาการนำร่อง การพัฒนาคุณภาพการศึกษาสาเหตุเนื่องจากการจัดการศึกษาของรัฐใน Arizona ไม่มีจุดเด่น ไม่มีชื่อเสียง คณะผู้ปกครองรัฐหนึ่งเคย มีความไม่ลงรอยในระบบการเมืองของรัฐ ซึ่งส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการในการจัดการศึกษาของรัฐ Arizona จึงได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง Department of Education เพื่อดำเนินการให้การศึกษาดีขึ้น ซึ่งโรงเรียนได้เผชิญปัญหาต่อการเปลี่ยนแปลง การขาดแคลนเงินทุน นักเรียนต้องออกกลางคัน ขาดแคลนครู จำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว และขาดอุปกรณ์ที่มีคุณภาพและรัฐบาลได้เห็นความสำคัญของการจัดหาครูที่มีคุณภาพมีใบประกอบวิชาชีพแต่ก็เป็นเรื่องลำบากที่จะหาครูที่มีคุณภาพมีการรับรอง Department of Education ของรัฐ Arizona จึงได้รวบรวมปัญหาและหาแนวทางในการแก้ปัญหาดังกล่าวเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยได้ดำเนินโครงการการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เกิดการยอมรับ โดยมีการออกระเบียบข้อปฏิบัติที่เป็นที่ยอมรับโดยคณะกรรมการการศึกษาของรัฐ โครงการที่ดำเนินการนี้มีเป้าหมายที่ต้องดำเนินการให้ได้ 2 เรื่องคือ 1) เพื่อรับรองครูผู้สอนที่ผ่านกระบวนการพัฒนาในการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ 2) เพื่อนำเสนอวิธีการที่ผ่านการพิสูจน์ให้เห็นผลสำเร็จในการดำเนินการตามโครงการการวิจัยนี้ดำเนินการอยู่บนพื้นฐานของโครงการนำร่องที่อยู่ในความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยของรัฐในพื้นที่ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลโดยการประเมินสภาพจริงจากผลงานและความสามารถ การสัมภาษณ์ของสมาชิกในโครงการและการประเมินทั้งในระบบและนอกระบบเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการศึกษาในโครงการนี้ ข้อตกลงสำหรับการประเมินผลที่เป็นระบบมีความจำเป็นต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และเป็นข้อมูลพื้นฐาน ที่สำคัญต่อการประกันคุณภาพการศึกษาและเพิ่มคุณค่า ยกย่องการดำเนินงานของโครงการให้มีคุณภาพและน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น โดยผู้วิจัยได้เสนอแนะเพิ่มเติมว่า ควรมีการคัดเลือกและกลั่นกรองผู้เชี่ยวชาญของรัฐเพื่อให้เกิดการยอมรับในกระบวนการดำเนินงานของโครงการ

Ribchester และ Edwards (2007) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความร่วมมือของเครือข่ายโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในชนบท พบว่า ช่วงเวลาที่ฝ่ายบริหารการศึกษาท้องถิ่นไม่สามารถสานต่องานสนับสนุนและช่วยเหลือโรงเรียนขนาดเล็กได้นั้น การให้ความร่วมมือระหว่างโรงเรียนเป็นยุทธวิธีเดียวที่ขยายวงกว้าง ที่จะเอื้อประโยชน์ต่อโรงเรียนที่กำลังเติบโตและมีจำนวนน้อยในกลุ่ม วิธีนี้ถือเป็นวิธีช่วยเหลือที่สำคัญกว่าเรื่องใดๆ คุณค่าของความร่วมมือในเครือข่ายโรงเรียนจะเป็นตัวกลางในการไกล่เกลี่ยเพื่อลดความตึงเครียดภายใน ช่วยแก้ปัญหาที่เป็นผลจากการลดจำนวนฝ่ายบริหารการศึกษาท้องถิ่น ซึ่งเป็นผู้ให้การสนับสนุนการจัดการศึกษา และเพื่อลดการแข่งขันในด้านการเพิ่มจำนวนนักเรียน ทั้งยังเป็นการเพิ่มความเชื่อมั่นของผู้เกี่ยวข้องโดยเฉพาะผู้ประสานงานเครือข่ายที่มีบทบาทในการรวมตัวของโรงเรียนในท้องถิ่นและสร้างความเจริญเติบโต สุดท้ายเป็นผลทำให้โรงเรียนที่เกี่ยวข้องได้รับการยอมรับว่าเป็นโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ ผลการวิจัยครั้งนี้ ยังเน้นความโรงเรียนซึ่งจะเป็นกุญแจหลักสู่การปฏิรูปการศึกษา ประกอบกับการได้รับ การสนับสนุนและความไว้วางใจจากท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง

Norwich และ Evans (2007) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง เครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียนใน การประชุมเกี่ยวกับความต้องการเป็นพิเศษด้านการศึกษาในโรงเรียนทั่วไป พบว่า มีหลายวิธีการที่จะทำให้โรงเรียนร่วมมือกันในการให้ความช่วยเหลือเป็นพิเศษด้านการศึกษาโดยอธิบาย ในลักษณะของรูปแบบต่างๆ ที่ระบุปัจจัยที่สัมพันธ์กับการจัดตั้งและการดำเนินงานในแต่ละปัจจัยและ ยังสามารถอธิบายผลที่ได้ซึ่งเกี่ยวข้องกับปัจจัยนั้นๆ ด้วย ทั้งในด้านบวกและด้านลบการศึกษาครั้งนี้ได้ การศึกษาครั้งนี้ได้นำเสนอหลักการเบื้องต้นของความร่วมมือระหว่างโรงเรียนที่เกิดสัมฤทธิ์ผลซึ่งจะมี ประโยชน์ต่อผู้สนใจในการพัฒนาและผดุงไว้ซึ่งความช่วยเหลือเป็นพิเศษทางด้านการศึกษา และส่งผล ให้มีการตื่นตัวในการปรับโครงสร้างพื้นฐานในการให้บริการด้านการศึกษา โดยให้ความสำคัญกับระบบ เครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและการผสมผสานความคิด ซึ่งมีความจำเป็นในสถานการณ์ ปัจจุบัน นับสำคัญที่นำเสนอคือการสร้างเครือข่ายความร่วมมือที่นัยสำคัญทางสถิติและมีองค์ประกอบที่ เกิดขึ้นในเวลาอันเหมาะสม แต่ในขณะเดียวกันให้คำนึงถึงความเสี่ยงและข้อจำกัดของ

สรุปได้ว่าจากการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องเห็นว่า การรวมโรงเรียนที่อยู่ใกล้เคียงกันเข้าด้วยกันซึ่งเป็นนวัตกรรมความร่วมมือกันในการบริหารจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก และการเข้าไปมีส่วนร่วมในทุกภาคส่วนขององค์กรต่างๆตามบทบาทหน้าที่โดยการเชื่อมโยงการ พึ่งพิงอาศัยกัน การแลกเปลี่ยนทรัพยากรต่างๆร่วมกัน การใช้เทคโนโลยี ระบบการติดต่อสื่อสาร ฯลฯ มาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการ สามารถดำเนินการ งานวิชาการ งานบริหารงานบุคคล งานงบประมาณ และงานบริหารทั่วไป และการพัฒนาการศึกษาให้เป็นไปอย่างมีคุณภาพมี ประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งจะเป็นผลดีมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาของ ประเทศให้ได้คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของชาติและสากลต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ เป็นการศึกษาวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยเป็น 3 ระยะ ดังต่อไปนี้

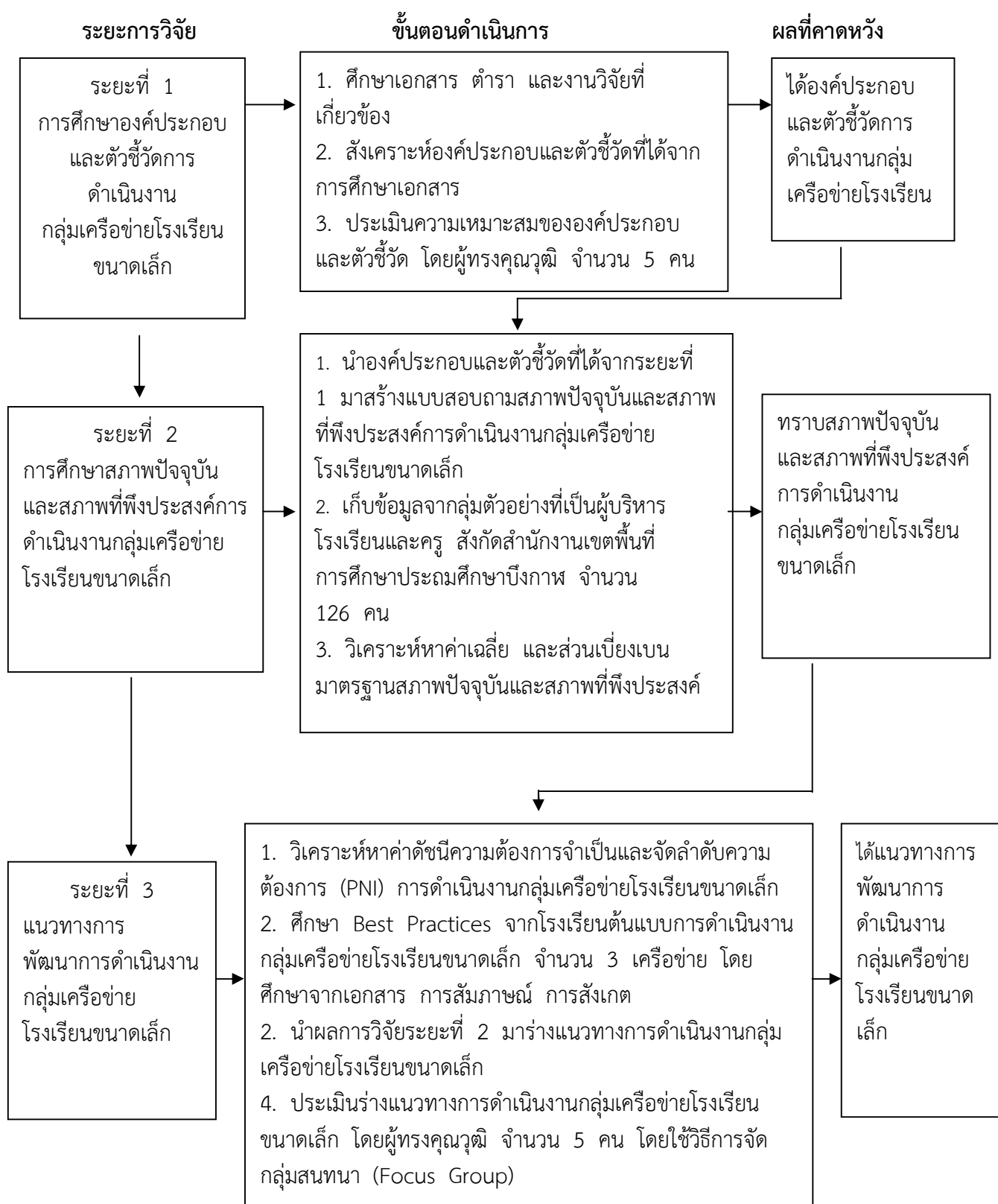
ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

ระยะที่ 3 การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

ขั้นตอนดำเนินการและผลที่คาดหวัง แสดงโดยแผนภาพ ดังภาพประกอบ 4

ภาพประกอบ 4 แสดงระยะการวิจัย ขั้นตอนการดำเนินการและผลที่คาดหวัง

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยเป็น 3 ระยะ ดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

1. ขั้นตอนการดำเนินการ

ในระยะที่ 1 มีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1.1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนจากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ

1.2 สืบเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากข้อที่ 1.1 เพื่อให้ได้องค์ประกอบและตัวชี้วัดการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนจากนักวิชาการหลายท่าน ดังนี้ Starkey (1997) ; Burke (1999) ; Goldsmith & Egger (2004) ; เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2545) ; ปาริชาติ สถาปิตานนท์ (2546) ; ขนิษฐา กาญจนรังสีสินธ์ (2547) ; เมตต์ เมตต์การุณจิต (2547) ; พระมหาสุทิตย์ (2547) ; ธนา ประมุขกุล (2547) ; สุวิมล โพธิ์กลิ่น (2549) ; ศิริพร ดันตียมาศ (2550) และจำนงค์ แจ่มจันทรวงษ์ (2553) ได้องค์ประกอบของการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลักดังนี้

- 1) วัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย
- 2) การมีส่วนร่วมของสมาชิก
- 3) สมาชิกเครือข่าย
- 4) ภาวะผู้นำของผู้ประสานงานเครือข่าย
- 5) กิจกรรมที่ทำร่วมกัน

1.3 ตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เก็บข้อมูลโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลมีบทบาทการให้ข้อชี้แนะ คำแนะนำ และประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดของการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ดังต่อไปนี้

2.1.1 สำเร็จการศึกษาระดับมหาบัณฑิตทางการศึกษา

2.1.2 มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษหรือเชี่ยวชาญ

2.1.3 มีประสบการณ์ทางด้านการบริหารการศึกษาในตำแหน่งผู้บริหารการศึกษาหรือผู้บริหารสถานศึกษาไม่ต่ำกว่า 5 ปี

ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน ประกอบด้วย

1) นายพรมา สิงหามาศย์ ตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา วิทยฐานะผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ภูมิการศึกษา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม.) บริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

2) นายสายัญห์ ทวีวัน ตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา วิทยาลัยฐานะ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ วุฒิการศึกษา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม.) บริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น

3) นายวีรยุทธ ชัยคินี ตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา วิทยาลัยฐานะ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 วุฒิการศึกษา ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4) นายทรงสิทธิ์ เจริญดี ตำแหน่งศึกษานิเทศก์ วิทยาลัยฐานะชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ วุฒิการศึกษา การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาหลักเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

5) นางจิราลักษณ์ ทองลาด ตำแหน่งครู วิทยาลัยฐานะชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ วุฒิการศึกษา การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ประเภทและลักษณะของเครื่องมือ แบบประเมิน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเพื่อสังเคราะห์องค์ประกอบและตัวชี้วัดของการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนเป็นแบบประเมินความเหมาะสมองค์ประกอบและตัวชี้วัด จำนวน 1 ฉบับ มีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

3.2 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้สร้างแบบประเมินที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ โดยยึดหลักการดังนี้

1) ศึกษาหลักการแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนในครั้งนี้จาก Starkey (1997) ; Burke (1999) ; Goldsmith & Egger (2004) ; เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2545) ; ปาริชาติ สถาปิตานนท์ (2546) ; ขนิษฐา กาญจนรังสีนนท์ (2547) ; เมตต์ เมตการุณจิต (2547) ; พระมหาสุทิตย์ (2547) ; ธนา ประมุขกุล (2547) ; สุวิมล โพธิ์กลิ่น (2549) ; ศิริพร ดันติยมาศ (2550) และจำนงค์ แจ่มจันทร์ทรงษ์ (2553) และนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบประเมิน

2) สร้างแบบประเมินโดยยึดหลักความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดเป็นหลัก

3) นำแบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดของการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนเสนอคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ตรวจให้คำแนะนำและปรับแก้ตามคำแนะนำ

4) นำเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจพิจารณา แล้วปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญก่อนจัดพิมพ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

4.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามเพื่อนำไปส่งถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาในการขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลในสถานศึกษาของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

4.2 ผู้วิจัยนำแบบประเมินพร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบประเมินไปให้กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

4.3 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยได้รับแบบประเมินคืน

4.4 นำแบบประเมินมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยเลือกข้อที่มีความเหมาะสมมากที่สุด

4.5 การรวบรวมข้อมูลจากแบบประเมิน ผู้วิจัยนำแบบประเมินเก็บข้อมูลโดยการหาความเหมาะสมจากผู้ทรงคุณวุฒิ เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 5 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 3 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัย 1 คนและผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา 1 คน เกี่ยวกับองค์ประกอบการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนเพื่อนำไปสร้างเครื่องมือในระยะที่ 2

5. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

นำแบบประเมินทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตรวจสอบจากนั้นนำมาวิเคราะห์ ตามขั้นตอนต่อไปนี้

5.1 การจัดกระทำข้อมูล

5.1.1 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบประเมิน ตรวจให้คะแนนการประเมินความเหมาะสมองค์ประกอบและตัวชี้วัดของการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนเกณฑ์ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2554 : 100)

ระดับความเหมาะสม	คะแนน
มากที่สุด	5
มาก	4
ปานกลาง	3
น้อย	2
น้อยที่สุด	1

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

5.2.1 วิเคราะห์ข้อมูลหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

5.2.2 แปลผลตามเกณฑ์ซึ่งมีความหมายดังต่อไปนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2554 : 100)

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
4.51 – 5.00	หมายถึง องค์กรประกอบและตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด
3.51 – 4.50	หมายถึง องค์กรประกอบและตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก
2.51 – 3.50	หมายถึง องค์กรประกอบและตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง
1.51 – 2.50	หมายถึง องค์กรประกอบและตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย
1.00 – 1.50	หมายถึง องค์กรประกอบและตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

1. ขั้นตอนการดำเนินการ

1.1 นำผลการวิจัยในระยะที่ 1 (ผลการศึกษาองค์กรประกอบ และตัวชี้วัดการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน) มาใช้สร้างแบบสอบถามเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ และผลการสังเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน

1.2 การเก็บรวบรวมจากกลุ่มตัวอย่าง

1.3 วิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก ครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กและครูผู้ประสานงานเครือข่ายในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ปีการศึกษา 2558 จำนวนโรงเรียน 77 โรง ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 77 คน และครูผู้ประสานงานเครือข่ายในโรงเรียน จำนวน 77 คน รวมทั้งสิ้น 154 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก ครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก และครูผู้ประสานงานเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ปีการศึกษา 2558

2.2.1 การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของ Krejcie และ Morgan (1970 : 607-610) จำนวน 63 โรงเรียน

2.2.2 การกำหนดจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก และครูผู้ประสานงานเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ปีการศึกษา 2558 โดยการแบ่งตามอำเภอของจังหวัดบึงกาฬ ได้แก่

ตาราง 6 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

อำเภอ	จำนวนโรงเรียน ขนาดเล็ก	ผู้บริหารโรงเรียน ขนาดเล็ก	ครูผู้ประสานงาน เครือข่าย	กลุ่มตัวอย่าง (n)
บึงกาฬ	18	18	18	36
พรเจริญ	5	5	5	10
ศรีวิไล	5	5	5	10
เซกา	12	12	12	24
บึงโขงหลง	5	5	5	10
บุ่งคล้า	2	2	2	4
โซพิสัย	10	10	10	20
ปากคาด	6	6	6	12
รวม	63	63	63	126

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เสนอรายละเอียดกระบวนการสร้างเครื่องมือการหาคุณภาพของเครื่องมือ พร้อมทั้งตรวจสอบเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน

3.1 ลักษณะของเครื่องมือ

แบบสอบถาม

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบึงกาฬ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยอาศัยนิยามศัพท์ที่กำหนดไว้ในบทที่ 1 และกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีที่ได้จากการวิเคราะห์สังเคราะห์วรรณกรรมได้แบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงาน เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ การดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบึงกาฬ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และได้กำหนดน้ำหนักคะแนน ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) คือ

5 หมายถึง สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก อยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก อยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก อยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก อยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.2 วิธีการสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถาม ตามขั้นตอนดังนี้

3.2.1 ศึกษาหลักเกณฑ์ และวิธีการสร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า

3.2.2 นำองค์ประกอบและตัวชี้วัดที่ได้จากระยะที่ 1 มาร่างเป็นแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

3.2.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบและให้คำแนะนำ

3.2.4 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เสนอแนะ แล้วนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อหาความเที่ยงตรงด้านเนื้อหาโดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม ซึ่งกำหนดค่าตั้งแต่ .05 ขึ้นไป โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ซึ่งผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

3.2.4.1 จบการศึกษาระดับมหาบัณฑิตทางการศึกษาหรือมีประสบการณ์ด้านการบริหารสถานศึกษา

3.2.4.2 จบการศึกษาระดับมหาบัณฑิตทางการวัดผลและประเมินผลหรือสอนระดับบัณฑิตศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐ

3.2.4.3 เป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในการบริหารงานองค์กรหรือมีความรู้ความสามารถในการบริหารงานสถานศึกษา หรือเป็นผู้บริหารการศึกษาระดับเขตพื้นที่การศึกษาขึ้นไปซึ่งจากเกณฑ์การพิจารณาคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญในการวิจัยครั้งนี้ได้คัดเลือกผู้เชี่ยวชาญดังมีรายชื่อดังต่อไปนี้

1) ดร.พัชรินทร์ ชมพูพิเศษ อาจารย์ประจำภาควิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี วุฒิการศึกษา ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) การวัดและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น

2) นายเสด็จ ทะยะราช รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 วุฒิการศึกษา ครุศาสตร์มหาบัณฑิต (ค.ม.) การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

3) ดร.จรูญรัตน์ ส่งศรี อธิการผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ วุฒิการศึกษา การศึกษาดุษฎีบัณฑิต (กศ.ด.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

4) ดร.อรรถกร ชัยมูล ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านห้วยเชื่อมเหนือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ วุฒิการศึกษา ครุศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต (ค.ด.) ประเมินผลและวิจัยการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

5) นางยุพิน ศรีสุนาคร้ว ครูโรงเรียนบ้านบึงกาฬ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ภูมิการศึกษา การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) การวัดและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

3.2.5 นำเครื่องมือที่ได้ไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารโรงเรียนและครูโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ที่เป็นกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ชุด จำแนกเป็นผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 30 คน และครูจำนวน 30 คน แล้วนำแบบสอบถามที่ทดลองใช้มาหาค่าอำนาจจำแนกของแบบประเมินเป็นรายข้อโดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม และนำแบบสอบถามแต่ละข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกเข้าเกณฑ์ คือ ตั้งแต่ 0.02 – 1.00 มาวิเคราะห์หาความเที่ยงตรง ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) เกณฑ์ที่กำหนดคือตั้งแต่ 0.75 ขึ้นไป

3.2.6 จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

4.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในการขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลในโรงเรียนของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่เป็นกลุ่มตัวอย่างสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

4.2 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถาม พร้อมหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยทางไปรษณีย์และด้วยตัวเอง โดยระบุเวลาในการตอบแบบสอบถามประมาณ 2 สัปดาห์ เมื่อผู้ตอบแบบสอบถามเรียบร้อยแล้วให้ส่งแบบสอบถามกลับมายังผู้วิจัยโดยตรงตามที่อยู่ซึ่งผู้วิจัยได้ระบุไว้ในแบบสอบถาม

4.3 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยได้รับแบบสอบถามคืนครบแล้วทำการตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่รวบรวมมาได้

5. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามตามลำดับ ดังนี้

5.1 การจัดกระทำข้อมูล

5.1.1 ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาจากกลุ่มตัวอย่าง

5.1.2 ตรวจสอบให้คะแนนตามเกณฑ์การให้คะแนนต่อไปนี้

คำตอบ	คะแนนที่ได้
เสมอๆ	5
บ่อยครั้ง	4
บางครั้ง	3
นานๆครั้ง	2
ไม่เคยเลย	1

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

5.2.1 ป้อนคะแนนเข้าโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS for Windows เพื่อวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

5.2.1.1 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามในตอนต้นที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียงท้ายตาราง

5.2.1.2 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามในตอนต้นที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

5.2.2 แปลความค่าเฉลี่ยโดยมีเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.51 – 5.00 มีสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็กอยู่ในระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็กอยู่ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็กอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็กอยู่ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็กอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ระยะที่ 3 การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

นำผลสรุปการศึกษา วิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อใช้เป็นฐานในการการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ซึ่งในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้กำหนดเป็นขั้นตอนออกเป็น 3 ตอนได้แก่ ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ความต้องการความจำเป็น (Need Assessment) และดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI) ตอนที่ 2 การศึกษาโรงเรียนต้นแบบที่มีการปฏิบัติที่ดีเยี่ยม (Best Practices) ของโรงเรียนที่เป็นต้นแบบทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก ตอนที่ 3 ร่างแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ตอนที่ 4 ประเมินร่างแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ความต้องการความจำเป็น (Need Assessment) ได้นำข้อมูลผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในระยะที่ 2 มาหาดัชนีความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index) เพื่อจัดลำดับความต้องการความจำเป็น โดยการคำนวณสูตรดังต่อไปนี้

PNImodified = (I =ที่คาดหวัง ;ที่แท้จริง)

ตอนที่ 2 การศึกษาโรงเรียนต้นแบบที่มีการปฏิบัติที่ดีเยี่ยม (Best Practices) ของโรงเรียนที่เป็นต้นแบบทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก

1. ขั้นตอนการ

1.1 ศึกษาเครือข่ายโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีเยี่ยม (Best Practices)

ในด้านการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก

1.2 เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย

1.3 สรุปประเด็นสำคัญและนำเสนอโดยการพรรณนา (Descriptive Analysis)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจงจากโรงเรียนต้นแบบที่มีผลการปฏิบัติที่ดีเยี่ยม (Best Practices) ซึ่งได้มาจากข้อมูลของเครือข่ายเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรางวัลและเกียรติบัตรของครู ผู้บริหารและนักเรียนในระดับต่างๆที่เครือข่ายได้รับ จำนวน 3 เครือข่าย ได้แก่

2.1.1 ศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพเสือเปลอผาสูก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2

2.1.2 กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนร่วมพัฒนา “จตุภาคี” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1

2.1.3 กลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาบึงกาฬวิศิษฐ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ลักษณะของเครื่องมือ

3.1.1 แบบสัมภาษณ์

3.1.2 แบบสังเกต

3.2 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

3.2.1 แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสัมภาษณ์

ตามขั้นตอนดังนี้

3.2.1.1 ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี เอกสารตำราและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก และนำมาเป็นกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างภายใต้แนวคิด 5 องค์ประกอบได้แก่

- 1) วัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย
- 2) การมีส่วนร่วมของสมาชิก
- 3) สมาชิกเครือข่าย
- 4) ภาวะผู้นำของผู้ประสานงานเครือข่าย
- 5) กิจกรรมที่ทำร่วมกัน

- 3.2.1.2 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์จากเอกสารตำรา
(บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 50)
- 3.2.1.3 สร้างแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการดำเนินงานกลุ่มเครือข่าย
โรงเรียน
- 3.2.1.4 นำเครื่องมือที่ได้ไปปรับปรุงแก้ไขแล้วนำเสนอต่อ
ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อหาความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม
ซึ่งกำหนดค่าตั้งแต่ .05 ขึ้นไป โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน (ผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม)
- 3.2.1.5 ปรับปรุงแก้ไขตามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของ
ผู้เชี่ยวชาญ
- 3.2.1.6 จัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์เพื่อดำเนินการเก็บ
รวบรวมข้อมูล
- 3.2.2 แบบสังเกต
- 3.2.2.1 ศึกษาหลักการสร้างแบบสังเกตจากเอกสารตำรา
(เกียรติสุตา ศรีสุข. 2546 : 7)
- 3.2.2.2 กำหนดสิ่งที่ต้องการสังเกตตามวัตถุประสงค์และขอบเขต
ของการวิจัยที่กำหนดไว้
- 3.2.2.3 วิเคราะห์ว่าสิ่งที่ต้องการสังเกตมีเหตุการณ์ ปรากฏการณ์
หรือพฤติกรรมใดที่สังเกตได้บ้าง
- 3.2.2.4 นำเหตุการณ์ ปรากฏการณ์ หรือพฤติกรรมที่จะสังเกตมา
เรียงลำดับการเกิดก่อนหลัง เพื่อให้ง่ายต่อการสังเกต
- 3.2.2.5 กำหนดสเกลการสังเกตให้เหมาะสมกับสิ่งที่จะสังเกต เช่น
เกิดขึ้นทุกครั้ง บางครั้ง ไม่เกิดขึ้นเลย หรือปฏิบัติได้ดีมาก ดี ปานกลาง ไม่ดี ไม่ดีเลย เป็นต้น
- 3.2.2.6 จัดทำแบบสังเกตฉบับชั่วคราว จากนั้นนำเสนอ
คณะกรรมการควบคุมการวิจัย เพื่อพิจารณาปรับปรุงแก้ไข แล้วนำมาเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ
(ผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม) ตรวจสอบเหตุการณ์ ปรากฏการณ์ หรือพฤติกรรมที่จะสังเกต แต่ละอย่างว่าได้
ตรงกับสิ่งที่ต้องการจะศึกษาและวัดได้ครอบคลุมสิ่งที่ต้องการศึกษาทั้งหมดหรือยัง
- 3.2.2.7 จัดทำแบบสังเกตฉบับสมบูรณ์ เพื่อดำเนินการเก็บรวบรวม
ข้อมูล

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์และแบบสังเกต
ตามลำดับ ดังนี้

4.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
เพื่อนำไปส่งถึงผู้อำนวยการโรงเรียนในการขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์และ
การสังเกตในโรงเรียนของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่เป็นกลุ่มตัวอย่างโดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive
Sampling)

4.2 ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์และแบบสังเกต พร้อมทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ จากกลุ่มเป้าหมายที่ได้มาโดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 3 เครื่องมือ

4.3 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และการสังเกต มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการสรุปประเด็นสำคัญ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยได้รับแบบสอบถามคืน

5. การจัดกระทำและการข้อมูลวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยนำแบบสัมภาษณ์และแบบสังเกตการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก มาตรวจสอบสภาพความสมบูรณ์และความถูกต้อง แล้วนำผลการจากแบบสัมภาษณ์และแบบสังเกตโดยนำมาสรุปประเด็นสำคัญและนำเสนอโดยการพรรณนา (Descriptive)

ตอนที่ 3 ร่างแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

การร่างแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ โดยให้สอดคล้องกับผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็กในระยะที่ 2 และการศึกษาเครือข่ายโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) มาเป็นแนวทางในการร่างแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ขั้นตอนการดำเนินการ

1.1 การวิเคราะห์ความต้องการความจำเป็น (Need Assessment) ได้นำเสนอข้อมูลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในระยะที่ 2 มาหาดัชนีความต้องการจำเป็น (Priority Need index) เพื่อจัดลำดับความต้องการความจำเป็นโดยการคำนวณสูตรดังต่อไปนี้ $PNImodified = (I-D)/D$ (I=.....ที่คาดหวัง: D =.....ที่แท้จริง)

1.2 ใช้ข้อมูลจากการศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ในระยะที่ 2 และการศึกษาเครือข่ายโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) ในตอนที่ 2 ระยะที่ 3 มาเป็นแนวทางในการร่างแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

1.3 ดำเนินการร่างแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

ตอนที่ 4 การตรวจสอบ ยืนยัน ประเมินร่างแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก และจัดทำคู่มือแนวทางการพัฒนาแนวการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

1. ขั้นตอนการดำเนินการ

1.1 นำร่างแนวทางและคู่มือการแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ นำเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิในการพิจารณาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะโดยการสนทนากลุ่ม

(Focus Group) ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถทางด้านการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก ประกอบไปด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน

1.2 ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของของแผนการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องจากแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้

1.3 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการสรุปประเด็น และนำเสนอโดยการพรรณนา (Descriptive)

1.4 ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิแล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง

1.5 จัดทำคู่มือแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ฉบับสมบูรณ์

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่ใช้ในการตรวจสอบยืนยันและประเมินร่างแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) จำนวน 5 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาคุณสมบัติของผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้

2.1.1 สำเร็จการศึกษาระดับมหาบัณฑิตทางการศึกษา

2.1.2 มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษหรือเชี่ยวชาญ

2.1.3 มีประสบการณ์ทางด้านการบริหารการศึกษาในตำแหน่งผู้บริหารการศึกษาหรือผู้บริหารสถานศึกษาไม่ต่ำกว่า 5 ปี ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน ประกอบด้วย

1) นายวิจิต จิตรจักร ตำแหน่งรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ วิทยฐานะรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ วุฒิการศึกษา ศีษศาสตรมหาบัณฑิต (กษ.ม.) บริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

2) นายสายัญห์ ทวีวัน ตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา วิทยฐานะผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ วุฒิการศึกษา ศีษศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม.) บริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น

3) นายวิทยา ชัยคินี ตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา วิทยฐานะผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ วุฒิการศึกษา ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

4) นายทรงสิทธิ์ เจริญดี ตำแหน่งศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ วุฒิการศึกษา การศึกษา มหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาหลักเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

5) นางจิราลักษณ์ ทองลาด ตำแหน่งครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ วุฒิการศึกษา การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ประเภทและลักษณะของเครื่องมือ

3.1.1 แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus group)

3.1.2 แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของคู่มือ

แนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบึงกาฬ

3.2 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

3.2.1 แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ผู้วิจัยได้

ดำเนินการสร้างแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ตามลำดับดังนี้

3.2.1.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus Group) จากเอกสารตำรา (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 72)

3.2.1.2 สร้างแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ซึ่งประกอบด้วยประเด็นในการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบึงกาฬ

3.2.1.3 นำแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เสนอ คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ตรวจแนะนำ แล้วปรับแก้ไขตามคำแนะนำจัดพิมพ์เพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3.2.2 การสร้างแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของคู่มือ แนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบึงกาฬโดยใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มีความเหมาะสม/มีความเป็นไปได้ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด มีวิธีการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้

3.2.2.1 ศึกษาหลักการ และวิธีการสร้างแบบประเมิน

3.2.2.2 ร่างแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของคู่มือ แนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบึงกาฬ

3.2.2.3 นำแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ คู่มือแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบึงกาฬเสนอคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ตรวจแนะนำ แล้วปรับแก้ไขตามคำแนะนำ

3.2.2.4 นำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิตรวจพิจารณา แล้วปรับปรุงแก้ไขตาม คำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิก่อนจัดพิมพ์ฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

4.1.1 ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย มหาสารคามเพื่อขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อประเมิน แนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบึงกาฬ

4.1.2 ดำเนินการติดต่อ นัดหมายกับผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อขอความ
อนุเคราะห์ในการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อประเมินแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่าย
โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

4.1.3 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยการสนทนา
กลุ่ม (Focus Group) เพื่อพิจารณา วิพากษ์ วิจัยร่างแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่าย
โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ซึ่งมีขั้นตอนในการสนทนา
กลุ่ม ดังนี้

4.1.3.1 เชิญผู้อำนวยการโรงเรียนทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการประชุม
(Moderator)

4.1.3.2 ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยโดยสรุป และเสนอร่างแนว
ทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

4.1.3.3 ผู้ช่วยวิจัยช่วยจดบันทึก (Note Taker) และผู้บันทึกภาพ

4.1.3.4 ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องร่วมกันวิพากษ์ และให้ข้อเสนอแนะ
อื่นๆ เพื่อพิจารณา วิพากษ์ วิจัย ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างแนว
ทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
บึงกาฬ

4.2 แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของคู่มือแนวทางการ
ดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

4.2.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม ในการขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไป
ได้ของคู่มือแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาบึงกาฬ

4.2.2 ผู้วิจัยนำแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของคู่มือ
แนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาบึงกาฬ พร้อมหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลให้ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 คน

4.2.3 ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของประเมิน
ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของคู่มือแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬที่รวบรวมมาได้

5. การจัดกระทำและการข้อมูลวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การจัดกระทำข้อมูล

5.1.1 ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบบันทึก
การสนทนากลุ่ม (Focus Group) และแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของคู่มือ
แนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาบึงกาฬ

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

5.2.1 แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

การสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการสรุปประเด็น และนำเสนอ
โดยการพรรณนา (Descriptive)

5.2.2 แบบประเมินความเหมาะสมและเป็นไปได้ของคู่มือแนวทางการ
ดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

5.2.2.1 ผู้วิจัยนำแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ
คู่มือแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาบึงกาฬมาวิเคราะห์ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของผู้ทรงคุณวุฒิ แล้ว
นำไปเทียบกับเกณฑ์ เพื่อหาระดับคุณภาพความเหมาะสม ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 69-70)

คะแนนเฉลี่ย 4.51- 5.00 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้มากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.51- 4.50 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้มาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51- 3.50 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51- 2.50 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้น้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00- 1.50 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้น้อยที่สุด

5.2.2.2 โดยกำหนดให้คะแนนเฉลี่ยระดับคุณภาพความเหมาะสมและ
ความเป็นได้มาก หรือคะแนนเฉลี่ย 3.51 ขึ้นไป เป็นเกณฑ์พิจารณาและยอมรับว่าเป็นแบบประเมินที่
เหมาะสมและความเป็นไปได้

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่องการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ โดยนำเสนอรายละเอียดผลการวิจัยดังต่อไปนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยกำหนดสัญลักษณ์แทนความหมายต่างๆ ดังนี้

$\bar{X}$	แทน ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
N	แทน จำนวนคนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
D (Degree of Success)	แทน ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน
I (Important)	แทน ค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์
PNI Modified	แทน ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง

ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเป็น 3 ระยะ ตามลำดับ ดังนี้

ระยะที่ 1 ผลการศึกษางานประกอบและตัวชี้วัดการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

ระยะที่ 2 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

ระยะที่ 3 การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 1 ผลการศึกษางานประกอบและตัวชี้วัดการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

1. การวิเคราะห์ความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ เป็นการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัด โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน แสดงในตาราง 7

ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัด การดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

องค์ประกอบและตัวชี้วัด	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1. องค์ประกอบด้านวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย	4.52	0.60	มากที่สุด
1.1 กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนประสานงานการใช้ทรัพยากรร่วมกันในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ	4.53	0.43	มากที่สุด
1.2 กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนส่งเสริม สนับสนุนและดำเนินการพัฒนางานวิชาการ	4.4	0.55	มาก
1.3 กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนมีการจัดตั้งศูนย์วิชาการเพื่อประสานการและดำเนินงานกิจกรรมอื่นๆ	4.52	0.53	มากที่สุด
1.4 กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนพัฒนาบุคลากรด้านวิชาการในทุกกลุ่มประสบการณ์ต่างๆ	4.4	0.55	มาก
1.5 กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนประเมินและรายงานผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปี	4.4	0.89	มาก
1.6 กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนร่วมมือกันดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนภายในกลุ่มเครือข่าย	4.8	0.45	มากที่สุด
1.7 กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนกำหนดแนวทางปฏิบัติเพื่อพัฒนาโรงเรียนและรักษามาตรฐานของโรงเรียนภายในกลุ่ม	4.8	0.89	มากที่สุด
1.8 กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนมีการพิจารณาเรื่องอื่นๆที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการกลุ่มโรงเรียนเครือข่าย	4.4	0.55	มาก
1.9 กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนมีการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหา และความต้องการของโรงเรียน	4.4	0.55	มาก

ตาราง 7 (ต่อ)

องค์ประกอบและตัวชี้วัด	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
2. องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก	4.4	0.78	มาก
2.1 สมาชิกเครือข่ายร่วมกันศึกษาปัญหาสาเหตุปัญหา และสร้างรูปแบบการพัฒนากิจกรรมเพื่อแก้ไขและลดปัญหา	4.2	1.10	มาก
2.2 สมาชิกเครือข่ายร่วมตัดสินใจเพื่อใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เกิดผลประโยชน์ระหว่างโรงเรียนในกลุ่มเครือข่าย	4.4	0.89	มาก
2.3 สมาชิกเครือข่ายร่วมริเริ่มดำเนินงานการพัฒนากลุ่มโรงเรียนเครือข่าย และปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมาย	4.6	0.55	มากที่สุด
2.4 สมาชิกเครือข่ายร่วมนำทางความคิด และกระตุ้นสมาชิกให้เห็นความสำคัญของกิจกรรมที่ทำ	4.6	0.55	มากที่สุด
2.5 สมาชิกเครือข่ายร่วมเป็นกรรมการและร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มโรงเรียนเครือข่าย	4.6	0.89	มากที่สุด
2.6 สมาชิกเครือข่ายร่วมชักชวนแนะนำให้ผู้อื่นเห็นประโยชน์ที่ได้รับของโรงเรียนภายในกลุ่มเครือข่าย	4.2	0.84	มาก
2.7 สมาชิกเครือข่ายร่วมประสานงานกับหน่วยงาน องค์กร หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง	4.4	0.89	มาก
2.8 สมาชิกเครือข่ายร่วมแรงร่วมใจเข้าร่วมดำเนินงานกิจกรรมและร่วมสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ	4.2	0.45	มาก
2.9 สมาชิกเครือข่ายร่วมควบคุมติดตามประเมินผลโครงการกิจกรรมของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่าย	4.4	0.89	มาก
3. องค์ประกอบด้านสมาชิกเครือข่าย	4.26	0.81	มาก
3.1 กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนมีกฎระเบียบ กติกา หรือข้อบังคับสำหรับสมาชิกเครือข่าย	4.4	0.89	มาก
3.2 กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนมีการกำหนดบทบาทการดำเนินงานของสมาชิกเครือข่ายอย่างชัดเจนและปฏิบัติตามบทบาทได้	4.4	0.89	มาก
3.3 สมาชิกกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนมีอิสระและเอกภาพเท่าเทียมกันในการบริหารเครือข่าย	4.1	1.00	มาก
3.4 กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนมีสมาชิกที่เป็นกรรมการจากภายนอกที่มีความรู้ความสามารถเป็นที่ปรึกษาเครือข่าย	4	0.71	มาก
3.5 สมาชิกเครือข่ายมีความสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน	4.4	0.55	มาก

ตาราง 7 (ต่อ)

องค์ประกอบและตัวชี้วัด	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
4. องค์ประกอบด้านภาวะผู้นำของผู้ประสานงานเครือข่าย	4.23	0.71	มาก
4.1 ผู้ประสานงานเครือข่ายประสานให้เกิดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ พัฒนาคุณภาพ และบุคลากร ทั้งภายในและภายนอกเครือข่าย	4.52	0.55	มากที่สุด
4.2 ผู้ประสานงานเครือข่ายเป็นผู้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงสร้างสรรค์	4	0.71	มาก
4.3 ผู้ประสานงานเครือข่ายยึดหลักการสำคัญของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนเป็นแนวทางปฏิบัติ	4.1	0.84	มาก
4.4 ผู้ประสานงานเครือข่ายทำให้เกิดการสร้างผู้นำทางวิชาการภายในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน	4.1	0.45	มาก
4.5 ผู้ประสานงานเครือข่ายเป็นที่ยอมรับ มีมนุษยสัมพันธ์ สามีคึกกลมเกลียวกับสมาชิกภายในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน	4.4	0.89	มาก
4.6 ผู้ประสานงานเครือข่ายมีความรับผิดชอบและอำนวยความสะดวกแก่สมาชิกภายในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน	4.2	0.84	มาก
4.7 ผู้ประสานงานเครือข่ายมีทักษะในการสื่อสาร แก้ปัญหาเฉพาะหน้า มุ่งมั่น ใฝ่หา พัฒนาตนเอง และเป็นแบบอย่างที่ดี	4.6	0.55	มากที่สุด
4.8 ผู้ประสานงานเครือข่ายมีการวางแผนและหาวิธีจะได้รับความร่วมมือจากทีมงาน	4	0.71	มาก
4.9 ผู้ประสานงานเครือข่ายมีการผลิตเปลี่ยนการทำงานที่	4.2	0.84	มาก
5.องค์ประกอบด้านกิจกรรมที่ทำร่วมกัน	4.21	0.6	มาก
5.1 กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนร่วมดำเนินการกิจกรรมต่างๆด้านวิชาการ เช่น การอบรมสัมมนา ศึกษาดูงาน นิทรรศการ ฯลฯ	4.2	0.55	มาก
5.2 กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนร่วมดำเนินการด้านการบริหารจัดการ เช่น การจัดทำสารสนเทศ การวางแผนยุทธศาสตร์ ฯลฯ	4.24	0.89	มาก
5.3 กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนร่วมดำเนินการกิจกรรมด้านนันทนาการ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	4.14	0.45	มาก
5.4 กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนร่วมดำเนินการกิจกรรมด้านบุคลากรและกิจกรรมด้านนักเรียน	4.24	0.55	มาก
5.5 กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนร่วมดำเนินการกิจกรรมประชุม และร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้	4.24	0.55	มาก
โดยรวม	4.3	0.7	มาก

จากตาราง 7 พบว่า ผลการศึกษาคู่ประกอบและตัวชี้วัดการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็กโดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน อยู่ในระดับมาก 4 ด้าน เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายมี 9 ตัวชี้วัด ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกมี 9 ตัวชี้วัด ด้านสมาชิกเครือข่าย มี 5 ตัวชี้วัด ด้านภาวะผู้นำของผู้ประสานงานมี 9 ตัวชี้วัด และด้านกิจกรรมที่ทำร่วมกันมี 5 ตัวชี้วัด

ระยะที่ 2 การวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬโดยนำเสนอเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปและสภาพผู้ตอบแบบสอบถามการนำเสนอทั่วไปและสภาพผู้ตอบแบบสอบถามผู้วิจัยได้นำเสนอด้วยความถี่และร้อยละ ดังตาราง 8

ตาราง 8 ความถี่และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลพื้นฐาน		รวม (N=122)	
		จำนวน	ร้อยละ
ตำแหน่ง	ผู้อำนวยการสถานศึกษา	57	46.7
	ครูผู้สอน	65	53.3
	รวม	122	100.00
เพศ	ชาย	72	59.0
	หญิง	50	41.0
	รวม	122	100.00
อายุ	น้อยกว่า 30 ปี	11	9.0
	30-40 ปี	47	38.5
	41-50 ปี	29	23.8
	51 ปีขึ้นไป	35	28.7
	รวม	122	100.00
วุฒิการศึกษา	ระดับปริญญาตรี	32	26.2
	ระดับปริญญาโท	88	72.1
	ระดับปริญญาเอก	1	.8
	อื่นๆ	1	.8
	รวม	122	100.00
ประสบการณ์ทำงาน	ต่ำกว่า 10 ปี	36	29.5
	11-20 ปี	43	35.2
	21-30 ปี	28	23.0
	31 ปีขึ้นไป	15	12.3
	รวม	122	100.00

จากตาราง 8 พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 61 โรงเรียน รวม 126 คน ที่เป็นผู้อำนวยการสถานศึกษาจำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 46.7 ครูผู้สอน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 53.3 เพศชายจำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 59.0 เพศหญิงจำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 41.0 อายุ น้อยกว่า 30 ปี จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 9.0 อายุ 30-40 ปี จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 38.5 อายุ 41-50 ปี จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 23.8 อายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 28.7 ด้านวุฒิการศึกษาพบว่าปริญญาตรีจำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 26.2 ปริญญาโทจำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 72.1 ปริญญาเอก 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.8 อื่นๆ 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.8 ด้านประสบการณ์การทำงานพบว่า ผู้มีประสบการณ์การทำงานต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 29.5 ประสบการณ์การทำงาน 11-20 ปี จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 35.2 5 ประสบการณ์การทำงาน 21-30 ปี จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 23.0 ประสบการณ์การทำงาน 31 ปีขึ้นไป จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 12.3

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ จากการสอบถามความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน และครูผู้สอน โดยแยกเป็นรายด้านและรายข้อ ผลปรากฏตาราง 9 - 14

ตาราง 9 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก โดยรวมและรายด้าน

องค์ประกอบการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. วัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย	3.35	0.71	ปานกลาง	4.39	0.81	มาก
2. การมีส่วนร่วมของสมาชิก	3.21	0.67	ปานกลาง	4.30	0.81	มาก
3. สมาชิกเครือข่าย	3.37	0.74	ปานกลาง	4.29	0.81	มาก
4. ภาวะผู้นำของผู้ประสานงานเครือข่าย	3.43	0.70	ปานกลาง	4.45	0.73	มาก
5. กิจกรรมที่ทำร่วมกัน	3.68	0.88	มาก	4.51	0.77	มากที่สุด
โดยรวม	3.41	0.74	ปานกลาง	4.39	0.94	มาก

จากตาราง 9 พบว่า สภาพปัจจุบันการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง พิจารณารายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ กิจกรรมที่ทำร่วมกัน (เฉลี่ย 3.68) ภาวะผู้นำของผู้ประสานงานเครือข่าย (เฉลี่ย 3.43) สมาชิกเครือข่าย (เฉลี่ย 3.37) วัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย (เฉลี่ย 3.35) และการมีส่วนร่วมของสมาชิก (เฉลี่ย 3.21) สภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก พิจารณารายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ กิจกรรมที่ทำร่วมกัน (เฉลี่ย 4.51) ภาวะผู้นำของ

ผู้ประสานงานเครือข่าย (เฉลี่ย 4.45) วัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย (เฉลี่ย 4.39) การมีส่วนร่วมของสมาชิก (เฉลี่ย 4.30) และสมาชิกเครือข่าย (เฉลี่ย 4.29)

ตาราง 10 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายเป็นรายข้อ

วัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนประสานงานการใช้ทรัพยากรร่วมกันในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ	3.39	0.74	ปานกลาง	4.43	0.78	มาก
2. กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนส่งเสริมสนับสนุนและดำเนินการพัฒนางานวิชาการ	3.52	0.67	มาก	4.50	0.77	มาก
3. กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนมีการจัดตั้งศูนย์วิชาการเพื่อประสานการและดำเนินงานกิจกรรมอื่นๆ	3.28	0.69	ปานกลาง	4.27	0.85	มาก
4. กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนพัฒนาบุคลากรด้านวิชาการในทุกกลุ่มประสบการณ์ต่างๆ	3.27	0.64	ปานกลาง	4.32	0.83	มาก
5. กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนประเมินและรายงานผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปี	3.41	0.71	ปานกลาง	4.43	0.81	มาก
6. กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนร่วมมือกันดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนภายในกลุ่มเครือข่าย	3.38	0.66	ปานกลาง	4.45	0.80	มาก
7. กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนกำหนดแนวทางปฏิบัติเพื่อพัฒนาโรงเรียนและรักษามาตรฐานของโรงเรียนภายในกลุ่ม	3.46	0.72	ปานกลาง	4.52	0.77	มากที่สุด
8. กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนมีการพิจารณาเรื่องอื่นๆที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน	3.25	0.63	ปานกลาง	4.25	0.81	มาก
9. กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนมีการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหา และความต้องการของโรงเรียน	3.22	0.62	ปานกลาง	4.30	0.83	มาก
โดยรวม	3.35	0.71	ปานกลาง	4.39	0.81	มาก

จากตาราง 10 พบว่า สภาพปัจจุบันการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (เฉลี่ย 3.35) สภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายโดยรวมอยู่ในระดับมาก (เฉลี่ย 4.39)

ตาราง 11 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกเป็นรายข้อ

การมีส่วนร่วมของสมาชิก	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. สมาชิกเครือข่ายร่วมกันศึกษาปัญหาสาเหตุ ปัญหา และสร้างรูปแบบการพัฒนากิจกรรม เพื่อแก้ไขและลดปัญหา	3.16	0.63	ปานกลาง	4.26	0.82	มาก
2. สมาชิกเครือข่ายร่วมตัดสินใจเพื่อใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เกิดผลประโยชน์ระหว่างโรงเรียนในกลุ่มเครือข่าย	3.02	0.56	ปานกลาง	4.39	0.81	มาก
3. สมาชิกเครือข่ายร่วมริเริ่มดำเนินการพัฒนากลุ่มโรงเรียนเครือข่าย และปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมาย	3.34	0.62	ปานกลาง	4.34	0.80	มาก
4. สมาชิกเครือข่ายร่วมนำทางความคิด และกระตุ้นสมาชิกให้เห็นความสำคัญของกิจกรรมที่ทำ	3.05	0.65	ปานกลาง	4.23	0.81	มาก
5. สมาชิกเครือข่ายร่วมเป็นกรรมการและร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มโรงเรียนเครือข่าย	3.56	0.81	มาก	4.44	0.79	มาก
6. สมาชิกเครือข่ายร่วมชักชวนแนะนำให้ผู้อื่นเห็นประโยชน์ที่ได้รับของโรงเรียนภายในกลุ่มเครือข่าย	3.11	0.63	ปานกลาง	4.17	0.79	มาก
7. สมาชิกเครือข่ายร่วมประสานงานกับหน่วยงาน องค์กร หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง	3.38	0.64	ปานกลาง	4.33	0.83	มาก
8. สมาชิกเครือข่ายร่วมแรงร่วมใจเข้าร่วมดำเนินงานกิจกรรมและร่วมสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ	3.04	0.66	ปานกลาง	4.12	0.84	มาก
9. สมาชิกเครือข่ายร่วมควบคุมติดตามประเมินผลโครงการ กิจกรรมของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่าย	3.24	0.78	ปานกลาง	4.43	0.82	มาก
โดยรวม	3.21	0.67	ปานกลาง	4.30	0.81	มาก

จากตาราง 11 พบว่า สภาพปัจจุบันการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (เฉลี่ย 3.21) สภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกโดยรวมอยู่ในระดับมาก (เฉลี่ย 4.30)

ตาราง 12 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านสมาชิกเครือข่ายเป็นรายข้อ

สมาชิกเครือข่าย	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนมีกฎระเบียบ กติกา หรือข้อบังคับสำหรับสมาชิกเครือข่าย	3.50	0.90	มาก	4.48	0.84	มาก
2. กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนมีการกำหนด บทบาทการดำเนินงานของสมาชิกเครือข่าย อย่างชัดเจนและปฏิบัติตามบทบาทได้	3.56	0.66	มาก	4.35	0.81	มาก
3. สมาชิกกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนมีอิสระและ เอกภาพเท่าเทียมกันในการบริหารเครือข่าย	3.30	0.73	ปาน กลาง	4.11	0.76	มาก
4. กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนมีสมาชิกที่เป็น กรรมการจากภายนอกที่มีความรู้ ความสามารถเป็นที่ปรึกษาเครือข่าย	3.20	0.74	ปาน กลาง	4.07	0.79	มาก
5. สมาชิกเครือข่ายมีความสมัครใจเข้าร่วม กิจกรรมของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน	3.27	0.61	ปาน กลาง	4.13	0.83	มาก
โดยรวม	3.37	0.74	ปาน กลาง	4.29	0.81	มาก

จากตาราง 12 พบว่า สภาพปัจจุบันการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านสมาชิกเครือข่ายโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (เฉลี่ย 3.37) สภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงาน กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านสมาชิกเครือข่ายโดยรวมอยู่ในระดับมาก (เฉลี่ย 4.29)

ตาราง 13 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านภาวะผู้นำของผู้ประสานงานเครือข่ายเป็นรายข้อ

ภาวะผู้นำของผู้ประสานงานเครือข่าย	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ผู้ประสานงานเครือข่ายประสานให้เกิดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ พัฒนาคุณภาพ และบุคลากร ทั้งภายในและภายนอกเครือข่าย	3.52	0.59	มาก	4.45	0.71	มาก
2. ผู้ประสานงานเครือข่ายเป็นผู้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงสร้างสรรค์	3.32	0.64	ปานกลาง	4.40	0.75	มาก
3. ผู้ประสานงานเครือข่ายยึดหลักการสำคัญของกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายเป็นแนวทางปฏิบัติ	3.48	0.62	ปานกลาง	4.45	0.72	มาก
4. ผู้ประสานงานเครือข่ายทำให้เกิดการสร้างผู้นำทางวิชาการภายในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน	3.32	0.70	ปานกลาง	4.45	0.71	มาก
5. ผู้ประสานงานเครือข่ายเป็นที่ยอมรับ มีมนุษยสัมพันธ์ สามัคคีกลมเกลียวกับสมาชิกภายในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน	3.29	0.83	ปานกลาง	4.58	0.67	มากที่สุด
6. ผู้ประสานงานเครือข่ายมีความรับผิดชอบและอำนวยความสะดวกแก่สมาชิกภายในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน	3.50	0.75	มาก	4.57	0.70	มากที่สุด
7. ผู้ประสานงานเครือข่ายมีทักษะในการสื่อสาร แก้ปัญหาเฉพาะหน้า มุ่งมั่น รักรงานพัฒนาตนเองและเป็นแบบอย่างที่ดี	3.46	0.67	ปานกลาง	4.56	0.68	มากที่สุด
8. ผู้ประสานงานเครือข่ายมีการวางแผนและหาวิธีจะได้รับความร่วมมือจากทีมงาน	3.57	0.69	มาก	4.25	0.79	มาก
9. ผู้ประสานงานเครือข่ายมีการผลัดเปลี่ยนการทำงานหน้าที่	3.44	0.75	ปานกลาง	4.34	0.84	มาก
โดยรวม	3.43	0.70	ปานกลาง	4.45	0.73	มาก

จากตาราง 13 พบว่า สภาพปัจจุบันการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านภาวะผู้นำของผู้ประสานงานเครือข่ายโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (เฉลี่ย 3.43) สภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านภาวะผู้นำของผู้ประสานงานเครือข่ายโดยรวมอยู่ในระดับมาก (เฉลี่ย 4.45)

ตาราง 14 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านกิจกรรมที่ทำร่วมกันเป็นรายข้อ

กิจกรรมที่ทำร่วมกัน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนร่วมดำเนินการกิจกรรมต่างๆด้านวิชาการ เช่น การอบรมสัมมนา ศึกษาดูงาน นิทรรศการ ฯลฯ	3.91	0.91	มาก	4.48	0.75	มาก
2. กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนร่วมดำเนินการด้านการบริหารจัดการ เช่น การจัดทำสารสนเทศ การวางแผนยุทธศาสตร์ ฯลฯ	3.62	0.92	มาก	4.49	0.80	มาก
3. กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนร่วมดำเนินการกิจกรรมด้านนันทนาการ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	3.55	0.79	มาก	4.51	0.76	มากที่สุด
4. กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนร่วมดำเนินการกิจกรรมด้านบุคลากรและกิจกรรมด้านนักเรียน	3.56	0.81	มาก	4.54	0.75	มากที่สุด
5. กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนร่วมดำเนินการกิจกรรมประชุม และร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้	3.74	0.96	มาก	4.55	0.77	มากที่สุด
โดยรวม	3.68	0.88	มาก	4.51	0.77	มากที่สุด

จากตาราง 14 พบว่า สภาพปัจจุบันการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านกิจกรรมที่ทำร่วมกันโดยรวมอยู่ในระดับมาก (เฉลี่ย 3.68) สภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านกิจกรรมที่ทำร่วมกันโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (เฉลี่ย 4.51)

ระยะที่ 3 การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ โดยนำเสนอเป็น 4 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ประเมินสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ โดยใช้แบบการเรียงลำดับความสำคัญของข้อมูล (Priority Needs Index = PNI) โดยแยกเป็นรายด้านและรายข้อ ผลปรากฏตาราง 15 - 20

ตาราง 15 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (PNI *modified*) และลำดับความต้องการจำเป็น

องค์ประกอบการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน	ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน (D)	ค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์ (I)	PNI (<i>modified</i>)	ลำดับความต้องการจำเป็น
1. วัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย	3.35	4.39	0.310	2
2. การมีส่วนร่วมของสมาชิก	3.21	4.30	0.340	1
3. สมาชิกเครือข่าย	3.37	4.29	0.273	4
4. ภาวะผู้นำของผู้ประสานงานเครือข่าย	3.43	4.45	0.298	3
5. กิจกรรมที่ทำร่วมกัน	3.68	4.51	0.226	5

จากตาราง 15 พบว่า องค์ประกอบการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การมีส่วนร่วมของสมาชิก (PNI = 0.340) วัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย (PNI = 0.310) ภาวะผู้นำของผู้ประสานงานเครือข่าย (PNI = 0.298) สมาชิกเครือข่าย (PNI = 0.273) และกิจกรรมที่ทำร่วมกัน (PNI = 0.226) เป็นลำดับสุดท้าย

ตาราง 16 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (PNI *modified*) และลำดับความต้องการจำเป็น ด้านวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย

วัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย	ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน (D)	ค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์ (I)	PNI (<i>modified</i>)	ลำดับความต้องการจำเป็น
1. กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนประสานงานการใช้ทรัพยากรร่วมกันในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ	3.39	4.43	0.307	5
2. กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนส่งเสริมสนับสนุนและดำเนินการพัฒนางานวิชาการ	3.52	4.5	0.278	9

ตาราง 16 (ต่อ)

วัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย	ค่าเฉลี่ยสภาพ ปัจจุบัน (D)	ค่าเฉลี่ยสภาพ ที่พึงประสงค์ (I)	PNI (modified)	ลำดับความ ต้องการ จำเป็น
3. กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนมีการจัดตั้งศูนย์วิชาการเพื่อประสานการและดำเนินงานกิจกรรมอื่นๆ	3.28	4.27	0.302	7
4. กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนพัฒนาบุคลากรด้านวิชาการในทุกกลุ่มประสบการณ์ต่างๆ	3.27	4.32	0.321	2
5. กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนประเมินและรายงานผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปี	3.41	4.43	0.299	8
6. กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนร่วมมือกันดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนภายในกลุ่มเครือข่าย	3.38	4.45	0.317	3
7. กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนกำหนดแนวทางปฏิบัติเพื่อพัฒนาโรงเรียนและรักษามาตรฐานของโรงเรียนภายในกลุ่ม	3.46	4.52	0.306	6
8. กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนมีการพิจารณาเรื่องอื่นๆที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน	3.25	4.25	0.308	4
9. กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนมีการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหา และความต้องการของโรงเรียน	3.22	4.3	0.335	1

จากตาราง 16 พบว่า ด้านวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่มีความสำคัญต่อการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ เรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด 4 ลำดับแรก ได้แก่ กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนมีการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการของโรงเรียน (PNI=0.335) กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนพัฒนาบุคลากรด้านวิชาการในทุกกลุ่มประสบการณ์ต่างๆ (PNI=0.321) กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนร่วมมือกันดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนภายในกลุ่มเครือข่าย (PNI=0.317) และกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนมีการพิจารณาเรื่องอื่นๆที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน (PNI=0.308)

ตาราง 17 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (PNI *modified*) และลำดับความต้องการจำเป็น ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก

การมีส่วนร่วมของสมาชิก	ค่าเฉลี่ยสภาพ ปัจจุบัน (D)	ค่าเฉลี่ยสภาพ ที่พึงประสงค์ (I)	PNI (<i>modified</i>)	ลำดับความ ต้องการ จำเป็น
1. สมาชิกเครือข่ายร่วมกันศึกษาปัญหา สาเหตุปัญหา และสร้างรูปแบบการพัฒนา กิจกรรมเพื่อแก้ไขและลดปัญหา	3.16	4.26	0.348	5
2. สมาชิกเครือข่ายร่วมตัดสินใจเพื่อใช้ ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เกิดผลประโยชน์ ระหว่างโรงเรียนในกลุ่มเครือข่าย	3.02	4.39	0.454	1
3. สมาชิกเครือข่ายร่วมริเริ่มดำเนินการ พัฒนากลุ่มโรงเรียนเครือข่าย และปฏิบัติให้ บรรลุเป้าหมาย	3.34	4.34	0.299	7
4. สมาชิกเครือข่ายร่วมนำทางความคิด และกระตุ้นสมาชิกให้เห็นความสำคัญของ กิจกรรมที่ทำ	3.05	4.23	0.387	2
5. สมาชิกเครือข่ายร่วมเป็นกรรมการและ ร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มโรงเรียนเครือข่าย ประจำปี	3.56	4.44	0.247	9
6. สมาชิกเครือข่ายร่วมชักชวนแนะนำให้ ผู้อื่นเห็นประโยชน์ที่ได้รับของโรงเรียนภายใน กลุ่มเครือข่าย	3.11	4.17	0.340	6
7. สมาชิกเครือข่ายร่วมประสานงานกับ หน่วยงาน องค์กร หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง	3.38	4.33	0.281	8
8. สมาชิกเครือข่ายร่วมแรงร่วมใจเข้าร่วม ดำเนินงานกิจกรรมและร่วมสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ	3.04	4.12	0.355	4
9. สมาชิกเครือข่ายร่วมควบคุมติดตาม ประเมินผลโครงการ กิจกรรมของโรงเรียน ในกลุ่มเครือข่าย	3.24	4.43	0.367	3

จากตาราง 17 พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกที่มีความสำคัญต่อการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ เรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นจากมากที่น้อยที่สุด 4 ลำดับแรก ได้แก่ สมาชิกเครือข่ายร่วมตัดสินใจเพื่อใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เกิดผลประโยชน์ระหว่างโรงเรียนในกลุ่มเครือข่าย (PNI=0.454) สมาชิกเครือข่ายร่วมนำทางความคิด และกระตุ้นสมาชิกให้เห็นความสำคัญของกิจกรรมที่ทำ (PNI=0.387) สมาชิกเครือข่ายร่วมควบคุมติดตามประเมินผลโครงการ กิจกรรมของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่าย (PNI=0.367) และสมาชิกเครือข่ายร่วมแรงร่วมใจเข้าร่วมดำเนินงานกิจกรรมและร่วมสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ (PNI=0.355)

ตาราง 18 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (PNI *modified*) และลำดับความต้องการจำเป็นด้านสมาชิกเครือข่าย

สมาชิกเครือข่าย	ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน (D)	ค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์ (I)	PNI (<i>modified</i>)	ลำดับความต้องการ จำเป็น
1. กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนมีกฎระเบียบกติกา หรือข้อบังคับสำหรับสมาชิกเครือข่าย	3.5	4.48	0.280	1
2. กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนมีการกำหนดบทบาทการดำเนินงานของสมาชิกเครือข่ายอย่างชัดเจนและปฏิบัติตามบทบาทได้	3.56	4.35	0.222	5
3. สมาชิกกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนมีอิสระและเอกภาพเท่าเทียมกันในการบริหารเครือข่าย	3.3	4.11	0.245	4
4. กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนมีสมาชิกที่เป็นกรรมการจากภายนอกที่มีความรู้ความสามารถเป็นที่ปรึกษาเครือข่าย	3.2	4.07	0.272	2
5. สมาชิกเครือข่ายมีความสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน	3.27	4.13	0.263	3

จากตาราง 18 พบว่า ด้านสมาชิกเครือข่ายที่มีความสำคัญต่อการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ เรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นจากมากที่น้อยที่สุด 4 ลำดับแรก ได้แก่ กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนมีกฎระเบียบ กติกา หรือข้อบังคับสำหรับสมาชิกเครือข่าย (PNI=0.280) กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนมี

สมาชิกที่เป็นกรรมการจากภายนอกที่มีความรู้ความสามารถเป็นที่ปรึกษาเครือข่าย (PNI=0.272)
สมาชิกเครือข่ายมีความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนกลุ่มโรงเรียนเครือข่าย
ประจำปี (PNI=0.263) และสมาชิกกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนมีอิสระและเอกภาพเท่าเทียมกันในการ
บริหารเครือข่าย (PNI=0.245)

ตาราง 19 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน
ขนาดเล็ก ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (PNI *modified*) และลำดับความ
ต้องการจำเป็นด้านภาวะผู้นำของผู้ประสานงานเครือข่าย

ภาวะผู้นำของผู้ประสานงานเครือข่าย	ค่าเฉลี่ยสภาพ ปัจจุบัน (D)	ค่าเฉลี่ยสภาพ ที่พึงประสงค์ (I)	PNI (<i>modified</i>)	ลำดับความ ต้องการ จำเป็น
1. ผู้ประสานงานเครือข่ายประสานให้เกิด กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ พัฒนา คุณภาพ และบุคลากร ทั้งภายในและ ภายนอกเครือข่าย	3.52	4.45	0.264	7
2. ผู้ประสานงานเครือข่ายเป็นผู้ทำให้เกิด การเปลี่ยนแปลงเชิงสร้างสรรค์	3.32	4.4	0.325	3
3. ผู้ประสานงานเครือข่ายยึดหลักการ สำคัญของกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายเป็น แนวทางปฏิบัติ	3.48	4.45	0.279	6
4. ผู้ประสานงานเครือข่ายทำให้เกิดการ สร้างผู้นำทางวิชาการภายในกลุ่ม เครือข่ายโรงเรียน	3.32	4.45	0.340	2
5. ผู้ประสานงานเครือข่ายเป็นที่ยอมรับ มีมนุษยสัมพันธ์ สามัคคีกลมเกลียวกับ สมาชิกภายในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน	3.29	4.58	0.392	1
6. ผู้ประสานงานเครือข่ายมีความ รับผิดชอบและอำนวยความสะดวกแก่ สมาชิกภายในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน	3.5	4.57	0.306	5

ตาราง 19 (ต่อ)

ภาวะผู้นำของผู้ประสานงานเครือข่าย	ค่าเฉลี่ยสภาพ ปัจจุบัน (D)	ค่าเฉลี่ยสภาพ ที่พึงประสงค์ (I)	PNI (modified)	ลำดับความ ต้องการ จำเป็น
7. ผู้ประสานงานเครือข่ายมีทักษะในการสื่อสาร แก้ปัญหาเฉพาะหน้า มุ่งมั่น รักรงาน พัฒนาตนเอง และเป็นแบบอย่างที่ดี	3.46	4.56	0.318	4
8. ผู้ประสานงานเครือข่ายมีการวางแผน และหาวิธีจะได้รับความร่วมมือจาก ทีมงาน	3.57	4.25	0.190	9
9. ผู้ประสานงานเครือข่ายมีการ ผลัดเปลี่ยนการทำงานที่	3.44	4.34	0.262	8

จากตาราง 19 พบว่า ด้านภาวะผู้นำของผู้ประสานงานเครือข่ายที่มีความสำคัญต่อการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ เรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด 4ลำดับแรก ได้แก่ ผู้ประสานงานเครือข่ายเป็นที่ยอมรับ มีมนุษยสัมพันธ์ สามัคคีกลมเกลียวกับสมาชิกภายในกลุ่ม เครือข่ายโรงเรียน (PNI=0.392) ผู้ประสานงานเครือข่ายทำให้เกิดการสร้างผู้นำทางวิชาการภายใน กลุ่มเครือข่ายโรงเรียน (PNI=0.340) ผู้ประสานงานเครือข่ายเป็นผู้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิง สร้างสรรค์ (PNI=0.325) และผู้ประสานงานเครือข่ายมีทักษะในการสื่อสาร แก้ปัญหาเฉพาะหน้า มุ่งมั่น รักรงาน พัฒนาตนเอง และเป็นแบบอย่างที่ดี (PNI=0.318)

ตาราง 20 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (PNI *modified*) และลำดับความต้องการจำเป็นด้านกิจกรรมที่ทำร่วมกัน

กิจกรรมที่ทำร่วมกัน	ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน (D)	ค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์ (I)	PNI (<i>modified</i>)	ลำดับความต้องการจำเป็น
1. กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนร่วมดำเนินการกิจกรรมต่างๆด้านวิชาการ เช่น การอบรมสัมมนา ศึกษาดูงาน นิทรรศการ ฯลฯ	3.91	4.48	0.146	5
2. กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนร่วมดำเนินการด้านการบริหารจัดการ เช่น การจัดทำสารสนเทศ การวางแผนยุทธศาสตร์ ฯลฯ	3.62	4.49	0.240	3
3. กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนร่วมดำเนินการกิจกรรมด้านนันทนาการ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	3.55	4.51	0.270	2
4. กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนร่วมดำเนินการกิจกรรมด้านบุคลากรและกิจกรรมด้านนักเรียน	3.56	4.54	0.275	1
5. กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนร่วมดำเนินการกิจกรรมประชุม และร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้	3.74	4.55	0.217	4

จากตาราง 20 พบว่า ด้านกิจกรรมที่ทำร่วมกันที่มีความสำคัญต่อการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ เรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นจากมากที่สุ่ไปหาน้อยที่สุด 4 ลำดับแรก ได้แก่ กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนร่วมดำเนินการกิจกรรมด้านบุคลากรและกิจกรรมด้านนักเรียน (PNI=0.275) กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนร่วมดำเนินการกิจกรรมด้านนันทนาการ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (PNI=0.270) กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนร่วมดำเนินการด้านการบริหารจัดการ เช่น การจัดทำสารสนเทศ การวางแผนยุทธศาสตร์ ฯลฯ (PNI=0.240) และกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนร่วมดำเนินการกิจกรรมประชุม และร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (PNI=0.217)

ตอนที่ 2 การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก
จากการศึกษาโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice)

จากผลการศึกษาโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ในการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นประธานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนและเลขานุการกลุ่มเครือข่าย จำนวน 3 โรงเรียนจาก 3 กลุ่มเครือข่าย จำนวน 6 คน โดยใช้องค์ประกอบและตัวชี้วัดที่มีค่าลำดับความต้องการจำเป็นมากเป็นแนวทางในการสัมภาษณ์ ซึ่งได้ข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สรุปดังนี้

1. กลุ่มเครือข่ายที่ 1 ที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ด้านการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน คือ โรงเรียนบ้านสงเปลือยดงสามสิบ ศูนย์เครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพเสมอภาคสูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์แนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1 คือ ประธานกลุ่มเครือข่าย คนที่ 2 เลขานุการกลุ่มเครือข่าย ผู้วิจัยสามารถสรุปแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนจากบทสัมภาษณ์ได้ ดังนี้

1.1 องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก

แนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนการมีส่วนร่วมของสมาชิก
ดังนี้

1.1.1 สมาชิกเครือข่ายร่วมตัดสินใจเพื่อใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เกิดผลประโยชน์ระหว่างโรงเรียนในกลุ่มเครือข่าย

“...จัดประชุมระดมความคิดเห็นระหว่างโรงเรียนในกลุ่มเครือข่าย เพื่อหาแนวทางร่วมกันในการจัดระบบการบริหารและการดำเนินงาน การพัฒนาเครือข่ายและการประเมินการดำเนินงานของกลุ่มเครือข่าย...”

(คนที่ 1 ประธานเครือข่ายที่ 1. 29 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

“...การพัฒนาระบบสารสนเทศการควบคุมดูแลรักษา การจำหน่ายพัสดุการดำเนินการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน...”

(คนที่ 2 เลขานุการเครือข่ายที่ 1. 29 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

1.1.2 สมาชิกเครือข่ายมีส่วนร่วมเป็นผู้นำทางความคิด และกระตุ้นสมาชิกให้เห็นความสำคัญของกิจกรรมที่ทำ

“...จัดประชุมผู้ปกครอง คนในชุมชน ตลอดจนคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อร่วมกันหาแนวทางร่วมกันจัดระบบการบริหารและพัฒนาเครือข่าย การประสานงาน การพัฒนาเครือข่ายการศึกษา...”

(คนที่ 1 ประธานเครือข่ายที่ 1. 29 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

“...เชิญชวนเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายตลอดจนผู้ที่สนใจหรือเต็มใจ เข้ามาช่วยดำเนินการ พัฒากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนและพัฒนากิจกรรมของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน...”

(คนที่ 2 เลขานุการเครือข่ายที่ 1. 29 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

1.1.3 สมาชิกเครือข่ายมีส่วนร่วมควบคุมติดตามประเมินผลโครงการ กิจกรรมของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่าย

“...ประชุมบุคลากรในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน และมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบในการประเมิน โครงการและกิจกรรมของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน...”

(คนที่ 1 ประธานเครือข่ายที่ 1. 29 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

“...เชิญชวนเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายตลอดจนผู้ที่สนใจหรือเต็มใจ เข้ามาช่วยประเมินโครงการ และกิจกรรมที่ทางกลุ่มเครือข่ายจัดขึ้น...”

(คนที่ 2 เลขานุการเครือข่ายที่ 1. 29 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

1.1.4 สมาชิกเครือข่ายมีส่วนร่วมแรงร่วมใจเข้าร่วมดำเนินงานกิจกรรม และร่วมสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ

“...โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายร่วมกับชุมชนในสนับสนุน วัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ การใช้และการ รักษาวัสดุ อุปกรณ์ต่างๆร่วมกัน...”

(คนที่ 1 ประธานเครือข่ายที่ 1. 29 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

“...โรงเรียนร่วมกับชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานอื่นๆในสนับสนุน กิจกรรม การใช้และการรักษาวัสดุ อุปกรณ์ต่างๆร่วมกัน...”

(คนที่ 2 เลขานุการเครือข่ายที่ 1. 29 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

สรุปด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกของศูนย์เครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพเสมอภาค ฝากได้ดังนี้

1. จัดประชุมระดมความคิดเห็นระหว่างโรงเรียนในกลุ่มเครือข่าย เพื่อหา แนวทางร่วมกันในการจัดระบบการบริหารและการดำเนินงาน การพัฒนาเครือข่ายและการประเมิน การดำเนินงานของกลุ่มเครือข่าย
2. ประสานความร่วมมือกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นในการจัดระบบการบริหารและการดำเนินงาน การพัฒนาเครือข่ายและการประเมินการ ดำเนินงานของกลุ่มเครือข่าย
3. จัดประชุมผู้ปกครอง คนในชุมชน ตลอดจนคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อ ร่วมกันหาแนวทางร่วมกันจัดระบบการบริหารและพัฒนาเครือข่าย การประสานงาน การพัฒนา เครือข่ายการศึกษา

4. เชิญชวนเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายตลอดจนผู้ที่สนใจหรือเต็มใจ เข้ามาช่วย
ดำเนินการพัฒนาในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนและพัฒนากิจกรรมของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน
5. ประชุมบุคลากรในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน และมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบ
ในการประเมินโครงการและกิจกรรมของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน
6. เชิญชวนเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายตลอดจนผู้ที่สนใจหรือเต็มใจ เข้ามาช่วย
ประเมินโครงการและกิจกรรมที่ทางกลุ่มเครือข่ายจัดขึ้น
7. โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายร่วมกับชุมชนในสนับสนุน วัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ
การใช้และการรักษาวัสดุ อุปกรณ์ต่างๆร่วมกัน
8. โรงเรียนร่วมกับชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานอื่นๆใน
สนับสนุนกิจกรรม การใช้และการรักษาวัสดุ อุปกรณ์ต่างๆร่วมกัน

1.2 องค์ประกอบด้านวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย

แนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนด้านวัตถุประสงค์หรือ
เป้าหมาย ดังนี้

1.2.1 กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนมีการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์สภาพ
ปัจจุบันปัญหา และความต้องการของโรงเรียนภายในกลุ่มเครือข่าย

“...จัดประชุมระดมความคิดเห็นระหว่างโรงเรียนในกลุ่มเครือข่าย และระหว่างโรงเรียนกับ
ชุมชน และคณะกรรมการสถานศึกษา...”

(คนที่ 1 ประธานเครือข่ายที่ 1. 29 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

“...กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนจัดประชุมเสวนาเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันปัญหา และความต้องการ
ของโรงเรียนภายในกลุ่มเครือข่าย...”

(คนที่ 2 เลขานุการเครือข่ายที่ 1. 29 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

1.2.2 กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนพัฒนาบุคลากรด้านวิชาการในทุกกลุ่ม
ประสบการณ์ต่างๆ

“...กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนจัดประชุมเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านวิชาการโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม
สัมพันธ์...”

(คนที่ 1 ประธานเครือข่ายที่ 1. 29 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

“...จัดกิจกรรมศึกษาดูงานเครือข่ายโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จในด้านวิชาการและมีวิธีปฏิบัติ
ที่เป็นเลิศ...”

(คนที่ 2 เลขานุการเครือข่ายที่ 1. 29 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

1.2.3 กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนร่วมมือกันดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนภายในกลุ่มเครือข่าย

“...สร้างวัตถุประสงค์และวิสัยทัศน์เครือข่ายให้เป็นรูปธรรมและมีขั้นตอนการดำเนินงานที่ชัดเจน...”

(คนที่ 1 ประธานเครือข่ายที่ 1. 29 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

“...จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันกับกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนในพื้นที่เพื่อสร้างแนวทางการวางแผนและส่งเสริมความเข้มแข็งทางวิชาการ...”

(คนที่ 2 เลขานุการเครือข่ายที่ 1. 29 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

1.2.4 กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนมีการพิจารณาเรื่องอื่นๆที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน

“...จัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากสมาชิกในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน...”

(คนที่ 1 ประธานเครือข่ายที่ 1. 29 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

“...จัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากบุคคลทั้งภายในกลุ่มเครือข่ายและจากภายนอกกลุ่มเครือข่าย...”

(คนที่ 2 เลขานุการเครือข่ายที่ 1. 29 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

สรุปด้านวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของศูนย์เครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพสอ
พลอผาสก ได้ดังนี้

1. กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนมีการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของโรงเรียนภายในกลุ่มเครือข่าย
2. กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนจัดประชุมเสวนาเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันปัญหา และความต้องการของโรงเรียนภายในกลุ่มเครือข่าย
3. กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนจัดประชุมเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านวิชาการ โดยใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์
4. จัดกิจกรรมศึกษาดูงานเครือข่ายโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จในด้าน วิชาการและมีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ
5. สร้างวัตถุประสงค์และวิสัยทัศน์เครือข่ายให้เป็นรูปธรรมและมีขั้นตอน การดำเนินงานที่ชัดเจน
6. จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันกับกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนในพื้นที่ เพื่อสร้างแนวทางการวางแผนและส่งเสริมความเข้มแข็งทางวิชาการ
7. จัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากสมาชิกในกลุ่ม เครือข่ายโรงเรียน

8. จัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากบุคคลทั้งภายในกลุ่มเครือข่ายและจากภายนอกกลุ่มเครือข่าย

1.3 องค์ประกอบด้านภาวะผู้นำของผู้ประสานงานเครือข่าย

แนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนด้านภาวะผู้นำของผู้ประสานงานเครือข่ายดังนี้

1.3.1 ผู้ประสานงานเครือข่ายเป็นที่ยอมรับ มีมนุษยสัมพันธ์ สามัคคี กลมเกลียวกับสมาชิกภายในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน

“...ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงาน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและเป็นแบบอย่างที่ดีแก่สมาชิกและผู้ได้บังคับบัญชา...”

(คนที่ 1 ประธานเครือข่ายที่ 1. 29 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

“...ต้องให้เกียรติและยอมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกและต้องเป็นผู้นำในทุกๆด้าน โดยเฉพาะด้านวิชาการ กระตุ้นและให้กำลังใจแก่สมาชิกเครือข่าย...”

(คนที่ 2 เลขานุการเครือข่ายที่ 1. 29 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

1.3.2 ผู้ประสานงานเครือข่ายทำให้เกิดการสร้างผู้นำทางวิชาการภายในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน

“...ประสานงานร่วมกับสถาบันต่างๆ เช่น มหาวิทยาลัย โรงเรียนดีเด่นต่างๆเป็นต้นเพื่อขอความร่วมมือในการพัฒนาด้านวิชาการของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน...”

(คนที่ 1 ประธานเครือข่ายที่ 1. 29 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

“...จัดรวมกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนในพื้นที่เดียวกันเพื่อร่วมกันพัฒนาหลักสูตร จัดกระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน...”

(คนที่ 2 เลขานุการเครือข่ายที่ 1. 29 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

1.3.3 ผู้ประสานงานเครือข่ายเป็นผู้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างสร้างสรรค์

“...มีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การวางแผนงานและส่งเสริมความเข้มแข็งทางวิชาการ และด้านอื่นๆเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง...”

(คนที่ 1 ประธานเครือข่ายที่ 1. 29 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

“...ให้ความสำคัญกับการบริหารงาน มีการกระจายอำนาจการบริหารงานเปิดโอกาสให้สมาชิกได้แสดงความคิดเห็นเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง...”

(คนที่ 2 เลขานุการเครือข่ายที่ 1. 29 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

1.3.4 ผู้ประสานงานเครือข่ายมีทักษะในการสื่อสาร แก้ปัญหาเฉพาะหน้า มุ่งมั่น รักรงาน พัฒนาตนเอง และเป็นแบบอย่างที่ดี

“...จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนในพื้นที่ เพื่อพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน...”

(คนที่ 1 ประธานเครือข่ายที่ 1. 29 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

“...ประสานงานกับกลุ่มเครือข่ายการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานการศึกษาอื่นๆ...”

(คนที่ 2 เลขานุการเครือข่ายที่ 1. 29 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

สรุปด้านภาวะผู้นำของผู้ประสานงานเครือข่ายของศูนย์เครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพเสมอภาคได้ดังนี้

1. ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงาน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและเป็นแบบอย่างที่ดีแก่สมาชิกและผู้ใต้บังคับบัญชา
2. ต้องให้เกียรติและยอมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกและต้องเป็นผู้นำในทุกๆด้านโดยเฉพาะด้านวิชาการ กระตุ้นและให้กำลังใจแก่สมาชิกเครือข่าย
3. ประสานงานร่วมกับสถาบันต่างๆ เช่น มหาวิทยาลัย โรงเรียนดีเด่นต่างๆเป็นต้นเพื่อขอความร่วมมือในการพัฒนาด้านวิชาการของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน
4. จัดรวมกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนในพื้นที่เดียวกันเพื่อร่วมกันพัฒนาหลักสูตร จัดกระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน
5. มีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การวางแผนงานและส่งเสริมความเข้มแข็งทางวิชาการ และด้านอื่นๆเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง
6. ให้ความสำคัญกับการบริหารงาน มีการกระจายอำนาจการบริหารงาน เปิดโอกาสให้สมาชิกได้แสดงความคิดเห็นเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง
7. จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนในพื้นที่ เพื่อพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน
8. ประสานงานกับกลุ่มเครือข่ายการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานการศึกษาอื่นๆ

1.4 องค์ประกอบด้านสมาชิกเครือข่าย

แนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนด้านสมาชิกเครือข่าย ดังนี้

1.4.1 กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนมีกฎระเบียบ กติกา หรือข้อบังคับสำหรับสมาชิกเครือข่าย

“...จัดกิจกรรมในการยกย่องเชิดชูสมาชิกเครือข่าย ที่มีผลการปฏิบัติงานดีเด่นในหลายๆด้าน...”

(คนที่ 1 ประธานเครือข่ายที่ 1. 29 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

“...จัดตั้งครูแกนนำเพื่อสร้างสมาชิกเครือข่ายในการทำงานให้มีประสิทธิภาพ และประสบผลสำเร็จ...”

(คนที่ 2 เลขานุการเครือข่ายที่ 1. 29 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

1.4.2 กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนมีสมาชิกที่เป็นกรรมการจากภายนอกที่มีความรู้ความสามารถเป็นที่ปรึกษาเครือข่าย

“...เชิญชวนเปิดโอกาสให้ทุกฝ่าย ตลอดจนผู้ที่มีความรู้ความสามารถผู้ที่สนใจหรือเต็มใจเข้ามาช่วยในการพัฒนา...”

(คนที่ 1 ประธานเครือข่ายที่ 1. 29 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

“...เปิดโอกาสให้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถ ผู้ทรงคุณวุฒิเข้ามาช่วยในการพัฒนากลุ่มเครือข่าย...”

(คนที่ 2 เลขานุการเครือข่ายที่ 1. 29 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

1.4.3 สมาชิกเครือข่ายมีความสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน

“...เปิดโอกาสให้สมาชิกเครือข่ายมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนในหลากหลายด้าน...”

(คนที่ 1 ประธานเครือข่ายที่ 1. 29 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

“...ส่งเสริมสนับสนุนสมาชิกเครือข่ายได้เข้ามามีบทบาทในการดำเนินงานของกลุ่มเครือข่ายอย่างเต็มที่...”

(คนที่ 2 เลขานุการเครือข่ายที่ 1. 29 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

1.4.4 สมาชิกเครือข่ายมีอิสระและเอกภาพเท่าเทียมกันในการบริหารเครือข่าย

“...ส่งเสริมสนับสนุนให้สมาชิกเครือข่ายมีทักษะในการคิดวิเคราะห์ในการดำเนินงาน มีการสร้างแรงจูงใจ และให้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการทำงานของสมาชิกเครือข่าย...”

(คนที่ 1 ประธานเครือข่ายที่ 1. 29 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

“...ส่งเสริมสนับสนุนสมาชิกเครือข่ายให้มีทักษะกระบวนการคิด ให้สมาชิกเครือข่ายได้มีการนำเสนอผลงานในด้านต่างๆ...”

(คนที่ 2 เลขานุการเครือข่ายที่ 1. 29 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

สรุปด้านสมาชิกเครือข่ายของศูนย์เครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพเสมอภาค
ได้ดังนี้

1. จัดกิจกรรมในการยกย่องเชิดชูสมาชิกเครือข่าย ที่มีผลการปฏิบัติงานดีเด่นในหลายๆด้าน
2. จัดตั้งครูแกนนำเพื่อสร้างสมาชิกเครือข่ายในการทำงานให้มีประสิทธิภาพ และประสบผลสำเร็จ
3. เชิญชวนเปิดโอกาสให้ทุกฝ่าย ตลอดจนผู้ที่มีความรู้ความสามารถผู้ที่สนใจหรือเต็มใจ เข้ามาช่วยในการพัฒนา
4. เปิดโอกาสให้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถ ผู้ทรงคุณวุฒิเข้ามาช่วยในการพัฒนากลุ่มเครือข่าย
5. เปิดโอกาสให้สมาชิกเครือข่ายมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนในหลากหลายด้าน
6. ส่งเสริมสนับสนุนสมาชิกเครือข่ายได้เข้ามามีบทบาทในการดำเนินงานของกลุ่มเครือข่ายอย่างเต็มที่
7. ส่งเสริมสนับสนุนให้สมาชิกเครือข่ายมีทักษะในการคิดวิเคราะห์ในการดำเนินงาน มีการสร้างแรงจูงใจ และให้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการทำงานของสมาชิกเครือข่าย
8. ส่งเสริมสนับสนุนสมาชิกเครือข่ายให้มีทักษะกระบวนการคิด ให้สมาชิกเครือข่ายได้มีการนำเสนอผลงานในด้านต่างๆ

1.5 องค์ประกอบด้านกิจกรรมที่ทำร่วมกัน
แนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนด้านกิจกรรมที่ทำร่วมกัน

ดังนี้

1.5.1 กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนร่วมดำเนินงานกิจกรรมด้านบุคลากรและ
กิจกรรมด้านนักเรียน

“...จัดประชุมครู ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียนเพื่อหาข้อตกลงและแนวทางร่วมกันในการ
จัดกิจกรรมโดยเน้นประโยชน์สูงสุดแก่นักเรียน...”

(คนที่ 1 ประธานเครือข่ายที่ 1. 29 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

“...จัดกิจกรรมร่วมกันทั้งในด้าน วิชาการ กีฬา และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง
และเป็นประจำ...”

(คนที่ 2 เลขานุการเครือข่ายที่ 1. 29 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

1.5.2 กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนร่วมดำเนินการกิจกรรมด้านนันทนาการ
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

“...โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายมีการจัดแข่งขันกีฬากิจกรรมเข้าค่ายพักแรมของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่าย เพื่อฝึกระเบียบวินัยและการปฏิสัมพันธ์กันระหว่างนักเรียนในแต่ละโรงเรียน...”

(คนที่ 1 ประธานเครือข่ายที่ 1. 29 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

“...กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายมีการจัดกีฬากลุ่มเครือข่าย และกิจกรรมเดินทางไกล เข้าค่ายพักแรมร่วมกันระหว่างโรงเรียนในกลุ่มเครือข่าย...”

(คนที่ 2 เลขานุการเครือข่ายที่ 1. 29 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

1.5.3 กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนร่วมดำเนินการด้านการบริหารจัดการ

“...จัดทำสารสนเทศ การวางแผนยุทธศาสตร์ร่วมกันระหว่างโรงเรียนในกลุ่มเครือข่าย...”

(คนที่ 1 ประธานเครือข่ายที่ 1. 29 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

“...มีการพบปะพูดคุยทำกิจกรรมร่วมกัน มีการกระจายอำนาจและความรับผิดชอบ เพื่อให้การบริหารจัดการมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น...”

(คนที่ 2 เลขานุการเครือข่ายที่ 1. 29 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

1.5.4 กลุ่มเครือข่ายร่วมดำเนินการกิจกรรมประชุม และร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้

“...จัดประชุมร่วมกันกับกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนในพื้นที่ อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้งเพื่อร่วมหาแนวทางการประสานงาน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน...”

(คนที่ 1 ประธานเครือข่ายที่ 1. 29 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

“...จัดประชุมสัมมนาให้บุคลากรในกลุ่มเครือข่ายได้พบปะและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน...”

(คนที่ 2 เลขานุการเครือข่ายที่ 1. 29 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

สรุปด้านกิจกรรมที่ทำร่วมกันของศูนย์เครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพเสมอภาค
ผาสูก ได้ดังนี้

1. กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนร่วมดำเนินงานกิจกรรมด้านบุคลากรและกิจกรรมด้านนักเรียน
2. จัดกิจกรรมร่วมกันทั้งในด้าน วิชาการ กีฬา และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่องและเป็นประจำ
3. โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายมีการจัดแข่งขันกีฬากิจกรรมเข้าค่ายพักแรมของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่าย เพื่อฝึกระเบียบวินัยและการปฏิสัมพันธ์กันระหว่างนักเรียนในแต่ละโรงเรียน

4. กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายมีการจัดกีฬากลุ่มเครือข่าย และกิจกรรมเดินทางไกล เข้าค่ายพักแรมร่วมกันระหว่างโรงเรียนในกลุ่มเครือข่าย

5. จัดทำสารสนเทศ การวางแผนยุทธศาสตร์ร่วมกันระหว่างโรงเรียนในกลุ่มเครือข่าย

6. มีการพบปะพูดคุยทำกิจกรรมร่วมกัน มีการการกระจายอำนาจและความรับผิดชอบเพื่อให้การบริหารจัดการมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

7. จัดประชุมร่วมกันกับกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนในพื้นที่ อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้งเพื่อร่วมหาแนวทางการประสานงาน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

8. จัดประชุมสัมมนาให้บุคลากรในกลุ่มเครือข่ายได้พบปะและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

2. กลุ่มเครือข่ายที่ 2 ที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ด้านการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน คือ โรงเรียนวัดพระธาตุบังพวน กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนร่วมพัฒนา “จตุภาคี” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์แนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1 คือ ประธานกลุ่มเครือข่าย คนที่ 2 เลขาธิการกลุ่มเครือข่าย ผู้วิจัยสามารถสรุปแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนจากบทสัมภาษณ์ได้ ดังนี้

2.1 องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก

แนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก ดังนี้

2.1.1 สมาชิกเครือข่ายร่วมตัดสินใจเพื่อใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เกิดผลประโยชน์ระหว่างโรงเรียนในกลุ่มเครือข่าย

“...การพัฒนาระบบสารสนเทศการควบคุมดูแลรักษา การจำหน่ายพัสดุการดำเนินการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน...”

(คนที่ 1 ประธานเครือข่ายที่ 2. 29 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

“...ประสานความร่วมมือกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดระบบการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์กับโรงเรียน...”

(คนที่ 2 เลขาธิการเครือข่ายที่ 2. 29 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

2.1.2 สมาชิกเครือข่ายมีส่วนร่วมเป็นผู้นำทางความคิด และกระตุ้นสมาชิกให้เห็นความสำคัญของกิจกรรมที่ทำ

“...จัดประชุมผู้ปกครอง คนในชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อร่วมกันหาแนวทางการร่วมกันจัดระบบการบริหารและพัฒนาเครือข่าย...”

(คนที่ 1 ประธานเครือข่ายที่ 2. 29 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

“...เชิญชวนเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายตลอดจนผู้ที่สนใจหรือเต็มใจ เข้ามาช่วยดำเนินการ พัฒนากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนและพัฒนากิจกรรมของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน...”

(คนที่ 2 เลขานุการเครือข่ายที่ 2. 29 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

2.1.3 สมาชิกเครือข่ายมีส่วนร่วมควบคุมติดตามประเมินผลโครงการ กิจกรรมของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่าย

“...ประชุมบุคลากรในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน และมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบ...”

(คนที่ 1 ประธานเครือข่ายที่ 2. 29 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

“...เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายสามารถติดตามผลโครงการและการดำเนินงานของกลุ่มเครือข่าย โรงเรียน...”

(คนที่ 2 เลขานุการเครือข่ายที่ 2. 29 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

2.1.4 สมาชิกเครือข่ายมีส่วนร่วมแรงร่วมใจเข้าร่วมดำเนินงานกิจกรรม และร่วมสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ

“...โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายร่วมร่วมประชุมกับผู้ปกครอง และชุมชนในสนับสนุน วัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ การใช้และการรักษาวัสดุ อุปกรณ์ต่างๆร่วมกัน...”

(คนที่ 1 ประธานเครือข่ายที่ 2. 29 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

“...โรงเรียนร่วมกับชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานอื่นๆในการสนับสนุน กิจกรรม การใช้และการรักษาวัสดุ อุปกรณ์ต่างๆร่วมกัน...”

(คนที่ 2 เลขานุการเครือข่ายที่ 2. 29 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

สรุปด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนร่วมพัฒนา “จตุภาคี” ได้ดังนี้

1. โรงเรียนร่วมกับชุมชนในการใช้ การสรรหา และการรักษาทรัพยากรที่มีจำกัดร่วมกัน

2. ประสานความร่วมมือกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดระบบการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์กับโรงเรียน

3. จัดประชุมผู้ปกครอง คนในชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อร่วมกันหาแนวทางร่วมกันจัดระบบการบริหารและพัฒนาเครือข่าย

4. เชิญชวนเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายตลอดจนผู้ที่สนใจหรือเต็มใจ เข้ามาช่วยดำเนินการพัฒนากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนและพัฒนากิจกรรมของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน

5. ประชุมบุคลากรในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน และมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบ

6. เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายสามารถติดตามผลโครงการและการดำเนินงานของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน

7. โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายร่วมร่วมประชุมกับผู้ปกครอง และชุมชนใน สนับสนุน วัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ การใช้และการรักษาวัสดุ อุปกรณ์ต่างๆร่วมกัน

8. โรงเรียนร่วมกับชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานอื่นๆ ในการสนับสนุนกิจกรรม การใช้และการรักษาวัสดุ อุปกรณ์ต่างๆร่วมกัน

2.2 องค์ประกอบด้านวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย

แนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนด้านวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย ดังนี้

2.2.1 กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนมีการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์สภาพ ปัจจุบันปัญหา และความต้องการของโรงเรียนภายในกลุ่มเครือข่าย

“...ประสานงานกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อการประเมินผลการปฏิบัติงาน และ วิเคราะห์ความต้องการของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่าย...”

(คนที่ 1 ประธานเครือข่ายที่ 2. 29 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

“...กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนจัดประชุมระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันปัญหา และ ความ ต้องการของโรงเรียนภายในกลุ่มเครือข่าย...”

(คนที่ 2 เลขานุการเครือข่ายที่ 2. 29 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

2.2.2 กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนพัฒนาบุคลากรด้านวิชาการในทุกกลุ่ม ประสพการณ์ต่างๆ

“...จัดประชุมเชิงปฏิบัติงานให้กับบุคลากรภายในกลุ่มเครือข่าย ได้พัฒนาตัวเองอยู่เป็นประจำ ...”

(คนที่ 1 ประธานเครือข่ายที่ 2. 29 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

“...จัดกิจกรรมศึกษาดูงานเครือข่ายโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จในด้านวิชาการและมีวิธีปฏิบัติ ที่เป็นเลิศ...”

(คนที่ 2 เลขานุการเครือข่ายที่ 2. 29 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

2.2.3 กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนร่วมมือกันดำเนินการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาของโรงเรียนภายในกลุ่มเครือข่าย

“...ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาหมั่นเวียนกันเข้าร่วมประชุมกับชุมชนเพื่อชี้แจง และทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร การจัดกระบวนการเรียนรู้ ฯลฯ...”

(คนที่ 1 ประธานเครือข่ายที่ 2. 29 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

“...จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันกับกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนในพื้นที่เพื่อสร้างแนวทางการวางแผนและส่งเสริมความเข้มแข็งทางวิชาการ...”

(คนที่ 2 เลขานุการเครือข่ายที่ 2. 29 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

2.2.4 กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนมีการพิจารณาเรื่องอื่นๆที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน

“...จัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากสมาชิกในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน...”

(คนที่ 1 ประธานเครือข่ายที่ 2. 29 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

“...จัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากบุคคลทั้งภายในกลุ่มเครือข่ายและจากภายนอกกลุ่มเครือข่าย...”

(คนที่ 2 เลขานุการเครือข่ายที่ 2. 29 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

สรุปด้านวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนร่วมพัฒนา“จุดภาคี” ได้ดังนี้

1. ประสานงานกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อการประเมินผลการปฏิบัติงาน และวิเคราะห์ความต้องการของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่าย
2. กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนจัดประชุมระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของโรงเรียนภายในกลุ่มเครือข่าย
3. จัดประชุมเชิงปฏิบัติงานให้กับบุคลากรภายในกลุ่มเครือข่าย ได้พัฒนาตัวเองอยู่เป็นประจำ
4. จัดกิจกรรมศึกษาดูงานเครือข่ายโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จในด้านวิชาการและมีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ
5. ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาหมั่นเวียนกันเข้าร่วมประชุมกับชุมชนเพื่อชี้แจงและทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร การจัดกระบวนการเรียนรู้ ฯลฯ
6. จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันกับกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนในพื้นที่เพื่อสร้างแนวทางการวางแผนและส่งเสริมความเข้มแข็งทางวิชาการ
7. จัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากสมาชิกในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน
8. จัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากบุคคลทั้งภายในกลุ่มเครือข่ายและจากภายนอกกลุ่มเครือข่าย

2.3 องค์ประกอบด้านภาวะผู้นำของผู้ประสานงานเครือข่าย
 แนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนด้านภาวะผู้นำของผู้
 ประสานงานเครือข่ายดังนี้

2.3.1 ผู้ประสานงานเครือข่ายเป็นที่ยอมรับ มีมนุษยสัมพันธ์ สามัคคี
 กลมเกลียวกับสมาชิกภายในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน

“...ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงาน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและเป็นแบบอย่างที่ดีแก่
 สมาชิกและผู้ใต้บังคับบัญชา...”

(คนที่ 1 ประธานเครือข่ายที่ 2. 29 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

“...จะต้องจัดกิจกรรมอบรมสัมมนาให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันและเชื่อมความสัมพันธ์
 ระหว่างโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน...”

(คนที่ 2 เลขานุการเครือข่ายที่ 2. 29 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

2.3.2 ผู้ประสานงานเครือข่ายทำให้เกิดการสร้างผู้นำทางวิชาการภายใน
 กลุ่มเครือข่ายโรงเรียน

“...โรงเรียนพัฒนาบุคลากรให้เป็นผู้จัดการความรู้ (Knowledge Management : KM)
 สามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้และจัดเก็บความรู้อย่างเป็นระบบ...”

(คนที่ 1 ประธานเครือข่ายที่ 2. 29 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

“...กลุ่มเครือข่ายมีการจัดระบบการส่งเสริมและพัฒนาครูให้มีศักยภาพ ให้เป็นผู้นำทางด้าน
 วิชาการ สามารถจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ...”

(คนที่ 2 เลขานุการเครือข่ายที่ 2. 29 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

2.3.3 ผู้ประสานงานเครือข่ายเป็นผู้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่าง
 สร้างสรรค์

“...มีการวิจัย การวางแผนงานและส่งเสริมความเข้มแข็งทางวิชาการ และด้านอื่นๆเพื่อ
 นำไปสู่การเปลี่ยนแปลง...”

(คนที่ 1 ประธานเครือข่ายที่ 2. 29 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

“...กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนหาแนวร่วมเพื่อแสวงหาแนวคิด ยุทธศาสตร์ วิธีการและนวัตกรรม
 ต่างๆมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา...”

(คนที่ 2 เลขานุการเครือข่ายที่ 2. 29 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

2.3.4 ผู้ประสานงานเครือข่ายมีทักษะในการสื่อสาร แก้ปัญหาเฉพาะหน้า มุ่งมั่น รักรงาน พัฒนาตนเอง และเป็นแบบอย่างที่ดี

“...ศึกษาข้อมูลของโรงเรียนและบุคลากรภายในโรงเรียนและวิเคราะห์เพื่อศึกษาผลการดำเนินงาน เพื่อพัฒนาปรับปรุงอย่างเป็นธรรมและต่อเนื่อง...”

(คนที่ 1 ประธานเครือข่ายที่ 2. 29 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

“...ประสานงานความช่วยเหลือกับกลุ่มเครือข่ายการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานการศึกษาอื่นๆ...”

(คนที่ 2 เลขานุการเครือข่ายที่ 2. 29 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

สรุปด้านภาวะผู้นำของผู้ประสานงานของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนร่วมพัฒนา “จิตสุภา” ได้ดังนี้

1. ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงาน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและเป็นแบบอย่างที่ดีแก่สมาชิกและผู้ใต้บังคับบัญชา
2. จะต้องจัดกิจกรรมอบรมสัมมนาให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันและเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน
3. โรงเรียนพัฒนาบุคลากรให้เป็นผู้จัดการความรู้ (Knowledge Management : KM) สามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้และจัดเก็บความรู้อย่างเป็นระบบ
4. กลุ่มเครือข่ายมีการจัดระบบการส่งเสริมและพัฒนาครูให้มีศักยภาพให้เป็นผู้นำทางด้านวิชาการ สามารถจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
5. มีการวิจัย การวางแผนงานและส่งเสริมความเข้มแข็งทางวิชาการและด้านอื่นๆ เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง
6. กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนหาแนวร่วมเพื่อแสวงหาแนวคิด ยุทธศาสตร์วิธีการและนวัตกรรมต่างๆมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา
7. ศึกษาข้อมูลของโรงเรียนและบุคลากรภายในโรงเรียนและวิเคราะห์เพื่อศึกษาผลการดำเนินงาน เพื่อพัฒนาปรับปรุงอย่างเป็นธรรมและต่อเนื่อง
8. ประสานงานความช่วยเหลือกับกลุ่มเครือข่ายการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานการศึกษาอื่นๆ

2.4 องค์ประกอบด้านสมาชิกเครือข่าย

แนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนด้านสมาชิกเครือข่าย ดังนี้

2.4.1 กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนมีกฎระเบียบ กติกา หรือข้อบังคับสำหรับสมาชิกเครือข่าย

“...จัดกิจกรรมในการยกย่องเชิดชูสมาชิกเครือข่าย ที่มีผลการปฏิบัติงานดีเด่นในหลายๆ ด้าน เป็นประจำทุกๆ ปี...”

(คนที่ 1 ประธานเครือข่ายที่ 2. 29 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

“...จัดตั้งครูแกนนำเพื่อสร้างสมาชิกเครือข่ายในการทำงานให้มีประสิทธิภาพและประสบผลสำเร็จ...”

(คนที่ 2 เลขานุการเครือข่ายที่ 2. 29 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

2.4.2 กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนมีสมาชิกที่เป็นกรรมการจากภายนอกที่มีความรู้ความสามารถเป็นที่ปรึกษาเครือข่าย

“...เปิดโอกาสให้ทุกฝ่าย ตลอดจนผู้ที่มีความรู้ความสามารถผู้ เข้ามาช่วยในการพัฒนากลุ่มเครือข่าย...”

(คนที่ 1 ประธานเครือข่ายที่ 2. 29 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

“...เปิดโอกาสให้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถ ผู้ทรงคุณวุฒิเข้ามาช่วยในการพัฒนากลุ่มเครือข่าย...”

(คนที่ 2 เลขานุการเครือข่ายที่ 2. 29 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

2.4.3 สมาชิกเครือข่ายมีความสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน

“...เปิดโอกาสให้สมาชิกเครือข่ายมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนในหลากหลายด้าน...”

(คนที่ 1 ประธานเครือข่ายที่ 2. 29 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

“...ส่งเสริมสนับสนุนสมาชิกเครือข่ายได้เข้ามามีบทบาทในการดำเนินงานของกลุ่มเครือข่ายอย่างเต็มที่...”

(คนที่ 2 เลขานุการเครือข่ายที่ 2. 29 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

2.4.4 สมาชิกเครือข่ายมีอิสระและเอกภาพเท่าเทียมกันในการบริหารเครือข่าย

“...กลุ่มเครือข่ายมีการกระจายอำนาจการดำเนินงานอย่างทั่วถึง และเท่าเทียมให้สามารถทำงานได้อย่างเต็มที่...”

(คนที่ 1 ประธานเครือข่ายที่ 2. 29 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

“...ส่งเสริมสนับสนุนสมาชิกเครือข่ายให้มีทักษะกระบวนการคิด ให้สมาชิกเครือข่ายได้มีการนำเสนอผลงานในด้านต่างๆ...”

(คนที่ 2 เลขานุการเครือข่ายที่ 2. 29 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

สรุปด้านสมาชิกเครือข่ายของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนร่วมพัฒนา “จตุภาคี”
ได้ดังนี้

1. จัดกิจกรรมในการยกย่องเชิดชูสมาชิกเครือข่าย ที่มีผลการปฏิบัติงานดีเด่นในหลายๆด้านเป็นประจำทุกๆปี
2. จัดตั้งครูแกนนำเพื่อสร้างสมาชิกเครือข่ายในการทำงานให้มีประสิทธิภาพและประสบผลสำเร็จ
3. เปิดโอกาสให้ทุกฝ่าย ตลอดจนผู้ที่มีความรู้ความสามารถผู้ เข้ามาช่วยในการพัฒนากลุ่มเครือข่าย
4. เปิดโอกาสให้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถ ผู้ทรงคุณวุฒิเข้ามาช่วยในการพัฒนากลุ่มเครือข่าย
5. เปิดโอกาสให้สมาชิกเครือข่ายมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนในหลากหลายด้าน
6. ส่งเสริมสนับสนุนสมาชิกเครือข่ายได้เข้ามามีบทบาทในการดำเนินงานของกลุ่มเครือข่ายอย่างเต็มที่
7. กลุ่มเครือข่ายมีการกระจายอำนาจการดำเนินงานอย่างทั่วถึง และเท่าเทียมให้สามารถทำงานได้อย่างเต็มที่
8. ส่งเสริมสนับสนุนสมาชิกเครือข่ายให้มีทักษะกระบวนการคิด ให้สมาชิกเครือข่ายได้มีการนำเสนอผลงานในด้านต่างๆ

2.5 องค์ประกอบด้านกิจกรรมที่ทำร่วมกัน
แนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนด้านกิจกรรมที่ทำร่วมกัน
ดังนี้

2.5.1 กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนร่วมดำเนินงานกิจกรรมด้านบุคลากรและ
กิจกรรมด้านนักเรียน

“...จัดประชุมครู ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียนเพื่อหาข้อตกลงและแนวทางร่วมกันในการจัดกิจกรรมโดยเน้นประโยชน์สูงสุดแก่นักเรียน...”

(คนที่ 1 ประธานเครือข่ายที่ 2. 29 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

“...จัดกิจกรรมร่วมกันทั้งในด้าน วิชาการ กีฬา และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่องและเป็นประจำ...”

(คนที่ 2 เลขานุการเครือข่ายที่ 2. 29 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

2.5.2 กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนร่วมดำเนินการกิจกรรมด้านนันทนาการ
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

“...โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายมีการจัดแข่งขันกีฬากลุ่มเครือข่าย กิจกรรมเข้าค่ายพักแรมของลูกเสือเนตรนารี...”

(คนที่ 1 ประธานเครือข่ายที่ 2. 29 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

“...กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายมีการจัดกีฬากลุ่มเครือข่าย และกิจกรรมเดินทางไกล เข้าค่ายพักแรมร่วมกันระหว่างโรงเรียนในกลุ่มเครือข่าย...”

(คนที่ 2 เลขานุการเครือข่ายที่ 2. 29 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

2.5.3 กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนร่วมดำเนินการด้านการบริหารจัดการ

“...กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนร่วมกันพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ สำหรับโรงเรียนและจัดการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลการดำเนินงาน...”

(คนที่ 1 ประธานเครือข่ายที่ 2. 29 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

“...มีการพบปะพูดคุยทำกิจกรรมร่วมกัน มีการกระจายอำนาจและความรับผิดชอบ เพื่อให้การบริหารจัดการมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น...”

(คนที่ 2 เลขานุการเครือข่ายที่ 2. 29 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

2.5.4 กลุ่มเครือข่ายร่วมดำเนินการกิจกรรมประชุม และร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้

“...จัดประชุมร่วมกันกับกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนในพื้นที่ อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้งเพื่อร่วมหาแนวทางการประสานงาน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน...”

(คนที่ 1 ประธานเครือข่ายที่ 2. 29 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

“...จัดประชุมสัมมนา อบรมให้ความรู้แก่บุคลากรในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน...”

(คนที่ 2 เลขานุการเครือข่ายที่ 2. 29 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

สรุปด้านกิจกรรมที่ทำร่วมกันของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนร่วมพัฒนา “จตุภาคี” ได้ดังนี้

1. จัดประชุมครู ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียนเพื่อหาข้อตกลงและแนวทางร่วมกันในการจัดกิจกรรมโดยเน้นประโยชน์สูงสุดแก่นักเรียน
2. จัดกิจกรรมร่วมกันทั้งในด้าน วิชาการ กีฬา และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่องและเป็นประจำ
3. โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายมีการจัดแข่งขันกีฬากลุ่มเครือข่าย กิจกรรมเข้าค่ายพักแรมของลูกเสือเนตรนารี

4. กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายมีการจัดกีฬากลุ่มเครือข่าย และกิจกรรมเดินทางไกล เข้าค่ายพักแรมร่วมกันระหว่างโรงเรียนในกลุ่มเครือข่าย
5. กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนร่วมกันพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ สำหรับโรงเรียนและจัดการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลการดำเนินงาน
6. มีการพบปะพูดคุยทำกิจกรรมร่วมกัน มีการการกระจายอำนาจและความรับผิดชอบเพื่อให้การบริหารจัดการมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
7. จัดประชุมร่วมกันกับกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนในพื้นที่ อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้งเพื่อร่วมหาแนวทางการประสานงาน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน
8. จัดประชุมสัมมนา อบรมให้ความรู้แก่บุคลากรในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

3. กลุ่มเครือข่ายที่ 3 ที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ด้านการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน คือ โรงเรียนบ้านท่าโพธิ์ กลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาบึงกาฬวิศิษฐ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์แนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1 คือ ประธานกลุ่มเครือข่าย คนที่ 2 เลขานุการกลุ่มเครือข่าย ผู้วิจัยสามารถสรุปแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนจากบทสัมภาษณ์ได้ ดังนี้

3.1 องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก

แนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก ดังนี้

3.1.1 สมาชิกเครือข่ายร่วมตัดสินใจเพื่อใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เกิดผลประโยชน์ระหว่างโรงเรียนในกลุ่มเครือข่าย

“...จัดประชุมครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษาร่วมกับโรงเรียนในพื้นที่ เพื่อร่วมกันหาแนวทางในการบริหารทรัพยากรร่วมกัน...”

(คนที่ 1 ประธานเครือข่ายที่ 3. 27 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

“...การพัฒนาระบบสารสนเทศการควบคุมดูแลรักษา การจำหน่ายพัสดุการดำเนินการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน...”

(คนที่ 2 เลขานุการเครือข่ายที่ 3. 27 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

3.1.2 สมาชิกเครือข่ายมีส่วนร่วมเป็นผู้นำทางความคิด และกระตุ้นสมาชิกให้เห็นความสำคัญของกิจกรรมที่ทำ

“...จัดประชุมผู้ปกครอง คนในชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อร่วมกันหาแนวทางการร่วมกันจัดระบบการบริหารและพัฒนาเครือข่าย...”

(คนที่ 1 ประธานเครือข่ายที่ 3. 27 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

“...เชิญชวนเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายตลอดจนผู้ที่สนใจหรือเต็มใจ เข้ามาช่วยดำเนินการ พัฒนากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนและพัฒนากิจกรรมของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน...”

(คนที่ 2 เลขานุการเครือข่ายที่ 3. 27 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

3.1.3 สมาชิกเครือข่ายมีส่วนร่วมควบคุมติดตามประเมินผลโครงการ กิจกรรมของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่าย

“...ประชุมบุคลากรในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน และมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบการดำเนินงาน ของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน...”

(คนที่ 1 ประธานเครือข่ายที่ 3. 27 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

“...เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายสามารถติดตามผลโครงการและการดำเนินงานของกลุ่มเครือข่าย โรงเรียน...”

(คนที่ 2 เลขานุการเครือข่ายที่ 3. 27 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

3.1.4 สมาชิกเครือข่ายมีส่วนร่วมแรงร่วมใจเข้าร่วมดำเนินงานกิจกรรม และร่วมสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ

“...โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายร่วมร่วมประชุมกับผู้ปกครอง และชุมชนในสนับสนุน วัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ การใช้และการรักษาวัสดุ อุปกรณ์ต่างๆร่วมกัน...”

(คนที่ 1 ประธานเครือข่ายที่ 3. 27 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

“...โรงเรียนร่วมกับชุมชน จัดโครงการหรือกิจกรรมเพื่อระดมทรัพยากรต่างๆในการพัฒนา โรงเรียน...”

(คนที่ 2 เลขานุการเครือข่ายที่ 3. 27 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

สรุปด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกของกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา บึงกาฬวิศิษฐ์ ได้ดังนี้

1. จัดประชุมครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษาร่วมกับโรงเรียนใน พื้นที่ เพื่อร่วมกันหาแนวทางในการบริหารทรัพยากรร่วมกัน
2. การพัฒนาระบบสารสนเทศการควบคุมดูแลรักษา การจำหน่ายวัสดุ การดำเนินการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน
3. จัดประชุมผู้ปกครอง คนในชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อ ร่วมกันหาแนวทางร่วมกันจัดระบบการบริหารและพัฒนาเครือข่าย
4. เชิญชวนเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายตลอดจนผู้ที่สนใจหรือเต็มใจ เข้ามาช่วย ดำเนินงานการพัฒนาของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนและพัฒนากิจกรรมของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน

5. ประชุมบุคลากรในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน และมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบการดำเนินงานของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน
6. เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายสามารถติดตามผลโครงการและการดำเนินงานของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน
7. โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายร่วมประชุมกับผู้ปกครอง และชุมชนใน สนิบสนุน วัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ การใช้และการรักษาวัสดุ อุปกรณ์ต่างๆร่วมกัน
8. โรงเรียนร่วมกับชุมชน จัดโครงการหรือกิจกรรมเพื่อระดมทรัพยากร ต่างๆในการพัฒนาโรงเรียน

3.2 องค์ประกอบด้านวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย

แนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนด้านวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย ดังนี้

3.2.1 กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนมีการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์สภาพ ปัจจุบันปัญหา และความต้องการของโรงเรียนภายในกลุ่มเครือข่าย

“...กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนร่วมกับชุมชนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลและ วิเคราะห์ความต้องการเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงาน...”

(คนที่ 1 ประธานเครือข่ายที่ 3. 27 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

“...กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนจัดประชุมระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันปัญหา และ ความ ต้องการของโรงเรียนภายในกลุ่มเครือข่าย...”

(คนที่ 2 เลขานุการเครือข่ายที่ 3. 27 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

3.2.2 กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนพัฒนาบุคลากรด้านวิชาการในทุกกลุ่ม ประสพการณ์ต่างๆ

“...กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนส่งเสริมสนับสนุนการทำงานแบบมีส่วนร่วมในลักษณะการสร้าง เครือข่าย เพื่อเสริมพลังอำนาจของบุคลากรในกลุ่มเครือข่ายโดยการพัฒนาความรู้ความสามารถในทุกๆ ด้านโดยเฉพาะด้านวิชาการ...”

(คนที่ 1 ประธานเครือข่ายที่ 3. 27 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

“...จัดกิจกรรมศึกษาดูงานเครือข่ายโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จในด้านวิชาการและมีวิถีปฏิบัติ ที่เป็นเลิศ...”

(คนที่ 2 เลขานุการเครือข่ายที่ 3. 27 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

3.2.3 กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนร่วมมือกันดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนภายในกลุ่มเครือข่าย

“...ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาหมั่นเวียนกันเข้าร่วมประชุมกับชุมชนเพื่อชี้แจงและทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร การจัดกระบวนการเรียนรู้ ฯลฯ...”

(คนที่ 1 ประธานเครือข่ายที่ 3. 27 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

“...จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันกับกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนในพื้นที่ โดยสร้างพลังความร่วมมือในการพัฒนาการจัดการศึกษาทั้งบุคคลภายนอกและภายในเครือข่าย...”

(คนที่ 2 เลขานุการเครือข่ายที่ 3. 27 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

3.2.4 กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนมีการพิจารณาเรื่องอื่นๆที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน

“...จัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากสมาชิกในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน...”

(คนที่ 1 ประธานเครือข่ายที่ 3. 27 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

“...จัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากบุคคลทั้งภายในกลุ่มเครือข่ายและจากภายนอกกลุ่มเครือข่าย...”

(คนที่ 2 เลขานุการเครือข่ายที่ 3. 27 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

สรุปด้านวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา
บึงกาฬวิศิษฐ์ ได้ดังนี้

1. กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนร่วมกับชุมชนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ความต้องการเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงาน
2. กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนจัดประชุมระดมความคิดเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของโรงเรียนภายในกลุ่มเครือข่าย
3. กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนส่งเสริมสนับสนุนการทำงานแบบมีส่วนร่วมในลักษณะการสร้างเครือข่าย เพื่อเสริมพลังอำนาจของบุคลากรในกลุ่มเครือข่ายโดยการพัฒนาความรู้ความสามารถในทุกๆด้านโดยเฉพาะด้านวิชาการ
4. จัดกิจกรรมศึกษาดูงานเครือข่ายโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จในด้านวิชาการและมีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ
5. ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาหมั่นเวียนกันเข้าร่วมประชุมกับชุมชนเพื่อชี้แจงและทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร การจัดกระบวนการเรียนรู้ ฯลฯ...”
6. จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันกับกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนในพื้นที่ โดยสร้างพลังความร่วมมือในการพัฒนาการจัดการศึกษาทั้งบุคคลภายนอกและภายในเครือข่าย

7. จัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากสมาชิกในกลุ่ม
เครือข่ายโรงเรียน

8. จัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากบุคคลทั้งภายใน
กลุ่มเครือข่ายและจากภายนอกกลุ่มเครือข่าย

3.3 องค์ประกอบด้านภาวะผู้นำของผู้ประสานงานเครือข่าย
แนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนด้านภาวะผู้นำของผู้
ประสานงานเครือข่ายดังนี้

3.3.1 ผู้ประสานงานเครือข่ายเป็นที่ยอมรับ มีมนุษยสัมพันธ์ สามัคคี
กลมเกลียวกับสมาชิกภายในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน

“...ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงาน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและเป็นแบบอย่างที่ดีแก่
สมาชิกและผู้ใต้บังคับบัญชา...”

(คนที่ 1 ประธานเครือข่ายที่ 3. 27 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

“...จะต้องจัดกิจกรรมอบรมสัมมนาให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันและเชื่อมความสัมพันธ์
ระหว่างโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน...”

(คนที่ 2 เลขานุการเครือข่ายที่ 3. 27 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

3.3.2 ผู้ประสานงานเครือข่ายทำให้เกิดการสร้างผู้นำทางวิชาการภายใน
กลุ่มเครือข่ายโรงเรียน

“...จัดรวมกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนในพื้นที่เดียวกันเพื่อร่วมกันพัฒนาหลักสูตร จัดกระบวนการ
เรียนรู้ และพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน...”

(คนที่ 1 ประธานเครือข่ายที่ 3. 27 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

“...กลุ่มเครือข่ายมีการจัดระบบการส่งเสริมและพัฒนาครูให้มีศักยภาพ ให้เป็นผู้นำทางด้าน
วิชาการ สามารถจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ...”

(คนที่ 2 เลขานุการเครือข่ายที่ 3. 27 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

3.3.3 ผู้ประสานงานเครือข่ายเป็นผู้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่าง
สร้างสรรค์

“...มีการวิจัย การวางแผนงานและส่งเสริมความเข้มแข็งทางวิชาการ และด้านอื่นๆเพื่อ
นำไปสู่การเปลี่ยนแปลง...”

(คนที่ 1 ประธานเครือข่ายที่ 3. 27 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

“...กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนหาแนวร่วมเพื่อแสวงหาแนวคิด ยุทธศาสตร์ วิธีการและ
นวัตกรรมต่าง ๆ มาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา...”

(คนที่ 2 เลขานุการเครือข่ายที่ 3. 27 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

3.3.4 ผู้ประสานงานเครือข่ายมีทักษะในการสื่อสาร แก้ปัญหาเฉพาะ
หน้า มุ่งมั่น รักงาน พัฒนาตนเอง และเป็นแบบอย่างที่ดี

“...ศึกษาข้อมูลของโรงเรียนและบุคลากรภายในโรงเรียนและวิเคราะห์เพื่อศึกษาผลการ
ดำเนินงาน เพื่อพัฒนาปรับปรุงอย่างเป็นธรรมและต่อเนื่อง...”

(คนที่ 1 ประธานเครือข่ายที่ 3. 27 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

“...ประสานงานความช่วยเหลือกับกลุ่มเครือข่ายการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
และหน่วยงานการศึกษาอื่นๆ...”

(คนที่ 2 เลขานุการเครือข่ายที่ 3. 27 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

สรุปด้านภาวะผู้นำของผู้ประสานงานของกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพ
การศึกษาบึงกาฬวิศิษฐ์ ได้ดังนี้

1. ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงาน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและเป็น
แบบอย่างที่ดีแก่สมาชิกและผู้ใต้บังคับบัญชา
2. จะต้องจัดกิจกรรมอบรมสัมมนาให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันและ
เชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน
3. โรงเรียนพัฒนาบุคลากรให้เน้นการบูรณาการ และเชื่อมโยงความรู้สู่การ
ปฏิบัติให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล
4. กลุ่มเครือข่ายมีการจัดระบบการส่งเสริมและพัฒนาครูให้มีศักยภาพ
ให้เป็นผู้นำทางด้านวิชาการ สามารถจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
5. มีการวิจัย การวางแผนงานและส่งเสริมความเข้มแข็งทางวิชาการ
และด้านอื่นๆเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง
6. กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนหาแนวร่วมเพื่อแสวงหาแนวคิด ยุทธศาสตร์
วิธีการและนวัตกรรมต่าง ๆ มาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา
7. ศึกษาข้อมูลของโรงเรียนและบุคลากรภายในโรงเรียนและวิเคราะห์เพื่อ
ศึกษาผลการดำเนินงาน เพื่อพัฒนาปรับปรุงอย่างเป็นธรรมและต่อเนื่อง
8. ประสานงานความช่วยเหลือกับกลุ่มเครือข่ายการศึกษาขององค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานการศึกษาอื่นๆ

3.4 องค์ประกอบด้านสมาชิกเครือข่าย

แนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนด้านสมาชิกเครือข่าย ดังนี้

3.4.1 กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนมีกฎระเบียบ กติกา หรือข้อบังคับสำหรับสมาชิกเครือข่าย

“...จัดประชุมหาข้อสรุปและระเบียบที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานของกลุ่มเครือข่าย...”

(คนที่ 1 ประธานเครือข่ายที่ 3. 27 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

“...จัดกิจกรรมในการยกย่องเชิดชูสมาชิกเครือข่าย ที่มีผลการปฏิบัติงานดีเด่นในหลายๆด้านเป็นประจำทุกปี...”

(คนที่ 2 เลขานุการเครือข่ายที่ 3. 27 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

3.4.2 กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนมีสมาชิกที่เป็นกรรมการจากภายนอกที่มีความรู้ความสามารถเป็นที่ปรึกษาเครือข่าย

“...เชิญผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถเข้ามาช่วยในการพัฒนากลุ่มเครือข่าย...”

(คนที่ 1 ประธานเครือข่ายที่ 3. 27 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

“...เปิดโอกาสให้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถ ผู้ทรงคุณวุฒิเข้ามาช่วยในการพัฒนากลุ่มเครือข่าย...”

(คนที่ 2 เลขานุการเครือข่ายที่ 3. 27 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

3.4.3 สมาชิกเครือข่ายมีความสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน

“...เปิดโอกาสให้สมาชิกเครือข่ายมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนในหลากหลายด้าน...”

(คนที่ 1 ประธานเครือข่ายที่ 3. 27 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

“...ส่งเสริมสนับสนุนสมาชิกเครือข่ายได้เข้ามามีบทบาทในการดำเนินงานของกลุ่มเครือข่ายอย่างเต็มที่...”

(คนที่ 2 เลขานุการเครือข่ายที่ 3. 27 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

3.4.4 สมาชิกเครือข่ายมีอิสระและเอกภาพเท่าเทียมกันในการบริหารเครือข่าย

“...กลุ่มเครือข่ายมีการกระจายอำนาจการดำเนินงานอย่างทั่วถึง และเท่าเทียมให้สามารถทำงานได้อย่างเต็มที่...”

(คนที่ 1 ประธานเครือข่ายที่ 3. 27 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

“...ส่งเสริมสนับสนุนสมาชิกเครือข่ายให้มีทักษะกระบวนการคิด ให้สมาชิกเครือข่ายได้มีการนำเสนอผลงานในด้านต่างๆ...”

(คนที่ 2 เลขานุการเครือข่ายที่ 3. 27 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

สรุปด้านสมาชิกเครือข่ายของกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาบึงกาฬ
วิศิษฐ์ ได้ดังนี้

1. จัดประชุมหาข้อสรุปและระเบียบที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานของกลุ่มเครือข่าย
2. จัดประชุมหารือเกี่ยวกับการดำเนินงาน ที่จะต้องเป็นที่ยึดหลักปฏิบัติให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน
3. เชิญผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถเข้ามาช่วยในการพัฒนากลุ่มเครือข่าย
4. เปิดโอกาสให้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถ ผู้ทรงคุณวุฒิเข้ามาช่วยในการพัฒนากลุ่มเครือข่าย
5. เปิดโอกาสให้สมาชิกเครือข่ายมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนในหลากหลายด้าน
6. ส่งเสริมสนับสนุนสมาชิกเครือข่ายได้เข้ามามีบทบาทในการดำเนินงานของกลุ่มเครือข่ายอย่างเต็มที่
7. กลุ่มเครือข่ายมีการกระจายอำนาจการดำเนินงานอย่างทั่วถึง และเท่าเทียมให้สามารถทำงานได้อย่างเต็มที่
8. ส่งเสริมสนับสนุนสมาชิกเครือข่ายให้มีทักษะกระบวนการคิด ให้สมาชิกเครือข่ายได้มีการนำเสนอผลงานในด้านต่างๆ

3.5 องค์ประกอบด้านกิจกรรมที่ทำร่วมกัน

แนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนด้านกิจกรรมที่ทำร่วมกัน

ดังนี้

3.5.1 กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนร่วมดำเนินงานกิจกรรมด้านบุคลากรและ กิจกรรมด้านนักเรียน

“...จัดประชุมครู ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียนเพื่อหาข้อตกลงและแนวทางร่วมกันในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับบริบทของนักเรียน...”

(คนที่ 1 ประธานเครือข่ายที่ 3. 27 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

“...จัดกิจกรรมร่วมกันทั้งในด้าน วิชาการ กีฬา และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่องและเป็นประจำ...”

(คนที่ 2 เลขานุการเครือข่ายที่ 3. 27 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

3.5.2 กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนร่วมดำเนินการกิจกรรมด้านนันทนาการ
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

“...โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายมีการจัดแข่งขันกีฬากลุ่มเครือข่าย กิจกรรมเข้าค่ายพักแรมของลูกเสือเนตรนารี...”

(คนที่ 1 ประธานเครือข่ายที่ 3. 27 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

“...กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายมีการจัดกีฬากลุ่มเครือข่าย และกิจกรรมเดินทางไกล เข้าค่ายพักแรมร่วมกันระหว่างโรงเรียนในกลุ่มเครือข่าย...”

(คนที่ 2 เลขานุการเครือข่ายที่ 3. 27 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

3.5.3 กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนร่วมดำเนินการด้านการบริหารจัดการ

“...กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนร่วมกันพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ สำหรับโรงเรียนและจัดการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลการดำเนินงาน...”

(คนที่ 1 ประธานเครือข่ายที่ 3. 27 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

“...มีการพบปะพูดคุยทำกิจกรรมร่วมกัน มีการกระจายอำนาจและความรับผิดชอบ เพื่อให้การบริหารจัดการมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น...”

(คนที่ 2 เลขานุการเครือข่ายที่ 3. 27 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

3.5.4 กลุ่มเครือข่ายร่วมดำเนินการกิจกรรมประชุม และร่วม
แลกเปลี่ยนเรียนรู้

“...จัดประชุมร่วมกันกับกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนในพื้นที่ อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้งเพื่อร่วมหาแนวทางการประสานงาน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน...”

(คนที่ 1 ประธานเครือข่ายที่ 3. 27 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

“...จัดประชุมสัมมนา อบรมให้ความรู้แก่บุคลากรในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน...”

(คนที่ 2 เลขานุการเครือข่ายที่ 3. 27 กรกฎาคม 2559 : สัมภาษณ์)

สรุปด้านกิจกรรมที่ทำร่วมกันของกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาบึงกาฬ
วิศิษฐ์ได้ดังนี้

1. จัดประชุมครู ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียนเพื่อหาข้อตกลงและแนวทางร่วมกันในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับบริบทของนักเรียน
2. จัดกิจกรรมร่วมกันทั้งในด้าน วิชาการ กีฬา และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่องและเป็นประจำ
3. โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายมีการจัดแข่งขันกีฬากลุ่มเครือข่าย กิจกรรมเข้าค่ายพักแรมของลูกเสือเนตรนารี
4. กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายมีการจัดกีฬากลุ่มเครือข่าย และกิจกรรมเดินทางไกล เข้าค่ายพักแรมร่วมกันระหว่างโรงเรียนในกลุ่มเครือข่าย
5. กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนร่วมกันพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ สำหรับโรงเรียนและจัดการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลการดำเนินงาน
6. มีการพบปะพูดคุยทำกิจกรรมร่วมกัน มีการกระจายอำนาจและความรับผิดชอบเพื่อให้การบริหารจัดการมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
7. จัดประชุมร่วมกันกับกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนในพื้นที่ อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้งเพื่อร่วมหาแนวทางการประสานงาน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน
8. จัดประชุมสัมมนา อบรมให้ความรู้แก่บุคลากรในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

จากการศึกษาเครือข่ายที่มีวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ทั้งสามกลุ่มเครือข่ายผู้วิจัยได้สังเคราะห์เนื้อหาที่ได้จากการสัมภาษณ์ประธานกลุ่มเครือข่าย และเลขานุการกลุ่มเครือข่าย รวมถึงศึกษาเอกสาร ผลงานและสรุปผลการดำเนินงานของเครือข่ายโรงเรียนที่มีวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ตามประเด็น 5 องค์ประกอบ ดังตาราง 21

ตาราง 21 สังเคราะห์ความถี่ทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ จากโรงเรียนมีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice)
3 โรงเรียน จำนวน 6 คน

องค์ประกอบและตัวชี้วัดการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน	แนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน	ความถี่ (คน)
1. ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก		
1.1 สมาชิกเครือข่ายร่วมตัดสินใจเพื่อใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เกิดผลประโยชน์ระหว่างโรงเรียนในกลุ่มเครือข่าย	1. จัดประชุมครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษาร่วมกับโรงเรียนในพื้นที่ เพื่อร่วมกันหาแนวทางในการบริหารทรัพยากรร่วมกัน 2. การพัฒนาระบบสารสนเทศการควบคุมดูแลรักษา การจำหน่ายวัสดุการดำเนินการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน	3 3
1.2 สมาชิกเครือข่ายมีส่วนร่วมเป็นผู้นำทางความคิด และกระตุ้นสมาชิกให้เห็นความสำคัญของกิจกรรมที่ทำ	1. จัดประชุมผู้ปกครอง คนในชุมชน ตลอดจนคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อร่วมกันหาแนวทางร่วมกันจัดระบบการบริหารและพัฒนาเครือข่ายการประสานงาน การพัฒนาเครือข่ายการศึกษา 2. เชิญชวนเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายตลอดจนผู้ที่สนใจหรือเต็มใจ เข้ามาช่วยดำเนินงานการพัฒนาของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนและพัฒนากิจกรรมของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน	3 3
1.3 สมาชิกเครือข่ายมีส่วนร่วมควบคุมติดตามประเมินผลโครงการกิจกรรมของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่าย	1. ประชุมบุคลากรในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน และมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบในการประเมินโครงการและกิจกรรมของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน 2. เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายสามารถติดตามผลโครงการและการดำเนินงานของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน	3 3
1.4 สมาชิกเครือข่ายมีส่วนร่วมแรงร่วมใจเข้าร่วมดำเนินงานกิจกรรมและร่วมสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ	1. โรงเรียนร่วมกับชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานอื่นๆในสนับสนุนกิจกรรมการใช้และการรักษาวัสดุ อุปกรณ์ต่างๆร่วมกัน 2. โรงเรียนร่วมกับชุมชน จัดโครงการหรือกิจกรรมเพื่อระดมทรัพยากรต่างๆในการพัฒนาโรงเรียน	5 1

ตาราง 21 (ต่อ)

องค์ประกอบและตัวชี้วัดการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน	แนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน	ความถี่ (คน)
2. ด้านวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย		
2.1 กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนมีการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการของโรงเรียนภายในกลุ่มเครือข่าย	1. จัดประชุมระดมความคิดเห็นระหว่างโรงเรียนในกลุ่มเครือข่าย และระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และคณะกรรมการสถานศึกษา	2
	2. กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนจัดประชุมเสวนาเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันปัญหา และความต้องการของโรงเรียนภายในกลุ่มเครือข่าย	3
	3. ประสานงานกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อการประเมินผลการปฏิบัติงาน และวิเคราะห์ความต้องการของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่าย	1
2.2 กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนพัฒนาบุคลากรด้านวิชาการในทุกกลุ่มประสบการณ์ต่างๆ	1. กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนจัดประชุมเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านวิชาการโดยใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์	2
	2. จัดกิจกรรมศึกษาดูงานเครือข่ายโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จในด้านวิชาการและมีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ	3
	3. กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนส่งเสริมสนับสนุนการทำงานแบบมีส่วนร่วมในลักษณะการสร้างเครือข่ายเพื่อเสริมพลังอำนาจของบุคลากรในกลุ่มเครือข่าย โดยการพัฒนาความรู้ความสามารถในทุกๆด้าน โดยเฉพาะด้านวิชาการ	1
2.3 กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนร่วมมือกันดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนภายในกลุ่มเครือข่าย	1. สร้างวัตถุประสงค์และวิสัยทัศน์เครือข่ายให้เป็นรูปธรรมและมีขั้นตอนการดำเนินงานที่ชัดเจน	1
	2. จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันกับกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนในพื้นที่เพื่อสร้างแนวทางการวางแผนและส่งเสริมความเข้มแข็งทางวิชาการ	3
	3. ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา หมุนเวียนกันเข้าร่วมประชุมกับชุมชนเพื่อชี้แจงและทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร การจัดการกระบวนการเรียนรู้ ฯลฯ	2

ตาราง 21 (ต่อ)

องค์ประกอบและตัวชี้วัดการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน	แนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน	ความถี่ (คน)
2.4 กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนมีการพิจารณาเรื่องอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการกลุ่มเครือข่ายเรียน	1. จัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากบุคคลทั้งภายในกลุ่มเครือข่ายและจากภายนอกกลุ่มเครือข่าย	6
3. ด้านภาวะผู้นำของผู้ประสานงานเครือข่าย		
3.1 ผู้ประสานงานเครือข่ายเป็นที่ยอมรับ มีมนุษยสัมพันธ์ สามัคคี กลมเกลียวกับสมาชิกภายในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน	1. ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงาน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและเป็นแบบอย่างที่ดีแก่สมาชิกและผู้ใต้บังคับบัญชา 2. ต้องให้เกียรติและยอมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกและต้องเป็นผู้นำในทุกๆด้านโดยเฉพาะด้านวิชาการ กระตุ้นและให้กำลังใจแก่สมาชิกเครือข่าย 3. จะต้องจัดกิจกรรมอบรมสัมมนาให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันและเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน	3 1 2
3.2 ผู้ประสานงานเครือข่ายทำให้เกิดการสร้างผู้นำทางวิชาการภายในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน	1. ต้องให้เกียรติและยอมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกและต้องเป็นผู้นำในทุกๆด้านโดยเฉพาะด้านวิชาการ กระตุ้นและให้กำลังใจแก่สมาชิกเครือข่าย 2. จัดรวมกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนในพื้นที่เดียวกัน เพื่อร่วมกันพัฒนาหลักสูตร จัดกระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน 3. โรงเรียนพัฒนาบุคลากรให้เป็นผู้จัดการความรู้ (Knowledge management :KM) สามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้และจัดเก็บความรู้อย่างเป็นระบบ 4. กลุ่มเครือข่ายมีการจัดระบบการส่งเสริมและพัฒนาครูให้มีศักยภาพ ให้เป็นผู้นำทางด้านวิชาการ สามารถจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	1 3 1 1

ตาราง 21 (ต่อ)

องค์ประกอบและตัวชี้วัดการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน	แนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน	ความถี่ (คน)
3.3 ผู้ประสานงานเครือข่ายเป็นผู้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างสร้างสรรค์	1. มีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การวางแผนงานและส่งเสริมความเข้มแข็งทางวิชาการและด้านอื่นๆเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง	3
	2. ให้ความสำคัญกับการบริหารงาน มีการกระจายอำนาจการบริหารงานเปิดโอกาสให้สมาชิกได้แสดงความคิดเห็นเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง	1
	3. กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนหาแนวร่วมเพื่อแสวงหาแนวคิด ยุทธศาสตร์ วิธีการและนวัตกรรมต่าง ๆ มาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา	2
3.4 ผู้ประสานงานเครือข่ายมีทักษะในการสื่อสาร แก้ปัญหาเฉพาะหน้า มุ่งมั่น รักงาน พัฒนาตนเองและเป็นแบบอย่างที่ดี	1. จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนในพื้นที่ เพื่อพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน	1
	2. ประสานงานกับกลุ่มเครือข่ายการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานการศึกษาอื่นๆ	3
	3. ศึกษาข้อมูลของโรงเรียนและบุคลากรภายในโรงเรียนและวิเคราะห์เพื่อศึกษาผลการดำเนินงานเพื่อพัฒนาปรับปรุงอย่างเป็นธรรมและต่อเนื่อง	2
4.ด้านสมาชิกเครือข่าย		
4.1 กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนมีกฎระเบียบ กติกา หรือข้อบังคับสำหรับสมาชิกเครือข่าย	1. จัดกิจกรรมในการยกย่องเชิดชูสมาชิกเครือข่ายที่มีผลการปฏิบัติงานดีเด่นในหลายๆด้านเป็นประจำทุกๆปี	3
	2. จัดตั้งครูแกนนำเพื่อสร้างสมาชิกเครือข่ายในการทำงานให้มีประสิทธิภาพและประสบผลสำเร็จ	2
	3. จัดประชุมหาข้อสรุปและระเบียบที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานของกลุ่มเครือข่าย	1
4.2 กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนมีสมาชิกที่เป็นกรรมการจากภายนอก ที่มีความรู้ความสามารถเป็นที่ปรึกษาเครือข่าย	1. เชิญชวนเปิดโอกาสให้ทุกฝ่าย ตลอดจนคนผู้ที่มีความรู้ความสามารถผู้ที่สนใจหรือเต็มใจ เข้ามาช่วยในการพัฒนา	3
	2. เปิดโอกาสให้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถ ผู้ทรงคุณวุฒิเข้ามาช่วยในการพัฒนากลุ่มเครือข่าย	3

ตาราง 21 (ต่อ)

องค์ประกอบและตัวชี้วัดการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน	แนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน	ความถี่ (คน)
4.3 สมาชิกเครือข่ายมีความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน	1. เปิดโอกาสให้สมาชิกเครือข่ายมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนในหลากหลายด้าน 2. ส่งเสริมสนับสนุนสมาชิกเครือข่ายได้เข้ามามีบทบาทในการดำเนินงานของกลุ่มเครือข่ายอย่างเต็มที่	3 3
4.4 สมาชิกเครือข่ายมีอิสระและเอกภาพเท่าเทียมกันในการบริหารเครือข่าย	1. ส่งเสริมสนับสนุนให้สมาชิกเครือข่ายมีทักษะในการคิดวิเคราะห์ในการดำเนินงาน มีการสร้างแรงจูงใจและให้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการทำงานของสมาชิกเครือข่าย 2. ส่งเสริมสนับสนุนสมาชิกเครือข่ายให้มีทักษะกระบวนการคิด ให้สมาชิกเครือข่ายได้มีการนำเสนอผลงานในด้านต่างๆ 3. กลุ่มเครือข่ายมีการกระจายอำนาจการดำเนินงานอย่างทั่วถึง และเท่าเทียมให้สามารถทำงานได้อย่างเต็มที่	1 3 2
5.ด้านกิจกรรมที่ทำร่วมกัน		
5.1 กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนร่วมดำเนินงานกิจกรรมด้านบุคลากรและกิจกรรมด้านนักเรียน	1. จัดประชุมครู ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียนเพื่อหาข้อตกลงและแนวทางร่วมกันในการจัดกิจกรรมโดยเน้นประโยชน์สูงสุดแก่นักเรียน 2. จัดกิจกรรมร่วมกันทั้งในด้าน วิชาการ กีฬา และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่องและเป็นประจำ	3 3
5.2 กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนร่วมดำเนินงานกิจกรรมด้านนันทนาการ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	1. กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายมีการจัดกีฬากลุ่มเครือข่าย และกิจกรรมเดินทางไกล เข้าค่ายพักแรมร่วมกันระหว่างโรงเรียนในกลุ่มเครือข่าย	6
5.3 กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนร่วมดำเนินการด้านการบริหารจัดการ	1. กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนร่วมกันพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ สำหรับโรงเรียนและจัดการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลการดำเนินงาน 2. มีการพบปะพูดคุยทำกิจกรรมร่วมกัน มีการกระจายอำนาจและความรับผิดชอบเพื่อให้การบริหารจัดการมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น	3 3
5.4 กลุ่มเครือข่ายร่วมดำเนินการกิจกรรมประชุม และร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้	1. จัดประชุมร่วมกันกับกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนในพื้นที่อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้งเพื่อร่วมหาแนวทางการประสานงาน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน	6

จากตาราง 21 พบว่า โรงเรียนทั้ง 3 โรงเรียนมีแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนจากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ที่มีความคล้ายคลึงกันและแตกต่างกันในรายละเอียดการปฏิบัติเล็กน้อย ผู้วิจัยได้สรุปแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ โดยนำข้อที่มีความถี่ตั้งแต่ 3 คนขึ้นไปมาสรุปแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน

ตอนที่ 3 ยกร่างแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

จากการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ โดยการเก็บข้อมูลกับโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสำรวจข้อมูลจากแบบสอบถาม แล้วนำผลที่ได้มาหาข้อค้นพบความต้องการจำเป็น เพื่อมาจัดลำดับความต้องการจำเป็น แล้วนำไปศึกษากับโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษา ผู้วิจัยสามารถร่างแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ได้ดังนี้

ร่างแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนเพื่อการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

1. ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

1.1 จัดประชุมครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษาร่วมกับโรงเรียนในพื้นที่ เพื่อร่วมกันหาแนวทางในการบริหารทรัพยากรร่วมกัน

1.2 การพัฒนาระบบสารสนเทศการควบคุมดูแลรักษา การจำหน่ายวัสดุ การดำเนินการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน

1.3 จัดประชุมผู้ปกครอง คนในชุมชนตลอดจนคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อร่วมกันหาแนวทางร่วมกันจัดระบบการบริหารและพัฒนาเครือข่ายการประสานงาน การพัฒนาเครือข่ายการศึกษา

1.4 เชิญชวนเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายตลอดจนผู้ที่สนใจหรือเต็มใจ เข้ามาช่วยดำเนินการพัฒนาในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนและพัฒนากิจกรรมของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน

1.5 ประชุมบุคลากรในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน และมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบในการประเมินโครงการและกิจกรรมของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน

1.6 เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายสามารถติดตามผลโครงการและการดำเนินงานของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน

1.7 โรงเรียนร่วมกับชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานอื่นๆ ในสนับสนุนกิจกรรม การใช้และการรักษาวัสดุ อุปกรณ์ต่างๆร่วมกัน

2. ด้านวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

2.1 กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนจัดประชุมเสวนาเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการของโรงเรียนภายในกลุ่มเครือข่าย

2.2 จัดกิจกรรมศึกษาดูงานเครือข่ายโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จในด้านวิชาการและมีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ

2.3 จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันกับกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนในพื้นที่ เพื่อสร้างแนวทางการวางแผนและส่งเสริมความเข้มแข็งทางวิชาการ

2.4 จัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากบุคคลทั้งภายใน กลุ่มเครือข่ายและจากภายนอกกลุ่มเครือข่าย

3. ด้านภาวะผู้นำของผู้ประสานงานเครือข่าย มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

3.1 ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงาน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและเป็นแบบอย่างที่ดีแก่สมาชิกและผู้ใต้บังคับบัญชา

3.2 จัดรวมกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนในพื้นที่เดียวกันเพื่อร่วมกันพัฒนาหลักสูตร จัดกระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน

3.3 มีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การวางแผนงานและส่งเสริมความเข้มแข็งทางวิชาการ และด้านอื่นๆเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง

3.4 ประสานงานกับกลุ่มเครือข่ายการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานการศึกษาอื่นๆ

4. ด้านสมาชิกเครือข่าย มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

4.1 จัดกิจกรรมในการยกย่องเชิดชูสมาชิกเครือข่าย ที่มีผลการปฏิบัติงานดีเด่นในหลายๆด้านเป็นประจำทุกปี

4.2 เชิญชวนเปิดโอกาสให้ทุกฝ่าย ตลอดจนผู้ที่มีความรู้ความสามารถผู้ที่สนใจหรือเต็มใจ เข้ามาช่วยในการพัฒนา

4.3 เปิดโอกาสให้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถ ผู้ทรงคุณวุฒิเข้ามาช่วยในการพัฒนากลุ่มเครือข่าย

4.4 เปิดโอกาสให้สมาชิกเครือข่ายมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนในหลากหลายด้าน

4.5 ส่งเสริมสนับสนุนสมาชิกเครือข่ายได้เข้ามามีบทบาทในการดำเนินงานของกลุ่มเครือข่ายอย่างเต็มที่

4.6 ส่งเสริมสนับสนุนสมาชิกเครือข่ายให้มีทักษะกระบวนการคิด ให้สมาชิกเครือข่ายได้มีการนำเสนอผลงานในด้านต่างๆ

5. ด้านกิจกรรมที่ทำร่วมกัน มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

5.1 จัดประชุมครู ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียนเพื่อหาข้อตกลงและแนวทางร่วมกันในการจัดกิจกรรมโดยเน้นประโยชน์สูงสุดแก่นักเรียน

5.2 จัดกิจกรรมร่วมกันทั้งในด้าน วิชาการ กีฬา และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่องและเป็นประจำ

5.3 กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายมีการจัดกีฬากลุ่มเครือข่าย และกิจกรรมเดินทางไกล เข้าค่ายพักแรมร่วมกันระหว่างโรงเรียนในกลุ่มเครือข่าย

5.4 กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนร่วมกันพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ สำหรับโรงเรียนและจัดการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลการดำเนินงาน

5.5 มีการพบปะพูดคุยทำกิจกรรมร่วมกัน มีการการกระจายอำนาจและความรับผิดชอบเพื่อให้การบริหารจัดการมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

5.6 จัดประชุมร่วมกันกับกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนในพื้นที่ อย่างน้อยเดือนละ

1 ครั้งเพื่อร่วมหาแนวทางการประสานงาน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

ตอนที่ 4 การตรวจสอบ ยืนยัน ประเมินร่างแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก และจัดทำคู่มือแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

1. ผู้วิจัยได้นำร่างแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬไปดำเนินการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน ดังนี้

การจัดสนทนากลุ่มจัดขึ้นเมื่อวันที่ 13 ตุลาคม 2559 เวลา 09.00 – 12.00 น. ณ ห้องประชุมขานเมืองรีสอร์ท อำเภอเมือง จังหวัดบึงกาฬ ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการด้วยตนเอง สามารถสรุปผลการสนทนากลุ่ม ได้ดังตาราง 22

ตาราง 22 แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะผลการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) ร่างแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

สาระสำคัญร่างแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก	ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ	ผลตรวจสอบยืนยันร่างแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็กโดยการจัดสนทนากลุ่ม
แนวทางการมีส่วนร่วมของสมาชิก ประกอบด้วย 7 แนวทาง	ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน มีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในภาพรวมของแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็กด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก ในภาพรวมมีความเหมาะสมและเสนอให้เพิ่มแนวทางที่ให้สมาชิกเครือข่ายมีส่วนร่วมในการทำงานโดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมทำงานเป็นทีม โดยสมาชิกจะต้องมาจากโรงเรียนในกลุ่มเครือข่าย	แนวทางการมีส่วนร่วมของสมาชิก ประกอบด้วย 8 แนวทาง
แนวทางการวัดผลประสงค์หรือเป้าหมาย ประกอบด้วย 4 แนวทาง	ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน มีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในภาพรวมของแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็กด้านวัดผลประสงค์หรือเป้าหมาย ในภาพรวมมีความเหมาะสมและเสนอให้เพิ่มแนวทางโดยให้กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายมีการประชุมเพื่อกำหนดวัดผลประสงค์หรือเป้าหมายให้ชัดเจนเป็นรูปธรรมโดยมีจุดหมายร่วมกัน และมีการจัดทำแผนปฏิบัติงานประจำปีของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนและมีการกำกับ ติดตามประเมินผลตามแผนปฏิบัติงานประจำปี	แนวทางการวัดผลประสงค์หรือเป้าหมาย ประกอบด้วย 6 แนวทาง

ตาราง 22 (ต่อ)

สาระสำคัญร่างแนวทางการบริหารจัดการกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน	ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ	ผลการร่างแนวทางการบริหารจัดการกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนโดยการสนทนากลุ่ม
แนวทางด้านภาวะผู้นำของผู้ประสานงานเครือข่าย ประกอบด้วย 4 แนวทาง	ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน มีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในภาพรวมของแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านภาวะผู้นำของผู้ประสานงานเครือข่ายในภาพรวมมีความเหมาะสมและเสนอให้เพิ่มแนวทางโดยให้มีการผลัดเปลี่ยนการทำหน้าที่ของผู้ประสานงานเครือข่ายเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในแนวทางใหม่ๆ ในการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน	แนวทางด้านภาวะผู้นำของผู้ประสานงานเครือข่าย ประกอบด้วย 5 แนวทาง
แนวทางด้านสมาชิกเครือข่าย ประกอบด้วย 6 แนวทาง	ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน มีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในภาพรวมของแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านสมาชิกเครือข่ายในภาพรวมมีความเหมาะสมและให้เพิ่มแนวทางการให้สมาชิกกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนมีอิสระและมีเอกภาพเท่าเทียมกันในการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน	แนวทางด้านสมาชิกเครือข่าย ประกอบด้วย ตัวชี้วัดจำนวน 7 ตัวชี้วัด
แนวทางด้านกิจกรรมที่ทำร่วมกัน ประกอบด้วย 6 แนวทาง	ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน มีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในภาพรวมของแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านกิจกรรมที่ทำร่วมกันในภาพรวมมีความเหมาะสมและเพิ่มเติมคือการให้นำผลการปฏิบัติกิจกรรมไปปรับปรุงพัฒนางานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน	แนวทางด้านกิจกรรมที่ทำร่วมกัน ประกอบด้วย 7 แนวทาง

จากตาราง 22 ผู้วิจัยได้นำผลการสนทนากลุ่มและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน มาปรับปรุงแก้ไขร่างแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ และจัดทำคู่มือแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ฉบับสมบูรณ์ (ดังปรากฏในภาคผนวก ง) ได้ดังนี้

แนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนเพื่อการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

1. ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

1.1 จัดประชุมครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษาร่วมกับโรงเรียนในพื้นที่เพื่อร่วมกันหาแนวทางในการบริหารทรัพยากรร่วมกัน

1.2 การพัฒนาระบบสารสนเทศการควบคุมดูแลรักษา การจำหน่ายพัสดุ การดำเนินการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน

1.3 จัดประชุมผู้ปกครอง คนในชุมชนตลอดจนคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อร่วมกันหาแนวทางร่วมกันจัดระบบการบริหารและพัฒนาเครือข่ายการประสานงาน การพัฒนาเครือข่ายการศึกษา

1.4 เชิญชวนเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายตลอดจนผู้ที่สนใจหรือเต็มใจ เข้ามาช่วยดำเนินการพัฒนาในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนและพัฒนากิจกรรมของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน

1.5 ประชุมบุคลากรในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน และมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบในการประเมินโครงการและกิจกรรมของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน

1.6 เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายสามารถติดตามผลโครงการและการดำเนินงานของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน

1.7 โรงเรียนร่วมกับชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานอื่นๆ ในสนับสนุนกิจกรรม การใช้และการรักษาวัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ ร่วมกัน

1.8 สมาชิกเครือข่ายมีส่วนร่วมในการทำงานโดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมทำงานเป็นทีม โดยสมาชิกจะต้องมาจากโรงเรียนในกลุ่มเครือข่าย

2. ด้านวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

2.1 กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนจัดประชุมเสวนาเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันปัญหา และความต้องการของโรงเรียนภายในกลุ่มเครือข่าย

2.2 จัดกิจกรรมศึกษาดูงานเครือข่ายโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จในด้านวิชาการ และมีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ

2.3 จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันกับกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนในพื้นที่เพื่อสร้างแนวทางการวางแผนและส่งเสริมความเข้มแข็งทางวิชาการ

2.4 จัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากบุคคลทั้งภายในกลุ่มเครือข่ายและจากภายนอกกลุ่มเครือข่าย

2.5 กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายมีการประชุมเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายให้ชัดเจนเป็นรูปธรรมโดยมีจุดหมายร่วมกัน

2.6 มีการจัดทำแผนปฏิบัติงานประจำปีของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนและมีการกำกับติดตามประเมินผลตามแผนปฏิบัติงานประจำปี

3. ด้านภาวะผู้นำของผู้ประสานงานเครือข่าย มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

3.1 ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงาน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและเป็นแบบอย่างที่ดีแก่สมาชิกและผู้ใต้บังคับบัญชา

3.2 จัดรวมกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนในพื้นที่เดียวกันเพื่อร่วมกันพัฒนาหลักสูตร จัดกระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน

3.3 มีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การวางแผนงานและส่งเสริมความเข้มแข็งทางวิชาการ และด้านอื่นๆเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง

3.4 ประสานงานกับกลุ่มเครือข่ายการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานการศึกษาอื่นๆ

3.5 มีการผลักดันเปลี่ยนการทำหน้าที่ของผู้ประสานงานเครือข่ายเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในแนวทางใหม่ๆในการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน

4. ด้านสมาชิกเครือข่าย มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

4.1 จัดกิจกรรมในการยกย่องเชิดชูสมาชิกเครือข่าย ที่มีผลการปฏิบัติงานดีเด่นในหลายๆด้านเป็นประจำทุกๆปี

4.2 เชิญชวนเปิดโอกาสให้ทุกฝ่าย ตลอดจนผู้ที่มีความรู้ความสามารถผู้ที่สนใจหรือเต็มใจ เข้ามาช่วยในการพัฒนา

4.3 เปิดโอกาสให้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถ ผู้ทรงคุณวุฒิเข้ามาช่วยในการพัฒนากลุ่มเครือข่าย

4.4 เปิดโอกาสให้สมาชิกเครือข่ายมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนในหลากหลายด้าน

4.5 ส่งเสริมสนับสนุนสมาชิกเครือข่ายได้เข้ามามีบทบาทในการดำเนินงานของกลุ่มเครือข่ายอย่างเต็มที่

4.6 ส่งเสริมสนับสนุนสมาชิกเครือข่ายให้มีทักษะกระบวนการคิด ให้สมาชิกเครือข่ายได้มีการนำเสนอผลงานในด้านต่างๆ

4.7 การให้สมาชิกกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนมีอิสระและมีเอกภาพเท่าเทียมกันในการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน

5. ด้านกิจกรรมที่ทำร่วมกัน มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

5.1 จัดประชุมครู ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียนเพื่อหาข้อตกลงและแนวทางร่วมกันในการจัดกิจกรรมโดยเน้นประโยชน์สูงสุดแก่นักเรียน

5.2 จัดกิจกรรมร่วมกันทั้งในด้าน วิชาการ กีฬา และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่องและเป็นประจำ

5.3 กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายมีการจัดกีฬากลุ่มเครือข่าย และกิจกรรมเดินทางไกล เข้าค่ายพักแรมร่วมกันระหว่างโรงเรียนในกลุ่มเครือข่าย

5.4 กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนร่วมกันพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ สำหรับโรงเรียน และจัดการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลการดำเนินงาน

5.5 มีการพบปะพูดคุยทำกิจกรรมร่วมกัน มีการการกระจายอำนาจและความรับผิดชอบเพื่อให้การบริหารจัดการมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

5.6 จัดประชุมร่วมกันกับกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนในพื้นที่ อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้งเพื่อร่วมหาแนวทางการประสานงาน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

5.7 การนำผลการปฏิบัติกิจกรรมไปปรับปรุงพัฒนางานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน

2. ผลการประเมินคู่มือแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ดังตาราง 23

ตาราง 23 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของการประเมินคู่มือการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

รายการ	ความเหมาะสม			การนำไปใช้		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. เนื้อหาของคู่มือมีความสอดคล้องกับ ความมุ่งหมายในการจัดทำคู่มือ	4.80	0.45	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด
2. ความมุ่งหมายของคู่มือสอดคล้องกับ การดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน	4.80	0.45	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด
3. คู่มือใช้ภาษาถูกต้องตรงตามหลัก ภาษาไทย มีความชัดเจน อ่านแล้ว เข้าใจง่าย	4.80	0.45	มากที่สุด	4.60	0.55	มากที่สุด
4. เนื้อหาของคู่มือครอบคลุม แนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน ดังนี้	4.60	0.55	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด
4.1 ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก	4.80	0.45	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด
4.2 ด้านวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย	4.80	0.45	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด
4.3 ด้านภาวะผู้นำของผู้ประสานงาน เครือข่าย	4.40	0.55	มาก	4.60	0.55	มากที่สุด
4.4 ด้านสมาชิกเครือข่าย	4.80	0.45	มากที่สุด	4.60	0.55	มากที่สุด
4.5 ด้านกิจกรรมที่ทำร่วมกัน	4.80	0.45	มากที่สุด	4.60	0.55	มากที่สุด
5. เนื้อหาของคู่มือสามารถนำไปปรับใช้กับการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน	5.00	0.00	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด
โดยรวม	4.76	0.42	มากที่สุด	4.72	0.49	มากที่สุด

จากตาราง 24 พบว่า ผลการประเมินคู่มือแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.76$) และสามารถนำไปใช้ได้ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.72$)

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การนำเสนอสรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะการวิจัย เรื่อง การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สรุปผล
3. อภิปรายผล
4. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ
3. เพื่อศึกษาการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

สรุปผล

สรุปผลการวิจัย เรื่อง การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยตามความมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

1. องค์ประกอบและตัวชี้วัดการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.3$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน อยู่ในระดับมาก 4 ด้าน เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย ($\bar{X} = 4.52$) ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก ($\bar{X} = 4.4$) ด้านสมาชิกเครือข่าย ($\bar{X} = 4.26$) ด้านภาวะผู้นำของผู้ประสานงาน ($\bar{X} = 4.23$) และด้านกิจกรรมที่ทำร่วมกัน ($\bar{X} = 4.21$)
2. สภาพปัจจุบันการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.41$) เมื่อพิจารณารายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ กิจกรรมที่ทำร่วมกัน ($\bar{X} = 3.68$) ภาวะผู้นำของผู้ประสานงานเครือข่าย ($\bar{X} = 3.43$) สมาชิกเครือข่าย ($\bar{X} = 3.37$) วัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย

($\bar{X} = 3.35$) และการมีส่วนร่วมของสมาชิก ($\bar{X} = 3.21$) สภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงาน กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$) เมื่อพิจารณารายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ กิจกรรมที่ทำร่วมกัน ($\bar{X} = 4.51$) ภาวะผู้นำของผู้ประสานงานเครือข่าย (เฉลี่ย 4.45) วัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย ($\bar{X} = 4.39$) การมีส่วนร่วมของสมาชิก ($\bar{X} = 4.30$) และสมาชิกเครือข่าย ($\bar{X} = 4.29$)

3. การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ พบว่า แนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก จัดประชุมครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษา การพัฒนาระบบสารสนเทศการควบคุมดูแลรักษา จัดประชุมผู้ปกครอง คนในชุมชนตลอดจนคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อร่วมกันหาแนวทางร่วมกัน เชิญชวนเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายเข้ามาช่วยดำเนินการพัฒนาเครือข่าย มอบหมายหน้าที่รับผิดชอบในการประเมินโครงการและกิจกรรม ร่วมกับชุมชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานอื่นๆในสนับสนุนกิจกรรม และมีส่วนร่วมในการทำงาน โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมทำงานเป็นทีม 2) ด้านวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย จัดประชุมเสวนาเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันปัญหา และความต้องการของโรงเรียน ศึกษาดูงานเครือข่ายโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันกับกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนในพื้นที่ รับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากบุคคลทั้งภายในและภายนอก กำหนดวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายให้ชัดเจนเป็นรูปธรรม 3) ด้านภาวะผู้นำของผู้ประสานงานเครือข่าย ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงาน ร่วมกันพัฒนาหลักสูตร จัดกระบวนการเรียนรู้ มีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และประสานงานกับกลุ่มเครือข่ายการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 4) ด้านสมาชิกเครือข่าย ยกย่องเชิดชูสมาชิกเครือข่ายที่มีผลการปฏิบัติงานดีเด่น เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายผู้ทรงคุณวุฒิเข้ามาช่วยในการพัฒนา ส่งเสริมสนับสนุนสมาชิกเครือข่ายได้เข้ามามีบทบาทในการดำเนินงานให้มีทักษะกระบวนการคิด และมีอิสระและมีเอกภาพเท่าเทียมกันในการดำเนินงาน 5) ด้านกิจกรรมที่ทำร่วมกัน จัดกิจกรรมร่วมกันทั้งในด้าน วิชาการ กีฬา และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ร่วมกันพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ มีการกระจายอำนาจและความรับผิดชอบเพื่อให้การบริหารจัดการมีประสิทธิภาพ ประชุมร่วมกันกับกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนในพื้นที่อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้งและนำผลการปฏิบัติกิจกรรมไปปรับปรุงพัฒนางานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน

อภิปรายผล

1. องค์ประกอบและตัวชี้วัดการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ โดยรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก เฉลี่ย 4.4 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน อยู่ในระดับมาก 4 ด้านโดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก จากการศึกษาอย่างเป็นระบบโดยการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนแล้วนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นองค์ประกอบและตัวชี้วัด นอกจากนั้นยังมีการตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถ และประสบการณ์เกี่ยวกับการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนสอดคล้องกับ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดการจัดกระบวนการเรียนรู้ ในมาตรา 39 ไว้ว่า การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาของเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานไปยังคณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในสังกัด เพื่อให้การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการในด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารบุคคลและด้านบริหารทั่วไปเกิดความเป็นอิสระความคล่องตัวและสามารถรับผิดชอบในการดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และได้กำหนดกลยุทธ์เพื่อพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพการจัดการศึกษา คือ ยุทธศาสตร์การพัฒนาคูณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับตามหลักสูตรและส่งเสริมความสามารถด้านเทคโนโลยี เพื่อเป็นเครื่องมือการเรียนรู้ ยุทธศาสตร์การปลูกฝังคุณธรรมความสำนึกในความเป็นไทยและวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ยุทธศาสตร์การขยายโอกาสทางการศึกษาให้ทั่วถึงครอบคลุม ผู้เรียนได้รับโอกาสในการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ ยุทธศาสตร์การพัฒนาคูณภาพและบุคลากรทางการศึกษา ทั้งระบบให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ ยุทธศาสตร์การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการ ตามแนวทางกระจายอำนาจทางการศึกษาหลักธรรมาภิบาลหนึ่งการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนและความร่วมมือกับองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษากลยุทธ์ การพัฒนาการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2555 : 2)

2. สภาพปัจจุบันการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่ามีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง 4 ด้าน และมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก 1 ด้านทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็กมีความสำคัญนอกเหนือไปจากการบริหารงานด้านอื่นๆ เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับงานทั้ง 4 ฝ่ายของโรงเรียนภายในกลุ่มเครือข่ายสอดคล้องกับ จานงค์ แจ่มจันทรวงษ์ (2553 : 4) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารระบบเครือข่าย เพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารระบบเครือข่ายเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่พัฒนาขึ้นคือได้รูปแบบเครือข่ายปฏิสัมพันธ์เชิงยุทธศาสตร์ (Strategic interactive network management : SINM model) องค์ประกอบสำคัญ 3 ส่วน 1) ระบบเครือข่ายประกอบด้วยเครือข่ายโรงเรียนหรือหน่วยงานทางการศึกษา และเครือข่ายที่ไม่ใช่หน่วยงานทางการศึกษา 2) การบริหารระบบเครือข่าย ประกอบด้วยการวิเคราะห์ยุทธศาสตร์ การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ การนำแผนยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติ การควบคุมและประเมินเชิงยุทธศาสตร์โดยครอบคลุมภารกิจการบริหารงานทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ งานวิชาการ งานงบประมาณ งานบุคคลและงานบริหารทั่วไปโดยการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และมีการจัดโครงสร้างองค์กรเป็นไปตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด 3) ด้านคุณภาพการศึกษา โดยองค์รวม ได้แก่ คุณภาพสถานศึกษา คุณภาพนักเรียน และคุณภาพสังคมซึ่งจะต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องโดยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในสังคม อันจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศชาติอย่างแท้จริง และสอดคล้องกับ วรียพร แสงนภาพวร (2551 : 13) กล่าวว่า การพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กควรสร้างความร่วมมือระหว่างบ้าน วัด โรงเรียน และสถาบันอื่นๆ ในชุมชน ซึ่งจะนำไปสู่ประโยชน์ร่วมกันของคนในชุมชนคือ การพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ และการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

สภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ โดยรวมเฉลี่ยของระดับการควรปฏิบัติอยู่ในระดับมากพิจารณาทางด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก 4 ด้านและอยู่ในระดับการควรปฏิบัติมากที่สุด 1 ด้านซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิชัย กรมเมือง (2553 : 89) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็กเพื่อปรับปรุงคุณภาพการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็กที่นำไปสู่คุณภาพการศึกษามีโครงสร้างและองค์ประกอบที่สัมพันธ์เชื่อมโยงกันดังนี้ 1) จัดระบบงานและระบบการดำเนินการบริหารจัดการเครือข่ายร่วมกันของโรงเรียนขนาดเล็กในเครือข่ายให้ครอบคลุมทั้งด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไปเพื่อปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในเครือข่าย 2) อาศัยหลักบุคลากรมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลักความมีเอกภาพในนโยบายและหลักการกระจายอำนาจ 3) ใช้ระบบและกลไกในการดำเนินงาน โดยมีคณะกรรมการการบริหารจัดการเครือข่ายให้มีบทบาทหน้าที่ร่วมกันดำเนินการจัดกิจกรรมต่างๆ อย่างต่อเนื่องจนเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน คือ (1) การรวมกลุ่มโรงเรียนให้เป็นเครือข่าย (2) การวิเคราะห์ปัญหา (3) กำหนดวัตถุประสงค์ร่วมกัน (4) การทำแผนการดำเนินงาน (5) การจัดทำงบประมาณ (6) การดำเนินการตามแผน (7) การประเมินผลงานและ (8) การรายงานผลความสำเร็จในการบริหารเครือข่ายจำเป็นต้องอาศัยภาวะผู้นำของแกนนำเครือข่ายและคณะกรรมการบริหารจัดการศึกษาเครือข่ายและอาศัยการมีส่วนร่วมโดยความสมัครใจของผู้อำนวยการโรงเรียน ครู ผู้ปกครองและคณะกรรมการสถานศึกษาที่อยู่ในตำบลเดียวกันหรือเขตติดต่อกันภายใน 5 กิโลเมตร รวมทั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร่วมกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติเครือข่ายที่ชัดเจน 4) ผลการประเมินรูปแบบปรากฏว่ารูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายมีประโยชน์ต่อคุณภาพการศึกษามากที่สุดโรงเรียนขนาดเล็กมั่นใจในคุณภาพการจัดการศึกษามากขึ้น นำไปสู่คุณภาพนักเรียน และเป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาที่กำหนดไว้เป็นอย่างดี

3. แนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ สรุปได้ ดังนี้

3.1 ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

จัดประชุมครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษาร่วมกับโรงเรียนในพื้นที่เพื่อร่วมกันหาแนวทางในการบริหารทรัพยากรร่วมกัน การพัฒนาระบบสารสนเทศการควบคุมดูแลรักษาการจำหน่ายวัสดุการดำเนินการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน จัดประชุมผู้ปกครองคนในชุมชนตลอดจนคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อร่วมกันหาแนวทางร่วมกัน จัดระบบการบริหารและพัฒนาเครือข่ายการประสานงานการพัฒนาเครือข่ายการศึกษา เชิญชวนเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายตลอดจนผู้ที่สนใจหรือเต็มใจ เข้ามาช่วยดำเนินการพัฒนาของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน และพัฒนากิจกรรมของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน ประชุมบุคลากรในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน และมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบในการประเมินโครงการและกิจกรรมของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายสามารถติดตามผลโครงการและการดำเนินงานของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน โรงเรียนร่วมกับชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานอื่นๆ ในสนับสนุนกิจกรรม การใช้และการรักษาวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ร่วมกัน สมาชิกเครือข่ายมีส่วนร่วมในการทำงานโดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมทำงานเป็นทีมโดยสมาชิกจะต้องมาจากโรงเรียนในกลุ่มเครือข่าย สอดคล้องกับการวิจัยบางประเด็นของ

สมศักดิ์ เอี่ยมดี (2556 : 213) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบการบริหารเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบที่มีประสิทธิผลของระบบการบริหารเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เป็นเครือข่ายผสมผสานระหว่างบุคคลและเทคโนโลยีสารสนเทศ ทั้งอย่างไม่เป็นทางการและเป็นทางการช่วยการทำงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ประกอบด้วย 1) องค์การของเครือข่าย 2) การจัดการเครือข่าย 3) การใช้ประโยชน์จากเครือข่าย 4) การธำรงรักษาเครือข่าย สอดคล้องกับ Sashkin (1982 : 110-113) ได้กล่าวถึงการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของสมาชิกว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับการให้สมาชิกได้มีการวางแผน และควบคุมกิจกรรมการปฏิบัติงานด้วยตัวของเขาเองอย่างไรก็ตามผู้ได้บังคับบัญชาที่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนและควบคุมงานได้ในลักษณะต่างๆตามความสำคัญที่แตกต่างกันไป ซึ่งได้เสนอวิธีสำคัญ 4 ประการในการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของสมาชิก ดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมในการตั้งเป้าหมาย 2) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 3) การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา 4) การมีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลง

3.2 ด้านวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนจัดประชุมเสวนาเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการของโรงเรียนภายในกลุ่มเครือข่าย จัดกิจกรรมศึกษาดูงานเครือข่ายโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จในด้านวิชาการและมีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันกับกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนในพื้นที่เพื่อสร้างแนวทางการวางแผนและส่งเสริมความเข้มแข็งทางวิชาการ จัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากบุคคลทั้งภายในกลุ่มเครือข่ายและจากภายนอกกลุ่มเครือข่าย กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายมีการประชุมเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายให้ชัดเจนเป็นรูปธรรมโดยมีจุดหมายร่วมกัน มีการจัดทำแผนปฏิบัติงานประจำปีของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนและมีการกำกับติดตามประเมินผลตามแผนปฏิบัติงานประจำปี สอดคล้องกับ การวิจัยบางประเด็นของ สมยศ มีเทศน์ (2544 : 42) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์เป้าหมายของกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายประถมศึกษาไว้ดังนี้ 1) การเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของโรงเรียนโดยคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้ทรงคุณวุฒิของกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายจะต้องร่วมมือกันนำเสนอข้อมูลที่สะท้อนสภาพความต้องการของโรงเรียนในกลุ่ม เพื่อการแก้ไขปัญหาและพัฒนาร่วมกัน 2) การกำหนดแนวทางพัฒนาโรงเรียนภายในกลุ่ม โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลสารสนเทศที่รวบรวมได้จากสภาพจริง การกำหนดแนวทางการพัฒนาควรจัดทำเป็นแผนกลยุทธ์ซึ่งต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ในการกำหนดวิสัยทัศน์ของแผนกลยุทธ์จำเป็นต้องบูรณาการข้อมูลที่ได้จากสภาพจริงและข้อเสนอแนะจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อความรู้สึกตระหนักในพันธกิจที่ต้องดำเนินการร่วมกัน 3) การปฏิบัติตามพันธกิจที่ทุกฝ่ายวางร่วมกันเป็นข้อตกลงเพื่อร่วมมือกันในการดำเนินงานให้บรรลุเป้าประสงค์ของกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายในการดำเนินงานตามพันธกิจนั้นความจำเป็นในการระดมทรัพยากรจากทุกฝ่ายเป็นเงื่อนไขสำคัญที่จะส่งผลให้ภารกิจของกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายนั้นสำเร็จลงได้ 4) การกำกับติดตามการพัฒนา ซึ่งทุกฝ่ายจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินตามสภาพจริงว่า พันธกิจได้ดำเนินไปตามเป้าประสงค์ที่วางไว้หรือไม่ รวมทั้งการวิเคราะห์เปรียบเทียบการดำเนินงานของกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายเปรียบเทียบกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ เป็นสิ่งจำเป็นเพื่อจะเป็นเครื่องบ่งบอกถึงประสิทธิภาพในการพัฒนา สอดคล้องกับ ประเสริฐ ดันสินนท์ (2556 : 40) เจตนารมณ์ จุดประสงค์ และเป้าหมายของกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายจัดตั้ง

ขึ้นมาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนภายในกลุ่มให้ใกล้เคียงกัน ทั้งนี้เพราะโรงเรียนภายในกลุ่มมีสภาพแวดล้อม และขนาดที่แตกต่างกัน รวมทั้งมีความพร้อมด้านทรัพยากรทางการศึกษาที่แตกต่างกันกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายเป็นนวัตกรรมที่ใช้เป็นเครื่องมือช่วยให้เกิดความร่วมมือในการบริหารจัดการศึกษาการใช้ทรัพยากรร่วมกันของโรงเรียนภายในกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายให้มีคุณภาพมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลเกิดประโยชน์ต่อการศึกษาของชาติต่อไป

3.3 ด้านภาวะผู้นำของผู้ประสานงานเครือข่าย มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงาน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและเป็นแบบอย่างที่ดีแก่สมาชิกและผู้ได้บังคับบัญชา จัดรวมกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนในพื้นที่เดียวกันเพื่อร่วมกันพัฒนาหลักสูตร จัดกระบวนการเรียนรู้และพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายใน มีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การวางแผนงานและส่งเสริมความเข้มแข็งทางวิชาการและด้านอื่นๆเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง ประสานงานกับกลุ่มเครือข่ายการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานการศึกษาอื่นๆ มีการผลักดันเปลี่ยนการทำหน้าที่ของผู้ประสานงานเครือข่ายเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในแนวทางใหม่ๆ ในการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2545 : 78) แล้วเห็นว่า แกนนำเครือข่ายนั้นหากเป็นไปได้ควรเลือกแกนนำเครือข่ายที่เป็นสมาชิกที่เป็นคนประเภทเดียวกันในกลุ่มนั่นเอง ในบางครั้งแกนนำเครือข่ายเป็นบุคคลสำคัญที่สุดในการกำหนดความสำเร็จ หรือล้มเหลวของเครือข่ายในระยะเริ่มต้นของเครือข่ายต้องเริ่มจากการมีแกนนำเป็นผู้ริเริ่มเครือข่าย โดยการกำหนดประเด็นบางเรื่องที่ตัวเองสนใจ เป็นผู้จุดประกายให้คนอื่น ๆ เริ่มรับรู้ปัญหา ร่วมกัน จนเกิดความตระหนักถึงความจำเป็นที่ต้องรวมตัวกันเป็นเครือข่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การสร้างแนวร่วมของสมาชิกเครือข่ายให้กว้างขวางดังนั้นแกนนำเครือข่ายจะต้องมีคุณสมบัติที่ดี 6 ประการ ได้แก่ การมีบุคลิกร่างกาย การแสดงออกการแต่งกาย กระตือรือร้นในการทำงาน มีความคิดสร้างสรรค์ ควบคุมอารมณ์ได้ดี มีความรับผิดชอบ และมีความมุ่งมั่นในการทำงานให้สำเร็จ สอดคล้องกับ นพพงษ์ บุญจิตรดุลย์ (2534 : 96) กล่าวถึงบทบาทของผู้นำไว้ 3 ประการ ดังนี้

- 1) ผู้รักษาหรือประสานให้สมาชิกกลุ่มอยู่ร่วมกัน (Maintenance of membership) หมายถึง จะต้องอยู่ใกล้ชิดกับกลุ่ม มีความสัมพันธ์คนในกลุ่ม และเป็นที่ยอมรับของคนในกลุ่มทำให้มีความสามัคคีกลมเกลียวกัน
- 2) ผู้ปฏิบัติภารกิจของกลุ่มให้บรรลุวัตถุประสงค์ (Objective attainment) หมายถึง เขาจะต้องรับผิดชอบในกระบวนการวิธีการทำงานด้วยความมั่นคงและเข้าใจได้ และเขาจะต้องทำงานให้บรรลุเป้าหมาย
- 3) ผู้อำนวยให้เกิดการติดต่อสัมพันธ์ในกลุ่ม (Group interaction facilitation) หมายถึง เขาจะต้องปฏิบัติงานในทางที่อำนวยความสะดวกให้เกิดการติดต่อสัมพันธ์ และปฏิบัติกันด้วยดีของสมาชิกในกลุ่ม การติดต่อสื่อสารที่ดีเป็นสิ่งสำคัญ และเป็นการช่วยให้หน้าที่นี้บรรลุเป้าหมาย

3.4 ด้านสมาชิกเครือข่าย มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

จัดกิจกรรมในการยกย่องเชิดชูสมาชิกเครือข่ายที่มีผลการปฏิบัติงานดีเด่นในหลายๆ ด้านเป็นประจำทุกปี เชิญชวนเปิดโอกาสให้ทุกฝ่าย ตลอดจนผู้ที่มีความรู้ความสามารถผู้ที่สนใจหรือเต็มใจเข้ามาช่วยในการพัฒนา เปิดโอกาสให้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถผู้ทรงคุณวุฒิเข้ามาช่วยในการพัฒนากลุ่มเครือข่าย เปิดโอกาสให้สมาชิกเครือข่ายมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนในหลากหลายด้าน ส่งเสริมสนับสนุนสมาชิกเครือข่ายได้เข้ามามีบทบาทในการดำเนินงานของกลุ่มเครือข่ายอย่างเต็มที่ ส่งเสริมสนับสนุนสมาชิกเครือข่ายให้มีทักษะกระบวนการคิดให้สมาชิก

เครือข่ายได้มีการนำเสนอผลงานในด้านต่างๆ การให้สมาชิกกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนมีอิสระและมีเอกภาพเท่าเทียมกันในการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน สอดคล้องกับการวิจัยบางประเด็นของสันติภาพ ไกรกิจราษฎร์ (2550 : 53) ปัจจัยที่สนับสนุนการบริหารจัดการเครือข่ายการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอเมืองเชียงราย ด้านงบประมาณ (Budget/Money) พบว่า ปัจจัยหลักที่จะทำให้การจัดการเครือข่ายการเรียนรู้ประสบความสำเร็จคือเรื่องงบประมาณ เพราะด้วยเหตุที่ว่าสถานศึกษาขาดแคลนงบประมาณที่จะมาดำเนินการเครือข่ายการเรียนรู้ ดังนั้นจึงส่งผลให้การดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนเกิดความล่าช้าและยังมีเรื่องที่ตกค้างยังไม่ได้รับการปฏิบัติอีกหลายเรื่อง ส่วนด้านบุคลากร (Man) พบว่า บุคลากรที่จะมาดำเนินการให้เครือข่ายการเรียนรู้ประสบผลสำเร็จยังมีน้อย และยังขาดความรู้ความสามารถ ในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการประสานงานกับฝ่ายต่างๆ อีกทั้งบุคลากรในสถานศึกษาก็ไม่มีเวลามากพอที่จะมาดำเนินการให้บรรลุผลสำเร็จ สำหรับด้านทรัพยากร (Material) พบว่า ทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเครือข่ายการเรียนรู้มีความพร้อมอยู่ค่อนข้างมาก โดยทรัพยากรส่วนใหญ่จะมีอยู่แล้วในสถานศึกษา และในชุมชนซึ่งส่งผลดีอย่างมากต่อการดำเนินการเกี่ยวกับเครือข่ายการเรียนรู้ ส่วนด้านสุดท้ายการบริหารจัดการ (Management) พบว่า ระบบบริหารจัดการส่วนใหญ่ทางสถานศึกษาจะเป็นฝ่ายนำในการดำเนินงาน โดยมีการเชิญตัวแทนชุมชน ตัวแทนภูมิปัญญา และตัวแทนปราชญ์ชาวบ้านมาประชุมเพื่อดำเนินการวางแผนการปฏิบัติงานร่วมกัน และมีการแบ่งงานแบ่งหน้าที่อย่างคร่าวๆ ไม่ยึดติดกับเรื่องสายอำนาจบังคับบัญชา มากจนเกินไป แต่เน้นการยืดหยุ่นเข้าหากัน

3.5 ด้านกิจกรรมที่ทำร่วมกัน มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

จัดประชุมครู ผู้ปกครองนักเรียนและนักเรียนเพื่อหาข้อตกลงและแนวทางร่วมกันในการจัดกิจกรรมโดยเน้นประโยชน์สูงสุดแก่นักเรียน จัดกิจกรรมร่วมกันทั้งในด้านวิชาการ กีฬา และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่องและเป็นประจำ กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายมีการจัดกีฬากลุ่มเครือข่ายและกิจกรรมเดินทางไกลเข้าค่ายพักแรมร่วมกันระหว่างโรงเรียนในกลุ่มเครือข่าย กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนร่วมกันพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศสำหรับโรงเรียนและจัดการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลการดำเนินงาน มีการพบปะพูดคุยทำกิจกรรมร่วมกันมีการกระจายอำนาจและความรับผิดชอบเพื่อให้การบริหารจัดการมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จัดประชุมร่วมกันกับกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนในพื้นที่อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้งเพื่อร่วมหาแนวทางการประสานงาน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน การนำผลการปฏิบัติกิจกรรมไปปรับปรุงพัฒนางานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน สอดคล้องกับ ขนิษฐา กาญจนรังสันทน์ (2547 : 4) มีปฏิสัมพันธ์ในเชิงแลกเปลี่ยน หากสมาชิกในเครือข่ายไม่มีการปฏิสัมพันธ์กันแล้วก็ไม่ต่างอะไรกับก้อนหินแต่ละก้อนที่รวมกันอยู่ในถุง แต่ละก้อนก็อยู่ในถุงอย่างเป็นอิสระ ดังนั้นสมาชิกในเครือข่ายต้องทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อก่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน เช่น มีการติดต่อกันผ่านทาง การเขียน การพบปะพูดคุย การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่ง กันและกัน หรือมีกิจกรรมประชุมสัมมนาร่วมกัน โดยที่ผลของการปฏิสัมพันธ์นี้ต้องก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ในเครือข่ายตามมาด้วย ลักษณะของปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกควรเป็น การแลกเปลี่ยนกัน (Reciprocal Exchange) มากกว่าที่จะเป็นผู้ให้หรือเป็นผู้รับฝ่ายเดียว (Unilateral Exchange) ยิ่งสมาชิกมีปฏิสัมพันธ์กันมากเท่าใดก็จะเกิดความผูกพันระหว่างกันมากขึ้นเท่านั้น ทำให้การเชื่อมโยงแน่นแฟ้นมากขึ้นมีการเรียนรู้ระหว่างกันมากขึ้นสร้างความเข้มแข็งให้กับเครือข่าย สอดคล้องกับการวิจัยบางประเด็นของ ศิริพร ต้นตียมาศ (2550 : 188) ได้ศึกษาวิจัย

เรื่อง รูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพสังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของการบริหารเครือข่ายโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม สังกัด กรุงเทพมหานครประกอบด้วย 8 องค์ประกอบเรียงตามลำดับน้ำหนักขององค์ประกอบจากมากไปหาน้อย คือ 1) กิจกรรมที่ทำร่วมกัน 2) การใช้เทคโนโลยี 3) ทักษะด้านภาวะผู้นำ 4) ผู้นำเปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วม 5) การติดต่อสื่อสาร 6) การมีส่วนร่วมของสมาชิก 7) องค์การ (เครือข่ายโรงเรียน)แบบมีส่วนร่วม 8) บรรยากาศการมีส่วนร่วม ระดับของประสิทธิผลการบริหารเครือข่ายโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครอยู่ในระดับมาก และรูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผล สังกัดกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย องค์ประกอบด้านการบริหารเครือข่ายโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม 8 องค์ประกอบซึ่งมีความเหมาะสมถูกต้องเป็นไปได้ และสามารถนำไปเป็นประโยชน์สอดคล้องกับกรอบแนวคิดทฤษฎีของการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัย แนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ระดับเขตพื้นที่การศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาควรนิเทศ ควบคุมวางแผนจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก อย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะด้านสื่อการเรียนการสอน วัสดุอุปกรณ์และจัดสรรบุคลากรให้โรงเรียนขนาดเล็กอย่างเพียงพอกับปริมาณงานที่โรงเรียนได้รับ

1.2 ระดับกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน

กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนควรติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียนขนาดเล็กอย่างต่อเนื่อง และควรมีฝ่ายที่ส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็กโดยเฉพาะ

1.3 ระดับโรงเรียน

โรงเรียนขนาดเล็กควรให้ความสำคัญกับทุกกลุ่มเครือข่ายที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กโดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มผู้ปกครองและชุมชนซึ่งมีความใกล้ชิดและเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับโรงเรียนโดยตรง หากทั้งสองฝ่ายให้ความร่วมมือกันในการบริหารจัดการโรงเรียนจะส่งผลให้โรงเรียนมีการพัฒนาที่ดีขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้าต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

2.2 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก

2.3 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับกลยุทธ์การดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2545.
- . การสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของเด็กไทยด้านความรับผิดชอบและระเบียบวินัยในตนเอง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2542.
- กรมสามัญศึกษา หน่วยงานพิเศษ. การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา : ระบบเครือข่ายโรงเรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2547.
- . คู่มือการบริหารกลุ่มโรงเรียน. กรุงเทพฯ : หน่วยงานพิเศษ กรมสามัญศึกษา, 2543.
- . สรุปผลการประเมินเครือข่ายโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2549. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด, 2550.
- กระทรวงศึกษาธิการ. การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2546.
- . แนวทางปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ : ที.เอส.บี.โปรดักส์, 2550.
- . พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟิก, 2542.
- กว้าง รอบคอบ. “ภารกิจของกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา,” วิทยจารย์. 100(1) : 14-16, 2544.
- กวิทร์เกียรติ นนธ์พละ. การศึกษารูปแบบการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 2554.
- กำลุนเทพ เทวกุล, ม.ร.ว. รายงานผลการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ ในการระดมสรรพกำลังเพื่อสร้างเครือข่ายการเรียนรู้. นครปฐม : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2536.
- กิตติ เพ็ญ. การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4. วิทยานิพนธ์ ค.ศ.ม. นครศรีธรรมราช : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, 2549.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. การจัดการเครือข่าย : กลยุทธ์สำคัญสู่ความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษา 6. กรุงเทพฯ : ซีคเซส, 2545.
- เกียรติสุดา ศรีสุข. ระเบียบวิธีวิจัย. เชียงใหม่ : ครองช้าง, 2546.
- ขนิษฐา กาญจนรังสีนนท์. ปัญหาและอุปสรรคของเครือข่าย. 2549.
<www.cdd.g-th/chumch-n/artical/netw-rk> 2559.
- คมศร วงษ์รักษา. การเปรียบเทียบคุณภาพและความสอดคล้องของเทคนิคการจัดเรียงลำดับความสำคัญที่อิงโมเดลความแตกต่างในการประเมินความต้องการจำเป็น. วิทยานิพนธ์ ค.ด. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.

- จำนงค์ แจ่มจันทรวงษ์. การพัฒนารูปแบบการบริหารระบบเครือข่ายเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษา
ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร.
วิทยานิพนธ์ ค.ด. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553.
- จิระประภา อัครบวร และประยูร อัครบวร. การบริหารงานภาครัฐในรูปแบบเครือข่าย (Governing
by Network). กรุงเทพฯ : ก.พลพิมพ์, 2552.
- เจือจันทร์ จงสถิตอยู่. แนวคิดและวิธีการวางแผนการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ :
กองนโยบายวางแผนการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2536.
- จันทราณี สงวนนาม. ทฤษฎีแนวปฏิบัติการบริหารสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : บัค พอยท์, 2545.
- ทองอยู่ แก้วไทรฮะ. ระบบการศึกษา หน่วยที่ 1 ประมวลสาระชุดวิชาปรัชญาและหลักการศึกษานอกระบบ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช,
2543.
- ธนา ประมุขกุล. บทความปริทัศน์. ขอนแก่น : ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพเขต 6, 2547.
- ธีรศักดิ์ ปทุมราษฎร์. รูปแบบการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กที่มีประสิทธิผล. ม.ป.ท. : ม.ป.พ.,
ม.ป.ป.
- ธีระ รุญเจริญ. รายงานการวิจัยเรื่องสภาพและปัญหาการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ของสถานศึกษาในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ,
2545.
- นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. ก้าวสู่ผู้บริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : บพิธการพิมพ์, 2534
- บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2554.
- . รายงานวิจัยเรื่องรูปแบบการควบคุมวิทยานิพนธ์. มหาสารคาม : อภิชาติการพิมพ์,
2545.
- . วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2538.
- บุญลือ ทองอยู่. “กลุ่มโรงเรียน เส้นทางสู่คุณภาพการศึกษา,” ประชาศึกษา. 52(1) : 15-16,
2544.
- ปฐมพงษ์ รินศรี. การพัฒนาการบริหารงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็กเขตพื้นที่การศึกษา
ลำปาง เขต 1. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2551.
- ประเวศ วะสี. ชุมชนเข้มแข็ง ทนทางสังคมของไทย. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนเพื่อสังคม
และธนาคารออมสิน, 2541.
- ประสิทธิ์ จันดา. ชุดฝึกอบรมผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูง. กรุงเทพฯ : คัมปายอิมเมจจิง,
2551.
- ประเสริฐ ต้นสินนท์. การพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานของกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายโดยใช้
การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม, 2556.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมกรุงเทพ, 2546.
- ปาริชาติ สถาปิตานนท์. ระเบียบวิธีวิจัยการสื่อสาร. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.

- ปาริชาติ สถาปิตานนท์ และชัยวัฒน์ ธีระพันธ์. สื่อสารกับสังคมเครือข่าย. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ., 2546.
- พนม พงษ์ไพบูลย์. การศึกษาพื้นฐานเพื่อปวงชนแบบสหวิทยาเขต. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2541.
- พระมหาสุทิตย์ อาภากร. เครือข่าย : ธรรมชาติ ความรู้และการจัดการ. กรุงเทพฯ : โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส), 2547.
- พัชรินทร์ จันทาพูน. การพัฒนากลยุทธ์การบริหารเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2555.
- เมตต์ เมตต์การุณจิต. การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม:ประชาชน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและราชการ. กรุงเทพฯ : บั๊ค พอยท์, 2547.
- รังสรรค์ ประเสริฐศรี. ภาวะผู้นำ. กรุงเทพฯ : ธนัชการพิมพ์, 2544.
- รุ่ง แก้วแดง. การปฏิวัติการศึกษาไทย. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : มติชน, 2543 ก.
- . “ยุทธศาสตร์การบริหารกลุ่มโรงเรียน,” ประชาศึกษา. 51(5) : 32-35, 2543 ข.
- รุ่งทิวา จักรกร. การวิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.
- ลือชา สารคง. การศึกษากระบวนการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่ผ่านการประเมินสถานศึกษาเกณฑ์คุณภาพของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู : กรณีศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดภาคใต้. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. นครศรีธรรมราช : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, 2547.
- วรรณกร เทพแก้ว. การบริหารรูปเครือข่ายทางการศึกษาของสถานศึกษาในอำเภอแม่แจ่ม เขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 5. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2548.
- วริยพร แสงนภาพวร. “การพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก : กรณีกลุ่มโรงเรียนตำบลไทรน้อย,” วารสารการศึกษาไทย. 4 : 6-7 ; พฤษภาคม, 2551.
- วิชัย แสงศรี. การศึกษาวิเคราะห์และพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายสถานศึกษาในเขตพื้นที่ชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ ค.ด. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2552.
- วิภา สายรัตน์. รูปแบบการพัฒนางานองค์การแห่งการเรียนรู้ของเครือข่ายโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2557.
- วิโรจน์ สารรัตน์ และคณะ. ผู้บริหารใหม่ ในโรงเรียนประถมศึกษาและโรงเรียนมัธยมศึกษา ผลการวิจัยเพื่อการวิพากษ์. กรุงเทพฯ : อักษราพิพัฒน์, 2545.
- ศมากร พาน้อย. การนำเสนอกลยุทธ์การบริหารเครือข่ายโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ด.ด. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2557.
- ศักดิ์ศรี ปาณะกุล. “การประเมินความต้องการจำเป็นของหลักสูตร,” วารสารรวมคำแห่ง. 24(1) : 174-193 ; มกราคม, 2550.
- ศิริพร ตันติยมาศ. รูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผล สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2550.

- ศิริพร ธนะสมบูรณ์. การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่นเขต 1. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2552.
- สนอง เครือมาก. คู่มือปฏิบัติราชการของผู้บริหารการศึกษา. นครสวรรค์ : เรียนดี, 2536.
- สนานจิตร สุคนธ์ทรัพย์. การบริหารกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดการโรงเรียนประถมศึกษา หน่วยที่ 7-15. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ : ขวนการพิมพ์, 2539.
- สนธิ สุทนต์. การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนสำหรับการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ในเขตพื้นที่ฝั่งธนบุรี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2544.
- สมเกียรติ ขอบผล. “รูปแบบการบริหารกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา,” ประชาศึกษา. 41(5) : 40-43, 2533.
- สมชาติ กิจบรรยง. ความฉลาดรู้ของผู้นำ. กรุงเทพฯ : เอ็กเปอร์เน็ท, 2544.
- สมถวิล ศรีจันทร์วิโรจน์. สภาพและปัญหาการบริหารสถานศึกษาสำนักงานส่งเสริมการศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสมุทรปราการ. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2552.
- สมยศ มีเทศน์. “กลุ่มโรงเรียนกับการปฏิรูปการศึกษา,” วิชาการ. 4(1) : 41-43, 2544.
- สมศักดิ์ เอี่ยมดี. การพัฒนาระบบการบริหารเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2556.
- สมาน อัสวภูมิ. การบริหารการศึกษาสมัยใหม่ : แนวคิด ทฤษฎีและการปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 4. อุบลราชธานี : อุบลกิจออฟเซตการพิมพ์, 2551.
- สันติภาพ ไกรกิจราษฎร์. แนวทางบริหารจัดการเครือข่ายการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอเมืองเชียงราย. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2550.
- สัมพันธ์ เตชะอธก. ศักยภาพและเครือข่ายผู้นำชาวบ้าน คู่มือและทิศทางการพัฒนา ผู้นำชาวบ้าน เพื่อแก้ปัญหาในชนบท. กรุงเทพฯ : เจริญวิทย์การพิมพ์, 2537.
- สำนักงานกองทุนเพื่อสังคม. เรียนรู้เพื่อแผ่นดิน. กรุงเทพฯ : สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน ธนาคารออมสิน, 2545.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. แผนยุทธศาสตร์พัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก พ.ศ. 2558-2561. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2558.
- สุธรรม ธรรมพัฒน์. หลักการทฤษฎีและนวัตกรรมการบริหารการศึกษา. มหาสารคาม : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2554.
- สุวิมล โพธิ์กลิ่น. การพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2549.
- สุวิมล ว่องวานิช. การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.

- สุวิมล ว่องวานิช. การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.
- หน่วยศึกษานิเทศก์, สำนักการศึกษา. การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา : ระบบเครือข่ายโรงเรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด, 2545.
- . สรุปผลการประเมินเครือข่ายโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครปีการศึกษา 2549. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด, 2549.
- หวน พินธุพันธ์. การบริหารโรงเรียน. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2548.
- อภิชัย กรมเมือง. การศึกษารูปแบบการบริหารจัดการศึกษาด้านการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 1. อุบลราชธานี : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 1, 2549.
- อรรถพรณ ภูมิสุวรรณ. การมีส่วนร่วมของสมาชิกนิคมในการจัดการนิคมสร้างตนเองเพื่อการพึ่งตนเอง : ศึกษากรณีนิคมสร้างตนเองภาคใต้ตามแผนถอนสภาพนิคม. วิทยานิพนธ์ สด.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2544.
- อรรถพร พงษ์สวาท. การบริหารเพื่อการปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ : เอลโลการพิมพ์, 2544.
- อิระวัชร จันทระประเสริฐ. การมีส่วนร่วมของประชาชน. ม.ป.ท. : ม.ป.พ., 2541.
- อุทัยทิพย์ จันตะวงษ์. การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนตำบลป่าแดด อำเภอแม่สรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2. เชียงราย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, 2555.
- Burke, A. Social Development Division Department for International Development Communications & Development : A Practical Guide. 1999. <<http://www.dfid.gov.uk>> 14 August 2015.
- Bray, Mark. School Clusters in the Third World : Making Them Work. San Francisco : Jossey-Bass, 1987.
- Cohen, J.M. and N.T. Uphoff. Rural Development Participation: Concept and Measure For Project Design Implementation and Evaluation: Rural Development Committee Center for international Studies. New York : Cornell University Press, 1981.
- Gibson, Jame L. Organization : Behavior Structured Process International. 10th ed. New York, USA : McGraw - Hill, 2000.
- Goldsmith, S. and W.D. Eggers. Governing by Network. Washington, D.C. : Brooking Institution Press, W.D, 2004.
- Hoy, Wayne K. and G. Miskel Cecil. Educational Administrations : Theory Research and Practice. 4th ed. New York : MaGraw-Hill Book Company, 1991.

- King, S.W. Effective Leadership for Quality Achievement and Organizational Learning. 21 June 2006. <<http://www.lib.umi.com/dissertations/3058143>> 2016.
- Lunenburg, Fred C. and Allan C. Ornstein. Educational Administration : Concepts and Practice. 3rd ed. Australia : Wadsworth, 1996.
- Marcelo Careaga, Butter and others. School Networks to Promote ICT Competences Among Teachers. s.n. : s.l., 2014.
- Norwich, L. and K. Evans. "Cluster : Inter-School Collaboration in Meeting Special Educational Needs in Ordinary Schools," British Educational Research Journal. 20(3) : 279–291 : June, 2007.
- Ribchester, C. and W.J. Edwards. "Co-operation in the Countryside : Small Primary School Clusters," Educational Studies. 24(3) : 281-293, 2007.
- Roger, A.K. and Fenwick W. English. Needs Assessment : Concept and Application. s.n. : s.l., 2014.
- Rina Suryani, Oktari and others. "A Conceptual Model of a School–Community Collaborative Network in Enhancing Coastal Community Resilience in Banda Aceh," British Educational Research Journal. 47(6) : 300-310 ; June, 2015.
- Sashkin, M. A Manager's Guide to Participative Management. New York : AMA. Membership Publications Division, 1982.
- Starkey, P. Networking for Development. s.n. : s.l., 1997.
- Steven, Katz. Networking for School Improvement, In International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences (Second Edition). Oxford : s.l., 2015.
- Witkin, B.R. and J.W. Altschuld. Planning and Conducting Needs Assessments. Thousand Osk, CA : Sage Publication Inc, 1995.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบประเมิน

เรื่อง การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

คำชี้แจง

แบบประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับองค์ประกอบและตัวชี้วัดของการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนเพื่อนำไปใช้เป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ เป็นเครื่องมือส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ของ นายจักรพันธ์ บัวผัน นิสิตปริญญาโท รุ่น พ.27 หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขา การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

1. แบบประเมินฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อสอบถามผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับองค์ประกอบและตัวชี้วัดของการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก
2. แบบประเมินต่อไปนี้เป็นคำถามเกี่ยวกับองค์ประกอบและตัวชี้วัดของการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ซึ่งผู้วิจัยได้แนบมาพร้อมแบบสัมภาษณ์
3. แบบประเมินนี้แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ทรงคุณวุฒิ
 - ตอนที่ 2 การประเมินความเหมาะสมเกี่ยวกับองค์ประกอบและตัวชี้วัดของการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ทรงคุณวุฒิ

1. ชื่อผู้ให้ข้อมูล
2. ตำแหน่งทางการบริหาร
3. ตำแหน่งทางวิชาการ
4. วุฒิทางการศึกษาสูงสุด
5. สถานที่ทำงาน

**ตอนที่ 2 ความเหมาะสมเกี่ยวกับองค์ประกอบและตัวชี้วัดของการดำเนินงานกลุ่มเครือข่าย
โรงเรียนขนาดเล็ก**

คำชี้แจง

1. โปรดพิจารณาเกี่ยวกับองค์ประกอบและตัวชี้วัดของการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็กว่ามีความเหมาะสมเพียงใด

2. โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องความคิดเห็นแต่ละข้อคำถาม โดยข้อความแต่ละช่องมีความหมาย ดังนี้

5	หมายถึง	มีความเหมาะสมมากที่สุด
4	หมายถึง	มีความเหมาะสมมาก
3	หมายถึง	มีความเหมาะสมปานกลาง
2	หมายถึง	มีความเหมาะสมน้อย
1	หมายถึง	มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

3. หากท่านเห็นว่าควรปรับปรุงหรือเพิ่มเติมประการใด กรุณาเขียนข้อมูลลงในข้อคิดเห็นเพิ่มเติมและข้อเสนอแนะ

องค์ประกอบ/ตัวชี้วัดการดำเนินงานกลุ่ม เครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก	ระดับความเหมาะสม					ข้อคิดเห็น /เสนอแนะ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
1. องค์ประกอบด้านวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย						
1.1 โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายสามารถใช้ประสานงานการใช้ทรัพยากรต่างๆดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความเสมอภาคระหว่างโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน						
1.2 กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายส่งเสริม สนับสนุน และดำเนินการพัฒนางานวิชาการ มีการจัดตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายเพื่อประสานการดำเนินงานและกิจกรรมอื่นๆและพัฒนาบุคลากรด้านวิชาการในทุกกลุ่มประสบการณ์ต่างๆ						
1.3 กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายส่งเสริม สนับสนุน และดำเนินการพัฒนากระบวนการเทคนิคและวิธีการจัดประสบการณ์การเรียนการสอน						

องค์ประกอบ/ตัวชี้วัดการดำเนินงานกลุ่ม เครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก	ระดับความเหมาะสม					ข้อคิดเห็น /เสนอแนะ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
1.4 กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายมีการประเมินและ รายงานผลการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาของกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายตาม แผนปฏิบัติการประจำปีของเครือข่าย						
1.5 กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายร่วมมือดำเนินการ พัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนภายใน กลุ่มเครือข่าย						
1.6 มีการกำหนดแนวปฏิบัติเพื่อส่งเสริม คุณภาพการศึกษา และรักษามาตรฐาน การศึกษาของโรงเรียนภายในกลุ่ม ให้อยู่ใน ระดับดีใกล้เคียงกัน						
1.7 มีการวางระเบียบ ข้อบังคับหรือออกคำสั่ง เพื่อให้การบริหารกลุ่มโรงเรียนเครือข่าย สัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายและมีประสิทธิภาพ						
1.8 กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายมีการพิจารณาเรื่อง อื่นๆเกี่ยวกับการบริหารกลุ่มโรงเรียนเครือข่าย						
1.9 การเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์สภาพ ปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของโรงเรียน โดยคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนเครือข่าย						
1.10 การกำหนดแนวทางพัฒนาโรงเรียน ภายในกลุ่มโดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของข้อมูล สารสนเทศที่รวบรวมได้จากสภาพจริง						
1.11 อื่นๆ (โปรดระบุ).....						
2. องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมของ สมาชิก						
2.1 สมาชิกเครือข่ายร่วมกันศึกษาค้นคว้า ปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นและสร้าง รูปแบบวิธีการพัฒนา ร่วมวางแผนนโยบาย โครงการหรือกิจกรรมเพื่อแก้ไขและลดปัญหา หรือสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อองค์กร						
2.2 สมาชิกเครือข่ายร่วมตัดสินใจเพื่อใช้ ทรัพยากรมีจำกัดให้เกิดผลประโยชน์ต่อ ส่วนรวม						

องค์ประกอบ/ตัวชี้วัดการดำเนินงานกลุ่ม เครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก	ระดับความเหมาะสม					ข้อคิดเห็น /เสนอแนะ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
2.3 สมาชิกเครือข่ายร่วมริเริ่ม คือ เป็นผู้ริเริ่มในการดำเนินงานต่างๆที่จะก่อให้เกิดการพัฒนาเครือข่ายและร่วมปฏิบัติตามนโยบายแผนงาน โครงการ กิจกรรมให้บรรลุเป้าหมาย						
2.4 สมาชิกเครือข่ายร่วมนำทางความคิด คือ เป็นผู้นำทางความคิดทางการกระทำ และทางนำทางกระตุ้นในกลุ่มสมาชิกให้เห็นความสำคัญของกิจกรรมที่ทำ						
2.5 สมาชิกเครือข่ายร่วมเป็นกรรมการและร่วมเป็นสมาชิก คือ เป็นผู้ร่วมอยู่ในคณะทำงานทุกขั้นตอนและรู้สึกเป็นเจ้าของกิจกรรมร่วมกัน และร่วมมืออย่างเต็มที่ตามกระบวนการมีส่วนร่วม						
2.6 สมาชิกเครือข่ายร่วมชักชวนหรือเป็นผู้ร่วมแนะนำให้ผู้อื่นเห็นประโยชน์ที่ได้รับและร่วมแสดงความคิดเห็นในแง่มุมต่างๆ						
2.7 สมาชิกเครือข่ายร่วมประสานงาน คือ ร่วมประสานงานกับผู้เกี่ยวข้อง หรือหน่วยงานองค์กรต่างๆ						
2.8 สมาชิกเครือข่ายร่วมแรงร่วมใจ คือ เข้าร่วมทำงานที่ต้องออกแรงกายแรงใจในการดำเนินงานและร่วมออกวัสดุ อุปกรณ์ คือ นำวัสดุ อุปกรณ์ ที่ตนมีอยู่เข้าสมทบสนับสนุนการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์						
2.9 สมาชิกร่วมควบคุมติดตามประเมินผล และร่วมบำรุงรักษาโครงการผลิตกิจกรรมที่ทำไว้ให้ใช้ประโยชน์ได้						
2.10 อื่นๆ (โปรดระบุ).....						
3. องค์ประกอบด้านสมาชิกเครือข่าย						
3.1 มีกฎระเบียบ กติกา หรือข้อบังคับสำหรับสมาชิกเครือข่าย						

องค์ประกอบ/ตัวชี้วัดการดำเนินงานกลุ่ม เครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก	ระดับความเหมาะสม					ข้อคิดเห็น /เสนอแนะ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
3.2 การกำหนดบทบาทการดำเนินงานของสมาชิกเครือข่ายอย่างชัดเจนและปฏิบัติตามบทบาทได้						
3.3 สมาชิกเครือข่ายมีอิสระและมีความเป็นเอกภาพเท่าเทียมกันในการบริหาร						
3.4 มีสมาชิกเครือข่ายที่เป็นกรรมการจากภายนอกที่มีความรู้ความสามารถเป็นที่ปรึกษาเครือข่าย						
3.5 สมาชิกเครือข่ายมีความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมของเครือข่าย						
3.6 อื่นๆ (โปรดระบุ).....						
4. องค์ประกอบด้านภาวะผู้นำของผู้ประสานงานเครือข่าย						
4.1 เป็นผู้เชื่อมประสานให้เกิดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพโรงเรียนและบุคลากรในเครือข่ายและเครือข่ายภายนอก						
4.2 เป็นผู้เชื่อมประสานทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆที่เรียกว่านวัตกรรม						
4.3 เป็นผู้ยึดหลักการสำคัญของเครือข่ายโรงเรียนเป็นแนวทางปฏิบัติ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ และร่วมรับประโยชน์						
4.4 เป็นผู้เชื่อมประสานที่ทำให้เกิดการสร้างผู้นำทางวิชาการภายในเครือข่ายของตนให้เป็นแกนนำในการพัฒนาสมาชิกในเครือข่ายทุกโรงเรียนได้เกิดองค์ความรู้ร่วมกันอย่างทัดเทียมสามารถขยายผลสู่เครือข่ายภายนอกได้						

องค์ประกอบ/ตัวชี้วัดการดำเนินงานกลุ่ม เครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก	ระดับความเหมาะสม					ข้อคิดเห็น /เสนอแนะ
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	
4.5 ผู้ประสานงานเครือข่ายจะต้องอยู่ใกล้ชิดกับกลุ่มเครือข่ายเป็นที่ยอมรับ มีความสัมพันธ์ ความสามัคคีกลมเกลียวกันกับคนในกลุ่ม เครือข่ายและต้องสร้างความเข้าใจในองค์การ เครือข่ายให้เกิดกับผู้ใต้บังคับบัญชา						
4.6 ผู้ประสานงานเครือข่ายจะต้องรับผิดชอบ ในกระบวนการวิธีการทำงานด้วยความมั่นคง บนความเข้าใจได้และจะต้องปฏิบัติงานในทาง ที่อำนวยความสะดวกให้เกิดการติดต่อสัมพันธ์ และปฏิบัติกันด้วยดีของสมาชิกในกลุ่ม						
4.7 ผู้ประสานงานเครือข่ายมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีทักษะในการสื่อสาร มีความมุ่งมั่น รักงาน และปรับปรุงพัฒนาตนเอง เป็นแบบอย่างที่ดี เป็นนักเจรจาต่อรอง เป็นนักพูดที่ดี และ สามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้						
4.8 ผู้ประสานงานเครือข่ายมีการวางแผนและ กำหนดงานหาวิธีจะได้รับความร่วมมือจาก ทีมงาน						
4.9 ผู้ประสานงานเครือข่ายมีการผลัดเปลี่ยน ทำหน้าที่ดำเนินงานของเครือข่ายขับเคลื่อนไป ด้วยการรวมพลังของสมาชิก						
4.10 อื่นๆ (โปรดระบุ).....						
5. องค์ประกอบด้านกิจกรรมที่ทำร่วมกัน						
5.1 ร่วมดำเนินการกิจกรรมต่างๆด้านวิชาการ เช่น การอบรมสัมมนา ศึกษาดูงาน นิทรรศการ ฯลฯ						
5.2 ร่วมดำเนินการด้านการบริหารจัดการ เช่น การจัดทำสารสนเทศ การวางแผนยุทธศาสตร์ ฯลฯ						
5.3 ร่วมดำเนินการกิจกรรมด้านนันทนาการ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เช่น ดนตรี กีฬา ลูกเสือ-เนตรนารี ยุว-กาชาด ชมรมต่างๆ						

องค์ประกอบ/ตัวชี้วัดการดำเนินงานกลุ่ม เครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก	ระดับความเหมาะสม					ข้อคิดเห็น /เสนอแนะ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
5.4 ร่วมดำเนินการกิจกรรมด้านบุคลากรหรือนักเรียนร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน						
5.5 ร่วมดำเนินกิจกรรมประชุม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านการเขียน พบปะพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน						
5.6 อื่นๆ (โปรดระบุ).....						

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

คำชี้แจง

- 1) การวิจัยครั้งนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยมุ่งศึกษาการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก
- 2) ผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา ครู โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ
 - ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปและสภาพผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 สอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก
 - ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก
- 3) การตอบแบบสอบถามครั้งนี้ความคิดเห็นของท่านมีคุณค่าและความสำคัญต่อการพัฒนาระบบการบริหารจัดการการศึกษา และข้อมูลที่ตอบจะไม่มีผลกระทบใดๆทั้งสิ้นต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ของท่าน ดังนั้น จึงขอความกรุณาท่านตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริงหรือตามความต้องการที่แท้จริงของท่านให้ครบทุกข้อ เพื่อผู้วิจัยสามารถนำข้อมูลไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป
- 4) ผู้วิจัยใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านตอบแบบสอบถามแต่ละข้อที่กำหนดให้ครบถ้วน และขอได้โปรดนำแบบสอบถามของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 ฉบับ ครู จำนวน 1 ฉบับ รวมทั้งสิ้นจำนวน 2 ฉบับ ใส่ซองที่ติดแสตมป์แนบมาพร้อมนี้ในซองเดียวกันทั้งหมดส่งคืนผู้วิจัย จักเป็นพระคุณอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

นายจักรพันธ์ บัวผัน

นิสิตปริญญาโท รุ่น พ.27 หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต
 (กศ.ม.) สาขา การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปและสภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง ☐ หน้าข้อความหรือเติมข้อความให้ตรงตามความเป็นจริง

1. ตำแหน่ง/สถานะ ปัจจุบัน

☐

ผู้อำนวยการสถานศึกษา

☐

ครู

2. เพศ

☐

ชาย

☐

หญิง

3. อายุ

☐

น้อยกว่า 30 ปี

☐

30 - 40 ปี

☐

41 - 50 ปี

☐

51 ปีขึ้นไป

4. วุฒิการศึกษา

☐

ระดับปริญญาตรี

☐

ระดับปริญญาโท

☐

ระดับปริญญาเอก

☐

อื่นๆ (ระบุ).....

5. ประสบการณ์การทำงานในโรงเรียนขนาดเล็ก

☐

ต่ำกว่า 10 ปี

☐

11 - 20 ปี

☐

21 - 30 ปี

☐

31 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 สอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน

ขนาดเล็ก

คำชี้แจง โปรดพิจารณาว่าการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็กของท่าน ได้มีการดำเนินการในประเด็นคำถามแต่ละข้อต่อไปนี้ในระดับใด คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องคำตอบแสดงระดับการดำเนินการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็กของท่านเพียงช่องเดียว

ข้อ	การดำเนินงาน กลุ่มเครือข่าย โรงเรียนขนาดเล็ก	สภาพปัจจุบัน					สภาพที่พึงประสงค์				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	องค์ประกอบด้าน วัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย										
1	กลุ่มเครือข่ายโรงเรียน ประสานงานการใช้ ทรัพยากรร่วมกันในการ จัดการเรียนการสอนอย่างมี ประสิทธิภาพ										
2	กลุ่มเครือข่ายโรงเรียน ส่งเสริม สนับสนุนและ ดำเนินการพัฒนางาน วิชาการ										
3	กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนมีการ จัดตั้งศูนย์วิชาการเพื่อ ประสานการและดำเนินงาน กิจกรรมอื่นๆ										
4	กลุ่มเครือข่ายโรงเรียน พัฒนาบุคลากรด้านวิชาการ ในทุกกลุ่มประสบการณ์ ต่างๆ										

ข้อ	การดำเนินงาน กลุ่มเครือข่าย โรงเรียนขนาดเล็ก	สภาพปัจจุบัน					สภาพที่พึงประสงค์				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
	องค์ประกอบด้าน วัตถุประสงค์หรือ เป้าหมาย										
5	กลุ่มเครือข่ายโรงเรียน ประเมินและรายงานผล การดำเนินงานตาม แผนปฏิบัติการประจำปี										
6	กลุ่มเครือข่ายโรงเรียน ร่วมมือกันดำเนินการ พัฒนาคุณภาพการศึกษา ของโรงเรียนภายในกลุ่ม เครือข่าย										
7	กลุ่มเครือข่ายโรงเรียน กำหนดแนวทางปฏิบัติเพื่อ พัฒนาโรงเรียนและรักษา มาตรฐานของโรงเรียน ภายในกลุ่ม										
8	กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนมี การพิจารณาเรื่องอื่นๆที่ เกี่ยวกับการบริหารจัดการ กลุ่มเครือข่ายโรงเรียน										
9	กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนมี การเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ ของโรงเรียน										
	องค์ประกอบด้านการมี ส่วนร่วมของสมาชิก										
10	สมาชิกเครือข่ายร่วมกัน ศึกษาปัญหาสาเหตุและ สร้างรูปแบบการพัฒนา กิจกรรมเพื่อแก้ไขและลด ปัญหา										

ข้อ	การดำเนินงาน กลุ่มเครือข่าย โรงเรียนขนาดเล็ก	สภาพปัจจุบัน					สภาพที่พึงประสงค์				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
11	สมาชิกเครือข่ายร่วม ตัดสินใจเพื่อใช้ ทรัพยากรที่มีจำกัดให้ เกิดผลประโยชน์ระหว่าง โรงเรียนในกลุ่ม เครือข่าย										
12	สมาชิกเครือข่ายร่วม ริเริ่มดำเนินการ พัฒนากลุ่มโรงเรียน เครือข่าย และปฏิบัติให้ บรรลุเป้าหมาย										
13	สมาชิกเครือข่ายร่วมนำ ทางความคิด และ กระตุ้นสมาชิกให้เห็น ความสำคัญของกิจกรรม ที่ทำ										
14	สมาชิกเครือข่ายร่วม เป็นกรรมการและ ร่วมเป็นสมาชิกกลุ่ม โรงเรียนเครือข่าย										
15	สมาชิกเครือข่ายร่วม ชักชวนแนะนำให้ผู้อื่น เห็นประโยชน์ที่ได้รับ ของโรงเรียนภายในกลุ่ม เครือข่าย										
16	สมาชิกเครือข่ายร่วม ประสานงานกับ หน่วยงาน องค์กร หรือ ผู้ที่เกี่ยวข้อง										
17	สมาชิกเครือข่ายร่วมแรง ร่วมใจเข้าร่วม ดำเนินงานกิจกรรมและ ร่วมสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ										

ข้อ	การดำเนินงาน กลุ่มเครือข่าย โรงเรียนขนาดเล็ก	สภาพปัจจุบัน					สภาพที่พึงประสงค์				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
18	สมาชิกเครือข่ายร่วม ควบคุมติดตามประเมินผล โครงการ กิจกรรมของ โรงเรียนในกลุ่มเครือข่าย										
	องค์ประกอบด้านสมาชิก เครือข่าย										
19	กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนมี กฎระเบียบ กติกา หรือ ข้อบังคับสำหรับสมาชิก เครือข่าย										
20	กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนมี การกำหนดบทบาทการ ดำเนินงานของสมาชิก เครือข่ายอย่างชัดเจนและ ปฏิบัติตามบทบาทได้										
21	สมาชิกกลุ่มเครือข่าย โรงเรียนมีอิสระและ เอกภาพเท่าเทียมกันใน การบริหารเครือข่าย										
22	กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนมี สมาชิกที่เป็นกรรมการ จากภายนอกที่มีความรู้ ความสามารถเป็นที่ ปรึกษาเครือข่าย										
23	สมาชิกเครือข่ายมีความ สมัครใจเข้าร่วมกิจกรรม ของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน										

ข้อ	การดำเนินงาน กลุ่มเครือข่าย โรงเรียนขนาดเล็ก	สภาพปัจจุบัน					สภาพที่พึงประสงค์				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
	องค์ประกอบด้านภาวะ ผู้นำของผู้ประสานงาน เครือข่าย										
24	ผู้ประสานงานเครือข่าย ประสานให้เกิด กระบวนการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ พัฒนาคุณภาพ และบุคลากร ทั้งภายใน และภายนอกเครือข่าย										
25	ผู้ประสานงานเครือข่าย เป็นผู้ทำให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงเชิง สร้างสรรค์										
26	ผู้ประสานงานเครือข่ายยึด หลักการสำคัญของกลุ่ม โรงเรียนเครือข่ายเป็น แนวทางปฏิบัติ										
27	ผู้ประสานงานเครือข่ายทำ ให้เกิดการสร้างผู้นำทาง วิชาการภายในกลุ่ม เครือข่ายโรงเรียน										
28	ผู้ประสานงานเครือข่าย เป็นที่ยอมรับ มีมนุษย สัมพันธ์ สามัคคีกลม เกลียวกับสมาชิกภายใน กลุ่มเครือข่ายโรงเรียน										
29	ผู้ประสานงานเครือข่ายมี ความรับผิดชอบและอำ นาจความสะอาดแก่ สมาชิกภายในกลุ่ม เครือข่ายโรงเรียน										

ข้อ	การดำเนินงาน กลุ่มเครือข่าย โรงเรียนขนาดเล็ก	สภาพปัจจุบัน					สภาพที่พึงประสงค์				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
30	ผู้ประสานงานเครือข่ายมีทักษะในการสื่อสารแก้ปัญหาเฉพาะหน้า มุ่งมั่น รั้งงาน พัฒนาตนเอง และเป็นแบบอย่างที่ดี										
31	ผู้ประสานงานเครือข่ายมีการวางแผนและหาวิธีจะได้รับความร่วมมือจากทีมงาน										
32	ผู้ประสานงานเครือข่ายมีการผลิตเปลี่ยนการทำหน้าที่										
	องค์ประกอบด้านกิจกรรมที่ทำร่วมกัน										
33	กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนร่วมดำเนินการกิจกรรมต่างๆ ด้านวิชาการ เช่น การอบรมสัมมนา ศึกษาดูงาน นิทรรศการ ฯลฯ										
34	กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนร่วมดำเนินการด้านการบริหารจัดการ เช่น การจัดทำสารสนเทศ การวางแผนยุทธศาสตร์ ฯลฯ										
35	กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนร่วมดำเนินการกิจกรรมด้านนันทนาการ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน										

ข้อ	การดำเนินงาน กลุ่มเครือข่าย โรงเรียนขนาดเล็ก	สภาพปัจจุบัน					สภาพที่พึงประสงค์				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
36	กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนร่วม ดำเนินการกิจกรรมด้าน บุคลากรและกิจกรรมด้าน นักเรียน										
37	กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนร่วม ดำเนินการกิจกรรม ประชุม และร่วม แลกเปลี่ยนเรียนรู้										

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณที่ท่านกรุณาเสียเวลาให้ความอนุเคราะห์
ผู้วิจัย

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย
เรื่อง การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารในเครือข่ายโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) ด้านการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก ผลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้จะนำไปสังเคราะห์เพื่อพัฒนาแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ
2. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้แบ่งเป็น 2 ตอน ได้แก่
 ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์
 ตอนที่ 2 สัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ
3. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้เป็นการศึกษาเพื่อมุ่งเน้นประโยชน์ในการวิจัยเท่านั้น ซึ่งไม่มีผลกระทบหรือเกิดความเสียหายต่อหน่วยงานหรือบุคคลที่ให้สัมภาษณ์แต่อย่างใด จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้กรุณาให้ความร่วมมือในการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านในการสัมภาษณ์ครั้งนี้เป็นอย่างดี จึงขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณอย่างสูง

นายจักรพันธ์ บัวผัน

นิสิตระดับปริญญาโท หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.)

สาขาการบริหารการศึกษา รุ่น พ.27

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

คำชี้แจง ขอความกรุณาท่านให้สัมภาษณ์ตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ชื่อ – นามสกุล
2. วุฒิการศึกษาสูงสุด
สาขาวิชา
3. ตำแหน่งปัจจุบัน
4. สถานที่ทำงาน

เรื่องที่สัมภาษณ์ แนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก

ผู้สัมภาษณ์ นายจักรพันธ์ บัวผัน

สถานที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....เริ่มเวลา.....น. ถึง.....น.

ตอนที่ 2 สัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก ในฐานะที่ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ทางด้านการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก โดยเรียงลำดับค่าดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (PNI *modified*) และลำดับความต้องการจำเป็น ขอความกรุณาท่านให้ข้อมูลในประเด็นต่อไปนี้

1. องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก

1.1 สมาชิกเครือข่ายร่วมตัดสินใจเพื่อใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เกิดผลประโยชน์ระหว่างโรงเรียนในกลุ่มเครือข่าย.....

.....

1.2 สมาชิกเครือข่ายมีส่วนร่วมเป็นผู้นำทางความคิด และกระตุ้นสมาชิกให้เห็นความสำคัญของกิจกรรมที่ทำ.....

.....

1.3 สมาชิกเครือข่ายมีส่วนร่วมควบคุมติดตามประเมินผลโครงการ กิจกรรมของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่าย.....

.....

1.4 สมาชิกเครือข่ายมีส่วนร่วมแรงร่วมใจเข้าร่วมดำเนินงานกิจกรรมและร่วมสนับสนุน
วัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ.....

.....

.....

2. องค์ประกอบด้านวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย

2.1 กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนมีการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหาและ
ความต้องการของโรงเรียนภายในกลุ่มเครือข่าย.....

.....

.....

2.2 กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนพัฒนาบุคลากรด้านวิชาการในทุกกลุ่มประสบการณ์
ต่างๆ.....

.....

.....

2.3 กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนร่วมมือกันดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน
ภายในกลุ่มเครือข่าย.....

.....

.....

2.4 กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนมีการพิจารณาเรื่องอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการกลุ่ม
เครือข่ายเรียน.....

.....

.....

3. องค์ประกอบด้านสมาชิกเครือข่าย

3.1 ผู้ประสานงานเครือข่ายเป็นที่ยอมรับ มีมนุษยสัมพันธ์ สามัคคีกลมเกลียวกับ
สมาชิกภายในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน.....

.....

.....

3.2 ผู้ประสานงานเครือข่ายทำให้เกิดการสร้างผู้นำทางวิชาการภายในกลุ่มเครือข่าย
โรงเรียน.....

.....

.....

3.3 ผู้ประสานงานเครือข่ายเป็นผู้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างสร้างสรรค์

.....

.....

.....

.....

3.4 ผู้ประสานงานเครือข่ายมีทักษะในการสื่อสาร แก้ปัญหาเฉพาะหน้า มุ่งมั่น รักงาน พัฒนาตนเองและเป็นแบบอย่างที่ดี.....

.....

.....

.....

4. องค์ประกอบด้านภาวะผู้นำของผู้ประสานงานเครือข่าย

4.1 กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนมีกฎระเบียบ กติกา หรือข้อบังคับสำหรับสมาชิกเครือข่าย

.....

.....

.....

.....

4.2 กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนมีสมาชิกที่เป็นกรรมการจากภายนอก ที่มีความรู้ความสามารถเป็นที่ปรึกษาเครือข่าย.....

.....

.....

.....

4.3 สมาชิกเครือข่ายมีความสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน

.....

.....

.....

.....

4.4 สมาชิกเครือข่ายมีอิสระและเอกภาพเท่าเทียมกันในการบริหารเครือข่าย

.....

.....

.....

.....

5. องค์ประกอบด้านกิจกรรมที่ทำร่วมกัน

5.1 กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนร่วมดำเนินงานกิจกรรมด้านบุคลากรและกิจกรรมด้าน

นักเรียน.....

5.2 กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนร่วมดำเนินงานกิจกรรมด้านนันทนาการ กิจกรรมพัฒนา

ผู้เรียน.....

5.3 กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนร่วมดำเนินการด้านการบริหารจัดการ.....

.....

5.4 กลุ่มเครือข่ายร่วมดำเนินการกิจกรรมประชุม และร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้

.....

แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

สำหรับการวิจัย

เรื่อง แนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....
สถานที่.....เวลา.....

ประเด็น	ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ
ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก	
จัดประชุมครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษา ร่วมกับโรงเรียนในพื้นที่ เพื่อร่วมกันหาแนวทางในการ บริหารทรัพยากรร่วมกัน การพัฒนาระบบสารสนเทศการ ควบคุมดูแลรักษา การจำหน่ายพัสดุการดำเนินการ ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรของกลุ่มเครือข่าย โรงเรียน จัดประชุมผู้ปกครอง คนในชุมชนตลอดจน คณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อร่วมกันหาแนวทางร่วมกัน จัดระบบการบริหารและพัฒนาเครือข่ายการประสานงาน การพัฒนาเครือข่ายการศึกษา เชิญชวนเปิดโอกาสให้ทุก ฝ่ายตลอดจนผู้ที่สนใจหรือเต็มใจ เข้ามาช่วยดำเนินการ พัฒนากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนและพัฒนากิจกรรมของกลุ่ม เครือข่ายโรงเรียน ประชุมบุคลากรในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน และมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบในการประเมินโครงการ และกิจกรรมของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน เปิดโอกาสให้ทุก ฝ่ายสามารถติดตามผลโครงการและการดำเนินงานของกลุ่ม เครือข่ายโรงเรียน และโรงเรียนร่วมกับชุมชน องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานอื่นๆในสนับสนุน กิจกรรม การใช้และการรักษาวัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ ร่วมกัน	
ด้านวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย	
กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนจัดประชุมเสวนาเกี่ยวกับสภาพ ปัจจุบันปัญหา และความต้องการของโรงเรียนภายในกลุ่ม เครือข่าย จัดกิจกรรมศึกษาดูงานเครือข่ายโรงเรียนที่ ประสบผลสำเร็จในด้านวิชาการและมีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันกับกลุ่มเครือข่าย โรงเรียนในพื้นที่เพื่อสร้างแนวทางการวางแผนและส่งเสริม ความเข้มแข็งทางวิชาการ และจัดประชุมเพื่อรับฟังความ คิดเห็นและข้อเสนอแนะจากบุคคลทั้งภายในกลุ่มเครือข่าย และจากภายนอกกลุ่มเครือข่าย	

ประเด็น	ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ
ด้านภาวะผู้นำของผู้ประสานงานเครือข่าย	
ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงาน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและเป็นแบบอย่างที่ดีแก่สมาชิกและผู้ใต้บังคับบัญชา จัดรวมกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนในพื้นที่เดียวกันเพื่อร่วมกันพัฒนาหลักสูตร จัดกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาาระบบประกันคุณภาพภายใน มีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การวางแผนงานและส่งเสริมความเข้มแข็งทางวิชาการ และด้านอื่นๆเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง ประสานงานกับกลุ่มเครือข่ายการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานการศึกษาอื่นๆ	
ด้านสมาชิกเครือข่าย	
จัดกิจกรรมในการยกย่องเชิดชูสมาชิกเครือข่าย ที่มีผลการปฏิบัติงานดีเด่นในหลายๆด้านเป็นประจำทุกๆปี เชิญชวนเปิดโอกาสให้ทุกฝ่าย ตลอดจนผู้ที่มีความรู้ความสามารถผู้ที่สนใจหรือเต็มใจ เข้ามาช่วยในการพัฒนา เปิดโอกาสให้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถ ผู้ทรงคุณวุฒิ เข้ามาช่วยในการพัฒนากลุ่มเครือข่าย เปิดโอกาสให้สมาชิกเครือข่ายมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนในหลากหลายด้าน ส่งเสริมสนับสนุนสมาชิกเครือข่ายได้เข้ามามีบทบาทในการดำเนินงานของกลุ่มเครือข่ายอย่างเต็มที่ และส่งเสริมสนับสนุนสมาชิกเครือข่ายให้มีทักษะกระบวนการคิด ให้สมาชิกเครือข่ายได้มีการนำเสนอผลงานในด้านต่างๆ	
ด้านกิจกรรมที่ทำร่วมกัน	
จัดประชุมครู ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียนเพื่อหาข้อตกลงและแนวทางร่วมกันในการจัดกิจกรรมโดยเน้นประโยชน์สูงสุดแก่นักเรียน จัดกิจกรรมร่วมกันทั้งในด้านวิชาการ กีฬา และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่องและเป็นประจำ กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายมีการจัดกีฬากลุ่มเครือข่าย และกิจกรรมเดินทางไกล เข้าค่ายพักแรมร่วมกันระหว่างโรงเรียนในกลุ่มเครือข่าย กลุ่มเครือข่ายโรงเรียน ร่วมกันพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ สำหรับโรงเรียนและจัดการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ	

ประเด็น	ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ
ด้านกิจกรรมที่ทำร่วมกัน (ต่อ)	
และประสิทธิผลการดำเนินงาน มีการพบปะพูดคุยทำกิจกรรมร่วมกัน มีการกระจายอำนาจและความรับผิดชอบเพื่อให้การบริหารจัดการมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และจัดประชุมร่วมกันกับกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนในพื้นที่ อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้งเพื่อร่วมหาแนวทางการประสานงาน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน	

ลงชื่อ.....ผู้บันทึก
(.....)

**แบบประเมินแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ**

คำชี้แจง

1. เครื่องมือที่ใช้ในครั้งนี้เป็นแบบประเมินแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬในประเด็นความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ หลังจากที่ท่านได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ซึ่งผู้วิจัยแนบมาพร้อมนี้
2. โปรดพิจารณาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ให้ครบทั้ง 5 ด้าน คือ 1) ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก 2) ด้านวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย 3) ด้านภาวะผู้นำของผู้ประสานงานเครือข่าย 4) ด้านสมาชิกเครือข่าย 5) ด้านกิจกรรมที่ทำร่วมกัน
3. โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องความคิดเห็นแต่ละช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน โดยกำหนดเกณฑ์ระดับคะแนน ดังนี้
 - 5 หมายถึง มีความเหมาะสม / ความเป็นไปได้ ในระดับมากที่สุด
 - 4 หมายถึง มีความเหมาะสม / ความเป็นไปได้ ในระดับมาก
 - 3 หมายถึง มีความเหมาะสม / ความเป็นไปได้ ในระดับปานกลาง
 - 2 หมายถึง มีความเหมาะสม / ความเป็นไปได้ ในระดับน้อย
 - 1 หมายถึง มีความเหมาะสม / ความเป็นไปได้ ในระดับน้อยที่สุด

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี และขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

นายจักรพันธ์ บัวผัน

นิสิตระดับปริญญาโท หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.)

สาขาการบริหารการศึกษา รุ่น พ.27

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

แบบประเมินแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก

รายการประเมิน	ความเหมาะสม					ความเป็นไปได้				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
1. ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก										
1.1 สมาชิกเครือข่ายได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และมีส่วนร่วมรับผิดชอบงานร่วมกัน										
1.2 สมาชิกเครือข่ายมีส่วนร่วมในการทำงานโดยเน้น กระบวนการมีส่วนร่วมทำงานเป็นทีม โดยสมาชิก จะต้องมาจากโรงเรียนในกลุ่มเครือข่าย										
1.3 สมาชิกเครือข่ายมีการแก้ปัญหา รับรู้สภาพ ปัญหาาร่วมกัน ร่วมกันหาจุดดีจุดด้อย รวมไปถึง พัฒนาเครือข่ายร่วมกัน										
1.4 สมาชิกเครือข่ายสามารถแสดงความคิดเห็น และ บทบาทหน้าที่ได้อย่างเต็มที่และเต็มความสามารถ										
1.5 สมาชิกเครือข่ายมีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนข้อมูล ระหว่างกันในกลุ่มเครือข่ายโดยคำนึงถึงความแตกต่างกัน ของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่าย										
1.6 สมาชิกเครือข่ายมีส่วนร่วมริเริ่มดำเนินการ พัฒนากลุ่มโรงเรียนเครือข่าย และปฏิบัติให้บรรลุ เป้าหมาย										
1.7 สมาชิกเครือข่ายมีส่วนร่วมนำทางความคิด และ กระตุ้นสมาชิกให้เห็นความสำคัญของกิจกรรมที่ทำ										
1.8 สมาชิกเครือข่ายมีส่วนร่วมเป็นกรรมการและร่วม เป็นสมาชิกกลุ่มโรงเรียนเครือข่าย										
1.9 สมาชิกเครือข่ายร่วมชักชวนแนะนำให้ผู้อื่นเห็น ประโยชน์ที่ได้รับของโรงเรียนภายในกลุ่มเครือข่าย										
1.10 สมาชิกเครือข่ายมีส่วนร่วมประสานงานกับ หน่วยงาน องค์กร หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง										

รายการประเมิน	ความเหมาะสม					ความเป็นไปได้				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
1.11 สมาชิกเครือข่ายมีส่วนร่วมแรงร่วมใจเข้าร่วมดำเนินงานกิจกรรมและร่วมสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ										
1.12 สมาชิกเครือข่ายมีส่วนร่วมควบคุมติดตามประเมินผลโครงการ กิจกรรมของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่าย										
2. ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก										
2.1 มีการจัดประชุมให้ความรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานและวิธีการวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของเครือข่าย										
2.2 มีการกำหนดวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของเครือข่ายให้ชัดเจนเป็นรูปธรรมโดยจะต้องมีจุดหมายร่วมกัน										
2.3 มีการจัดทำแผนปฏิบัติงานประจำปีของกลุ่มเครือข่ายและปฏิบัติตามแผนงานอย่างต่อเนื่อง										
2.4 มีการกำกับ ติดตาม และประเมินผลกิจกรรมหรือโครงการตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง										
2.5 มีการประสานงานการใช้ทรัพยากรร่วมกันในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ										
2.6 มีการส่งเสริม สนับสนุนพัฒนาบุคลากรด้านวิชาการในทุกกลุ่มประสบการณ์ต่างๆและดำเนินการพัฒนางานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเครือข่าย										
2.7 มีการจัดตั้งศูนย์วิชาการเพื่อประสานงานและดำเนินงานกิจกรรมอื่นๆภายในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน										
2.8 มีการพิจารณาเรื่องอื่นๆที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน										
2.9 มีการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของโรงเรียนภายในกลุ่มเครือข่าย										

รายการประเมิน	ความเหมาะสม					ความเป็นไปได้				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
3. ด้านภาวะผู้นำของผู้ประสานงานเครือข่าย										
3.1 ผู้ประสานงานเครือข่ายจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดี แก่สมาชิก มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ให้เกียรติและไว้วางใจ ในตัวสมาชิก										
3.2 ผู้ประสานงานเครือข่ายจะต้องยอมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิก และคอยกระตุ้นส่งเสริมสมาชิก เครือข่าย										
3.3 ผู้ประสานงานเครือข่ายจะต้องกระจายอำนาจ ไปสู่สมาชิก และสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่าง เข้มแข็งมีประสิทธิภาพ										
3.4 ผู้ประสานงานเครือข่ายประสานให้เกิด กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ พัฒนาคุณภาพ และ บุคลากร ทั้งภายในและภายนอกกลุ่มเครือข่าย โรงเรียน										
3.5 ผู้ประสานงานเครือข่ายเป็นผู้ทำให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงเชิงสร้างสรรค์										
3.6 ผู้ประสานงานเครือข่ายยึดหลักการสำคัญของ กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายเป็นแนวทางปฏิบัติ										
3.7 ผู้ประสานงานเครือข่ายทำให้เกิดการสร้างผู้นำ ทางวิชาการภายในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน										
3.8 ผู้ประสานงานเครือข่ายมีความรับผิดชอบ และอำนายความสะดวกแก่สมาชิกภายในกลุ่มเครือข่าย โรงเรียน										
3.9 ผู้ประสานงานเครือข่ายมีการวางแผนและหาวิธี จะได้รับความร่วมมือจากทีมงาน										

รายการประเมิน	ความเหมาะสม					ความเป็นไปได้				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
3.10 ผู้ประสานงานเครือข่ายมีการผลิตเปลี่ยนแปลงการทำงาน หน้าที่การบริหารงานเครือข่าย										
4. ด้านสมาชิกเครือข่าย										
4.1 มีการจัดกิจกรรมในการยกย่องเชิดชูสมาชิก เครือข่ายที่มีผลการปฏิบัติงานที่ดีในหลายๆด้าน										
4.2 มีการส่งเสริมให้สมาชิกเครือข่ายมีทักษะ กระบวนการคิดวิเคราะห์และกระบวนการทำงาน										
4.3 ให้สมาชิกเครือข่ายได้มีการนำเสนอผลงานใน ด้านต่างๆและมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสมาชิก เครือข่ายด้วยตนเอง										
4.4 กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนมีกฎระเบียบ กติกา หรือ ข้อบังคับสำหรับสมาชิกเครือข่าย										
4.5 มีการกำหนดบทบาทการดำเนินงานของสมาชิก เครือข่ายอย่างชัดเจนและปฏิบัติตามบทบาทได้										
4.6 สมาชิกกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนมีอิสระและ เอกภาพเท่าเทียมกันในการบริหารเครือข่าย										
4.7 กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนมีสมาชิกที่เป็นกรรมการ จากภายนอกที่มีความรู้ความสามารถเป็นที่ปรึกษา เครือข่าย										
4.8 สมาชิกเครือข่ายมีความสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรม ของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน										
5. ด้านกิจกรรมที่ทำร่วมกัน										
5.1 มีการจัดกิจกรรมต่างๆร่วมกันทั้งในด้านวิชาการ เช่น การอบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน ฯลฯ อย่าง ต่อเนื่อง										
5.2 มีการแต่งตั้งมอบหมายงานในกิจกรรมที่ทำ ร่วมกันให้ชัดเจน เป็นรูปธรรมเพื่อให้เกิด ประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น										
5.3 มีการประเมินผลกิจกรรมหรือโครงการที่ทำ ร่วมกันอย่างหลากหลาย										

รายการประเมิน	ความเหมาะสม					ความเป็นไปได้				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
5.4 มีการร่วมดำเนินการด้านการบริหารจัดการ เช่น การจัดทำสารสนเทศ การวางแผนยุทธศาสตร์ ฯลฯ										
5.5 มีการร่วมดำเนินการกิจกรรมด้านบุคลากรและ กิจกรรมด้านนักเรียนมีการร่วมดำเนินการกิจกรรม ประชุม และร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกลุ่ม เครือข่ายโรงเรียน										

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข
การหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบประเมินเพื่อพัฒนาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
เรื่อง การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

-
- 1) แบบประเมินฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความเหมาะสมของภาษาของแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก ในการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้ องค์ประกอบการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ประกอบด้วย
- 1) วัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย 2) การมีส่วนร่วมของสมาชิก 3) สมาชิกเครือข่าย 4) ภาวะผู้นำของผู้ประสานงานเครือข่าย 5) กิจกรรมที่ทำร่วมกัน แต่ละองค์ประกอบมีตัวชี้วัดที่ผู้วิจัยใช้เป็นกรอบในการสร้างข้อคำถามเพื่อใช้ในการวิจัย
- 2) โปรดพิจารณาความสอดคล้องประเด็นคำถามกับตัวชี้วัด ตลอดจนความเหมาะสมของสำนวนภาษาของข้อคำถาม และให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
- 3) ข้อมูลที่ได้จากการทำแบบสอบถามครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ดังนั้นจึงขอความกรุณาให้ท่านตอบให้ตรงกับความจริงมากที่สุด การตอบแบบสอบถามในครั้งนี้จะไม่มีผลกระทบต่อตัวท่านและการปฏิบัติงานในหน้าที่ของท่านแต่อย่างใด
- ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัยมา ณ โอกาสนี้

นายจักรพันธ์ บัวผัน

นิสิตปริญญาโท รุ่น พ.27 หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต
 (กศ.ม.) สาขา การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คำชี้แจง โปรดพิจารณาความสอดคล้องของเนื้อหาหรือข้อความกับวัตถุประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence : IOC) โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้

- 1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อความมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์
 0 หมายถึง ไม่แน่ว่าข้อความมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือไม่
 -1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อความไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์/เนื้อหา	ข้อความ	ผลการพิจารณา			ความคิดเห็นเพิ่มเติม
		1	0	-1	
การศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ในด้านวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย	1. โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายของท่านสามารถใช้ประสานงานการใช้ทรัพยากรต่างๆดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความเสมอภาคระหว่างโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน				
	2. กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายของท่านส่งเสริม สนับสนุน และดำเนินการพัฒนางานวิชาการ				
	3. กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายของท่านมีการจัดตั้งศูนย์วิชาการเพื่อประสานการดำเนินงานและกิจกรรมอื่นๆ				
	4. กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายของท่านพัฒนาบุคลากรด้านวิชาการในทุกกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ				
	5. กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายของท่านส่งเสริม สนับสนุน และดำเนินการพัฒนากระบวนการเทคนิคและวิธีการจัดประสบการณ์การเรียนการสอน				
	6. กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายของท่านมีการประเมินและรายงานผลการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายตามแผนปฏิบัติการประจำปีของเครือข่าย				
	7. กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายของท่านมีการร่วมมือดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนภายในกลุ่มเครือข่าย				
	8. กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายของท่านมีการกำหนดแนวปฏิบัติเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาและรักษามาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนภายในกลุ่มให้อยู่ในระดับดีใกล้เคียงกัน				
	9. กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายของท่านมีการพิจารณาเรื่องอื่นๆเกี่ยวกับการบริหารกลุ่มโรงเรียนเครือข่าย				

วัตถุประสงค์/เนื้อหา	ข้อความถาม	ผลการพิจารณา			ความคิดเห็นเพิ่มเติม
		1	0	-1	
	10. กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายของท่านมีการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของโรงเรียนโดยคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนเครือข่าย				
	11. กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายของท่านมีการกำหนดแนวทางพัฒนาโรงเรียนภายในกลุ่มโดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลสารสนเทศที่รวบรวมได้จากสภาพจริง				
การศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ในด้าน การมีส่วนร่วมของสมาชิก	12. ท่านมีส่วนร่วมกันศึกษาค้นคว้าปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นและสร้างรูปแบบวิธีการพัฒนา ร่วมวางแผนนโยบาย โครงการหรือกิจกรรมเพื่อแก้ไขและลดปัญหา หรือสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อองค์กร				
	13. ท่านมีส่วนร่วมตัดสินใจเพื่อใช้ทรัพยากรมีจำกัดให้เกิดผลประโยชน์ต่อส่วนรวม				
	14. ท่านมีส่วนร่วมริเริ่มในการดำเนินงานต่างๆที่จะก่อให้เกิดการพัฒนาในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนและร่วมปฏิบัติตามนโยบายแผนงาน โครงการ กิจกรรมให้บรรลุเป้าหมาย				
	15. ท่านมีส่วนร่วมนำทางความคิด คือ เป็นผู้นำทางความคิดทางการกระทำ และทางนำทางกระตุ้นในกลุ่มสมาชิกให้เห็นความสำคัญของกิจกรรมที่ทำ				
	16. ท่านมีส่วนร่วมเป็นกรรมการและร่วมเป็นสมาชิก คือ เป็นผู้ร่วมอยู่ในคณะทำงานทุกขั้นตอนและรู้สึกเป็นเจ้าของกิจกรรมร่วมกันและร่วมมืออย่างเต็มที่ตามกระบวนการมีส่วนร่วม				
	17. ท่านมีส่วนร่วมชักชวนหรือเป็นผู้ร่วมแนะนำให้ผู้อื่นเห็นประโยชน์ที่ได้รับและร่วมแสดงความคิดเห็นในแง่มุมต่างๆ				
	18. ท่านมีส่วนร่วมประสานงาน คือ ร่วมประสานงานกับผู้เกี่ยวข้อง หรือหน่วยงาน องค์กรต่างๆ				

วัตถุประสงค์/เนื้อหา	ข้อความถาม	ผลการพิจารณา			ความคิดเห็นเพิ่มเติม
		1	0	-1	
	19. ท่านมีส่วนร่วมแรงร่วมใจ คือ เข้าร่วมทำงานที่ต้องออกแรงกายแรงใจในการดำเนินงานและร่วมออกวัสดุอุปกรณ์ คือ นำวัสดุ อุปกรณ์ ที่ตนมีอยู่เข้าสมทบสนับสนุนการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์				
	20. ท่านมีส่วนร่วมควบคุมติดตามประเมินผล และร่วมบำรุงรักษาโครงการผลิตกิจกรรมที่ทำไว้ให้ใช้ประโยชน์ได้				
การศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ในด้านสมาชิกเครือข่าย	21. กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายของท่านมีกฎระเบียบ กติกา หรือข้อบังคับสำหรับสมาชิกเครือข่าย				
	22. กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายของท่านมีการกำหนดบทบาทการดำเนินงานของสมาชิกเครือข่ายอย่างชัดเจน และปฏิบัติตามบทบาทได้				
	23. สมาชิกเครือข่ายมีอิสระและมีความเป็นเอกภาพเท่าเทียมกันในการบริหารงานเครือข่าย				
	24. กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายของท่านมีสมาชิกเครือข่ายที่เป็นกรรมการจากภายนอกที่มีความรู้ความสามารถเป็นที่ปรึกษาเครือข่าย				
	25. สมาชิกเครือข่ายมีความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มโรงเรียนเครือข่าย				
การศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ในด้านภาวะผู้นำของผู้ประสานงานเครือข่าย	26. เป็นผู้เชื่อมประสานให้เกิดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพโรงเรียนและบุคลากรในเครือข่ายและเครือข่ายภายนอก				
	27. เป็นผู้เชื่อมประสานทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆที่เรียกว่านวัตกรรม				
	28. เป็นผู้ยึดหลักการสำคัญของเครือข่ายโรงเรียนเป็นแนวทางปฏิบัติ ร่วมคิด ร่วมทำร่วมรับผิดชอบ และร่วมรับประโยชน์				
	29. เป็นผู้เชื่อมประสานที่ทำให้เกิดการสร้างผู้นำทางวิชาการภายในเครือข่ายของตนให้เป็นแกนนำในการพัฒนาสมาชิกในเครือข่ายทุกโรงเรียนได้เกิดองค์ความรู้ร่วมกันอย่างทัดเทียมสามารถขยายผลสู่เครือข่ายภายนอกได้				

วัตถุประสงค์/เนื้อหา	ข้อความถาม	ผลการพิจารณา			ความคิดเห็นเพิ่มเติม
		1	0	-1	
	30. ผู้ประสานงานเครือข่ายจะต้องอยู่ใกล้ชิดกับกลุ่มเครือข่ายเป็นที่ยอมรับ มีความสัมพันธ์ความสามัคคีกลมเกลียวกันกับคนในกลุ่มเครือข่ายและต้องสร้างความเข้าใจในองค์การเครือข่ายให้เกิดกับผู้ใต้บังคับบัญชา				
	31. ผู้ประสานงานเครือข่ายจะต้องรับผิดชอบในกระบวนการวิธีการทำงานด้วยความมั่นคงบนความเข้าใจได้และจะต้องปฏิบัติงานในทางที่อำนวยความสะดวกให้เกิดการติดต่อสัมพันธ์และปฏิบัติกันด้วยดีของสมาชิกในกลุ่ม				
	32. ผู้ประสานงานเครือข่ายมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีทักษะในการสื่อสาร มีความมุ่งมั่น รั้งงาน และปรับปรุงพัฒนาตนเอง เป็นแบบอย่างที่ดี เป็นนักเจรจาต่อรอง เป็นนักพูดที่ดี และสามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้				
	33. ผู้ประสานงานเครือข่ายมีการวางแผนและกำหนดงานหาวิธีจะได้รับความร่วมมือจากทีมงาน				
	34. ผู้ประสานงานเครือข่ายมีการผลัดเปลี่ยนทำหน้าที่ดำเนินงานของเครือข่ายขับเคลื่อนไปด้วยการรวมพลังของสมาชิก				
การศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ในด้านกิจกรรมที่ทำร่วมกัน	35. กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายของท่านร่วมดำเนินการกิจกรรมต่างๆด้านวิชาการ เช่น การอบรมสัมมนา ศึกษาดูงาน นิทรรศการ ฯลฯ				
	36. กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายของท่านร่วมดำเนินการด้านการบริหารจัดการ เช่น การจัดทำสารสนเทศ การวางแผนยุทธศาสตร์ ฯลฯ				
	37. กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายของท่านร่วมดำเนินการกิจกรรมด้านนันทนาการและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เช่น ดนตรี กีฬา ลูกเสือ-เนตรนารี ยุวกาชาด ชมรมต่างๆ				
	38. กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายของท่านร่วมดำเนินการกิจกรรมด้านบุคลากรหรือนักเรียนร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน				
	39. กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายของท่านร่วมดำเนินการประชุม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านการเขียน พบปะพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน				

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....

(.....)

ตำแหน่ง.....

ตาราง 24 แสดงค่า IOC ของผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพ
ปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็กสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

ข้อที่	ผู้เชี่ยวชาญ					ผลรวม	เฉลี่ย	ความ สอดคล้อง
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	$\sum^R$	IOC	
1	+1	0	+1	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้
2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
4	+1	+1	0	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้
5	+1	+1	0	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้
6	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
7	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
8	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
9	0	+1	+1	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้
10	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
11	+1	0	+1	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้
12	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
13	+1	-1	+1	+1	+1	3	0.6	ใช้ได้
14	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
15	0	0	+1	+1	+1	3	0.6	ใช้ได้
16	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
17	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
18	+1	0	+1	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้
19	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
20	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
21	+1	0	+1	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้
22	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
23	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
24	+1	0	+1	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้

ตาราง 24 (ต่อ)

ข้อที่	ผู้เชี่ยวชาญ					ผลรวม	เฉลี่ย	ความ สอดคล้อง
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	$\sum^R$	IOC	
25	+1	0	+1	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้
26	+1	0	+1	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้
27	+1	0	+1	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้
28	+1	+1	0	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้
29	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
30	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
31	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
32	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
33	+1	+1	+1	0	+1	4	0.8	ใช้ได้
34	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
35	+1	+1	+1	0	+1	4	0.8	ใช้ได้
36	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
37	+1	+1	+1	0	+1	4	0.8	ใช้ได้

ตาราง 25 ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (r_{xy})		ค่าความเชื่อมั่น (α) เมื่อข้อนั้นถูกตัดออก	
	สภาพปัจจุบัน	สภาพที่พึงประสงค์	สภาพปัจจุบัน	สภาพที่พึงประสงค์
1	.676	.850	.939	.986
2	.646	.842	.940	.986
3	.439	.753	.941	.986
4	.556	.820	.941	.986
5	.676	.821	.939	.986
6	.603	.872	.940	.986
7	.608	.870	.940	.986
8	.517	.722	.941	.987
9	.588	.839	.940	.986
10	.558	.851	.941	.986
11	.415	.862	.942	.986
12	.670	.853	.940	.986
13	.431	.801	.941	.986
14	.677	.834	.939	.986
15	.597	.762	.940	.986
16	.579	.841	.940	.986
17	.556	.744	.941	.987
18	.479	.894	.941	.986
19	.553	.842	.941	.986
20	.614	.811	.940	.986
21	.434	.726	.942	.987
22	.371	.749	.942	.986
23	.562	.720	.940	.987
24	.571	.823	.940	.986

ตาราง 25 (ต่อ)

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (r_{xy})		ค่าความเชื่อมั่น (α)เมื่อข้อนั้นถูกตัดออก	
	สภาพปัจจุบัน	สภาพที่พึงประสงค์	สภาพปัจจุบัน	สภาพที่พึงประสงค์
25	.503	.779	.941	.986
26	.553	.825	.941	.986
27	.516	.756	.941	.986
28	.240	.832	.944	.986
29	.494	.865	.941	.986
30	.464	.846	.941	.986
31	.643	.812	.940	.986
32	.547	.757	.941	.986
33	.623	.836	.940	.986
34	.540	.858	.941	.986
35	.455	.806	.941	.986
36	.515	.789	.941	.986
37	.607	.827	.940	.986

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพปัจจุบันการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬเท่ากับ 0.942

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬเท่ากับ 0.987

ภาคผนวก ค
หนังสือขอความอนุเคราะห์

ที่ ศธ 0530.5(2)/ว.572

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

14 มีนาคม 2559

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน ดร.จรูญรัตน์ สังศรี

ด้วย นายจักรพันธ์ บัวสัน นิสิตรระดับปริญญาโท สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนเพื่อการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุธรรม ธรรมพิศมานนท์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี้

เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อที่นิสิตจะได้ดำเนินการไปขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุวัฒน์ จุตสุวรรณ์)

รองคณบดีฝ่ายบริหารและแผน ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์, โทรสาร 0-4374-3174

เบอร์โทรนิสิต 0-8189-9067-8

ที่ ศธ 0530.5(2)/ร.572

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

14 มีนาคม 2559

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน นายเสด็จ ทยะราช

ด้วย นายจักรพันธ์ บัวฉิน นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนเพื่อการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบึงกาฬ” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดานหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุธรรม ธรรมทัศน์นามน เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี

เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ทิฉารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อที่นิสิตจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุวัฒน์ จุตสุวรรณ์)

รองคณบดีฝ่ายบริหารและแผน ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์, โทรสาร 0-4374-3174

เบอร์โทรนิสิต 0-8189-9067-8

ที่ ศธ 0530.5(2)/ว.572

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

14 มีนาคม 2559

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน นายอรรถกร จัยมูล

ด้วย นายจักรพันธ์ บัวตัน นิติระดับปริญญาโท สาขาวิชาบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนเพื่อการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาบางกาฬ” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) โดยมี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุธรรม ธรรมทัศน์านนท์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี้

เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์
ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
เพื่อที่นิติจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า
คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุวัฒน์ จตุสุวรรณ์)

รองคณบดีฝ่ายบริหารและแผน ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์, โทรสาร 0-4374-3174

เบอร์โทรนิสิต 0-8189-9067-8

ที่ ศร 0530.5(2)/ว.572

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

14 มีนาคม 2559

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน นางณิชา ศรีสุภาศรี

ด้วย นายจักรพันธ์ บัวฉิน นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนเพื่อการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุธรรม ธรรมทัศน์นามนท์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี้

เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อที่นิสิตจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุวัฒน์ จุตสุวรรณ์)

รองคณบดีฝ่ายบริหารและแผน ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์, โทรสาร 0-4374-3174

เบอร์โทรมือถือ 0-8189-9067-8

ที่ ศธ 0530.5(2)/ว.572

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

14 มีนาคม 2559

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน นายพรณา สิงห์งามน้อย

ด้วย นายจักรพันธ์ บัวฉิน นิติศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนเพื่อการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุธรรม ธรรมทัศน์นามน เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี

เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อที่นิติจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุวัฒน์ จุตสุวรรณ์)

รองคณบดีฝ่ายบริหารและแผน ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4374-3174
เบอร์โทรนิสิต 0-8189-9067-8

ที่ ศธ 0530.5(2)/ว.572

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
สำนักงานเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

14 มีนาคม 2559

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน นายสาธิต ทวีวัณ

ด้วย นายจักรพันธ์ บัวฉันทน์ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนเพื่อการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุธรรม ธรรมไพฑูริย์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี

เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาลแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อที่นิสิตจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุวัฒน์ จุตสุวรรณ์)

รองคณบดีฝ่ายบริหารและแผน ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4374-3174
เบอร์โทรนิสิต 0-8189-9067-8

ที่ ศบ 0530.5(2)/ว.572

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

14 มีนาคม 2559

เรื่อง ขออนุญาตครูประจำชั้นเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน นายวิทยาท ชัยคีรี

ด้วย นายจักรพันธ์ บัวมัน นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนเพื่อการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุธรรม ธรรมทัศน์านนท์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี้

เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขออนุญาตจากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อที่นิสิตจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุวัฒน์ จุลสุวรรณ)

รองคณบดีฝ่ายบริหารและแผน ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

ที่ ศธ 0530.5(2)/ว.572

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

14 มีนาคม 2559

เรื่อง4 ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน นายสาธิต ตรีวิธ

ด้วย นายจักรพันธ์ บัวลัน นิติระดับปริญญาโท สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนเพื่อการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุธรรม ธรรมทัศน์นามนท์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี้

เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อที่นิสิตจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุวัฒน์ จตุสุวรรณ์)

รองคณบดีฝ่ายบริหารและแผน ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์, โทรสาร 0-4374-3174

เบอร์โทรนิสิต 0-8189-9067-8

ที่ ศธ 0530.5(2)/ว.572

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

14 มีนาคม 2559

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน นางจิราลักษณ์ ทองลาด

ด้วย นายจักรพันธ์ บัวลั่น นิสิตรดับปริญญาโท สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนเพื่อการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบึงกาฬ” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุธรรม ธรรมไพฑูริย์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี้

เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงได้ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อที่นิสิตจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุวัฒน์ จุตสุวรรณ์)

รองคณบดีฝ่ายบริหารและแผน ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์, โทรสาร 0-4374-3174

เบอร์โทรนิสิต 0-8189-9067-8

ภาคผนวก ง
คู่มือแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาบึงกาฬ

คู่มือ

แนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

ที่ปรึกษา

ผศ.ดร.สุธรรม ธรรมทัศนานนท์

ผู้วิจัย

นายจักรพันธ์ บัวผัน

หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คำนำ

คู่มือการแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ เล่มนี้ ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้นสำหรับผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ และสังกัดอื่น ๆ เพื่อใช้เป็นคู่มือทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนเล็ก

คู่มือฉบับนี้ประกอบด้วย บทนำ ความมุ่งหมาย และแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ทั้งหมด 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก 2) ด้านวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย 3) ด้านภาวะผู้นำของผู้ประสานงานเครือข่าย 4) ด้านสมาชิกเครือข่าย และ 5) ด้านกิจกรรมที่ทำร่วมกัน

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคู่มือแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ จะเป็นแนวทางในการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนให้กับทุกกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนในสังกัดสามารถนำไปใช้ให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นประสิทธิผลต่อการจัดการศึกษาต่อไป

นายจักรพันธ์ บัวผัน

สารบัญ

หัวข้อ	หน้า
คำนำ	2
สารบัญ	3
คำชี้แจงในการใช้คู่มือ	4
บทนำ	5
ความมุ่งหมาย	7
การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน	7
บรรณานุกรม	11

คำชี้แจงการใช้คู่มือ

คู่มือเล่มนี้จัดทำขึ้นสำหรับให้ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ และบุคคลอื่นที่สนใจใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก เพื่อให้เกิดประโยชน์กับสถานศึกษาให้มากที่สุดดังนั้นสิ่งที่ผู้ใช้คู่มือควรจะได้ทราบและตระหนักถึงสิ่งที่ควรปฏิบัติ และข้อจำกัดในการใช้คู่มือฉบับนี้

1. คู่มือฉบับนี้ประกอบด้วย บทนำ ความมุ่งหมาย และแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนเพื่อการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ทั้งหมด 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก 2) ด้านวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย 3) ด้านภาวะผู้นำของผู้ประสานงานเครือข่าย 4) ด้านสมาชิกเครือข่าย และ 5) ด้านกิจกรรมที่ทำร่วมกัน

2. ในการนำเสนอแนวทางการดำเนินการ / วิธีการนั้น เป็นการนำเสนอครบทั้ง 5 ด้าน ผู้ใช้คู่มือสามารถนำไปปรับใช้ได้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของสถานการณ์ และระบบการดำเนินงานของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนแต่ละแห่ง

3. การปฏิบัติภารกิจตามคู่มือนี้จะประสบผลสำเร็จได้จะต้องอาศัยหลักการทำงานอย่างมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาและทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน

บทนำ

โลกาภิวัตน์เป็นยุคที่โลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว รุนแรงและกว้างขวาง ปัญหาที่เกิดขึ้นในภูมิภาคใดในโลกย่อมส่งผลกระทบไปได้ทั่ว ปัญหาต่างๆ ยากสลับซับซ้อนยิ่งขึ้นและยากที่จะแก้ไขจึงต้องเตรียมบุคลากรให้มีความสามารถรับมือได้กับปัญหาที่ย่างยากมากมายเหล่านั้น ดังนั้น การศึกษาจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยพัฒนาเยาวชนคนไทยให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (Creativity) คิดระดับโลกได้ (Global Thinking) มีความสามารถในการจูงใจ (Influence) เปิดเผย (Openness) อุทิศตนให้แก่ประเทศชาติเป็นส่วนรวม (Dedication) มุ่งมั่นบริหารจัดการองค์กรและประเทศชาติให้อยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน (Focus on Sustainability) นอบน้อมถ่อมตน (Humility) ยึดถือความเป็นธรรมชาติ (Fairness) มีความซื่อสัตย์สุจริต (Integrity) และจะต้องมีความสามารถในการเชื่อมโยงเครือข่ายกับผู้อื่นได้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2555 : 1)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มีความมุ่งหมายที่จะจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เป็นคนที่มีความสามารถและอยู่ร่วมกับสังคมอย่างมีความสุข การดำเนินการตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาตามนโยบายพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2545 ให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีพลังและมีประสิทธิภาพจำเป็นต้องยึดเงื่อนไขและหลักการสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ คือ 1) ให้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการตัดสินใจ (School-Based Decision Making) เป็นแนวคิดที่มุ่งให้โรงเรียนเป็นอิสระในการตัดสินใจด้วยตนเอง โดยยึดประโยชน์ที่จะเกิดกับผู้เรียนเป็นสำคัญ 2) การให้ความร่วมมือ (Collaboration) กำหนดให้บุคคลหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการร่วมแสดงความคิดเห็นหรือร่วมกำกับดูแล เป็นต้น 3) ใช้การกระจายอำนาจ (Decentralization) ในการบริหารจัดการศึกษาได้แก่ การบริหารงานวิชาการ งบประมาณ การบริหารบุคคลและการบริหารทั่วไป โดยให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและสถานศึกษา 4) ความรับผิดชอบตรวจสอบได้ (Accountability) มีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบและภารกิจ ขอบข่ายของงานว่าใครได้รับมอบหมายหน้าที่ใดต้องรับผิดชอบงานนั้น ให้เกิดผลดีที่สุดและต้องสามารถตรวจสอบความสำเร็จเพื่อเป็นหลักประกันคุณภาพให้เกิดขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2550 : 3)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ออกประกาศ เรื่อง การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาของเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานไปยังคณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในสังกัด เพื่อให้การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการในด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารบุคคลและด้านบริหารทั่วไปเกิดความเป็นอิสระ ความคล่องตัวและสามารถรับผิดชอบในการดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพและได้กำหนดกลยุทธ์เพื่อพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพการจัดการศึกษา คือ ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับตามหลักสูตรและส่งเสริมความสามารถด้านเทคโนโลยีเพื่อเป็นเครื่องมือการเรียนรู้ ยุทธศาสตร์การปลูกฝังคุณธรรมความสำนึกในความเป็นไทยและวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ยุทธศาสตร์การขยายโอกาสทางการศึกษาให้ทั่วถึงครอบคลุมผู้เรียนได้รับโอกาสในการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ ยุทธศาสตร์การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ ยุทธศาสตร์การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการ ตามแนวทางกระจาย

อำนาจทางการศึกษาหลักธรรมาภิบาลหนึ่งการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนและความร่วมมือกับองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษากลยุทธ์การพัฒนาการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2555 : 2)

การสร้างเครือข่ายความร่วมมือที่อยู่บนพื้นฐานของความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของการทำงานร่วมกันการแบ่งงานกันทำ การแบ่งปันความรู้และประสบการณ์ร่วมกัน บทบาทของความร่วมมือจะขยายออกไปจากการให้ความร่วมมือทางการศึกษาไปสู่ความร่วมมือในการสร้างความเข้มแข็งในด้านอื่นๆอีกด้วย โดยเฉพาะสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสมควรจัดกลุ่มบุคคลหรือหน่วยงาน/องค์กรที่สนใจที่จะทำกิจกรรมร่วมกันในลักษณะเครือข่ายความร่วมมือภายใต้หลักการกระจายอำนาจและความเป็นนิติบุคคลโดยมีผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำทางการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาจัดการศึกษาได้อย่างเหมาะสม คล่องตัว สมบูรณ์ เรียบร้อย มีคุณภาพและประสิทธิภาพตามเจตนารมณ์ของการปฏิรูปการศึกษา (อุทัย ดุลยเกษม และ อรศรี งามวิทยาพงศ์. 2540 : 3)

การพัฒนาการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ในครั้งนี้ เป็นการพัฒนาการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็กเพื่อบูรณาการให้เกิดการมีส่วนร่วมของสมาชิก วัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย ภาวะผู้นำของผู้ประสานงานเครือข่าย สมาชิกเครือข่าย และกิจกรรมที่ทำร่วมกันซึ่งกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนที่จะประสบผลสำเร็้นั้นจะต้องมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอตามแนวทางการพัฒนา เนื่องจากโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ขาดครูตรงตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ขาดสื่อวัสดุเทคโนโลยีทางการศึกษา ขาดกำลังในการเสริมสร้าง ขั้วเคลื่อนการเรียนรู้หรือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนซึ่งส่งผลให้คุณภาพการจัดการศึกษาต่ำกว่าเป้าหมาย ดังนั้น สถานศึกษาระดับประถมศึกษา ควรจัดกลุ่มโรงเรียนที่อยู่ใกล้กันหรืออยู่ในตำบลเดียวกันเป็นกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนที่จะบริหารการจัดการศึกษาและจัดกิจกรรมอื่นๆร่วมกันในลักษณะเครือข่ายความร่วมมือภายใต้หลักการกระจายอำนาจและความเป็นนิติบุคคล โดยมีผู้อำนวยการโรงเรียนในเครือข่ายกลุ่มโรงเรียนเป็นผู้นำทางการศึกษาร่วมกันเพื่อสามารถจัดการศึกษาตามบริบทได้อย่างเหมาะสมคล่องตัวมีคุณภาพและประสิทธิภาพตามเจตนารมณ์ของการปฏิรูปการศึกษานำไปสู่การเตรียมความพร้อมของประชาชนในการเข้าสู่ประชาคมประชาชาติอาเซียนในปี พ.ศ.2559

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงต้องพัฒนาแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ และจัดทำคู่มือการใช้แนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก เพื่อที่จะนำไปใช้ในการพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ความมุ่งหมาย

1. เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ
2. เพื่อให้กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ได้นำแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนไปใช้ในการพัฒนาสถานศึกษาของตนเอง

แนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบึงกาฬ

1. ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้
 - 1.1 จัดประชุมครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษาร่วมกับโรงเรียนในพื้นที่ เพื่อร่วมกันหาแนวทางในการบริหารทรัพยากรร่วมกัน
 - 1.2 การพัฒนาระบบสารสนเทศการควบคุมดูแลรักษา การจำหน่ายพัสดุ การดำเนินการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน
 - 1.3 จัดประชุมผู้ปกครอง คนในชุมชนตลอดจนคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อร่วมกันหาแนวทางร่วมกันจัดระบบการบริหารและพัฒนาเครือข่ายการประสานงาน การพัฒนาเครือข่ายการศึกษา
 - 1.4 เชิญชวนเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายตลอดจนผู้สนใจหรือเต็มใจ เข้ามาช่วยดำเนินการพัฒนาเครือข่ายโรงเรียนและพัฒนากิจกรรมของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน
 - 1.5 ประชุมบุคลากรในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน และมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบในการประเมินโครงการและกิจกรรมของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน
 - 1.6 เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายสามารถติดตามผลโครงการและการดำเนินงานของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน
 - 1.7 โรงเรียนร่วมกับชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานอื่นๆในสนับสนุนกิจกรรม การใช้และการรักษาวัสดุ อุปกรณ์ต่างๆร่วมกัน
 - 1.8 สมาชิกเครือข่ายมีส่วนร่วมในการทำงานโดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมทำงานเป็นทีม โดยสมาชิกจะต้องมาจากโรงเรียนในกลุ่มเครือข่าย
2. ด้านวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้
 - 2.1 กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนจัดประชุมเสวนาเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันปัญหา และความต้องการของโรงเรียนภายในกลุ่มเครือข่าย
 - 2.2 จัดกิจกรรมศึกษาดูงานเครือข่ายโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จในด้านวิชาการและมีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ
 - 2.3 จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันกับกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนในพื้นที่เพื่อสร้างแนวทางการวางแผนและส่งเสริมความเข้มแข็งทางวิชาการ
 - 2.4 จัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากบุคคลทั้งภายในกลุ่มเครือข่ายและจากภายนอกกลุ่มเครือข่าย
 - 2.5 กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายมีการประชุมเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายให้ชัดเจนเป็นรูปธรรมโดยมีจุดหมายร่วมกัน
 - 2.6 มีการจัดทำแผนปฏิบัติงานประจำปีของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนและมีการกำกับติดตามประเมินผลตามแผนปฏิบัติงานประจำปี
3. ด้านภาวะผู้นำของผู้ประสานงานเครือข่าย มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้
 - 3.1 ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงาน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและเป็นแบบอย่างที่ดีแก่สมาชิกและผู้ใต้บังคับบัญชา

3.2 จัดรวมกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนในพื้นที่เดียวกันเพื่อร่วมกันพัฒนาหลักสูตร จัดกระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน

3.3 มีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การวางแผนงานและส่งเสริมความเข้มแข็งทางวิชาการ และด้านอื่นๆเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง

3.4 ประสานงานกับกลุ่มเครือข่ายการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานการศึกษาอื่นๆ

3.5 มีการผลิตเปลี่ยนการทำหน้าที่ของผู้ประสานงานเครือข่ายเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในแนวทางใหม่ๆในการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน

4. ด้านสมาชิกเครือข่าย มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

4.1 จัดกิจกรรมในการยกย่องเชิดชูสมาชิกเครือข่าย ที่มีผลการปฏิบัติงานดีเด่นในหลายๆด้านเป็นประจำทุกๆปี

4.2 เชิญชวนเปิดโอกาสให้ทุกฝ่าย ตลอดจนผู้ที่มีความรู้ความสามารถผู้ที่สนใจหรือเต็มใจเข้ามาช่วยในการพัฒนา

4.3 เปิดโอกาสให้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถ ผู้ทรงคุณวุฒิเข้ามาช่วยในการพัฒนา กลุ่มเครือข่าย

4.4 เปิดโอกาสให้สมาชิกเครือข่ายมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนในหลากหลายด้าน

4.5 ส่งเสริมสนับสนุนสมาชิกเครือข่ายได้เข้ามามีบทบาทในการดำเนินงานของกลุ่มเครือข่ายอย่างเต็มที่

4.6 ส่งเสริมสนับสนุนสมาชิกเครือข่ายให้มีทักษะกระบวนการคิด ให้สมาชิกเครือข่ายได้มีการนำเสนอผลงานในด้านต่างๆ

4.7 การให้สมาชิกกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนมีอิสระและมีเอกภาพเท่าเทียมกันในการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน

5. ด้านกิจกรรมที่ทำร่วมกัน มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

5.1 จัดประชุมครู ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียนเพื่อหาข้อตกลงและแนวทางร่วมกันในการจัดกิจกรรมโดยเน้นประโยชน์สูงสุดแก่นักเรียน

5.2 จัดกิจกรรมร่วมกันทั้งในด้าน วิชาการ กีฬา และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่องและเป็นประจำ

5.3 กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายมีการจัดกีฬากลุ่มเครือข่าย และกิจกรรมเดินทางไกล เข้าค่ายพักแรมร่วมกันระหว่างโรงเรียนในกลุ่มเครือข่าย

5.4 กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนร่วมกันพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ สำหรับโรงเรียนและจัดการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลการดำเนินงาน

5.5 มีการพบปะพูดคุยทำกิจกรรมร่วมกัน มีการการกระจายอำนาจและความรับผิดชอบ เพื่อให้การบริหารจัดการมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

5.6 จัดประชุมร่วมกันกับกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนในพื้นที่ อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง เพื่อร่วมหาแนวทางการประสานงาน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

5.7 การนำผลการปฏิบัติกิจกรรมไปปรับปรุงพัฒนางานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน

บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ. ผลการดำเนินงานของคณะกรรมการการศึกษา (พ.ศ. 2551-2555).

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2555.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการบริหารจัดการศึกษาให้คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ตามกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2550.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟิก, 2545.

อุทัย ดุลยเกษม. พัฒนารอบความคิดและเครื่องชี้วัดเพื่อการวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการศึกษากับชุมชน. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2540.

ภาคผนวก จ
ภาพการสัมภาษณ์โรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศและการสนทนากลุ่ม

ภาพการสัมภาษณ์โรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ

ภาพการสนทนากลุ่ม (Focus group)

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ	นายจักรพันธ์ บัวผัน
วันเกิด	วันที่ 19 กรกฎาคม พ.ศ. 2531
สถานที่เกิด	อำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 47 หมู่ที่ 5 ตำบลปากคาด อำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ 38190
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	ครู อันดับ คศ.1
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนบ้านดอนพอ ตำบลโนนสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดบึงกาฬ 38000 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2549	มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนปากคาดพิทยาคม อำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ
พ.ศ. 2555	ปริญญาการศึกษาบัณฑิต (กศ.บ.) วิชาเอกคณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พ.ศ. 2560	ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

